

VLAAMSE RAAD

BUITENGEWONE ZITTING 1992

22 MEI 1992

ONTWERP VAN DECREET

**houdende de algemene uitgavenbegroting
van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1992**

VERSLAG

**namens de Commissie voor Onderwijs, Vorming en Wetenschapsbeleid
uitgebracht door de heer R. Swinnen
aan de Commissie voor Financiën en Begroting**

Samenstelling van de Commissie :

Voorzitter : de heer C. Moors.

Vaste leden : de heer J. De Meyer, mevrouw A. Leysen, de heren C. Moors, G. Vanleenhove, M. Van Peel ;

de heren E. Baldewijns, A. Schellens, R. Swinnen, I. Verleyen ;

de heer R. Deswaene, mevrouw A.-M. Neyts Uyttebroeck, de heer W. Taelman ;

de heer G. Annemans ;

de heer L. Appeltans ;

de heer J. Tavernier.

Plaatsvervangers :

de heren A. Arts, P. Breyne, P. Deprez, L. Martens, F. Sarens ;

de heren P. Hostekint, E. Pinoie, W. Seeuws, R. Vanlerberghe ;

de heren E. Beysen, J. Eeman, E. Vandersmissen ; mevrouw M. Dillen ;

de heer R. Van Hooland ;

de heer M. Maertens.

Zie :

15 (BZ 1992)

— Nr. 1 : Ontwerp van decreet + Bijlagen

— Nrs. 2 tot 5 : Amendementen

- 6-A : Verslag namens de Commissie voor Binnenlandse Aangelegenheden en Ambtenarenzaken
- 6-B : Verslag namens de Commissie voor Buitenlandse en Externe Aangelegenheden
- 6-C : Verslag namens de Commissie voor Cultuur
- 6-D : Verslag namens de Commissie voor Economie, Energie en Werkgelegenheid
- 6-E : Verslag namens de Commissie voor Huisvesting, Ruimtelijke Ordening en Landinrichting
- 6-F : Verslag namens de Commissie voor Leefmilieu en Natuurbehoud
- 6-G : Verslag namens de Commissie voor de Media

13 (BZ 1992)

- Nr. 1 : Toelichtingen

16 (BZ 1992)

- Nr. 1 : Administratieve begroting
- Nr. 2 : Wijzigingen

17 (BZ 1992)

- Nr. 1 : Verslag van het Rekenhof

INHOUDSTAFEL

	Blz.
1. Wetenschapsbeleid	5
1. Inleiding door de heer L. Van den Brande, Voorzitter van de Vlaamse Executieve, Gemeenschapsminister van Economie, KMO, Wetenschapsbeleid, Energie en Externe Betrekkingen	5
1. Situering	5
2. Het wettelijke kader	6
3. De trends in het domein van wetenschap en technologie	6
4. De krachtlijnen van het Vlaamse wetenschapsbeleid	7
5. De acties inzake het globale wetenschapsbeleid op korte termijn	8
6. De begroting 1992	9
2. Vragen en opmerkingen van de leden	10
3. Antwoord van de Voorzitter van de Vlaamse Executieve	16
1. Algemene beschouwingen	16
2. De kredieten voor studies	17
3. De veelheid van onderzoekinstellingen belast met het wetenschappelijk onderzoek	17
4. De versnippering van de middelen	18
5. De stijging van de middelen voor wetenschappelijk onderzoek	19
6. Het wetenschappelijk onderzoek aan het HOBu	19
7. De V.R.W.B.	19
8. De bevoegdheidsverdeling binnen de Vlaamse Executieve inzake wetenschapsbeleid	19
9. Het wetenschapsbeleid en de staatshervorming	20
10. De technologietransfert naar de Derde Wereld	20
11. Het onderscheid tussen middelen en instrumenten'	20
12. Het aspect evaluatie	20
13. De verhouding IWT-IWONL	20
14. De samenwerking met de particuliere sector	21
4. Indicatieve stemmingen	21
II. Middenstandsopleiding en landbouwvorming	21
1. Bespreking	21
2. Indicatieve stemmingen	21
III. Beroepsopleiding	22
1. Inleiding door mevrouw L. Detiège, Gemeenschapsminister van Tewerkstelling en Sociale Aangelegenheden	22
2. Vragen van de leden en antwoord van de Gemeenschapsminister	23
1. Algemene bedenkingen	23
2. Het aandeel van de kredieten voor moeilijk te plaatsen werklozen in het totale budget voor beroepsopleiding	24
3. De werk- en opleidingswinkels	25
4. De samenwerking VDAB — PMS-centra	25
5. Het VDAB-personeel	26
6. De relatie onderwijs-arbeidsmarkt	26
7. De outplacement bij de VDAB	27
3. Indicatieve stemmingen	27
IV. Onderwijs	
1. Inleiding door de heer L. Van den Bossche, Gemeenschapsminister van Onderwijs en Ambtenarenzaken	27
A. Een algemene situering en overzicht	28
1. Inleiding	28
2. De financiering van het onderwijs	28
3. De evolutie van de onderwijsbegroting 1991-1992	28
4. De onderwijsbegroting 1992	28

B. Commentaar bij de inhoud van de begroting 1992	33
1. Toelichting bij een aantal belangrijke besparingsmaatregelen . . .	33
2. Drie belangrijke nieuwe initiatieven	36
C. Krachtlijnen in het onderwijsbeleid	38
1. De herwaardering van de leerkrachten	39
2. Een voorrangbeleid in functie van actuele onderwijsproblemen .	40
3. Een raamdecreet	44
4. Het wetenschappelijk onderzoek	47
2. Vragen en opmerkingen van de leden en antwoord van de Gemeenschapsminister van Onderwijs	48
1. Algemene beschouwingen	48
2. De diverse initiatieven inzake maatregelen om leerachterstand te voorkomen en te remediëren en het voorrangbeleid	52
3. Het wetenschapsbeleid	59
4. De vermindering van het aanwendingspercentage van de omkadering .	61
5. De maatregelen inzake het buitengewoon onderwijs en de PMS-centra .	62
6. De detacheringen	67
7. Het basisonderwijs	68
8. Het deeltijds kunstonderwijs	68
9. De schaalvergroting van de scholen	72
10. Het realiseren van besparingen door het doorschuiven naar andere departementen	73
11. De maatregelen voor de 'leerkrachten uit de BSD	74
12. De studiekeuze van de meisjes	75
13. Het volwassenenonderwijs	77
14. Het HOBV	78
15. De overdracht van bevoegdheden naar de ARGO	78
16. De waarborgen van de vrije keuze	78
17. Het bijblad	79
18. Het herwaarderen van het ambt van leraar	80
19. Het gemeenschappelijk leerlingenvervoer	81
20. Slotbeschouwingen	81
3. Artikelsgewijze bespreking	
1. Decreetbepalingen	81
2. De begrotingstabel	84
3. De administratieve begroting	89
4. Indicatieve stemmingen	89
Bijlagen	91

DAMES EN HEREN,

De Commissie voor Onderwijs, Vorming en Wetenschapsbeleid heeft de haar toegewezen decreetsbepalingen en secties van het ontwerp van decreet houdende de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1992 gedurende vier vergaderingen besproken.

Het verslag over de bespreking van de aangelegenheden waarvoor de Commissie bevoegd is, bevat vier delen :

1. Wetenschapsbeleid (materie waarvoor de heer L. Van Den Brande, Voorzitter van de Vlaamse Executieve, Gemeenschapsminister van Economie, KMO, Wetenschapsbeleid, Energie en Externe Betrekkingen bevoegd is) ;

II. Landbouwvorming en Middenstandsopleiding (materie waarvoor de heer L. Van Den Brande, Voorzitter van de Vlaamse Executieve, Gemeenschapsminister van Economie, KMO, Wetenschapsbeleid, Energie en Externe Betrekkingen bevoegd is) ;

III. Beroepsopleiding (materie waarvoor mevrouw L. Detière, Gemeenschapsminister van Tewerkstelling en Sociale Aangelegenheden bevoegd is) ;

IV. Onderwijs (materie waarvoor de heer L. Van den Bossche, Gemeenschapsminister van Onderwijs en Ambtenarenzaken bevoegd is).

1. WETENSCHAPSBELEID

1. INLEIDING DOOR DE HEER L. VAN DEN BRANDE, VOORZITTER VAN DE VLAAMSE EXECUTIEVE, GEMEENSCHAPSMINISTER VAN ECONOMIE, KMO, WETENSCHAPSBELEID , ENERGIE EN EXTERNE BETREKKINGEN.

De Voorzitter van de Executieve licht de essentiële punten uit zijn beleidsnota toe (Stuk 180 (BZ 1992) -Nr. 1).

Hij verwijst naar de hoorzittingen die de Commissie voor Onderwijs, Vorming en Wetenschapsbeleid heeft gehouden met delegaties van de VRWB en het NFWO omtrent het wetenschapsbeleid. Dat is een goede manier om contact te houden met de buitenwereld.

1. Situering

De kennis is een strategische factor die een enorme impact heeft op het instandhouden en het verhogen van de welvaart en het welzijn.

Vlamingen bezitten de volgende kwaliteiten :

- werkkraft ;
- doorzettingsvermogen ;
- intellectueel potentieel en kennis.

Het optimaal benutten van wetenschappelijke kennis is bepalend voor de samenleving van de toekomst.

Bij het streven naar vergroting van kennis is het wetenschappelijk onderzoek van fundamenteel belang.

De overheid heeft daarbij de volgende opdrachten :

- het scheppen van een onderzoeksvriendelijk kader ;
- het stimuleren van het wetenschappelijk onderzoek ;
- het in kaart brengen van de nood aan wetenschappelijke inzichten ter voorbereiding en ter ondersteuning van het eigen beleid ;
- de operationele mechanismen inzake projectselectie en -toewijzing opzetten.

De wetenschappelijke verankering is belangrijk. De aanwezigheid, de vermeerdering en de verruiming van kennis heeft in vele domeinen (cultureel, economisch, medisch, maatschappelijk, ecologisch enzovoort) geleid tot nieuwe inzichten en ideeën. Elke samenleving heeft tot taak om haar eigen kennis op te bouwen, zodat ze niet afhankelijk is van externe kennis.

De uitwerking van een lange-termijnvisie op het wetenschapsbeleid is noodzakelijk. Deze opdracht moet klaar zijn tegen begin 1993. Vanaf de begroting 1994 wordt hiermee rekening gehouden. Op korte termijn (1992-1993) mag er in elk geval geen achteruitgang zijn en er worden reeds schuchtere stappen naar een inhaalbeweging gezet.

2. Het wettelijke kader

Artikel 6bis van de bijzondere wet tot hervorming van de instellingen van 8 augustus 1980, zoals gewijzigd door de wet van 8 augustus 1988, regelt de bevoegdheidsverdeling inzake het wetenschapsbeleid.

Door het toekennen van een initiatiefrecht aan de federale overheid inzake wetenschappelijk onderzoek met betrekking tot materies die tot de bevoegdheid van de Vlaamse Gemeenschap en het Vlaamse Gewest behoren, werden concurrerende bevoegdheden geïnstitutionaliseerd.

Het resultaat was een oncontroleerbare en disfunctionele interventie van de federale overheid op het onderzoeksbeleid van de Vlaamse Gemeenschap. Dit leidt tot distorties in het Vlaamse wetenschaps- en onderzoeksbeleid.

Het zorgt bovendien ook voor een probleem bij de nationale wetenschappelijke instellingen. Ter uitvoering van hun organieke opdrachten doen ze wetenschappelijk werk met betrekking tot materies die geheel of gedeeltelijk tot de bevoegdheid van de Vlaamse Gemeenschap behoren.

De dialoog van Gemeenschap tot Gemeenschap moet ter zake een oplossing brengen. De overdracht van coherente bevoegdheidspakketten impliceert de afschaffing van artikel 6bis, paragraaf 3 van de bijzondere wet.

3. De trends in het domein van wetenschap en technologie

Verschillende trends kunnen worden vastgesteld.

Er is vooreerst de vervaging van de grenzen tussen het fundamenteel en het toegepast onderzoek en dit door een toename van de complexiteit van het wetenschappelijk gegeven, de toenemende onderlinge afhankelijkheid en de verwevenheid van de wetenschappelijke disciplines.

Er is ook het overstijgen van de sectoriële opdeling in wetenschap en technologie. De drie belangrijke technologieën — micro-elektronica, biotechnologie en nieuwe mate-

rialen — zijn niet langer mooi afgebakende wetenschappelijke disciplines, noch evolueren zij volledig los van elkaar.

Verder is er de trend van internationalisering van het wetenschappelijk onderzoek. In de Europese context is er niet alleen de aandacht voor het eerder fundamenteel onderzoek (de COST-acties), maar ook voor het precompetitief onderzoek (kaderprogramma's) en voor het competitief onderzoek (EUREKA). De vraag rijst wat in die netwerken de opdracht van de eigen gemeenschap is.

De onderzoekers vertonen een hogere mobiliteit. Men dient hen aan te moedigen om in buitenlandse laboratoria en onderzoekscentra nieuwe wetenschappelijke ervaringen op te doen en bovendien de voorwaarden te creëren om hen te doen terugkeren.

4. De krachtlijnen van het Vlaamse wetenschapsbeleid

4.1. De coördinatie van het wetenschapsbeleid

De wetenschapspolitieke acties moeten onderling op elkaar afgestemd zijn.

De onderscheiden instrumenten dienen beter op elkaar in te spelen. De permanente instrumenten moeten daarbij tegenover punctuele acties worden geplaatst.

Stimuli voor grotere samenwerking tussen Vlaamse onderzoeksinstituten moeten worden ontwikkeld.

Het Vlaamse wetenschapsbeleid moet worden afgestemd op de federale en de internationale context.

4.2. Het wetenschapsbeleid moet allesomvattend zijn

Er moet niet alleen aandacht worden besteed aan het onderzoek in strikte zin, maar ook

— stroomopwaarts het wetenschappelijk onderwijs en de opleiding van vorsers

— en stroomafwaarts : de valorisatie van de kennis, de bekendmaking van het wetenschapsbeleid en de wetenschapsvoorlichting ;

worden gewerkt.

De adviesorganen zoals de VRWB, de Koninklijke Academie voor Wetenschappen, Letteren en Schone Kunsten van België en de Koninklijke Academie voor Geneeskunde, moeten hun rol spelen.

4.3. Het wetenschapsbeleid moet geïntegreerd zijn

Er moet een integratie gebeuren in het globaal beleid van de Vlaamse Regering evenals in het internationale wetenschapsbeleid.

4.4. Het beleid moet worden geprogrammeerd op basis van een strategisch plan

Op dit ogenblik wordt gewerkt aan een plan Vlaanderen 2002. Dit plan moet het groot gebrek aan projectmatige en strategische visie opvangen. Het is niet gebonden aan deze legislatuur noch aan de jaarlijkse begrotingen.

4.5. Vlaanderen kan niet op alle domeinen van wetenschap en technologie actief zijn

Selectiviteit is een noodzaak.

4.6. De doorzichtigheid

Er moet transparantie worden nagestreefd bij de voorbereiding, bij de uitvoering en ten opzichte van uitvoerders en gebruikers. Het aantal loketten (IWT, NFWO, APWB) moet worden beperkt. De inventaris van de instellingen die zich bezighouden met wetenschappelijk onderzoek beslaat ongeveer veertien bladzijden.

5. De acties inzake het globale wetenschapsbeleid op korte termijn

5.1. Ondersteunende acties

De acties kunnen zich situeren op diverse vlakken.

i) informatie

Er moet worden gedacht aan databanken met gegevens over het Vlaamse wetenschappelijke en technologische potentieel. In samenwerking met het IWT kan ook het onderzoek in de industrie worden opgenomen in de IWETO als beleidsdatabank. Een probleem vormt wel de confidentialiteit van de gegevens.

Wetenschapsvoorlichting is ongetwijfeld van belang. De bevolking of specifieke doelgroepen moeten stelselmatig worden geïnformeerd over de resultaten van het door de overheid gefinancierde onderzoek. Sensibilisering en ruimere informatieverspreiding rond tentoonstellingen, congressen, opendeurdagen enzovoort, is aangewezen

Het Vlaamse wetenschapsbeleid moet in binnen- en buitenland worden bekendgemaakt. De promotie in het Vlaamse wetenschapsbeleid en het wetenschappelijk onderzoek in het buitenland is een prioritair aandachtspunt. In samenwerking met het IWT kunnen anderstalige publikaties worden opgesteld.

ii) evaluatie

Diverse vormen van evaluatie dringen zich op.

Vooreerst een evaluatie van het beleid, van de huidige geldstromen en hun effecten.

Verder een evaluatie van de instrumenten. Deze moeten aan een kritisch onderzoek worden onderworpen.

Ook de instellingen moeten worden geëvalueerd. De werking van de eigen wetenschappelijke instellingen van de Vlaamse Regering zal grondig worden geëvalueerd. Er moet een duidelijke definitie van hun rol en opdracht komen en van de wijze waarop die worden ingericht. Ook het onderzoek en de prestatie ervan moet worden geëvalueerd. Er dienen globale evaluatiecriteria te worden opgesteld om de prestatie van de onderzoeksgroepen te meten.

Ten slotte moet er ook aandacht gaan naar een evaluatie van de beheersstructuren. Overlappenden tussen de opdrachten van de instellingen zullen worden weggewerkt.

iii) monitoring en analyse

Tendensen in binnen- en buitenland inzake wetenschap en technologie moeten op een systematische wijze worden opgevolgd en geanalyseerd. De Vlaamse Regering moet worden geïnformeerd over de mogelijke beleidsimplicaties.

5.2. Coördinerende acties

Op het vlak van Vlaamse Regering is in een coördinatie voorzien. Het protocol dat werd gesloten tussen de Gemeenschapsminister bevoegd voor het wetenschapsbeleid en leden van de Vlaamse Regering is een eerste en duidelijke stap tot een betere coördinatie. Eén Minister heeft de verantwoordelijkheid voor het volledige wetenschapsbeleid, maar elke Gemeenschapsminister kan op zijn of haar domein eigen accenten leggen. Overleg is noodzakelijk. Ook op het gehele Vlaamse vlak moet worden gecoördineerd.

Ten slotte is het aangewezen dat ook concordantie met initiatieven van de federale overheid en de Europese Gemeenschap wordt nagestreefd.

5.3. Multisectoriële acties

Op korte termijn zullen de multisectoriële acties het resultaat zijn van de coördinatie op federaal en internationaal niveau.

Volgende Europese acties zijn gepland. De informatie-instrumenten zullen verder worden uitgebouwd. Er zal een databank worden aangelegd van goedgekeurde Vlaamse projecten. De onderzoeksploegen en bedrijven zullen worden bijgestaan en geadviseerd. Het mechanisme van de co-financiering zal worden herbekeken.

Ook op het vlak van de bilaterale wetenschappelijke samenwerking is in acties voorzien. Er zal van concrete werkprogramma's worden overgestapt naar kaderprogramma's, waarin de globale prioriteiten worden vastgelegd. De bilaterale wetenschappelijke samenwerking zal vooral worden gericht op performante regio's. De samenwerking met de nieuwe Duitse regio's en met de landen uit Centraal en Oost-Europa zal worden geïntensifieerd.

Voor de technologie-overdracht naar de derde wereld zal een werkgroep worden opgericht.

Wat het wetenschapsbeleid in strikte zin betreft zal men blijven ijveren voor afschaffing van artikel 6bis, paragraaf 3 van de bijzondere wet. Er zal worden gestreefd naar formules van beheer of medebeheer van de Vlaamse Gemeenschap in de resterende nationale wetenschappelijke instellingen.

Er moet ten slotte constructief worden gedacht aan opzetten van confederale modellen van samenwerking.

6. De begroting 1992

De Voorzitter van de Executieve benadrukt dat zijn beleidsbrief niet als een kritiek op het beleid van zijn voorganger mag worden gezien. Wel is gepoogd rekening te houden met de diverse signalen vanuit de politieke en wetenschappelijke wereld.

Er wordt een belangrijke inspanning geleverd op het vlak van de middelen.

Hoewel een beter wetenschapsbeleid niet alleen een kwes-

tie van middelen is, doch ook van instrumenten, wordt de noodzakelijke bijsturing verricht.

Er wordt opnieuw aangeknoopt met de voor 1991 ingeschreven kredieten. De vermindering zoals gepland in de initiële begroting 1992 wordt weggelaten.

Bovendien heeft de Vlaamse Regering de globale inspanning voor wetenschappelijk onderzoek gevoelig verhoogd.

De Vlaamse Regering heeft ter uitvoering van het Regeerakkoord de beleidsruimte voor de financiering van onderzoek en ontwikkeling opgetrokken met 10,6 miljard in 1991 tot 12,1 miljard in 1992.

In de toelichting „Horizontaal Begrotingsprogramma wetenschapsbeleid bij de administratieve begroting 1992 is een fout geslopen bij de verdeling van de toelage van VITO over 0 & 0, 0 & V en W & T. De juiste verdeling in „Art. 41.02.67 Totaal : 889,3 miljoen ; 0 & 0 : 489,1 miljoen ; W & T : 400,2 miljoen”. Dit geeft een verschil van 400 miljoen in de totalen voor de kolom 0 & 0.

Hierin is naast 10,5 miljard aan nieuwe middelen voor 0 & 0 ook de extra beleidsruimte op het FIOV van 1,7 miljard extra vastleggingsmachtiging bovenop de dotatie begrepen.

De verhoging van de kredieten werd in de eerste plaats gerealiseerd door het herschikken van de middelen voor toegepast en beleidsondersteunend onderzoek, alsook voor industrieel basisonderzoek en -ontwikkeling. Hiervoor is in 1992 in een beleidsruimte van 5 miljard frank voorzien (FIOV, IWT, MINA, IMEC, IVTO enzovoort)

Belangrijk is echter de extra inspanning van de Vlaamse Regering ter ondersteuning van het fundamenteel wetenschappelijk onderzoek. Enerzijds resulteert de indexering van de werkingstoelagen van de universiteiten en van de onderzoeksfonds (NFWO en geassocieerde fondsen, geconcerteerde onderzoeksacties, speciale onderzoeksfonds en toelage aan het IWONL) in een verhoging van de middelen voor 0 & 0 van 447 miljoen frank.

De verhoging van de middelen voor het fundamenteel wetenschappelijk onderzoek is niet gecompenseerd door een daling van de kredieten voor toegepast wetenschappelijk onderzoek. De techniek van de communicerende vaten wordt achterwege gelaten.

Anderzijds is er 180 miljoen frank extra middelen ingezet voor de ondersteuning van de deelname van Vlaamse onderzoeksploegen aan Europese onderzoeksprogramma's en voor nieuwe initiatieven ter ondersteuning van het fundamenteel wetenschappelijk onderzoek.

Dit brengt de totale inspanning van de Vlaamse Regering voor het fundamenteel wetenschappelijk onderzoek op 7,2 miljard frank.

Met deze begroting worden vanzelfsprekend niet alle verwachtingen ingelost. Dat zou niet realistisch zijn. Met een herschikking van de middelen ten nadele van andere begrotingsposten, bijvoorbeeld de expansiesteun, is een stapsgewijze realisatie mogelijk.

De waarde van een beleid en een samenleving wordt mede afgewogen door de inspanningen die op het immateriële vlak worden verricht en die niet onmiddellijk een economisch voordeel hebben.

Ten slotte meldt de Voorzitter van de Executieve dat een decreta basis zal worden gegeven aan de VRWB, teneinde de Raad in staat te stellen zijn functie van autonoom adviesorgaan ten volle uit te oefenen.

2. VRAGEN EN OPMERKINGEN VAN DE LEDEN

Een lid zegt dat hij al gedurende vijftien jaar tracht klaar te zien in de begrotingsdocumenten. De spreker heeft altijd gedacht dat hij de oorzaak was van het niet klaar zien. Hij stelt echter vast dat hoe langer hij in het parlement zit, hoe meer hij beseft dat hij niet alleen is.

Na de door de Voorzitter van de Executieve verstrekte toelichting is de spreker hoopvol dat hij er nu toch zal in slagen.

Hij komt zelfs in de verleiding om de begroting te stemmen, indien hij in de begroting alles duidelijk terugvindt wat de Voorzitter van de Executieve heeft gezegd.

Of het lid dit zal doen, hangt af van de door de Voorzitter van de Executieve verstrekte antwoorden.

In het Regeerakkoord is inzake wetenschapsbeleid het volgende bepaald :

- één Minister is bevoegd voor wetenschapsbeleid ;
- er dient een verbetering te komen van de efficiëntie van het onderzoek
- de VRWB moet sterker dan voorheen de rol van autonoom adviesorgaan vervullen ;
- de kredieten voor onderzoek en ontwikkeling zullen worden opgetrokken.

Met betrekking tot de universiteiten bepaalt hetzelfde Regeerakkoord dat de inspanningen voor het fundamenteel wetenschappelijk onderzoek zullen worden verhoogd. Bij het toebedelen van de middelen aan de universiteiten zal de Executieve rekening houden met hun inspanningen om op middellange en lange termijn een beleidsvisie te ontwikkelen. De universiteiten moeten overzichtelijker rapporten aan de overheid aanbieden teneinde resultaatscontrole mogelijk te maken.

Het Regeerakkoord bevat klare, duidelijke en zeer goede intenties.

Er is echter een maar. Wat wordt vastgesteld ?

Zowel het Vlaamse als het nationale beleid inzake wetenschappelijk onderzoek en vooral dan met betrekking tot het fundamenteel onderzoek blijven dezelfde gebreken vertonen.

De spreker hoopt dat de Voorzitter van de Executieve zijn intenties waar maakt, zodat de kritiek van spreker overbodig wordt.

Men moet echter vaststellen dat er :

- geen duidelijk afgelijnde doelstellingen zijn ;
- ondoorzichtige structuren blijven bestaan ;
- een versnippering van schaarse middelen blijft ;
- een gebrek is aan objectieve evaluatiecriteria.

Elke Gemeenschapsminister is bevoegd voor het wetenschapsbeleid in zijn bevoegdheidspakket.

De titel van Gemeenschapsminister bevoegd voor wetenschapsbeleid lijkt inhoudsloos, zolang er niet echt een protocol is waarin wordt bepaald dat de Gemeenschapsminister van Wetenschapsbeleid beslissingen ter zake mee moet ondertekenen.

In plaats van een belangrijk deel van de kredieten voor wetenschapsbeleid aan de Gemeenschapsminister bevoegd voor wetenschapsbeleid toe te vertrouwen teneinde de ver-

snijpering tegen te gaan, wordt een nieuw begrotingsartikel in het leven geroepen om de Gemeenschapsminister toe te laten een aantal studieopdrachten te financieren.

Op dit artikel en in het programma 20 wordt 106 miljoen frank ingeschreven ter financiering van onder andere de **in-huring** van externe deskundigen via studieovereenkomsten en voor evaluaties van bestaande geldstromen en instrumenten van het wetenschapsbeleid.

Er wordt meer geld besteed aan de evaluatie van het wetenschappelijk onderzoek — 106 miljoen frank — dan aan het wetenschappelijk onderzoek zelf.

Het bedrag van 106 miljoen frank is groter dan de stijging van de toelage voor het NFWO en de drie geassocieerde fondsen samen, die slechts 102 miljoen frank bedraagt.

De kredieten voor onderzoekscontracten op ministerieel initiatief worden door de Voorzitter van de Executieve zelf toegekend. Er is niet eens een wetenschappelijke commissie om die opdrachten te beoordelen. Welke criteria zal de Voorzitter van de Executieve toepassen om die kredieten te verdelen ?

De Vlaamse administratie beschikt over een aantal diensten die in principe bevoegd zouden moeten zijn voor het verrichten van beleidsvoorbereidend werk. Waartoe moeten anders de Administratie van de Programmatie van het Wetenschapsbeleid binnen het departement Coördinatie, en de Administratie voor het Hoger Onderwijs en het Wetenschappelijk Onderzoek binnen het departement Onderwijs dienen ?

De Vlaamse Gemeenschap heeft bovendien de laatste jaren een groot aantal onderzoeksinstituten opgericht. De noodzaak hiervan moet echter worden betwijfeld. De universiteiten hebben immers de competentie om die opdrachten — eventueel op contractuele basis — uit te voeren.

Een groot gedeelte van de middelen voor wetenschappelijk onderzoek wordt uitgesmeerd over een groot aantal artikelen. Zo worden de kredieten voor ondersteuning van de internationale samenwerking over een tiental artikelen uit de programma's 20 en 26 verspreid.

De eerlijkheid gebiedt de vraag te stellen welk beleid kan worden gevoerd met een bedrag van 3,4 miljoen frank voor medewerking aan programma's zowel op nationaal als op internationaal vlak met inbegrip van het raamprogramma voor 0 & 0-activiteiten.

Het Vlaams wetenschapsbeleid en het Vlaams wetenschappelijk onderzoek worden volgens de spreker met de voorliggende begroting niet beter.

Er is een gebrek aan objectieve evaluatie. Er wordt nauwelijks aandacht besteed aan onderzoek naar de concrete besteding van de onderzoeksgelden.

In het Vlaamse Regeerakkoord staan veel goede intenties, maar in de begroting 1992 is daar weinig van terug te vinden.

De spreker hoopt dat dit in de toekomst zal veranderen.

Een ander lid stelt dat de huidige begrotingsbespreking een drievoudige evaluatie toelaat :

— het is een cijfermatige vertaling van het Regeerakkoord ;

— het is een budgetcontrole ten opzichte van de in het najaar van 1991 ingediende begroting voor 1992 ;

— het laat toe vast te stellen welke accenten de Executieve wenst te leggen in de sector van het wetenschapsbeleid.

Wat het tweede aspect betreft, stelt het lid met genoegen

vast dat bijvoorbeeld op het vlak van het toegepast wetenschappelijk onderzoek terug wordt aangeknoopt met de vooropgestelde cijfers van 1991.

Het bieden van meer mogelijkheden voor het wetenschappelijk onderzoek aan de universiteiten door het volledig indekeren van de werkmiddelen is ongetwijfeld een goede zaak. Het is lang geleden dat de universiteiten met een dergelijke mate van zekerheid kunnen zeggen dat ze de gelden waarop ze volgens de berekeningsmechanismen recht hebben, effectief zullen kunnen gebruiken.

Dankzij de ingreep naar de universiteiten toe, zal er geen terugloop zijn van middelen voor wetenschappelijk onderzoek.

Het wetenschappelijk onderzoek is — zoals de Voorzitter van de Executieve heeft gezegd — één van de hefbomen om de Vlaamse natie een rooskleurige toekomst te bieden.

In de begroting worden — terecht — de aan de universiteiten toegekende middelen verhoogd. De spreker vraagt welke middelen de instellingen van het hoger onderwijs buiten de universiteit ontvangen voor wetenschappelijk onderzoek. Zo mogen bijvoorbeeld de industriële hogescholen op basis van het HOLT-decreet een wel bepaalde vorm van wetenschappelijk onderzoek verrichten.

Het lid toetst de begroting 1992 ook aan het Regeerakkoord.

Drie elementen verdienen daarbij de aandacht.

Een, er werd een ernstige inspanning verricht voor de coördinatie. Het feit dat de Voorzitter van de Executieve de coördinatie van het wetenschapsbeleid op zich neemt is belangrijk.

Twee, de impulsprogramma's worden krachtig ondersteund en moeten het mogelijk maken om het globale en gehele Vlaamse beleid gestalte te geven.

Drie, de kredieten voor onderzoek en ontwikkeling worden opgetrokken.

In het punt 3 van het Regeerakkoord wordt gehandeld over de stroomlijning van de verschillende beheersstructuren. Welke zijn de intenties van de Executieve ? Hoe zal zij die stroomlijning aanpakken ?

Hoe zal de Executieve de opwaardering van de adviesfunctie van de VRWB concretiseren ?

De spreker is verheugd dat uit de beleidsbrief van de Voorzitter van de Executieve blijkt dat de inspanningen die op het vlak van het wetenschappelijk onderzoek werden verricht op nieuwe terreinen, zoals bijvoorbeeld het leefmilieu, worden verdergezet.

De fractie van de spreker onderschrijft dan ook graag de beleidsvisie van de Executieve.

Een volgend lid spreekt haar waardering uit voor de aanzet die de Voorzitter van de Executieve neemt om het Regeerakkoord uit te voeren. Men kan vanzelfsprekend niet verwachten dat met één begroting het gehele Regeerakkoord wordt uitgevoerd. Dit dient gefaseerd te geschieden.

Zij sluit zich verder aan bij de positieve beoordeling van de vorige spreker. Er gebeurt een duidelijke coördinatie van het wetenschapsbeleid in de persoon van de Voorzitter van de Executieve. Dit duidt het belang aan dat de Vlaamse Executieve hecht aan het wetenschapsbeleid.

Het lid zou wel graag in het bezit worden gesteld van de protocols die werden gesloten met de andere Gemeenschapsministers.

In de Onderwijscommissie is men zeker niet bevreesd voor het woord evaluatie, aldus het lid. In het onderwijs vindt permanent een evaluatie plaats. De Commissie zal de Voorzitter van de Executieve zeker steunen op dat vlak.

De Voorzitter van de Executieve verzekert het lid dat hij niet de leden van de Commissie bedoelde, maar wel de buitenwereld.

De Voorzitter van de Commissie zegt dat dit de leden ongetwijfeld verheugt. Vorig jaar heeft de Commissie met enthousiasme het universiteitendecreet goedgekeurd. De discussie inzake de evaluatie was daarin een belangrijk onderdeel.

Een lid vraagt op welke wijze de overdracht van technologie naar de Derde Wereld zal gebeuren. Is ter zake in een coördinatie met de nationale overheid voorzien? De spreker denkt daarbij aan de Conferentie van Rio.

Zij wil ook weten wat het onderscheid is tussen middelen, kredieten en instrumenten. Zijn er voor instrumenten niet altijd (financiële) middelen nodig?

De fractie van het lid zal de begrotingsmaterie Wetenschapsbeleid zeker goedkeuren.

Een vorige spreker heeft volgens dit lid ongelijk indien hij zegt dat slechts 106 miljoen frank voor wetenschapsbeleid wordt besteed. Men moet de totaliteit van het wetenschappelijk onderzoek beoordelen. Indien men dat doet, kan niet worden ontkend dat deze begroting een belangrijke stijging kent en dat de inhaaloperatie ten opzichte van de ons omringende landen zeker is ingezet.

Een ander lid merkt op dat het fundamenteel wetenschappelijk onderzoek een serieuze impuls krijgt, zonder dat het toegepast wetenschappelijk onderzoek daaronder moeten lijden.

Het aspect evaluatie is ongetwijfeld belangrijk en in de beleidsnota van de Gemeenschapsminister wordt daar uitvoerig op ingegaan.

De spreker is zeker niet bevreesd voor die evaluatie, maar hij meent dat er daarbij toch wel vragen moeten worden gesteld, zeker wat het fundamenteel wetenschappelijk onderzoek betreft. De resultaten van dit onderzoek zijn niet onmiddellijk meetbaar. De criteria om dergelijk onderzoek te beoordelen kunnen maar worden vastgelegd op lange en middellange termijn.

Het lid vraagt of de Voorzitter van de Executieve reeds zicht heeft op de te hanteren criteria.

De versnippering van middelen en structuren zal de evaluatie zeker niet vergemakkelijken.

Een volgend lid heeft een vraag bij de drie artikelen die hetzij uitdrukkelijk voorzien zijn voor zogeheten ministeriële initiatieven of waar uit de omschrijving blijkt dat zij voor dergelijke initiatieven kunnen worden aangewend.

Het betreft 106 miljoen frank voor algemeen wetenschappelijk onderzoek die onder andere aan studies over de geldstromen zal worden besteed, 40 miljoen frank in hetzelfde programma en een post van circa 80 miljoen frank in het

programma 20 voor collectief fundamenteel wetenschappelijk onderzoek (ministeriële initiatieven):

Een Minister moet zeker in staat zijn impulsen te geven, maar welke criteria zullen worden gebruikt om die kredieten te verdelen en de studies toe te wijzen ?

Het lid meent dat de beleidsbrief van de Voorzitter van de Executieve een welkome toelichting is bij de begrotingsdocumenten. In de bijlagen bij de beleidsbrief is een lijst opgenomen van alle instellingen die actief zijn op het vlak van onderzoek ten behoeve van de industrie en de technologie. Dat zijn er heel wat.

Het lid vraagt of zij goed begrepen heeft dat de Voorzitter van de Executieve, zonder kritiek te willen leveren op het beleid van zijn voorganger, van oordeel is dat er terreinen en domeinen zijn waar coördinatie ten eerste is aangewezen.

Men kan zich bijvoorbeeld de vraag stellen welke de relatie is tussen het IWONL en het IWT. Is het de bedoeling dat het Vlaams Instituut voor de Bevordering van het Wetenschappelijk Onderzoek in de Industrie (IWT) in de plaats komt van de Vlaamse vleugel van het IWONL ? Zijn ter zake plannen ? Zal op dit vlak de wildgroei aan instellingen en de versnippering die daarvan het gevolg is, worden tegen gegaan.

Een volgende spreker meent dat de gewijzigde bevoegdheidsverdeling inzake wetenschapsbeleid een goede zaak is. Er is enerzijds een coördinerende bevoegdheid doch ook in departementen wordt een deel van de bevoegdheden gelaten.

Men moet er echter op letten dat de uitbouw binnen de verschillende departementen beperkt wordt gehouden. Anders bestaat het gevaar dat de administratie nog meer uitdeint.

Daar tegenover staat de coördinerende bevoegdheid van de Voorzitter van de Executieve.

Men moet bovendien constateren dat in de semi-officiële sector een veelheid aan instellingen bestaat, die zich bezighouden met wetenschappelijk onderzoek. Nagenoeg iedere instelling die wordt opgericht heeft de behoefte om zich met wetenschappelijk onderzoek in te laten. Zo heeft de SERV het bijvoorbeeld nodig geacht een Stichting Technologie Vlaanderen op te richten, zij het dan om de gevolgen na te gaan van de maatschappelijke implicaties van de nieuwe technologieën. Deze nieuwe technologieën zijn echter niet meer zo nieuw. Onze maatschappij wordt er toch al een twintigtal jaren mee geconfronteerd. Dergelijke initiatieven mogen geen permanent karakter krijgen.

Ook de gewestelijke ontwikkelingsmaatschappijen hebben een behoefte gevoeld om zich waar te maken op het vlak van de technologietransferten. Zijn dit nu de meest geëigende instellingen om de technologische transferten te verzorgen naar de nijverheid ? Zijn andere kanalen niet meer geschikt ?

De spreker verwijst naar de besprekingen in de nationale Landbouwcommissie enige jaren terug. Gedurende jaren werd gepleit voor het toegepast wetenschappelijk onderzoek, terwijl de Minister na verloop van tijd opnieuw de nadruk wou leggen op het fundamenteel wetenschappelijk onderzoek.

Brookers dienden de resultaten van het toegepast wetenschappelijk onderzoek over te dragen naar de gebruikers.

Moet daar niet meer aandacht worden aan besteed ?

Men dient er in elk geval voor te zorgen dat de inspanningen niet te veel worden versnipperd. Dit gevaar is reëel indien allerlei officiële en semi-officiële instanties zich geroepen voelen om aan wetenschappelijk onderzoek te doen.

Het lid wil tevens weten hoe de Voorzitter van de Executieve de samenwerking ziet tussen de Vlaamse overheid en de particuliere sector. Dit aspect komt in de beleidsbrief minder aan bod.

Ook de bevoegheidsverdeling tussen de federale en de regionale overheden op het vlak van het wetenschapsbeleid verdient volgens een lid aandacht. De nationale overheid heeft nog een aanzienlijke bevoegdheid en beschikt over belangrijke middelen voor wetenschappelijk onderzoek.

De nationale overheid kan zich de facto inlaten met wetenschappelijk onderzoek inzake materies die behoren tot de bevoegdheid van de Gewesten en de Gemeenschappen.

Hoe ziet de Voorzitter van de Executieve de samenwerking tussen de nationale overheid en de deelgebieden ?

Tijdens de hoorzitting met de VRWB (Stuk 145 (BZ 1992) — Nr. 1) is gesuggereerd om de gedeelde bevoegdheid tussen federale en regionale overheid af te schaffen. De Executieve moet vanzelfsprekend de grondwettelijke bevoegdheidsverdeling respecteren, maar de samenwerking tussen beide niveaus moet beter worden geregeld.

Een lid verwijst naar de bladzijde 18 van de beleidsbrief van de Voorzitter van de Executieve in verband met de evaluatie van de wetenschappelijke instellingen van de Vlaamse Gemeenschap. Volgens de beleidsbrief zal de werking van de eigen wetenschappelijke instellingen van de Vlaamse Regering grondig worden geëvalueerd. Het betreft de volgende instellingen : het Centrum voor Bevolkings- en Gezinsstudiën, het Koninklijk Museum voor Schone Kunsten te Antwerpen, Het Instituut voor Natuurbehoud, het Instituut voor Bosbouw en Wildbeheer en het Instituut voor het Archeologisch Patrimonium. In algemene termen zal de rol en de opdracht van deze instellingen in het Vlaams wetenschapsbeleid duidelijk worden gedefinieerd, zal hun relatie met de universitaire centra worden uitgeklaard en zullen, waar nuttig, samenwerkingsverbanden worden tot stand gebracht.

Het betreft hier instellingen die ressorteren onder verschillende voogdijministers.

Hoe ziet de Voorzitter van de Executieve een dergelijke actie rekening houdend met het feit dat deze instellingen onder meerdere voogdijministers vallen en de visies die deze instellingen hebben sterk uiteen lopen ? Sommige instellingen zijn meer gericht op het zuiver wetenschappelijk onderzoek, terwijl andere meer toegepast werken.

3. ANTWOORD VAN DE VOORZITTER VAN DE VLAAMSE EXECUTIEVE

1. Algemene beschouwingen

De Voorzitter van de Executieve zegt dat hij de positieve opmerkingen van de leden niet zal herhalen.

Van meet af aan is gezegd dat niet kan worden verwacht dat op ongeveer drie maand tijd de wereld kan worden veranderd. Men moet én ambitieus én bescheiden zijn.

Het is juist dat bepaalde zaken onvoldoende concreet worden vermeld. Het zou echter absurd en onverstandig zijn om in dit domein, waar fragmentaire inspanningen zijn geleverd, waar men wordt geconfronteerd met het gekende institutionele kader en waar een grote versnippering bestaat — dit blijkt uit alle opmerkingen — niet de nodige tijd te nemen om het gezamenlijk eens te worden over een aantal uitgangspunten.

De Voorzitter van de Executieve heeft de laatste maanden uitgebreide contacten gehad met de verschillende groepen uit de wetenschapswereld. Voor de begroting 1993 hoopt de Voorzitter al een aantal zaken te kunnen concretiseren. Wellicht zal een echte herstructurering slechts mogelijk zijn vanaf de begroting 1994. Dit moet duidelijk worden gesteld.

Wanneer niet wordt geopteerd voor een planmatige aanpak en een visie op lange termijn, zal men van kwaad naar erger evolueren. Dit moet absoluut worden vermeden.

Het is volgens de Voorzitter de eerste maal dat bij de Vlaamse Raad een gecoördineerde beleidsbrief wordt ingediend inzake het wetenschapsbeleid — horizontaal beschouwd — over de verticale elementen in elk van de beleidsdomeinen.

Inzake wetenschapsbeleid is een van de eerste opdrachten het in kaart brengen van het terrein. Dit kan gebeuren op half korte termijn en eens dat gerealiseerd is kan een aanvang worden gemaakt met het stroomlijnen en het herdefiniëren van de opdrachten.

Belangrijk is dat de Commissie een signaal geeft dat zij het eens is over een aantal krachtlijnen.

In verband met de opmerking van een lid als zou de beleidsverklaring van de Voorzitter van de Executieve slechts beperkt zijn tot goede intenties, antwoordt de Voorzitter dat dit precies de bedoeling is van een beleidsbrief. Het beleid in de toekomst zal daaraan uitvoering geven.

2. De kredieten voor studies

Van de 106 miljoen frank ingeschreven op het artikel 12.01.20 van de sectie 20 (Uitgaven met betrekking tot de conceptie, voorbereiding en uitvoering van wetenschappelijke acties) is maximaal 6 miljoen frank bestemd voor studies en voor de evaluatie van de bestaande geldstromen en instrumenten van het wetenschapsbeleid. De resterende 100 miljoen frank is de bijkomende inspanning die kredietmatig zal gebeuren voor een aantal nieuwe initiatieven ter ondersteuning van het fundamenteel onderzoek. Op het gepaste ogenblik moeten die concreet worden ingevuld.

Slechts een zeer klein deel van dit bedrag zal dus worden besteed aan evaluatie.

3. De veelheid aan onderzoeksinstellingen belast met wetenschappelijk onderzoek

Wat het nut van nieuwe Vlaamse onderzoeksinstellingen betreft, stelt de Voorzitter van de Executieve dat het de bedoeling was deze instellingen dicht bij het beleid en de werkelijkheid van de samenleving te laten aansluiten.

Inzake de verhouding tussen het wetenschappelijk en het

toegepast onderzoek verwijst de Voorzitter van de Executieve naar de discussie die in de jaren 1960 werd gevoerd rond de ontkoppeling van het onderwijs en de industrie. Het waren twee eilanden en het werd als een doodzonde beschouwd een link te leggen tussen de twee sectoren.

Men is thans geëvolueerd naar een meer evenwichtige opvatting.

Er wordt gezegd dat sommige universiteiten zich bij gebrek aan middelen voor het fundamenteel wetenschappelijk onderzoek meer zijn gaan richten op het toegepast wetenschappelijk onderzoek om via die weg kredieten binnen te halen.

In het ontwerp van programmadecreet wordt een passus gewijd aan de hervorming van het VITO. Bij de oprichting van het VITO was het ongetwijfeld de bedoeling om deze instelling voldoende te laten aansluiten bij het Vlaamse beleid en de Vlaamse samenleving.

Het VITO is een van de eerste punten die de Voorzitter heeft willen bijsturen. Men heeft moeten vaststellen dat het systeem niet functioneerde en dat de vervulling van de opdrachten van de instelling in het gedrang kwam. Vier weken nadat de Voorzitter zijn ambt had opgenomen, heeft hij de nodige beslissingen genomen om de tweehoofdige structuur om te vormen tot een eenhoofdige.

In verband met de opmerking van een lid over de noodzaak de beheersstructuren te stroomlijnen, merkt de Voorzitter van de Executieve op dat er bij het NFWO en de geassocieerde fondsen vier raden van bestuur bestaan, die middelen ter ondersteuning van het wetenschappelijk onderzoek beheren :.

Een stroomlijning moet ongetwijfeld worden betracht. Meer coherentie is noodzakelijk.

In verband met de versnippering van het wetenschappelijk onderzoek over de diverse instellingen, antwoordt de Voorzitter van de Executieve nog dat men er toe moet komen om de opdracht van elke officiële en semi-officiële instelling op het vlak van wetenschapsbeleid vast te leggen. Op die manier kan een stuk klaarheid worden gebracht.

4. De versnippering van de middelen

De Voorzitter van de Executieve spreekt zeker niet tegen dat er een versnippering is van de middelen. De geldstromen zullen worden onderzocht.

Indien de sector meer middelen vraagt, moet ook worden aanvaard dat de toekenning op een objectievere manier zal worden onderzocht.

De spreker wijst in dat verband naar een toespraak die hij recent in Limburg heeft gehouden. Limburg moet aanvaarden dat initiatieven die in andere universiteiten tot ontwikkeling komen goed kunnen zijn, terwijl anderzijds de rest van Vlaanderen moet accepteren dat ook in Limburg zaken kunnen worden ontwikkeld.

Een lid repliceert dat Limburg met IMEC het voorbeeld heeft gegeven.

Het is noodzakelijk om selectief te zijn op het vlak van middelen en instrumenten. Het onderzoek van de geldstromen zal systematisch gebeuren.

De Voorzitter roept de wetenschappelijke wereld op om op dat vlak samen te werken met de overheid. Het gaat niet

op om alleen maar meer middelen te vragen. Men moet weten wat ermee zal gebeuren.

5. De stijging van de middelen voor wetenschappelijk onderzoek

De Executieve heeft er zich niet toe laten verleiden om de middelen voor toegepast onderzoek in te krimpen ten voordele van het fundamenteel onderzoek. Dit blijkt duidelijk uit de begrotingsdocumenten en vooral dan wat betreft de sinds jaren gevoerde discussie over de indexeringskosten van de universiteiten. Nu werd een substantiële inspanning geleverd.

De toelagen voor de onderzoeksfondsen werden eveneens geïndexeerd.

Een lid vraagt of voor de duidelijkheid geen overzicht kan worden bezorgd van de voor het wetenschapsbeleid bestemde kredieten van de laatste jaren, met vermelding van het aandeel dat die kredieten in het globale budget. Deze informatie zal toelaten na te gaan of de achterstand op het buitenland inderdaad wordt ingelopen.

De Voorzitter waarschuwt voor vergelijkingen met het buitenland. De structuren zijn vaak verschillend zodat het niet eenvoudig is om op een correcte manier te vergelijken. Dat neemt niet weg dat er objectief gezien inderdaad een achterstand is ten opzichte van het buitenland.

Een overzicht dat de evaluatie van het horizontaal begrotingsprogramma wetenschapsbeleid weergeeft van 1990 tot en met 1992 wordt de leden bezorgd (bijlage I/2).

6. Het wetenschappelijk onderzoek aan het HOBU

Het is voor een stuk juist dat geen inspanning werd geleverd voor het onderzoek in het HOBU. De discussie over het soort onderzoek dat wordt verricht in de industriële hogescholen en aanverwante instellingen is de leden ongetwijfeld bekend. De Voorzitter van de Executieve pleit ter zake voor een grote openheid, zeker als men in het buitenland de inbreng en de waarde van de industriële scholen vaststelt. Er dienen echter nog een aantal punten te worden uitgeklaard, maar het is niet uitgesloten dat voor het onderzoek aan de HOBU-scholen nog een inspanning wordt geleverd, hetzij dan steeds in samenwerking met de universiteiten.

7. De VRWB

Na een beraad met de VRWB en een aantal contacten met de voorzitter van die instelling, zal de Executieve een initiatief nemen om aan de VRWB een decretaale basis te geven. Het is de bedoeling de VRWB uit te bouwen tot een autonoom orgaan dat over voldoende middelen beschikt om zijn opdracht te kunnen uitvoeren.

8. De hevoegdheidsverdeling binnen de Vlaamse Executieve inzake wetenschapsbeleid

De Voorzitter van de Executieve zegt dat hij het binnen de Vlaamse Executieve gesloten protocol aan de leden van de Commissie zal bezorgen (bijlage I/1).

Dit protocol komt neer op een meldingsafspraken voor de leden van de Executieve in verband met de bestaande initiatieven, terwijl voor nieuwe initiatieven de bevoegde Minister en de Voorzitter van de Executieve samen moeten beslissen, waarbij het nut en de conformiteit met het gecoördineerde beleid zal worden onderzocht. Het protocol is dus meer dan een vage afspraak, doch een substantieel akkoord tussen alle leden van de Executieve.

9. Het wetenschapsbeleid en de staats hervorming

In 1980 werd wat het bevoegdheidsaspect betreft het fundamenteel en het toegepast wetenschappelijk onderzoek ont koppeld. Een belangrijk pakket bevoegdheden werd sindsdien van het federale naar het regionale niveau overgeheveld, met alle problemen vanden inzake coördinatie.

Men moet op dat vlak naar structurele oplossingen streven. De dialoog die thans wordt gevoerd tussen de Gemeenschappen kan een oplossing bieden. Een herstructurering zal gevolgen hebben voor de kredieten die worden bestemd voor fundamenteel onderzoek.

In de beleidsbrief is met betrekking tot het probleem van de gedeelde bevoegdheden voldoende aangegeven dat moet worden getracht een stuk verwarring weg te werken.

10. De technologietransfert naar de Derde Wereld

Voor het probleem van de transfer van technologie naar de Derde Wereld zal een werkgroep worden wederopgericht.

Een lid vraagt of er daarbij overleg wordt gepleegd met ABOS.

De Voorzitter antwoordt dat dit eventueel in de werkgroep ter sprake kan komen.

II. Het onderscheid tussen middelen en instrumenten

Wanneer de Voorzitter van de Executieve een onderscheid maakt tussen middelen en instrumenten, bedoelt hij met de middelen de kredieten en met de instrumenten de diverse instellingen en de programma's, de onderzoeksacties, de beurzen enzovoort.

12. Het aspect evaluatie

De Voorzitter gaat akkoord met de stelling dat men niet bevreesd moet zijn voor evaluatie, maar dat het grote probleem is te weten welke de parameters zijn om te evalueren. Er zal een poging worden gedaan om een aantal criteria te ontwikkelen. De publikaties en de aanwezigheid op wetenschappelijke congressen, waar een jury vaak beslist over wie al dan niet wordt toegelaten, zijn mogelijke criteria. Op dit ogenblik wordt gewerkt aan het opstellen van een lijst van voor iedereen aanvaardbare criteria.

13. De verhouding IWT — IWONL

De Voorzitter deelt mede dat het de bedoeling is om het

het IWT het enige loket te maken voor onderzoek en ontwikkeling in de industrie. Daartoe werd de tak nijverheid van de Vlaamse vleugel van het IWONL reeds door het IWT overgenomen. Het IWONL zou zich verder kunnen inlaten met de doctoraatsbeurzen.

14. De samenwerking met de particuliere sector

IMEC en IWT zijn twee instellingen die zeker kunnen bijdragen tot het verhogen van de samenwerking met de particuliere sector. Er kan worden onderzocht in welke mate de koppeling nog sterker kan worden gemaakt.

4. INDICATIEVE STEMMINGEN

Het toegewezen gedeelte van de uitgavenbegroting inzake wetenschapsbeleid, alsmede de bevestiging van de conformiteit van de administratieve begroting met de inhoud en doelstellingen van de algemene uitgavenbegroting, wordt aangenomen met acht stemmen tegen vier bij één onthouding.

II. MIDDENSTANDSOPLEIDING EN LANDBOUW-VORMING

1. BESPREKING

Een lid vraagt om na het opstarten van het VIZO kennis te krijgen van een rapport ter zake. Heeft de Voorzitter bij het afsluiten van het eerste semester van het eerste werkjaar reeds zicht op de werking van de instelling ?

De Voorzitter van de Executieve antwoordt dat hij inzake het VIZO een toelichting heeft gegeven in de Commissie voor Economie, Energie en Werkgelegenheid. Er kan dan ook worden verwezen naar het verslag van deze Commissie. (Stuk 15 (BZ 1992) - Nr. 6-D)

In het Regeerakkoord is bepaald dat de continuïteit inzake het beleid met betrekking tot het VIZO zal worden gewaarborgd en dat ruimte zal worden gegeven aan een aantal privé-initiatieven om voor KMO's een betere professionele omkadering tot stand te brengen.

Uit een aantal studies blijkt dat op dat vlak nog het een en ander kan gebeuren.

Nadat in het verleden terecht aandacht werd besteed aan produktontwikkeling en toegepast wetenschappelijk onderzoek, is het nu noodzakelijk zich te concentreren op de kwalitatieve omkadering van een aantal economische initiatieven. De klemtoon moet worden verlegd van produktontwikkeling naar produktpromotie.

De Voorzitter van de Executieve heeft de opdracht gegeven de start van het VIZO te evalueren.

Dit verslag kan dan aan de leden worden bezorgd.

2. INDICATIEVE STEMMINGEN

De toegewezen decreetsbepaling en secties inzake landbouwworming en middenstandsopleiding, alsmede de bevestiging van de conformiteit van de administratieve begroting met de inhoud en de doelstellingen van de algemene uitgavenbegroting, wordt aangenomen met acht stemmen tegen vier bij één onthouding.

III. BEROEPSOPLEIDING

1. INLEIDING DOOR MEVROUW L. DETIEGE, GE-MEENSCHAPSMINISTER VAN TEWERKSTELLING EN SOCIALE AANGELEGENHEDEN.

Alom wordt de noodzaak van een gedegen en flexibel beroepsopleidingsaanbod erkend om de spanningen op de arbeidsmarkt te bestrijden. De bakens voor een geïntegreerd opleidingsbeleid werden de voorbije jaren reeds duidelijk uitgezet. Zij moeten nu nog verder worden ingevuld en versterkt. De continuering van de bijkomende dotatie van 250 miljoen frank aan de Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding (VDAB), voor de eerste maal toegekend in 1991, maakt dit mogelijk.

Vooreerst biedt het interprofessioneel akkoord van 27 november 1990 de mogelijkheid om de synergetische verbanden die werden opgezet met talrijke Vlaamse bedrijfssectoren, te continueren tot einde 1992. In dit kader kunnen de samenwerkingsovereenkomsten, gericht op de vorming en tewerkstelling van risicogroepen, geciteerd worden met de houtnijverheid, het kleding- en confectiebedrijf, de horeca-sector, de bouwnijverheid, de metaalnijverheid, de sector van de opvoedings- en huisvestingsinstellingen, het schoonmaakbedrijf, de grafische nijverheid, de voedingsnijverheid, de auto-sector, de elektrische nijverheid, de sector van de verhuisondernemingen, het aanvullend paritair comité van de bedienden en de verzekeringssector.

Door deze vorm van publiek-private samenwerking ontstaan er nieuwe opleidingskansen voor honderden langdurig werklozen. De sectoriële inbreng moet bovendien garant staan voor de creatie van arbeidsplaatsen voor de aldus opgeleide werklozen.

Deze aanpak die op centraal niveau reeds de nodige vruchten heeft afgeworpen door toedoen van een specifieke contactcel, moet op lokaal niveau nog worden uitgebouwd. Ook hier moet de Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding een offensieve politiek voeren die toelaat de noden van de plaatselijke ondernemingen te prospecteren en te voldoen.

De hechte betrokkenheid van de diverse bedrijfssectoren biedt voor de Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding bovendien de ideale gelegenheid om haar opleidingsinstrumentarium aan te passen aan de actuele vereisten op de bedrijfsvloer.

Op langere termijn moet dit beleid, ook bij eventuele niet-bestendiging van de interprofessionele akkoorden, leiden tot een blijvende en nauwe samenwerking tussen de Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding en de Vlaamse bedrijfssectoren en ondernemingen. Het besluit van de Vlaamse Executieve van 11 december 1991 ondersteunt deze aanpak. Dit besluit bevat een nieuw model van financieel-organisatorische samenwerking. Van de ondernemingen wordt meer — ook financiële — verantwoordelijkheid verwacht voor de opleiding van de eigen werknemers. De Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding beschikt door deze heroriëntering over meer middelen om de opleiding van werkzoekenden, inzonderheid van werkzoekenden die behoren tot de risicogroepen, te verzekeren.

In het verlengde van deze keuzes ligt de prioritaire bekommernis om het beroepsopleidingsaanbod toegankelijker te maken voor de moeilijker doelgroepen. De ruime middelen die worden bestemd voor de organisatie van beroepsopleiding

gen laten toe om gedecentraliseerde opleidingscentra voor langdurig en laaggeschoolde werkzoekenden uit te bouwen. Deze centra moeten tevens instaan voor de organisatie van voor- en nevenopleidingsmodules teneinde de doorstroom naar technisch kwalificerende opleidingen te vergemakkelijken. Gelet op de behoeftenstructuren van deze doelgroepen moet het een geïntegreerd aanbod van opleiding en begeleiding betreffen.

Dankzij onder meer de opleidingsluiken in de Weer-Werk-actie en in het impulsgebiedenprogramma van de Vlaamse overheid is het mogelijk een opleidingsaanbod te verzekeren waarin tegelijkertijd wordt ingegaan op de problematiek van de kinderopvang en de mobiliteit. Het voorzien van kinderopvang in opleidingscentra van de Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding, een doelbewust inplantingsbeleid voor nieuwe centra, een aangepaste arbeidstijdregeling en mobiliteitsondersteunende maatregelen zullen deze integrale aanpak in de toekomst in toenemende mate illustreren.

Ten slotte moet verder worden gestreefd naar het opzetten van een gecoördineerd opleidingsbeleid in Vlaanderen. De aangehaalde sectoriële samenwerkingsovereenkomsten laten reeds toe de opleidingen van de Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding af te stemmen op de mogelijkheden van het bedrijfsleven. Zo ook moet een netwerk tot stand komen met derden-instellingen en organisaties die voor-, schakel- of beroepsopleidingen organiseren. Dit laat een betere planning van het opleidingsaanbod, een efficiëntere aanwending van de bestaande infrastructuur en een verhoogd outputbereik toe.

Hierin kadert ook een gecoördineerd optreden met andere opleidingsstructuren zoals het onderwijs voor sociale promotie, de middenstandopleidingen en het deeltijds onderwijs. De werkgroepen van de subregionale tewerkstellingscomités „aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt” bieden het gepaste forum om tot een afgestemd beleid te komen. Het voorbije jaar werden reeds enkele concrete samenwerkingsverbanden opgezet. Zo werd het Nautisch Centrum te Zeebrugge geopend waarin de Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding en het Ministerie van Onderwijs naast de visserijsector en het Westvlaams provinciebestuur participeren. Het Grafisch Centrum te Brugge wordt ondersteund door de Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding, het Vormingsinstituut van de Middenstand en de Gewestelijke Ontwikkelingsmaatschappij. Ook in het kader van de opleidingsinitiatieven, gefinancierd vanuit de impulsgebiedenveloppe en de bijkomende dotatie van 250 miljoen frank wordt in samenwerkingsverbanden van de Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding met het onderwijs en de middenstandopleiding voorzien.

Met name voor het wegwerken van de knelpuntvacatures in de verzorgende sector zal zich in de toekomst nog nauwere samenwerking opdringen tussen de diverse opleidingsstructuren. Aanzetten daartoe werden reeds gegeven via bepaalde Weer-Werk-opleidingsprojecten.

2. VRAGEN VAN DE LEDEN EN ANTWOORD VAN DE GEMEENSCHAPSMINISTER

1. Algemene bedenkingen

Een lid verwijst naar de bladzijde 29 van de toelichting bij de ontwerp-begroting 1992 van de Gemeenschapsminister

met als titel Beleidsaccenten inzake tewerkstelling en beroepsopleiding.

Op deze bladzijde worden de algemene beleidsdoelstellingen van de Gemeenschapsminister geformuleerd. Het beleid moet erop gericht zijn de paradox van de omvang van de langdurige werkloosheid en de kraptes op de arbeidsmarkt weg te werken. Alleen een aanpak waarbij opleiding en tewerkstelling innig verweven zijn kan een oplossing bieden.

Het lid vraagt hoe dit concreet zal worden ingevuld. Heeft de Gemeenschapsminister een reële en concrete visie om het theoretisch uitgewerkt beleidsplan gestalte te geven ?

Een ander lid vindt het een goede zaak dat de besparingen niet werden gezocht in de sector van de beroepsopleiding.

De Gemeenschapsminister antwoordt dat het element beroepsopleiding slechts een onderdeel is van de beleidsnota. Deze beleidsnota werd uitvoerig toegelicht in de Commissie bevoegd voor de materie Tewerkstelling.

In 1991 werden er door de VDAB 39.435 opleidingen verstrekt. Tijdens een periode van tien jaar steeg het aantal opleidingen van ongeveer 13.000 tot 40.000. Men moet dus een gestadige verhoging vaststellen (bijlage III/1).

Het aantal opleidingen gevolgd door werklozen steeg van 9.455 in 1982 tot 20.075 in 1991 (bijlage III/1).

Het aantal opleidingsuren steeg van 5,6 miljoen in 1987 tot 6,96 miljoen in 1991 (bijlage III/2).

Men kan dus niet ontkennen dat er forse stijging is.

De uitgaven voor beroepsopleiding stegen in de periode 1981-1991 met ongeveer 200 procent (bijlage IIIM).

De jobclubs bereikten in een periode van vier jaar ongeveer 1.700 personen. Het is de bedoeling om met deze clubs moeilijke gevallen op een individuele manier te benaderen.

2. Het aandeel van de kredieten voor moeilijk te plaatsen werklozen in het totale budget voor beroepsopleiding

Een lid stelt vast dat op de sectie 32 3,109 miljard frank is uitgetrokken. Daarvan wordt ongeveer 407,6 miljoen frank voorzien voor de Weer-Werkactie. Die gelden zijn vooral gericht op de moeilijk plaatsbare werkzoekenden. Ook is nog 30 miljoen frank ingeschreven voor opleidingen voor laaggeschoolden en langdurig werklozen (Stuk 16 (BZ 1992) — Nr. 1, blz. 45).

Wanneer men berekent dat minder dan 15 procent van de middelen voor beroepsopleiding (407,6 en 30 miljoen op 3,109 miljard) worden besteed aan moeilijk te plaatsen werklozen, moet hoe langer hoe meer de vraag worden gesteld of het feit dat sommigen zich niet kunnen integreren op de arbeidsmarkt niet te wijten is aan een gebrek aan voldoende opleidingen.

Wordt er voldoende gedaan, gelet op de harde kern van moeilijk te plaatsen werkzoekenden ?

De Gemeenschapsminister antwoordt dat de sectie 32 moet worden samengelezen met de sectie 69 (Stuk 16 (BZ 1992) — Nr. 1, blz. 88), die wordt behandeld door de Commissie voor Economie, Energie en Werkgelegenheid. Wanneer de bedragen ingeschreven op de twee secties worden samengegeld, zal men vaststellen dat ongeveer vijftig procent van de

middelen gaat naar moeilijk te plaatsen werkzoekenden. Het aandeel van de laaggeschoolden is in de periode 1989-1992 gestegen van 42,3 tot 43,9 procent en dit van de langdurig werklozen van 36,4 tot 42,6 procent (bijlage III/4).

Ook de Weer-Werkactie is in het bijzonder gericht op deze categorie van moeilijk op de arbeidsmarkt te integreren werklozen.

3. De werk- en opleidingswinkels

Een lid heeft een informatieve vraag in verband met de werk- en opleidingswinkels. Zij wil weten hoe deze winkels zullen worden gespreid over Vlaanderen en of vestigingsplaatsen reeds gekend zijn.

Op het artikel 61.01.32 in verband met de werk- en opleidingswinkels is een lichte stijging te merken. Het lid wil weten of dit een voorbode is van nog sterkere stijgingen.

De Gemeenschapsminister antwoordt dat op de begroting 1992 bij wijze van experiment kredieten zijn uitgetrokken voor werk- en opleidingswinkels. Het is de bedoeling van die winkels de werkzoekenden niet alleen passief te laten werk zoeken maar hen op een actieve manier te betrekken bij het zoeken naar een geschikte plaats op de arbeids- en opleidingsmarkt.

De kwalificatiegraad en de mondelinge vaardigheid van de werkzoekenden zijn immers toegenomen. Ze moeten dus in staat worden gesteld om op een actieve manier zelf informatie over de arbeidsmarkt te zoeken en te evalueren.

De VDAB beschikt sinds enkele jaren over een databank Simona waarin alle werkzoekenden zijn opgenomen. Die databank zal worden aangevuld met een vacaturebestand alsook met informatie over mogelijke bij de VDAB of andere instanties (bijvoorbeeld het onderwijs voor sociale promotie) te volgen opleidingen. De werkzoekenden zullen die databank kunnen raadplegen.

Op de begroting werden voor de werk- en opleidingswinkels slechts zeer beperkte bedragen uitgetrokken. Het gaat immers maar om een experiment.

Op dit ogenblik zijn de vestigingsplaatsen nog niet gekend. Een lijst met mogelijke vestigingen ligt voor advies bij het beheerscomité van de VDAB. Per provincie wordt één experiment opgezet. De keuze van een vestigingsplaats zal mede bepaald worden door de aanwezigheid van bestaande infrastructuur.

Na één jaar werking zal de werking van de werk- en opleidingswinkels worden geëvalueerd.

Het lid vraagt of het experiment van de werk- en opleidingswinkels samenhangt met VFIK.

De Gemeenschapsminister antwoordt ontkennend. De werk- en opleidingswinkels richten zich in de eerste plaats tot werkzoekenden en hebben geen directe band met het kansarmoedebeleid van de VFIK-gemeenten.

4. De samenwerking VDAB — PMS-centra

Hetzelfde lid vraagt of de VDAB en de PMS-centra niet meer zouden kunnen samenwerken, bijvoorbeeld wat betreft de vacaturedatabank.

Bestaan ter zake plannen ?

De VDAB probeert zo veel mogelijk overleg te plegen met de onderwijssector, aldus de Gemeenschapsminister.

Op lokaal vlak wordt soms samengewerkt met PMS-centra. Dit is bijvoorbeeld gebeurd bij de organisatie van een jobbeurs in Antwerpen.

Er wordt zeker in die richting verder gewerkt, maar de samenwerking loopt niet altijd zoals ze zou moeten lopen. De concrete invulling gaat soms moeilijk.

5. Het VDAB-personeel

Een lid merkt op dat in de beleidsnota noch in de begrotingsdocumenten iets terug te vinden is over het personeelskader dat noodzakelijk is om de beleidsdoelstellingen te verwezenlijken.

De spreker zou daar graag meer zicht op hebben. Er schijnen nogal wat personeelsproblemen te zijn bij de VDAB. Veel VDAB-werknemers die worden geacht werklozen aan werk te helpen, werken zelf in een onzeker statuut.

De Gemeenschapsminister antwoordt dat dit ook geldt voor de privé-sector .

Het lid repliceert dat de VDAB dan ook de lonen moet betalen die gebruikelijk zijn in die sector.

Wat het personeel betreft, verwijst de Gemeenschapsminister het lid nog naar bladzijde 38 van de beleidsnota.

Zij deelt verder mede dat er een voorstel tot aanpassing van de personeelsomkadering is opgesteld. Dit voorstel wordt nu besproken binnen de VDAB en zal worden voorgelegd aan de Executieve.

Het lid vraagt of het mogelijk is om een overzicht te krijgen van de personeelsevolutie bij de VDAB en dit opgesplitst volgens het statuut van de werknemers.

De Gemeenschapsminister antwoordt dat die gegevens zullen worden opgevraagd en bezorgd.

6. De relatie onderwijs-arbeidsmarkt

Een lid verwijst naar het probleem van de verhouding arbeidsmarkt-onderwijs, een aspect dat ook al werd besproken in de Commissie. Hij vraagt of het mogelijk is om gegevens te krijgen over de kwalificaties van de afgestudeerden. Sommige afgestudeerden hebben het moeilijker dan andere om op de arbeidsmarkt aan de bak te komen.

Het lid wil verder weten of er vooruitgang is geboekt bij het afstemmen van de schoolse opleiding op de noden van arbeidsmarkt.

De problematiek van de tewerkstelling van de schoolverlaters van 1990 en 1991 is ter sprake gekomen in de Commissie voor Economie, Energie en Tewerkstelling. In de beleidsnota van de Gemeenschapsminister zijn ter zake cijfergegevens vermeld (bijlagen III/5 tot en met IIIM).

De vraagsteller wil ook vernemen of gegevens beschikbaar zijn over het verband tussen de kwalificatie van de schoolverlater en het afgestemd zijn op de arbeidsmarkt.

De Gemeenschapsminister antwoordt dat er een relatie is tussen de schoolse opleiding en het onmiddellijk vinden van werk. Zij verwijst naar pagina 10 van de beleidsnota.

7. De outplacement bij de VDAB

Een lid verwijst naar het Regeerakkoord waarin wordt gesteld dat outplacement zal worden aangewend om het probleem van de overtallige leerkrachten mede op te lossen.

Zijn er plannen om de VDAB bij deze operatie te betrekken ?

De Gemeenschapsminister antwoordt dat aan de VDAB is gevraagd de mogelijkheden inzake outplacement van boventallige leerkrachten te onderzoeken. Het zou kunnen dat de VDAB voor bepaalde opleidingen zelf behoeften heeft om boventallige leerkrachten tewerk te stellen.

3. INDICATIEVE STEMMINGEN

De decreetsbepaling en de sectie inzake beroepsopleiding, alsmede de bevestiging van de conformiteit van de administratieve begroting met de inhoud en de doelstellingen van de algemene uitgavenbegroting, wordt aangenomen met acht stemmen tegen twee bij één onthouding.

IV. ONDERWIJS

1. INLEIDING DOOR DE HEER L. VAN DEN BOSCHE, GEMEENSCHAPSMINISTER VAN ONDERWIJS EN AMBTENARENZAKEN

De opmaak van een begroting is per definitie het moment bij uitstek waarop men de werkelijkheid van een sector in cijfers bekijkt. Het is echter veel meer dan dat. Het is ook het moment bij uitstek waarop men de uitdaging aangaat om binnen een keurslijf van cijfers een beleid vorm te geven. Het hoeft geen betoog dat, in het bijzonder voor de onderwijsbegroting, een evenwicht vinden tussen budgettaire overwegingen en de kwaliteit van het beleid een zeer moeilijke en delicate opdracht is. De Gemeenschapsminister meent nochtans dat het ontwerp van begroting dat voorligt, het gevraagde evenwicht op een meer dan bevredigende wijze realiseert.

Hij heeft getracht om in deze begroting een weerspiegeling te leggen van de belangrijkste bekommernissen, waarvoor ook de Vlaamse Executieve in haar Regeerakkoord een engagement nam. Zo heeft hij er maximaal naar gestreefd de continuïteit in het beleid te verzekeren en de pedagogische rust in de scholen te respecteren. Zo geeft hij ook een aanzet tot vereenvoudiging van de regelgeving en een grotere autonomie en verantwoordelijkheid van de instellingen. Tegelijkertijd tracht hij ook in te gaan op degelijke suggesties van de OESO inzake een meer rationele inrichting van het onderwijsaanbod.

De zorg om de pedagogische rust belet echter niet dat de Gemeenschapsminister bij de aanvang van het volgende schooljaar de aanzet wil geven tot enkele fundamentele onderwijsdiscussies, niet door grootscheepse hervormingen,

maar door goedgekozen kleinschalige initiatieven, die latere maatregelen inzake actuele problemen zoals zittenblijven en schoolverzuim, de herwaardering van de leerkrachten en de herstructurering van het volwassenenonderwijs moeten voorbereiden en een grondige discussie met alle betrokken partners binnen en buiten onderwijs moeten stofferen. Naar aanleiding van deze begroting zal hij hiervan, ter voorbereiding van degelijk uitgewerkte beleidsbrieven, reeds de krachtdlijnen aangeven.

Eerst wordt een algemene toelichting gegeven bij het ontwerp van begroting dat voorligt.

A. EEN ALGEMENE SITUERING EN OVERZICHT

1. Inleiding

De onderwijsuitgaven 1992, begroot op 203,5 miljard frank, zijn gebaseerd op ramingen van de behoeften door de onderwijsadministratie. De onderwijsuitgaven werden hier gedefinieerd als zogenaamd betalingskredieten, dit wil zeggen de som van de niet-gesplitste kredieten, de gesplitste ordonnanceringskredieten en de variabele kredieten. In het bedrag is inbegrepen het aandeel van onderwijs in de globale provisie voor indexverhoging en Vlaamse collectieve arbeidsovereenkomsten, maar het is exclusief de sociale en fiscale lasten verschuldigd op de eindejaarstoelage (2,3 miljard frank).

Preciese ramingen in Onderwijs blijven evenwel een moeilijke opgave. De onderwijsuitgaven zijn immers in belangrijke mate afhankelijk van het toekomstig (keuze)gedrag en beslissingen van personen en/of instellingen.

Het aanbod van de onderwijsinstellingen kadert in de toepassing van een aantal normen, vervat in een zeer complexe reglementering. Het derde-betalersysteem staat hier niet borg voor een zuinig en efficiënt optreden vanwege de inrichtende machten.

De vraag naar onderwijs wordt beïnvloed door individuele beslissingen van ouders en studenten.

De onderwijsuitgaven zijn daarenboven moeilijk samen-drukbaar. Een daling van leerlingen en/of omkaderingsregels leidt niet noodzakelijk tot een (recht)evenredige vermindering van het aantal budgettaire full-time ambten. Het aantal budgettaire full-times (BFT's) bevindt zich begin van de negentiger jaren op eenzelfde niveau als bij het begin van de tachtiger jaren.

Macro-beslissingen hebben zelden het verhoopte effect op het micro-vlak van de onderscheiden schoolentiteiten : er zijn de bevoegdheidsbeperkingen van leerkrachten, de structurele beperkingen in de regelgeving van de terbeschikkingstelling en de reffectatie.. .

Bovendien draagt de onderwijsbegroting een toenemende loonlast ingevolge arbeidsherverdelende maatregelen en pre-pensioneringen, de zogenaamde sociale zekerheidsfunctie.

2. De financiering van het onderwijs

De bijzondere wet betreffende de financiering van de Gemeenschappen en de Gewesten van 16 januari 1989 regelt onder meer de financiering van de naar de Gemeenschappen overgedragen onderwijsmateries gedurende de overgangspe-riode 1989-1998.

Kort samengevat wordt de som van de basisbedragen, zijnde 167,4 en 128,9 miljard voor respectievelijk de Vlaamse en de Franse Gemeenschap jaarlijks gecorrigeerd voor de denataliteit (of de vermindering in de bevolking tot 18 jaar, beperkt tot 80 procent) en voor de inflatie (aanpassing aan de evolutie van de consumptieprijzen).

De theoretische verdeling op basis van het leerlingenaantal in 1988 (57,55 procent voor de Vlaamse Gemeenschap en 42,45 procent voor de Franse Gemeenschap) wordt evenwel slechts toegepast in 1999. Tijdens de overgangperiode 1989-1998 wordt die bijkomend (maar afbouwend) gecorrigeerd ten voordele van de Franse Gemeenschap.

De aldus bekomen middelen worden jaarlijks onder de vorm van een gedeelte van de geïnde ontvangsten van de belasting op de toegevoegde waarde doorgeschoven naar de Gemeenschappen. De middelenoverdracht voor de onderwijsuitgaven is derhalve in feite een dotatie.

Ten opzichte van deze haast mechanische vaststelling van de onderwijsmiddelen dient de evolutie van de uitgaven voor de nieuwe bevoegdheden geplaatst.

Op basis van een aantal eenvoudige doch realistische basis-hypothesen, met name effecten van index en reële evolutie van de eenheidsloonkost op de onderscheiden grote uitgaven-categorieën heeft de dienst Begroting en Boekhouding de inkomsten van de belasting op de toegevoegde waarde tegenover de uitgaven geplaatst. Men komt in dergelijke benadering tot een financieringstekort in lopende prijzen en bij een zogenaamd onveranderd beleid — gaande van 45 tot 65 miljard frank in het jaar 2000 ! Andere onderwijsspecialisten zoals Professor Dr. W. Nonneman en de Sociaal-Economisch Raad voor Vlaanderen (SERV) komen op basis van aanverwante financieringsmodellen tot gelijkaardige resultaten.

De negatieve uitkomst van een dergelijke confrontatie van middelen en uitgaven is nochtans niet zo verwonderlijk. Het financieringssysteem houdt immers geen rekening met de bestaande uitgavenmechanismen en/of tendenzen in de onderwijswereld :

- door de correctie op de belasting op de toegevoegde waarde gebaseerde dotatie voor denataliteit te beperken tot de evolutie van het aantal jongeren van 0 tot 18 jaar houdt men geen rekening met de effecten van de stijgende scolarisatie en de toenemende behoefte aan permanente vorming. De verwachte denataliteit in de jaren negentig is groter in Vlaanderen dan in Wallonië, zodat in de praktijk deze correctiefactor wordt bepaald door de meest gunstige jongerenevolutie in Wallonië ;

- de onderwijsmiddelen worden in het geheel niet aangepast aan de reële evolutie van de eenheidsloonkost : de barometrische verhogingen ingevolge de algemene veroudering van het onderwijzend personeel en de sectoriële en intersectoriële collectieve arbeidsovereenkomsten leiden evenwel tot een reële groei van de eenheidsloonkost — dit wil zeggen naast de aanpassing van de lonen aan de evolutie van de index van de consumptieprijzen — van enkele procenten per jaar. Ruim 85 procent van de onderwijskredieten zijn direct of indirect bestemd voor personeelsuitgaven.

Vraag hierbij is of deze benadering zinvol is. Onderwijs wordt in Vlaanderen, in tegenstelling tot Wallonië, gefinancierd door de totaliteit van de middelen van de Vlaamse Gemeenschap, dit wil zeggen zowel de gemeenschap- als de gewestmiddelen.

Artikel 59 bis, paragraaf 6 van de Grondwet stelt dat de Gemeenschappen de bestemming van al hun ontvangsten autonoom regelen. Artikel 1 van de gewone Wet van 9 augustus 1980 tot hervorming der instellingen expliciteert dit : de Vlaamse Raad mag al zijn financiële middelen vrij aanwenden, hetzij voor gemeenschaps- hetzij voor gewestbevoegdheden.

Met een uitgave in 1992 van meer dan 200 miljard legt het Vlaams Onderwijs beslag op bijna de helft van de totale Vlaamse begroting.

De jaarlijkse evolutie van het onderwijsbudget kan grotendeels worden verklaard door de aanwezigheid van mechanismen en tendenzen, onder andere de effecten van baremieke verhogingen en toenemende scolarisatie, die leiden tot een haast automatische stijging van de uitgaven in deze arbeidsintensieve sector.

Daarenboven blijkt uit het verleden dat het onderwijsbudget zeer moeilijk beheersbaar is en dat pogingen tot bijsturing op korte termijn zelden het verhoopte effect hebben. Getuige hiervan zijn de evolutie van de toenemende afwijking tussen de organieke en de budgettaire ambten, onder meer ingevolge een stijging van het aantal terbeschikkinggestelden, loopbaanonderbrekingen . . .) en het uiteindelijk effect van de structurele 0,6 procent besparing op de omkadering (schooljaar 1990-1991).

3. De evolutie van de onderwijsbegroting : 1991-1992

De Vlaamse onderwijsbegroting kende gedurende de periode 1990-1992 volgende evolutie :

Beschikbaar krediet 1990	176905 ,0
Beschikbaar krediet 1991	189650,7
Voorstel 1992	203457,3
1991/1990 in %	6,72
1992/1991 in %	7,28

Onder beschikbare kredieten dient verstaan : de aangepaste begroting, inclusief het geraamd aandeel in de globale provisie met betrekking tot index en Vlaamse collectieve arbeidsovereenkomst en exclusief de zogenaamde bestaansmiddelen van de onderwijsadministratie.

De stijging in de Vlaamse onderwijsbegroting 1991 ten opzichte van 1990 bedraagt 12.745,7 miljoen frank of 6,72 procent.

Het voorstel 1992 betekent een aanpassing met 13.806,6 miljoen frank of 7,28 procent. Indien men hier evenwel het éénmalige gunstige effect in 1991 met betrekking tot de maaltijdchequeoperatie 1990 neutraliseert, bedraagt de stijging 1992/1991 6,77 procent. Einde 1990 werden aan het onderwijspersoneel bruto-maaltijdcheques toegekend in plaats van een eindejaarstoelage. Het persoonlijk aandeel van de werknemer van 962,7 miljoen frank werd evenwel slechts gerecupereerd op het vakantiegeld 1991.

De stijging van de behoeften 1992 kan grosso modo als volgt worden verklaard :

— het effect van de evolutie van de eenheidsloonkost 92/91 : + 6,1 procent (index, collectieve arbeidsovereenkomsten, baremieke verhoging, . . .), met zijn weerslag op meer dan 85 procent (directe en indirecte) loonmassa ;

— allerhande tewerkstellingseffecten onder andere in het kader van het migrantenbeleid dat in 1992 de kruissnelheid bereikt en effecten van arbeidsherverdelende maatregelen (zie de evolutie van loopbaanonderbrekening, verminderde prestaties, terbeschikkingstellingen, . . .) ;

— de exponentiële stijging van de financiële lasten (intresten en kapitaalaflossingen) ingevolge de debudgettering van de investeringssector (schoolgebouwen, universiteiten).

4. De onderwijsbegroting 1992

4.1. Bijkredieten voor de voorgaande jaren

Het globale bijblad 1992 voor vorige jaren bedraagt 1921,6 miljoen frank.

Naast enkele achterstallige werkingstoelagen betreft het hier voornamelijk benodigde loonkredieten 1991 en 1990 ten einde de schulden bij de fiscus (bedrijfsvoorheffing op wedden van november 1990 en 1991) te vereffen.

Dit netto-bijkrediet wordt bepaald door de globale schulden (bedrijfsvoorheffingen weddereregularisaties) met betrekking tot 1991 en 1990 en voorgaande jaren te corrigeren met de nog te innen bijdragen van de Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding (VDAB) en de Brusselse Gewestelijke Dienst voor Arbeidsbemiddeling in de loonkost van GESCO's en met de gekende en/of geraamde middelen op het wedderecuperatiefonds :

— 1991 : 1002,8 miljoen

— 1990 : 736,8 miljoen

Tijdens de budgetcontrole 1991 werd reeds een bijkrediet voorgaande jaren ingediend van 695,0 miljoen frank, doch niet toegestaan.

Budgetcontrole 1992

Overzicht uitvoering begroting 1990 — 1991

Totaal bijkredieten voorgaande jaren (voor lonen) :	1739.6
1991	
Nog te betalen bedrijfsvoorheffing 91 :	2826.2
Nog te betalen RSZ (voorgaande jaren) :	654.7
Te betalen achterstallen in 92	
met betrekking tot 91 : (*)	309.2
Tussenkost GESCO's 91 :	— 740.2
Terugbetalingsfonds :	— 811.4
Aanwendbaar overgedragen krediet 91 :	— 1259.8
Regularisatie anciënniteit GESCO's :	24.2
SALDO	1002.8
1990 (< 1990)	
Nog te betalen bedrijfsvoorheffing 11/1990 :	1946.8
Te betalen achterstallen in 92	
met betrekking tot 90 en 89 :	120.4
Tussenkost GESCO's 1989 :	— 183.2
Tussenkost GESCO's 1990 :	— 757.5
Terugbetalingsfonds (VGO) :	— 438.7
Achterstallen < 89 kunstonderwijs :	49.0
SALDO	736.8

(*) te betalen achterstallen in 1992 verdeeld volgens dezelfde verhouding als vorige jaren : 429.6 miljoen met betrekking tot 1991 : 309.2 miljoen / met betrekking tot 90 en 89 : 120.4 miljoen.

4.2. Lopend jaar

De onderwijsuitgaven 1992 worden begroot op 201.655,8 miljoen frank (exclusief provisie voor index en Vlaamse CAO 1992).

Uit een analyse van de diverse bestedingscategorieën blijkt dat de directe loonmassa 77 procent bedraagt van de onderwijsbegroting. Aangevuld met de indirecte loonlasten in de werkingsmiddelen van het gesubsidieerd onderwijs en de universitaire sector loopt dit percentage op tot bijna 87 procent.

De weerhouden beslissingen met betrekking tot het begrotingsjaar 1992 — dit wil zeggen voor het komende schooljaar 1992-1993 — kaderen volledig in de basisoptie genomen in het Regeerakkoord, namelijk de continuïteit in het beleid en het brengen van pedagogische rust in het onderwijs.

Meer ingrijpende hervormingen in het onderwijsbeleid in Vlaanderen kunnen worden verwacht vanaf het schooljaar 1993-1994 en dit op basis van een grondige audit van de uitgavenmechanismen in het Onderwijs en in overleg met het onderwijsveld.

Volgende maatregelen, die de Gemeenschapsminister nog verder zal toelichten, zitten vervat in de voorgestelde onderwijsbegroting 1992 :

i) lonen onderwijzend personeel (miljoenen frank)

— beperking toegang tot buitengewoon onderwijs	— 25.6
— wijziging ziekteverlofregeling	— 50.0
— stopzetting prefinanciering detacheringen	
naar cultuur	60.0
buiten onderwijs	- 5.0
— wederbenutting structurele terbeschikkingstelling	20.0
— vermindering omkadering met 0.6 procent	— 105.0
— afschaffing rollend fonds 'crisissituaties'	— 90.0
— opstarten onderwijsvoorrrangsbeleid	+ 36.0
— opstarten administratieve ondersteuning basisonderwijs	+ 100.0

ii) lonen PMS-centra (in miljoenen frank)

— selectieve aanwervingsstop	— 10.0
------------------------------	--------

iii) lonen pedagogische begeleidingsdiensten (in miljoenen frank)

— kredietvermindering begeleiding en DVO	— 10.0
--	--------

iv) onderwijswerking (in miljoenen frank)

— werkingsenveloppe : indexatie voor inflatie 2.6 procent in plaats van 3 procent	44.0
---	-------------

v) universitaire sector (in miljoenen frank)

— indexatie fondsen wetenschappelijk onderzoek (2,6 procent inflatienorm in plaats van 3 procent) en financiering RUCA/KULAK	— 30.8
— vermindering krediet Koninklijke Academie	— 10.0
— debudgettering Universitair Ziekenhuis Gent	— 171.0

vi) *leerlingenvervoer* (in miljoenen frank)

— overheveling kredieten naar Autonome Raad voor het Gemeenschapsonderwijs	— 52.0
--	---------------

vii) algemene organisatie en administratie (in miljoenen frank)

— afslanking kabinet — 11.5

— vermindering kredieten Autonome Raad voor het Gemeenschapsonderwijs (ARGO), Dienst voor Infrastructuurwerken van het Gesubsidieerd Onderwijs (DIGO) en Vlaamse Onderwijsraad-administratie — 9.6

B. COMMENTAAR BIJ DE INHOUD VAN DE BEGROTING 1992

1. Toelichting bij een aantal belangrijke besparingsmaatregelen

1.1. Algemeen

Wat de omkadering betreft, wordt een vermindering van het aanwendingspercentage met 0,6 procent doorgevoerd. In de feiten betekent dit een terugkeer naar de situatie van 1990-1991. Omdat in het HOBU ook vorig jaar deze vermindering werd aangehouden, wordt ze nu op dit onderwijsniveau niet toegepast.

Het rollend fonds voor scholen in crisissituaties wordt afgeschaft. Voor de organisatie van godsdienst of niet-confessionele zedenleer zal nochtans in de nodige middelen voorzien blijven.

Inzake de vervanging van zieke leerkrachten stelt de Gemeenschapsminister de mogelijkheid voor om voor kortduurende vervangingen (in het secundair onderwijs en het hoger onderwijs) eigen personeel van de school in te schakelen. Door een aanpassing van de cumulregeling biedt dit ook kansen aan leerkrachten die vrijwillig meer willen presteren en verdienen. Dergelijke maatregelen bevorderen ook de autonomie en de verantwoordelijkheid van de school.

Leerkrachten die structureel boventallig zijn, kunnen ook in andere sectoren dan onderwijs binnen en buiten de Vlaamse Gemeenschap worden wederbenut. Zo zouden verpleegkundigen naar ziekenhuizen of bejaardenhomes kunnen, anderen naar de culturele of de sociaal-culturele sector, . . .

De formule van detachering van leerkrachten en directies is in vele opzichten interessant, maar geeft ook aanleiding tot een ontregeling van de vlotte werking van scholen. Het is dan ook in het belang van het onderwijs dat de Gemeenschapsminister wil overgaan tot een evaluatie van de bestaande detacheringen en een strikter toezicht op de noodzaak ervan. Ook zal het een gunstig effect hebben op de begroting wanneer de kredieten voor de detachering van leerkrachten naar de jeugdsector, door de hiervoor bevoegde Minister voorziene kredieten ook effectief worden terugbetaald aan Onderwijs. Onderwijs hoeft in deze kredieten zelf niet meer te voorzien.

Op het leerlingenvervoer wordt, naast maatregelen over de ganse lijn, bespaard door een overheveling van middelen en bevoegdheden naar de ARGO. Deze inrichtende macht zal nu zelf haar leerlingenvervoer kunnen organiseren en beheren. Dit past overigens in de visie dat de overheid zich meer moet concentreren op essentiële taken van onderwijsbeleid.

Tot slot van deze eerste reeks maatregelen zal een deel van het contingent van de begeleiding, de inspectie en de Dienst voor Onderwijsontwikkeling (DVO) pas later in de loop van 1992 worden aangesteld.

1.2. De PMS-centra en het buitengewoon onderwijs

Bij de maatregelen, die het buitengewoon onderwijs en de PMS-centra betreffen, wil de Gemeenschapsminister langer blijven stilstaan. Het gaat immers om maatregelen van een andere aard, waaraan meteen ook een fundamentele en kwalitatieve discussie gekoppeld is. Zeker voor het buitengewoon onderwijs wil hij de beleidsvisie en de bedoelingen toelichten die achter deze maatregelen schuilen.

Aan de ene kant hebben deze maatregelen betrekking op een regeling van de participatie van personen met een handicap ouder dan 21 jaar, aan de andere kant met de leerlingen in het type 8 van het buitengewoon onderwijs

Iedereen, zowel mensen met als zonder een handicap, heeft recht op de voorziening die het meest aangepast is aan zijn of haar kenmerken en die de meeste garanties biedt op een optimale ontwikkeling van zijn of haar mogelijkheden. Met deze filosofie kan ongetwijfeld iedereen akkoord gaan. Dat is ook het uitgangspunt van waaruit de verwijzingen van het gewoon onderwijs naar het bijzonder onderwijs en van het bijzonder onderwijs naar het gewoon onderwijs gebeuren.

Hoewel de Gemeenschapsminister het volle vertrouwen heeft in de werking van de organen die momenteel voor deze verwijzingen verantwoordelijk zijn, kunnen rond de aanwezigheid van bepaalde jongere en oudere leerlingen in het buitengewoon onderwijs vragen worden gesteld. De situatie van de meer dan 21-jarigen is daarbij van een andere aard dan deze van de kinderen in het type 8 van het bijzonder lager onderwijs.

Wat de +21-jarigen betreft, stellen we vast dat een aantal onder hen in het buitengewoon onderwijs blijft bij ontstentenis van een bereikbare en aangepaste voorziening in de welzijnssector. Hun aanwezigheid in het buitengewoon onderwijs is legaal, vermits ze werd aangevraagd en werd gestaafd door een attest van de CABO's. Dit is echter nog niet noodzakelijk synoniem met optimaal. Vanuit een samenspraak met zijn collega in de Vlaamse Executieve, bevoegd voor welzijn, wordt in de voorgestelde maatregel daarom de aanzet gegeven tot een betere verantwoordelijkheidsverdeling tussen onderwijs en welzijn, in het belang van de betrokken personen met een handicap zelf. Uiteraard geeft de mate waarin oudere personen met een handicap in een voor hen beter aangepaste welzijnsvoorziening terecht kunnen, ook voor de onderwijsbegroting positieve resultaten. Overigens bestaat er door de maatregel, zoals geformuleerd in het ontwerp-programmadecreet, helemaal geen risico dat mensen van vandaag op morgen op straat worden gezet.

Wat het type 8 van het bijzonder lager onderwijs betreft, is men het eens dat dit bij uitstek een type is met een tijdelijk karakter en dat de verwijzing naar type 8 in vele gevallen te laat gebeurt. Het blijkt ook dat het voor een groep leerlingen van type 8 mogelijk zou zijn terug te keren naar het gewone onderwijs, eventueel mits een aantal maatregelen die deze overgang begeleiden. Experimenten wijzen uit dat het mogelijk is, door samenwerking tussen gewone en buitengewone scholen, kinderen veel vroeger te depisteren maar ook in hogere mate te laten terugkeren naar het gewone onderwijs. De voorgestelde maatregel wil uitdrukkelijk de aandacht toespitsen op het regelmatig en grondig overwegen van de terugkeer naar het gewone onderwijs.

Het zou tegen de geest waarin deze maatregelen zijn genomen, ingaan, wanneer men ze beschouwt als een weerspiegeling van een negatieve inschatting van de waarde van het buitengewoon onderwijs. Integendeel, de Gemeenschapsmi-

nister erkent dat de gunstige pedagogische situatie van het buitengewoon onderwijs ten volle beantwoordt aan de behoeften van hen die het nodig hebben en hen de kwaliteit van onderwijs, vorming en opvoeding garandeert waarop ze recht hebben. Voor de toekomst wilt hij dit handhaven, maar dat vraagt ook dat we enkel diegenen erin opnemen en houden voor wie er geen meer aangepast alternatief is, binnen of buiten het onderwijs.

Uiteraard geven deze maatregelen aanleiding tot een verdere en meer diepgaande discussie over de doelstellingen van het buitengewoon onderwijs. We moeten zoeken naar een optimale samenwerking tussen het gewone en het buitengewone onderwijs en naar maatregelen die de mogelijkheden van succesvolle terugkeer of preventieve begeleiding bevorderen, ook naar de best mogelijke verantwoordelijkheidsdeling tussen de welzijnssector en het onderwijs.

Maatregelen die hier niet los van staan en die eveneens gekoppeld zijn aan een diepgaande discussie, situeren zich in de PMS-centra en in het medisch schooltoezicht (MST).

Concreet houdt de maatregel een opschorting in van de vaste benoemingen en een beperking van de vervangingen en van de tijdelijke aanstellingen. Nochtans moeten een aantal uitzonderingen op deze algemene maatregel garanderen dat het niet om blinde besparingen gaat. Zo wordt uiteraard aan de minimale formatie en aan de extra omkadering voor migranten niet geraakt, zo moet ook de loopbaanonderbreking een recht kunnen blijven. Bovendien kan de bevoegde Minister nog uitzonderingen toestaan voor het vervullen van vitale functies binnen de beperkingen van het begrotingskrediet.

Deze selectieve aanwervingsstop in de PMS-centra betekent een soort van moratorium, in het perspectief van een broodnodige herformulering van het takenprofiel van het PMS. De Gemeenschapsminister is ervan overtuigd dat niet in het minste de PMS-centra zelf hiervoor vragende partij zijn. Waar het OESO-rapport een aantal vragen stelt bij de werking van de PMS-centra, stelt ook hij vast dat in de onderwijswereld hier, bij leerlingen en bij ouders, het vertrouwen in de werking van de PMS-centra verminderd is. Hoewel dit volgens hem grotendeels ten onrechte is, meent hij toch dat in de vele en versnipperde opdrachten die het PMS worden gegeven en die het zichzelf toebedeelt, actuele prioriteiten moeten worden gelegd. Zeker inzake de opvolging en begeleiding van probleemkinderen, zoals kinderen met leerachterstanden, kunnen PMS-centra een geprivilegieerde rol spelen.

Ook in het medisch schooltoezicht kadert de selectieve wervingsstop in hetzelfde objectief om op basis van een evaluatie te komen tot een meer efficiënte taakomschrijving, waarbij overlappingsen moeten worden vermeden. Samenpraak tussen de PMS-sector en het medisch schooltoezicht moet kunnen leiden naar een meer rationele en ook budgettair meer verantwoorde werking.

1.3. Het deeltijds kunstonderwijs

Ook in het deeltijds kunstonderwijs werd een belangrijke maatregel genomen.

Niet alleen de huidige zware budgettaire kost van het systeem, ook de voortdurende uitbreiding van het aantal leerlingen en van de vestigingsplaatsen — die mettertijd ook kunnen leiden naar nieuwe onderwijsinstellingen — maakten het noodzakelijk te zoeken naar middelen om het systeem en de

kwaliteit ervan te handhaven. Naast de belangrijke inspanningen van de overheid lijkt het dan ook billijk ook van de deelnemers een grotere bijdrage te vragen. De modaliteiten zijn te bespreken met het onderwijsveld.

Ten slotte wordt een besparing gerealiseerd door de uitvoering van een bepaling van onderwijsdecreet-III, waardoor de inrichtende machten van het onderwijs voor sociale promotie de geïnde werkingsmiddelen kunnen behouden en als werkingsmiddelen gebruiken. Bijgevolg ontvangen zij geen werkingsmiddelen meer van de Vlaamse Gemeenschap. Een uitzondering wordt gemaakt voor de inschrijvingsgelden van de vrijgestelde categorieën, waarvoor de Vlaamse Gemeenschap het gedeelde inschrijvingsgeld als werkingstoelage betaalt.

2. Drie belangrijke nieuwe initiatieven

2.1. Projecten met betrekking tot onderwijsvoorrang

Een eerste nieuw initiatief werd ingevoegd in de begroting met een artikel onder de naam 'projecten met betrekking tot onderwijsvoorrang in sommige gemeenten'. Hiervoor werd op de begroting van dit jaar 36 miljoen ingeschreven.

Met het budget op dit artikel wil de Gemeenschapsminister de aanzet geven tot de aanpak van problemen in het onderwijs waarover de bezorgdheid groeit en die niet uitsluitend maar toch vooral kinderen en jongeren uit zwakkere maatschappelijke groepen bedreigen.

Fenomenen als de opbouw van leerachterstanden, zitten-blijven, schoolverzuim, de blijvende samenhang tussen de schoolloopbaan en de sociale herkomst van de leerling, . . . doen de vraag rijzen of het onderwijs voldoende zijn doelstellingen van gelijke kansen waarmaakt en ook maatschappelijk voldoende rendert. Er is ook de vaststelling dat leerplichtige kinderen uit bepaalde maatschappelijke groepen, zoals de trekkende (beroeps)bevolking, onvoldoende aan het onderwijs participeren ; een repressief beleid werkt hier niet of nauwelijks, zoals ook de ervaringen met het spijbelen aantonen. Ook de te traditioneel blijvende studie- en beroepskeuze van meisjes en de nefaste invloed daarvan op de latere positie op de arbeidsmarkt, kan worden beschouwd als een uiting van onvoldoende onderwijsrendement.

Vandaag zijn we niet in staat deze en gelijkaardige problemen met eenvoudige en grootschalige maatregelen aan te pakken. De uitdaging bestaat erin om, binnen de bestaande structuren, de onderwijsinstrumenten dermate te gebruiken en op mekaar af te stemmen, dat ze meer efficiënt op de problemen inwerken, en om waar nodig de buitenschoolse milieus tot samenwerking uit te nodigen.

In het kader van de begroting 1992 wil de Gemeenschapsminister, via een beleid van onderwijsvoorrang, een concrete aanzet geven tot de aanpak van deze problemen.

Enerzijds zullen projecten worden opgezet rond :

- de problematiek van het schoolverzuim en schoolmoeheid. Samen met een aantal probleemscholen, vooral met beroepssecundair en deeltijds onderwijs, zal worden gezocht naar nieuwe en creatieve pistes om deze problemen aan te pakken ;

- de vroegtijdige detectie, remediëring en de preventie van leerachterstanden en zittenblijven. In een aantal scholen

- vooral met leerlingen uit zwakkere maatschappelijke mi-

lieus — zal worden gezocht hoe deze problemen op een efficiënte en haalbare wijze kunnen worden aangepakt

- de studie- en beroepskeuze van meisjes in het secundair onderwijs. In een aantal scholen zullen verschillende actielijnen worden uitgevoerd met het oog op een structurele aanpak van een meer toekomstgerichte studie- en beroepskeuze ;

- de participatie aan onderwijs van kinderen uit de trekende (beroeps)bevolking. Dit project beoogt, naast het opmaken van een stand van zaken van deze moeilijke problematiek, de uitwerking van een aan deze groepen aangepast onderwijsmodel ;

- de optimale doorstroming, ook naar het hoger onderwijs, van leerlingen uit het migrantenmilieu. Een tweetal kleine projecten beoogt het experimenteren met originele werkvormen voor de begeleiding van talentvolle leerlingen uit het migrantenmilieu bij de overgang naar het secundair onderwijs en naar het hoger onderwijs.

De doelstelling van deze projecten is om, naast het maximaal realiseren van resultaten, modellen op te leveren die als basis voor veralgemeende maatregelen kunnen dienen. Omdat bij elk van deze problemen niet alleen onderwijs maar ook buitenschoolse milieus betrokken zijn, zullen de projecten niet in geïsoleerde scholen worden opgezet, maar in een samenwerkingsverband op het lokale niveau.

Parallel met deze projecten zal, ondersteund door onderzoek, een fundamentele discussie worden opgezet over deze actuele onderwijsproblemen met alle betrokken partijen, waarbij ook andere departementen dan onderwijs zullen worden uitgenodigd.

2.2. Basiseducatie

Een tweede nieuw initiatief betreft een verhoging van het budget van de basiseducatie. Hiervoor werd 26 miljoen ingeschreven.

Vergeleken met de ontwerp-begroting 1992 wil de Gemeenschapsminister het budget voor de uitvoering van het decreet op de basiseducatie verhogen met 26 miljoen, of optrekken tot 275 miljoen. Ook dit is een initiatief dat past in de sociale prioriteiten van het Vlaamse Regeerakkoord.

Het decreet op de basiseducatie van 12 juli 1990 had tot doel een behoeftendekkend aanbod voor laaggeschoolde volwassenen in Vlaanderen te realiseren. In 1990 werden 28 centra voor basiseducatie voorlopig erkend met een totaal volume deelnemersuren van 420.000. Bij de definitieve erkenning in 1991 werd om budgettaire redenen het erkenningsvolume gelijk gehouden, hoewel door de centra zelf in werkelijkheid meer dan 600.000 deelnemersuren werden gerealiseerd.

De basiseducatie wordt met een sterke vraag geconfronteerd vanwege verschillende maatschappelijke groepen, zoals mensen met lees- en schrijfmoeilijkheden, migranten die hun kennis van het Nederlands willen verbeteren, laaggeschoolde werklozen en andere groepen kansarmen. Vanuit verschillende hoeken werd sterk op een significante budgettaire inspanning aangedrongen : de Raad voor Basiseducatie, het Vlaams Ondersteuningscentrum Basiseducatie (VOBC), de Federatie van Centra Basiseducatie enzovoort. In het Regeerakkoord werd bepaald dat de basiseducatie naar de meest kansarme groepen toe meer middelen dient te krijgen.

In de verhoging werd het advies dat in 1991 door de Raad voor de Basiseducatie werd geformuleerd, als uitgangspunt genomen om de meest dringende behoeften te honoreren.

Centraal daarin staan volgende uitbreidingen van toegekende volumes deelnemersuren :

- de optrekking van de kleine centra van 6.000 naar 10.000 deelnemersuren ;

- de oplossing van enkele flagrante probleemdossiers met een te zware discrepantie tussen het huidig **erkenning**svolume, het reëel gepresteerde volume en de aanwezige behoefte (Gent, Halle-Pajottenland, Midden-Brabant, Noorderkempen) ;

- een uitbreiding van het centrum in Brussel omwille van de specifieke problematiek ;

- een uitbreiding van een aantal centra waar de behoeften aantoonbaar groot zijn ;

- de erkenning van een paar nieuwe centra (Grensstreek, Zuid-Oost-Vlaanderen, Maasland).

Om deze uitbreidingen te kunnen realiseren is op jaarbasis een totaal **erkenning**svolume van 540.000 deelnemersuren nodig. Op jaarbasis staat dit gelijk aan een budget van 323 miljoen of een stijging met 74 miljoen. In de voorliggende begroting 1992 werd de verhoging berekend ingaand op 1 september, met een budgettaire weerslag van 26 miljoen.

2.3. De administratieve ondersteuning van het basisonderwijs

Een derde nieuw initiatief betreft de administratieve ondersteuning van het basisonderwijs. Hiervoor werd op de begroting 1992 100 miljoen ingeschreven.

Voor directies van kleine scholen is het zeer moeilijk om hun lesopdracht te combineren met hun directietaken (management, interne begeleider, . . .). Om hiervoor een oplossing te bieden heeft de Gemeenschapsminister volgende maatregelen voorgesteld.

Om de kleine scholen te ondersteunen, wordt de lesopdracht van de directeur met vier uren verminderd. Voor de wat grotere scholen — vanaf 180 leerlingen — in het gesubsidieerd gewoon basisonderwijs wordt een bijkomend aantal uren administratieve hulp gegeven.

C. KRACHTLIJNEN IN HET ONDERWIJSBELEID

Naar aanleiding van de begroting wil de **Gemeenschapsminister** ook een aantal krachtlijnen meedelen die hij in zijn onderwijsbeleid de volgende jaren wenst te leggen. Deze krachtlijnen zullen eerstdaags worden uitgewerkt tot degelijk onderbouwde beleidsbrieven, die hij aan de Vlaamse Executieve zal voorleggen.

Uit de vele actuele vragen die voor het onderwijsbeleid een uitdaging vormen, heeft hij een aantal prioriteiten geselecteerd : de herwaardering van de leerkrachten, een voorrangbeleid in functie van kansarme doelgroepen en problemen die vooral maatschappelijk zwakkere leerlingen bedreigen, de herstructurering van het volwassenenonderwijs en het wetenschappelijk onderzoek aan de universiteiten.

1. De herwaardering van de leerkrachten

Ondanks het feit dat de leraar binnen het geheel van het streven naar behoud en verbetering van de onderwijskwaliteit een centrale plaats inneemt, is de maatschappelijke waardering ten opzichte van de intrinsieke waarde en kwaliteit van de leerkracht voortdurend afgezwakt.

Willen we tot een herwaardering via kwaliteitsbewaking komen, dan moeten we zorgen voor een uitstekende initiële opleiding, nascholing en begeleiding van de leerkrachten en de schoolteams. Daarenboven moet het schoolklimaat, in al zijn aspecten, uitnodigend en stimulerend zijn voor alle geleidingen van de schoolbevolking.

Een gemotiveerde en goed opgeleide gemeenschapsinspectie en -begeleiding moet hier mede borg voor staan.

1.1. Verbetering van de situatie van de leerkrachten in functie

Een eerste element daarvan betreft het systeem van de begeleiding en de navorming. Het bestaande systeem moet, in functie van de opgedane ervaringen worden aangepast aan de noden van het veld in een groei naar de optimalisering van de onderwijskwaliteit.

De structuur van de begeleiding moet nog echt worden opgestart. Dat betekent dat de pedagogische begeleiders nog degelijk moeten worden opgeleid voor hun begeleidingstaak, en dat zij mee moeten worden betrokken bij het adviseren van gerichte nascholingsinitiatieven in een nieuwe stijl. Over dit laatste wordt verderop meer gezegd.

Om de kwaliteit van de pedagogische begeleiding hoog te houden zal op geregelde tijden moeten worden gepeild naar de inzet en de betrokkenheid van elk van de pedagogische begeleiders.

Naast de begeleiding is er het systeem van de navorming. De nascholingskredieten moeten enerzijds gedeeltelijk, bijvoorbeeld voor 30 procent, worden voorbehouden voor de prioriteiten binnen onderwijs die de Vlaamse Executieve voorop stelt. Het gaat daarbij vooral om het stimuleren van specifieke onderwijsbeleidsopties.

Om de sterke verzuiling en administratieve problemen te vermijden, zou de rest van de gelden kunnen worden toebedeeld aan de scholen(gemeenschappen), in functie van het aantal organieke ambten. De lokale schoolraden kunnen op vraag van leerkrachten, schoolteams, . . . en in overleg met de pedagogische begeleiders, aan bijscholingsinstituten de opdracht geven om specifieke nascholingscursussen te geven. Het kan gaan om lerarenopleidingen, universiteiten, stichtingen, . . . Qua duur, inhoud en sanctionerende implicaties moet men verschillende soorten nascholingen onderscheiden. Belangrijk is dat zowel aan de behoeften van de individuele leerkracht als aan deze van het schoolteam optimaal wordt tegemoet gekomen.

Een tweede element betreft de herwaardering door een diversificatie/differentiatie van het lerarenambt binnen grotere school-entiteiten.

Door schaalvergroting worden ondersteunende maatregelen voor de optimalisering van de onderwijskwaliteit mogelijk. Hierdoor kan werk worden gemaakt om de huidige vlakke loopbaan van de leerkracht te moduleren, door onder andere de opbouw van een middenkader. Zo kan worden gedacht aan stagementoren, aan het hoofd van een weten-

schapsgroep, aan een coördinator van de ‘Groene, gezonde school’, . . .

Schaalvergroting kan ook de aanzet zijn voor een meer soepele structuur, waardoor vervangingen intern gemakkelijker kunnen worden opgevangen. Hierdoor zal ook één van de wreepluften van onpersoonlijke, strikt administratieve reffectatie kunnen worden opgevangen.

1.2. Verbetering van de initiële opleiding van leerkrachten

De initiële lerarenopleiding moet worden aangepast aan de nieuwe taakomschrijving binnen onderwijs om tegemoet te kunnen komen aan veranderende maatschappelijke situaties, zoals flexibele invulling van de loopbaan, teamwork, verwerken van een overdonderende informatiestroom enzovoort.

Er moet in de volgende jaren, binnen de bestaande lerarenopleidingen (pedagogisch hoger onderwijs en universitaire lerarenopleidingen), worden gestreefd naar een intense samenwerking tussen deze beide opleidingen en zelfs naar een samensmelting.

De invulling en de duur van de opleidingen zal afhangen van de eindprofielen van de beginnende leerkrachten.

Ook de initiële lerarenopleiding zal slechts optimaal kunnen worden ondersteund na schaalvergroting. Daardoor wordt het mogelijk om naast de eigenlijke opleiding ook plaats te maken voor onderwijsgericht actie-onderzoek en het eventueel geven van nascholing.

1.3. Stimuleren van de ‘dynamische, groene, gezonde school’

Binnen de Europese en internationale context wordt gestreefd naar een ‘gehele school’- benadering van gezondheidsbevordering en milieubewustzijn. Het is onmogelijk om vanuit de Vlaamse Gemeenschap de aangegane engagementen niet te honoreren.

De uitwerking en de resultaten zullen zeker tegemoet komen aan een verbetering van het schoolklimaat. Dat heeft uiteraard rechtstreekse implicaties op de herwaardering van het lerarenambt.

De uitwerking zal gebeuren in een aantal pilootscholen, in een samenwerkingsverband tussen Onderwijs, Sociale Aangelegenheden, Leefmilieu en Cultuur.

2. Een voorrangsbeleid in functie van actuele onderwijsproblemen

2.1. Achtergrond

De Vlaamse Gemeenschap investeert zwaar in het onderwijs. Terecht heeft dit grote verwachtingen naar het onderwijsrendement voor gevolg.

Een aantal fenomenen zoals de opbouw van leerachterstanden, het zittenblijven, schoolmoeheid en spijbelen trekt in het onderwijs maar ook daarbuiten meer en meer de aandacht. Van het zittenblijven kunnen het gemakkelijkst ook budgettaire consequenties worden berekend ; die worden geraamd op niet minder dan 6 à 7 miljard per jaar. Maar niet alleen vanuit economische invalshoek kan men spreken in termen van rendement ; ook vanuit een onderwijskundige en een maatschappelijke benadering heeft dit zin. Onderwijs

heeft maatschappelijk immers een sleutelpositie. De schoolloopbaan en het resultaat ervan bepalen in hoge mate de positie van mensen in de maatschappij. Met een laag onderwijsniveau hebben mensen niet alleen beduidend minder kans op een stabiele job en een stabiel inkomen, maar ook minder toegang tot de instellingen, de cultuur enzovoort. Naast de échte analfabeten, in de letterlijke zin van het woord, is er een te grote groep van wat men functioneel-analfabeten noemt,

Vanuit een brede definitie van onderwijsrendement kunnen ook vragen worden gesteld bij problemen als de te traditioneel blijvende studiekeuze van meisjes, vooral omwille van de gevolgen later op de arbeidsmarkt, de onderbenutting van onderwijs door kinderen uit bepaalde groepen zoals concreet de trekkende beroepsbevolking, het onvoldoende benutten van doorstromingskansen door talentvolle leerlingen uit kansarme milieus. Omdat bij deze problemen overigens overwegend kinderen en jongeren betrokken zijn uit de zwakkere maatschappelijke milieus, kan dit beleid ook worden beschouwd als een vernieuwde en essentiële bijdrage aan de democratisering van ons onderwijs. Dit is in overeenstemming met de klemtonen die in het Vlaamse Regeerakkoord werden gelegd.

Steeds meer is er oog voor de verscheidenheid binnen de leerlingenpopulatie. Naast de modale leerling — voor zover die bestaat — zijn er andere groepen met een eigen problematiek en dus ook met de vraag naar een geëigende benadering. Een sprekend voorbeeld daarvan in het verleden is de organisatie van het deeltijds onderwijs in combinatie met de verlenging van de leerplicht. Voor de migrantenleerlingen is de behoefte aan een aangepaste aanpak zo frappant, dat reeds een aanzet bestaat tot structurele voorzieningen.

2.2. Prioriteiten

In zijn onderwijsbeleid wil de Gemeenschapsminister aan een aantal fundamentele onderwijsproblemen belangrijke aandacht geven.

2.2.1. Er bestaat een stevig geargumenteed pleidooi voor een vroege detectie van leerproblemen en een preventiebeleid ten aanzien van leerachterstanden en zittenblijven.

Uit onderzoek blijkt dat de overgang van het kleuteronderwijs naar het lager onderwijs allesbehalve optimaal verloopt. Het eerste leerjaar blijkt voor één op vier leerlingen ook de eerste struikelsteen ; het zittenblijven in het lager onderwijs concentreert zich dan ook in dit eerste leerjaar. Voor teveel leerlingen is de basis gelegd van een leerachterstand, van een mindere motivatie, van schoolmoeheid. Het resultaat hiervan weerspiegelt zich in de verdere schoolloopbaan : te lage prestaties, één keer of vaker zittenblijven, soms te late doorverwijzing naar het type 8 van het bijzonder onderwijs, minder goede overgang naar het secundair onderwijs, te vroeg afhaken enzovoort. De consequenties hiervan op de verdere schoolloopbaan zijn dus ingrijpend.

Wat de vroege detectie van problemen, de remediëring en de preventie ervan betreft, beschikt het onderwijs over instrumenten, die wellicht onvoldoende systematisch worden ingezet. De discussie over een nieuw takenprofiel van het PMS, het optimaal benutten van de deskundigheid van het type 8 van het bijzonder lager onderwijs, de opdracht van de taakleerkracht, de idee van een vervroegde leerplicht, . . . sluiten hierbij aan.

In een beperkt aantal scholen, vooral met leerlingen uit

maatschappelijk zwakkere milieus, zal worden gezocht hoe deze problemen op een systematische, efficiënte en haalbare manier kunnen worden aangepakt.

2.2.2. Vooral in scholen met beroepssecundair onderwijs en met deeltijds onderwijs stelt zich het probleem van schoolmoeheid en schoolverzuim.

Leerkrachten uit deze scholen zullen getuigen hoe moeilijk het is vat te krijgen op dit probleem en op deze jongeren. De oorzaken ervan gaan immers dikwijls ver terug in de schoolloopbaan en hebben ook niet alleen met het onderwijs te maken. Ook de gevolgen zijn niet alleen een kwestie van onderwijs : tussen hardnekkig schoolverzuim en delinquentie ligt bijvoorbeeld soms slechts een fragiele grens.

Onderwijs draagt hier beslist niet alleen de verantwoordelijkheid, noch voor de oorzaken, noch voor de gevolgen. Toch moet onderwijs het initiatief nemen om hierover een discussie aan te zwengelen en te zoeken naar werkbare modellen van oplossing. Daarbij zullen we creatief moeten zijn en andere dan de begane paden niet vrezen.

In een beperkt aantal probleemscholen met beroepssecundair en deeltijds onderwijs, zal worden gezocht naar nieuwe en creatieve pistes om deze problematiek aan te pakken.

2.2.3. Ondanks verbetering blijft de studiekeuze van meisjes te sterk traditioneel.

Deze discussie wordt vooral gevoerd in een sociaal-economisch kader : de vrouwelijke werkloosheid zou een sterk verband onderhouden met de te weinig toekomstgerichte keuze van meisjes.

Ondanks het feit dat in principe alle onderwijsvoorzieningen voor zowel meisjes als jongens toegankelijk zijn, is er een stimuleringsbeleid nodig, dat zowel inwerkt op de mentaliteit van de meisjes en hun ouders als die van leerkrachten en scholen.

In een aantal scholen zullen verschillende actielijnen worden doorgevoerd met het oog op een structurele aanpak van een meer toekomstgerichte en minder traditionele studie en beroepskeuze van meisjes.

2.2.4. Opvallende achterblijvers inzake onderwijsparticipatie en -rendement vinden we bij kinderen uit de zogenaamde trekkende (beroeps)bevolking.

Kinderen van schippers, foorreizigers, circusartiesten, woonwagenbewoners, zigeuners, . . . worden moeilijk of niet bereikt met de normale onderwijsvoorzieningen. Een repressief beleid werkt hier niet of nauwelijks en is vooral niet in staat om het rendement van het onderwijs te verhogen.

Naast de niet zo eenvoudige opdracht om van deze moeilijk in statistieken opspoorbare bevolkingsgroepen een ernstige stand van zaken op te maken, zal er verder worden gewerkt aan een reeds elementair bestaand onderwijsproject.

2.2.5. Aansluitend bij het onderwijsvoorrangsbeleid voor migranten stelt zich de nood aan specifieke stimulansen voor een optimale doorstroming in het secundair en naar het hoger onderwijs.

De ervaring met migranten die erin geslaagd zijn de weg naar hoger onderwijs te vinden, wijst uit dat er méér nodig is dan capaciteiten en motivatie. Bijna altijd is er een figuur geweest die de jongere in kwestie persoonlijk opvolgde en 'coachte'. Met een kleinschalig project zal worden onderzocht hoe dit niet aan het toeval moet worden overgelaten, maar op een originele wijze kan worden georganiseerd.

In het onderwijs aan migranten stelt zich, vooral op het niveau van het kleuteronderwijs, niet alleen de behoefte aan hulpleerkrachten maar ook aan pedagogisch geschoold personeel. In een tweede project willen we een groep van gemotiveerde en bekwame migranten ondersteunen bij het behalen van een diploma kleuterleid(s) via de centrale examenjury.

2.3. Uitgangspunten voor de aanpak

We zijn vandaag wel in staat om van deze problemen analyses te maken — wat niet betekent dat we geen nood meer hebben aan gegevens en onderzoek — maar niet om een werkzame en veralgemeenbare oplossing te bieden. De genoemde problemen hebben immers ten minste één gemeenschappelijk kenmerk : hun oorzaken zijn absoluut niet alleen tot de klas- of schoolpraktijk te herleiden en haken complex op elkaar in. Ook de oplossingen laten zich dus niet vangen in eenvoudige, structurele maatregelen en vergen ook tot op zekere hoogte maatwerk in functie van de betrokken school.

Er moeten nieuwe en creatieve pistes worden gezocht, die niet uitsluitend de school en alle instrumenten uit het onderwijs betrekken, maar ook appèl doen op de verschillende milieus buiten het onderwijs. Zo moet er bij het spijbelprobleem een samenwerking worden ontwikkeld met de plaatselijke welzijnssector, de politie enzovoort ; zo is voor de preventie van leerachterstanden schoolopbouwwerk een zeer belangrijk instrument ; zo zal voor de studiekeuze van meisjes ook de bedrijfswereld moeten worden betrokken.

2.3.1. De keuze voor projectmatig werken

In deze eerste fase opteert de Gemeenschapsminister ervoor om deze problemen op een beperkte schaal en projectmatig aan te pakken. Dat laat toe, maar verplicht ook, om niet enkel vanuit theorie en wetenschap aan modellen voor een oplossing te werken, maar vanuit een realistische onderwijspraktijk en een even realistische schoolomgeving. Om de noodzakelijke samenwerking met het buitenschoolse reeds vorm te kunnen geven, zullen de op stapel staande projecten niet geïsoleerd in scholen worden opgezet, maar in een verband waarbij ook de gemeenten worden betrokken.

2.3.2. Een begeleidende fundamentele discussie

Parallel met deze projecten, waarvan de belangrijkste zullen worden ondersteund door beleidsgericht onderzoek, zal een fundamentele discussie worden georganiseerd met alle betrokken partners op het niveau van het beleid, ook vanuit andere departementen. Binnen onderwijs zal uit die discussie ook moeten blijken hoe de verschillende degelijke instrumenten — de begeleiding, de navorming, de leerkrachtenopleiding, de PMS-centra, de taakleerkrachten, het buitengewoon onderwijs, . . . — meer op mekaar kunnen worden afgestemd en hoe zo nodig hun taakprofiel meer optimaal kan worden in het perspectief van bijvoorbeeld de preventie en remediëring van leerachterstanden. Ook de evaluatie van de invulling van de verlengde leerplicht zal onder meer op de agenda komen. Meteen vormt dit een belangrijke aanbreng in de beleidsdiscussies waarover in de toelichting op de begroting wordt gesproken.

Maar bepaalde verantwoordelijkheden kunnen en moeten worden opgenomen buiten het onderwijs. Zo wil de Gemeenschapsminister, bij de discussie over het schoolverzuim ook beleidsverantwoordelijken uitnodigen voor welzijn, het kansarmoedebeleid, binnenlandse zaken, justitie enzovoort.

De projecten inzake onderwijsvoorrang zijn in deze fase expliciet zowel doel als middel. Het budget dat hij hiervoor heeft gevraagd, is dan ook te beschouwen als een investering die moet renderen. Dat is de essentiële voorwaarde die aan elk project in het kader van dit voorrangbeleid wordt gesteld.

3. Een raamdecreet voor het volwassenenonderwijs

3.1. De noodzaak van een hervorming

Het onderwijsaanbod voor volwassenen in Vlaanderen omvat momenteel volgende voorzieningen :

- het onderwijs voor sociale promotie ;
- het afstandsonderwijs ;
- de examencommissies van de Vlaamse Gemeenschap ;
- het tweedekansonderwijs ;
- het open hoger onderwijs ;
- de basiseducatie voor laaggeschoolde volwassenen,

Het open hoger onderwijs en de basiseducatie — dat een eigen decreet kreeg in 1990 — daargelaten, worden deze voorzieningen geconfronteerd met niet aangepaste en een veelal verouderde wetgeving, die hen niet toelaat flexibel op de nieuwe noden en ontwikkelingen op het vlak van de permanente educatie en op de toenemende vraag naar onderwijs- en opleiding voor volwassenen in te spelen. Met name het onderwijs voor sociale promotie wordt geconfronteerd met een aantal problemen : een versnipperd aanbod over te kleine scholen ; de programmatie is te weinig gericht op het voorzien in een behoeftendekkend aanbod ; coördinatie tussen scholen en netten ontbreekt grotendeels ; de uitval onder cursisten is aanzienlijk.

Nochtans is de behoefte aan een goed functionerend volwassenenonderwijs groot. De technologische ontwikkelingen, de evoluties op de arbeidsmarkt, de schaalvergroting en internationalisering, de sociale uitdagingen waarmee mensen worden geconfronteerd, het zijn fenomenen die telkens ook educatieve behoeften oproepen. De evolutie van de arbeidsmarkt wijst duidelijk op de nood aan hogere en ruimere kwalificaties ; her- en bijscholing en navorming zijn in vele maatschappelijke sectoren een essentieel fenomeen geworden terwijl de positie van laag- en ongeschoolden op de arbeidsmarkt steeds minder rooskleurig wordt. De stijgende participatie aan de bestaande onderwijsmogelijkheden voor volwassenen wijst erop dat deze ontwikkelingen zich in een toenemende vraag weerspiegelen. In deze context is het voor de overheid, die zich achter de doelstellingen en de principes van de permanente vorming schaart, een opdracht een goed functionerend onderwijsaanbod voor volwassenen te organiseren.

Een raamdecreet op het volwassenenonderwijs is een eerste en noodzakelijke stap hiertoe. In dit raamdecreet is het de bedoeling de sector van het volwassenenonderwijs in haar geheel te definiëren en de onderlinge samenhang en samenwerkingsvormen te expliciteren, eerder dan voor elke subsector een gedetailleerde regeling uit te werken. Weliswaar zal voor het volwassenenonderwijs in enge zin — het huidige onderwijs sociale promotie — een meer uitgewerkte en gedetailleerde decretale regeling noodzakelijk zijn. In een volgende fase zal, zoals in het Regeerakkoord is voorzien, de

coördinatie met andere publieke educatieve voorzieningen voor volwassenen, zoals de beroepsopleidingen bij de VDAB, de middenstandsvorming van het VIZO en het sociaal-cultureel vormingswerk in instellingen, worden geregeld.

3.2. Uitgangspunten

De volgende uitgangspunten liggen aan de basis van het beleid inzake het volwassenenonderwijs.

3.2.1. Het volwassenenonderwijs kadert in de gehele sector van de permanente educatie en verzorgt hierin het **diploma-** of eindterm-gerichte educatieve aanbod. Het onderscheidt zich van het andere educatieve aanbod voor volwassenen doordat het als onderwijs wordt gedefinieerd, met andere woorden doordat het gericht is op het bereiken van vooraf bepaalde beheersingsniveaus.

3.2.2. Het overheidsbeleid in het volwassenenonderwijs dient zich te concentreren op het realiseren van een aantal essentiële kerntaken of prioriteiten. Het leerrecht van volwassenen kan binnen die prioriteiten worden gedefinieerd.

Als prioriteiten kunnen onder meer worden gesteld :

- het garanderen van een tweede kans aan laaggeschoolde volwassenen die om wat voor redenen dan ook met educatieve achterstand of achterstelling geconfronteerd zijn geweest in het reguliere onderwijs ;
- het aanbieden van een bepaald volume beroepsopleiding aan mensen die zich verder willen kwalificeren of heren bijscholen ;
- het organiseren van een minimaal aanbod van leermogelijkheden op het vlak van talen.

Verder dient het beleid in het volwassenenonderwijs gericht te zijn op het organiseren van een onderwijsvoorziening die soepel voor allerlei navormingsinitiatieven kan worden ingezet.

3.2.3. Binnen deze prioriteiten kan de financiële inbreng vanwege de overheid maximaal worden gedefinieerd. Naarmate het educatieve aanbod daar in min of meerdere mate van afwijkt, kan aan de participatie vanwege de gebruikers (individuele of organisaties) hogere voorwaarden of bijdragen worden gesteld. Contractonderwijs georganiseerd ten behoeve van en gefinancierd door derden moet als mogelijkheid worden voorzien.

3.2.4. Het volwassenenonderwijs zal rekening moeten houden met de specificiteit van het leren van volwassenen. Het kopiëren van het onderwijs gericht op kinderen en jongeren is in die zin weinig zinvol.

Contactonderwijs zal ook in het volwassenenonderwijs de belangrijkste vorm blijven. Toch moet ook en vooral in het volwassenenonderwijs worden gestreefd naar een innoverende integratie van verschillende, elkaar complementerende onderwijsmethodes. Zo zal het afstandsonderwijs en het zelfstandig leren, zoals in het open hoger onderwijs, voor een aantal inhouden en programma's een grote rol kunnen spelen. Multimediale leerpakketten kunnen eveneens een belangrijke plaats krijgen. Op termijn zal hiertoe moeten worden gezocht naar samenwerking met allerlei instanties in de audiovisuele sfeer, ook in internationaal verband.

3.2.5. Het volwassenenonderwijs moet, wat de prioriteiten betreft, voorzien in een behoeftendekkend aanbod : bij de programmatie dienen de regionale educatieve behoeften, zo-

als zij worden bepaald door de ontwikkelingen op de arbeidsmarkt, door de aanwezige sociale problematiek enzovoort, het uitgangspunt te zijn. Het creëren van een aanbod dat vervolgens zijn eigen vraag genereert, dient vervangen door een behoeften- en vraaggerichte benadering.

3.2.6. Momenteel kenmerkt het volwassenenonderwijs zich door grote regionale onevenwichten : in sommige regio's zijn er ernstige overlappingen in het aanbod, elders situeren zich witte vlekken zonder aanbod. Het realiseren van een op regionaal niveau behoeftendekkend en evenwichtig gespreid aanbod dient voorop te staan.

3.2.7. De ervaring met het modulair systeem heeft aangetoond dat tal van cursussen in het volwassenenonderwijs in een modulaire structuur kunnen worden aangeboden. De cursist kan dan op eigen tempo en in een zelfstandig bepaalde volgorde nauwkeurig afgebakende gehelen volgen. Voor die modules zijn telkens de eindtermen bepaald, die door de cursist dienen te worden beheerst. In principe kan, zoals in het open hoger onderwijs, de evaluatieprocedure zo worden georganiseerd dat de cursist de mogelijkheid krijgt tot herkansen tot wanneer een bepaald beheersingsniveau is bereikt. De module wordt dan met een credit afgesloten. Deze credits kunnen samengevoegd, gekapitaliseerd worden tot een bepaald diploma. Het modulair stelsel zal worden veralgemeend, zodat beantwoord kan worden aan de diversificatie van leerwegen van deelnemers.

3.2.8. De diploma's en getuigschriften uit het volwassenenonderwijs dienen eenzelfde civiel effect te hebben als die uit het normaal voltijds onderwijs. Dit veronderstelt een kwalitatief hoogstaand onderwijsaanbod. In dit verband is het niet vanzelfsprekend dat instellingen of regionale centra uitsluitend zelf verantwoordelijk zijn voor de evaluatie van studenten. De examencommissies blijven hier een fundamentele rol spelen.

3.3. De organisatorische eenheid : de regionale centra voor volwassenenonderwijs

Bij de organisatie van het volwassenenonderwijs zal worden gestreefd naar rationalisering, regionale samenwerking tussen scholen en netten, schaalvergroting, decentralisatie en deregulering, autonomie voor de centra en enveloppefinanciering.

3.3.1. De organisatorische eenheid van het volwassenenonderwijs zijn de regionale centra voor volwassenenonderwijs. Deze centra zullen worden gevormd door min of meer hechte en geïntegreerde vormen van samenwerking tussen de verschillende instellingen voor volwassenenonderwijs binnen een regionaal verzorgingsgebied. Er wordt hierbij naar netoverschrijdende samenwerking gestreefd. De bedoelde integratie kan gefaseerd gebeuren. Naast de onderwijsinstellingen zelf zal in de samenstelling van de bestuursorganen van de centra zorg worden gedragen voor een hechte maatschappelijke verankering, door middel van vertegenwoordiging van subregionale tewerkstellingscomités, sociale en culturele voorzieningen en organisaties enzovoort.

3.3.2. De centra zijn organisatorische eenheden en managementseenheden waarin een samenhangend en behoeftendekkend aanbod van volwassenenonderwijs wordt geprogrammeerd ; het aanbod zelf kan decentraal worden georganiseerd in de verschillende onderwijsinstellingen en inplantingen. De voornaamste taak van de regionale centra voor volwassenenonderwijs is het uitwerken van een strategisch educatief plan voor het regionaal verzorgingsgebied. De daarin

vervatte programmatie dient te gebeuren volgens op voorhand vastgelegde criteria en programmatorische richtlijnen, maar de centra behouden een zekere mate van autonomie om soepel op bepaalde noden en vragen te kunnen inspelen. De centra dienen zorg te dragen voor de samenhang en de onderlinge aansluiting tussen de verschillende componenten van het educatieve aanbod, zodat voor de individuele cursisten soepele overstapmogelijkheden beschikbaar zijn. De centra zijn vervolgens verantwoordelijk voor de coördinatie en afspraken met de andere publieke educatieve voorzieningen voor volwassenen in hun regionaal verzorgingsgebied, zoals de beroepsopleiding van de Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding, de middenstandsvorming en het sociaal-cultureel vormings- en ontwikkelingswerk.

3.3.3. Voor het goedgekeurde programmatiepakket zullen de regionale centra voor volwassenenonderwijs kunnen beschikken over een toegekend volume cursussen, waaraan een financiële enveloppe wordt gekoppeld. De centra worden geresponsabiliseerd voor het financiële beheer en het personeelsbeleid met uitzondering van het statutair benoemd onderwijspersoneel. De personeelsformatie van de regionale centra voor volwassenenonderwijs zal uit drie categorieën bestaan :

- statutaire directiefuncties en pedagogische en administratieve ondersteuningsfuncties ;
- een beperkt aantal statutaire educatieve functies ;
- contractuele educatieve functies en voordrachtgevers.

De centra gebruiken de inschrijvingsgelden, waarvan de omvang voor de verschillende categorieën van het educatieve aanbod zijn bepaald, als werkingsmiddelen. Het staat de centra vrij beroep te doen op externe financieringsbronnen.

4. Het wetenschappelijk onderzoek

Ter uitvoering van het Regeerakkoord dat in een inhaaloperatie voor het wetenschappelijk onderzoek voorziet, was de allereerste prioriteit het stoppen van de terugloop van de terbeschikkinggestelde middelen voor fundamenteel wetenschappelijk onderzoek. Daarvoor werden zowel de werkingskredieten van de universiteiten, ter uitvoering van het decreet op de universiteiten (eerste geldstroom), als de kredieten rechtstreeks (speciale fondsgelden en geconcerteerde onderzoeksacties) of onrechtstreeks (via de verschillende fondsen) ter beschikking gesteld van het wetenschappelijk onderzoek, ten volle geïndexeerd.

De looncomponent werd verhoogd met 6,088 procent, de werkingscomponent met 2,6 procent. Tegenover de begroting van 1991 betekent dit een verhoging van de toegekende kredieten met 961,8 miljoen frank ten laste van de onderwijsbegroting. De verhoging van de kredieten van het FGWO moeten ten laste worden gelegd van de begroting Gezondheidsinstellingen, Welzijn en Gezin.

Zo legt de begroting 1992 de basis voor een echte inhaalbeweging inzake fundamenteel onderzoek die, zoals ook terug te vinden in het Vlaamse Regeerakkoord, op een gecoördineerde en gestructureerde manier door de Vlaamse Regering wordt voorbereid.

4.1. Principes voor de ontwikkeling van het fundamenteel wetenschappelijk onderzoek

De ontwikkeling van het beleid inzake fundamenteel we-

tenschappelijk onderzoek zal onder meer op volgende principes gesteund zijn :

- het verstrekken van voldoende middelen aan de universiteiten om een eigen beleid te voeren op het vlak van het vrije niet-georiënteerd fundamenteel onderzoek. Basis hiervoor is ook de uitvoering van het decreet op de universiteiten in de Vlaamse Gemeenschap ;

- het nakomen van de verplichtingen ten aanzien van de organismen die de middelen voor fundamenteel onderzoek en de opleiding van vorsers verdelen. De structuren die deze verdeling beheren, zullen worden geëvalueerd en gestroomlijnd. Een verantwoord en evenwichtig voorwaardenbeleid tegenover deze organismen zal door de overheid worden uitgewerkt ;

- een combinatie van de verhoging van de middelen voor fundamenteel wetenschappelijk onderzoek met :

- waar nodig een coördinatie van het onderzoeksbeleid met de overheid ;

- het stimuleren van de samenwerking tussen de universiteiten, waardoor ook versnippering en overlapping zal worden voorkomen ;

- de invoering van openheid en evaluatie van de onderzoeksresultaten.

4.2. Prioriteiten in het onderwijskundig onderzoek

Het specifiek sectorieel onderzoek zal zich blijven richten op de voorbereiding en de ondersteuning van het onderwijsbeleid en de actuele knelpunten en uitdagingen ervan. Voorbeelden daarvan zijn :

- de integratie van kansarmen en minderheidsgroepen in de onderwijsstructuren ;

- ontwikkelen van strategieën om het probleem van het zittenblijven, schoolverzuim en schoolmoeheid tegen te gaan, met inbegrip van het eventuele herdenken van de huidige begrenzingen en modaliteiten van de leerplicht ;

- de integratie in het onderwijs van de bewustmaking inzake de grote maatschappelijke uitdagingen, zoals milieu, gezondheid, multiculturele samenleving enzovoort ;

- de herwaardering van de leerkrachten, gestoeld op een grondige reorganisatie van de lerarenopleiding.

2. VRAGEN EN OPMERKINGEN VAN DE LEDEN EN ANTWOORD VAN DE GEMEENSCHAPSMINISTER VAN ONDERWIJS

1. Algemene beschouwingen

Een lid merkt op dat de commissieleden documenten ontvangen met vrij veel cijfers, wat voor een begrotingsbespreking logisch is. De Gemeenschapsminister heeft mondeling ook veel informatie bezorgd die niet is opgenomen in de begrotingsdocumenten. Het zou wenselijk zijn om voor de begroting 1993 de essentiële gegevens in de toelichting te integreren.

In de begrotingsdocumenten wordt bijvoorbeeld nergens opgegeven welk aandeel het onderwijsbudget vertegenwoordigt in de totaliteit van de begroting van de Vlaamse Gemeenschap. Dat had eigenlijk duidelijk moeten worden vermeld.

Op bladzijde 13 van de toelichting bij de middelen- en de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1992 (Stuk 13 (BZ 1992) – Nr. 1) treft men een tabel aan over de nominatim-verdeling van de begroting over de verschillende Gemeenschapsministers. Een functionele verdeling moeten de commissieleden echter zelf proberen te achterhalen. Alleen een verdeling per coalitie-partner ontbreekt nog bij deze tabel.

Een ander lid stelt dat in de mondelinge beleidsbrief van de Gemeenschapsminister heel wat opties worden genomen waarmee haar fractie akkoord kan gaan. Het moet echter duidelijk zijn dat de fundamentele discussie omtrent die stellingen nog niet is gevoerd. De bespreking van het ontwerp van programmadecreet kan daar misschien de gelegenheid voor bieden.

Een lid merkt op dat de Gemeenschapsminister een aantal accenten legt die vernieuwend en gedurfd overkomen, ten minste indien ze ook concreet zullen worden gerealiseerd. De spreker hoopt dat de scholen tijdig op de hoogte zullen worden gebracht van nieuwe maatregelen, zodat de pedagogische rust optimaal kan worden verzekerd.

Een ander lid stelt dat nu niet alleen wordt gewerkt aan een begroting 1992 maar de facto ook aan een budgetcontrole. In het najaar 1991 is reeds een ontwerp-begroting voor 1992 ingediend en men kan vergelijken met de problemen, de tekorten en de remedies opgenomen in dit ontwerp.

Vorige zomer werd gesproken van een tekort op de onderwijsbegroting van twee miljard. Met de nieuwe begroting is dat tekort beperkt. Op enige maanden tijd is duidelijk iets gewijzigd. De spreker vraagt of de Gemeenschapsminister zicht heeft op de maatregelen die vorig jaar werden voorgesteld en de wijze waarop die werden gerealiseerd. Zijn er maatregelen die niet het beoogde besparingseffect hebben gesorteerd ?

Het is voor de commissieleden niet altijd eenvoudig om inzicht te krijgen in de onderwijsbegroting. De spreker gebruikt de volgende symboliek. De begroting kan min of meer worden vergeleken met een hoop die ieder jaar wordt verplaatst, maar waarbij sommige schoppen blijven liggen omdat het geheel te zwaar is. Het is voor de leden niet altijd duidelijk of die schoppen door de wind of door andere omstandigheden werden verplaatst. Het is derhalve van belang te weten welke besparingsmaatregelen het beoogde doel hebben bereikt.

Misbruiken, ook het op het vlak van het personeel, moeten worden bestreden.

De Vlaamse Gemeenschap staat voor een dubbele uitdaging. Voor zo veel mogelijk kinderen moet gratis onderwijs worden verstrekt en dit op een zo degelijk mogelijke wijze. Bovendien is er de realiteit van de beperktheid van de middelen. Zelfs met een constant beleid dient te worden gesnoeid om binnen het vooropgestelde kader te blijven.

Het lid is verder verheugd dat deze begroting niet alleen maar cijfers spreekt maar dat het accent in hoofdzaak wordt gelegd op de sociale opdracht van het onderwijs. De politici moeten er zich in periodes van besparingen voor hoeden zich niet te laten verleiden tot een boekhoudersmentaliteit.

Bovendien doen niet alle besparingen pijn. De afslanking van de kabinetten is daar een voorbeeld van. Die afslanking heeft een andere manier van werken toegelaten, met als positief gevolg de grotere samenwerking tussen beleid en

administratie en een herwaardering van de rol van de ambtenaren.

In dit verband wijst een ander lid naar het bezoek dat de Commissie voor Onderwijs, Vorming en Wetenschapsbeleid heeft gebracht aan het departement Onderwijs. Dit bezoek is zeer verhelderend geweest. De reorganisatie van het departement moet worden voortgezet. Tijdens het bezoek is gezegd dat het bij die reorganisatie moeilijk was om een tweehonderd ambtenaren in te schakelen. Wat zal worden ondernomen om die integratie mogelijk te maken ?

Met betrekking tot de OESO-doorlichting van het onderwijs, vraagt een lid of de leden van de Commissie het eindrapport van die doorlichting kunnen bekomen.

Een ander lid zegt dat hij op dit ogenblik nog geen bilan zal maken van de positieve en de negatieve punten in de beleidsverklaring van de Gemeenschapsminister. De beleidsverklaring zal grondig worden bestudeerd en geanalyseerd en daarover zal in de komende maanden ongetwijfeld van gedachten worden gewisseld in de Commissie, ten minste indien deze Vlaamse Executieve lang genoeg aanblijft.

In verband met de financiering van het onderwijs merkt een lid op dat naar 1998 toe de financiering moet evolueren ten gunste van de Vlamingen. Het is de bedoeling om de financiering uiteindelijk te baseren op het reëel aantal leerlingen. Hoe evolueert dit aantal aan Vlaamse en Franstalige kant ?

De Gemeenschapsminister heeft gezegd dat het uiterst moeilijk is om de uitgaven in de hand te houden. De techniek van de derde betaler zou daar mede voor verantwoordelijk zijn. Dat is volgens een lid een belangrijke opmerking. Bij de redactie en de interpretatie van de onderwijsdecreten zou met die vaststelling moeten worden rekening gehouden.

De Gemeenschapsminister overhandigt aan de leden van de Commissie een door de cel Begroting van het Departement van Onderwijs opgesteld document „Vlaamse onderwijsbegroting 1992” (bijlage IV/3) met uitermate veel cijfermateriaal. Een prognose over het leerlingenaantal wordt de commissieleden eveneens bezorgd (bijlage IV/2).

De administratie heeft zeer grote inspanningen geleverd om de omzendbrieven voor het nieuwe schooljaar tegen medio mei op de scholen te brengen. Zo kan, aldus de Gemeenschapsminister, de pedagogische rust worden verzekerd.

De Gemeenschapsminister antwoordt dat de ingediende begroting belangrijke correcties bevat en toelaat bepaalde nieuwe initiatieven te nemen.

Het effect ervan, zowel voor 1992 als op jaarbasis kan als volgt worden weergegeven : (in miljoenen)

	Effect 1992	Jaarbasis
Nieuwe initiatieven		
Onderwijsvoorrang	36,0	108,0
Administratieve ondersteuning basisonderwijs	100,0	300,0
	136,0	408,0
Besparing uitgavenbegroting		
Kabinet	– 15,5	– 11,5
PMS-sector	– 10,0	– 40,0
UZ-Gent : debudgettering	– 171,0	– 171,0
	Selectieve aanwervingsstop OK : – 171 ; VK : 203,1	

	Effect 1992	Jaarbasis
Besparing uitgavenbegroting (vervolg)		
Buitengewoon onderwijs :	– 25.6	Toegang van gewoon naar buitengewoon onderwijs – 102.4
Afschaffing Rollend Fonds	– 90.0	– 90.0
Ziekteverlof + TBS	– 50.0	– 200.0
Detacheringen cultuur	– 60.0	– 60.0
Wederbenutting struct TBS (20 %)	– 20.0	– 80.0
Overheveling ARGO	– 52.0	– 52.0
KULAK/RUCA	– 30.8	Financ. Ruca/Kulak binnen envel. : wet. ond. 2.6 – 30.8 ipv 3 %
Koninklijke academie	– 10.0	– 10.0
Begeleiding en DOO	– 10.0	– 10.0
▪ Detachering buiten Onderwijs	– 5.0	– 20.0
Vermindering 0,6 OFT (à 80 % , excl. Hobu)	– 105.1	– 426.7
Vermindering dotaties Argo, Digo en Vlor	– 9.6	– 9.6
Werkingsenveloppes Onderwijs	– 44.0	(index cons.pr. 2,6 ipv 3 %) – 44.0
Totaal	– 704.6	– 1358.0
Verhoging middelenbegroting		
Deeltijds kunstonderwijs (inschrijvingsgeld)	– 71.6	Optie ; 500 fr/trim en 3000 fr – 140.9
Algemeen totaal	– 640.2	– 1090.9

Uit bovenstaande tabel blijkt dat de financiering van de (beperkte) nieuwe initiatieven op jaarbasis (kostprijs : 408,0 miljoen frank) volledig wordt gecompenseerd door het effect van de voorgestelde besparingsmaatregelen (opbrengst : 1358,0 miljoen). De financiering van het onderwijs vertrekt volgens de Gemeenschapsminister van basisbedragen (167,4 miljard frank voor de Vlaamse Gemeenschap), jaarlijks gecorrigeerd voor :

– de denataliteit of met andere woorden de evolutie van het aantal 0 tot 18-jarigen ;

– de inflatie of de evolutie van de index van de consumptieprijzen.

Na een correctie worden deze bedragen onder de vorm van een gedeelte van de geïnde BTW-ontvangsten doorgeschoven naar de Gemeenschappen.

De middelenoverdracht voor de onderwijsuitgaven is derhalve in feite een dotatie, welke niet wordt beïnvloed door reëel geïnde BTW-ontvangsten.

Het mechanisme van de financieringswet is voordelig voor Vlaanderen omdat geleidelijk tot een correcte sleutel wordt geëvolueerd.

Belangrijk is te weten dat dit bedrag niet volstaat om het onderwijs in Vlaanderen te financieren. Het Gewest past een aanzienlijk bedrag bij.

Het systeem van de derde-betalersregeling geeft volgens de Gemeenschapsminister voor een stuk aanleiding tot onverantwoordelijkheid. Hij denkt daarbij aan gecamoufleerde boventalligheden, aangepaste ziekteverloven om vervangingen toe te laten enzovoort.

De discussie over enveloppefinanciering, gelanceerd door Daniël Coens, zal verder moeten worden gevoerd om een aantal misbruiken van het derde-betalerssysteem te vermijden. In verband met de organisatie van het departement Onderwijs, zegt de Gemeenschapsminister dat de onderwijsadministratie is geëvolueerd tot een voorbeeld in de Vlaamse

Gemeenschap. Hij verwijst naar de werkstations en de inspanningen die vooral zijn geleverd door ambtenaren van niveau 2 zonder dat aan die ambtenaren een weddeverhoging werd toegekend.

De secretaris-generaal heeft in het departement ook een schitterende rol gespeeld. Er werkt een korps ambtenaren die niet gefixeerd zijn door het uurwerk. De samenwerking tussen kabinet en administratie is zeer goed.

Het aantal ambtenaren van het departement is gedaald van 1.300 tot 1.100, maar er is tegelijkertijd een upgrading gebeurd. Er werden veel ambtenaren van niveau 1 aangehouden. De administratie is nog gedeeltelijk ondergekwalificeerd, maar dit probleem stelt zich min of meer voor de gehele Vlaamse administratie.

Het is niet zo eenvoudig om oplossingen te bedenken voor de niet-gekwalficeerden. Er is vanuit de parastatalen weinig vraag naar dergelijke personeelsleden.

Er is afgestapt van het systeem dat ambtenaren die het departement verlieten, automatisch werden vervangen door ambtenaren van hetzelfde niveau. De ambten op het departement zijn in drie groepen verdeeld :

- ambten die blijvend nodig zijn ;
- ambten die niet meer noodzakelijk zijn, en die niet worden ingevuld bij het vertrek van een titularis ;
- en ambten die op dit ogenblik niet bestaan en worden ingericht in de mate dat ambten uit de tweede groep verdwijnen.

Belangrijk is ook dat het contact tussen het onderwijsveld en de -administratie wordt geïntensifieerd. Het kan nu niet meer dat een ambtenaar van het departement gedurende zijn loopbaan geen enkele school heeft bezocht.

2. De diverse initiatieven inzake maatregelen om de leer-, vormings- en opleidingsachterstand te voorkomen en te remediëren en het voorrangbeleid

Zowel uit het Regeerakkoord als uit de toelichting blijkt dat de Gemeenschapsminister bijzondere aandacht wil besteden aan de optimale coördinatie van de verschillende vormen van onderwijs en opleiding. Dat is een bekommernis die het lid en haar fractie vanzelfsprekend delen.

In dat verband wijst ze op de volgende voorbeelden, enerzijds de projecten inzake leerachterstand en anderzijds de kansarmoede.

De bijzondere initiatieven om leerachterstand te voorkomen en te remediëren zijn verspreid over meerdere programma's en begrotingsartikelen. Er is het programma basisonderwijs, waar wordt gesteld dat één van de beleidsaccenten erin bestaat de rol en de functie van de taakleraar te herwaarderen. Bij het programma buitengewoon onderwijs kan worden gelezen — en de Gemeenschapsminister heeft dit ook in zijn toelichting gezegd — dat zal worden getracht om de terugkeer vanuit het buitengewoon onderwijs naar het gewoon onderwijs te bevorderen. Verder zullen er speciale initiatieven worden genomen inzake onderwijsvoorrang. Onderwijsvoorrang betekent volgens het lid eigenlijk positieve discriminatie.

Verder kan in de begrotingsstukken worden gelezen dat er een beleidsplan onderwijs ten opzichte van migranten zal

worden opgesteld. Uit de administratieve begroting (sectie 30, bladzijde 48 van Stuk 16 (BZ 1992) — Nr. 1) kan onder de rubriek E 000335 worden afgelezen dat aan migrantenonderwijs 643 miljoen frank zal worden besteed.

Onder de noemer „voorkomen en remediëren van leerachterstand” vallen ook de uitgaven voor basiseducatie ten bedrage van 275 miljoen frank, de 407,5 miljoen frank van de Weer-Werkactie en de 30 miljoen frank die moet worden besteed aan acties voor langdurige werklozen.

In totaal wordt dus voor het voorkomen en het remediëren van de leer-, vormings- en opleidingsachterstand ongeveer één miljard frank gegeven. Dat is geen peuleschil, zelfs als men weet dat het globale onderwijsbudget tweehonderd keer groter is. Het is veel geld en de vraag rijst of deze middelen wel efficiënt worden besteed.

Eén miljard is bijvoorbeeld het bedrag dat de nationale Regering reserveert voor initiatieven inzake het zogeheten contract dat men met de burger wil sluiten.

Het lid is zeer bekommerd om de inspanningen die worden geleverd tegen de verschillende aspecten van kansarmoede. Een aangepast onderwijsbeleid maakt daar zeker deel van uit. Het belang dat aan dat beleid moet worden gehecht onderstreept de noodzaak om zeer zorgvuldig met de schaarse middelen om te gaan.

Uit de toelichting valt niet direct af te leiden of vanaf 1992 de nodige aanzet zal worden gegeven om al die voorzieningen te coördineren. In zijn toelichting is de Gemeenschapsminister dieper op dit probleem ingegaan. De coördinatie zou moeten groeien vanuit de steden en gemeenten en de Vlaamse Executieve zou daartoe het initiatief nemen. Een dergelijke lokale aanpak is toe te juichen. Het lid hoopt dat een en ander netoverschrijdend zal gebeuren, en dat geen acht zal worden geslagen op de egoïstische belangen van de verschillende netten.

Zij wijst op een aantal voorbeelden van netoverschrijdend onderwijsoverleg ontstaan op het lokale niveau. Op eigen initiatief plegen de schoolhoofden tot ieders tevredenheid overleg.

Het lid vindt de betiteling migrantenonderwijs in de administratieve begroting ongelukkig en misleidend. Men zou bijna kunnen geloven dat gelet op de omvang van het bedrag afzonderlijk migrantenonderwijs wordt opgezet. Dit is zeker niet de bedoeling. Integendeel, het oogmerk is de kinderen uit migrantengezinnen toe te laten zich zo snel mogelijk in het algemeen onderwijs te integreren.

Het door de Gemeenschapsminister aangekondigd initiatief om overleg te plegen met alle Ministers die bevoegd zijn inzake de problematiek van de leerachterstand is lovenswaardig.

De vraag moet zeker worden gesteld hoe de doeltreffendheid van al die maatregelen zal worden geëvalueerd. Vertrekend vanuit haar ervaring in de vormingssector, acht het lid het absoluut noodzakelijk dat de evaluatiecriteria van bij de start worden vastgelegd. Anders zal de verleiding onweersstaanbaar zijn om de evaluatiecriteria post factum aan het resultaat aan te passen.

Men mag zich ook niet laten leiden door de stelling dat de zagezegde zachte sectoren niet moeten worden geëvalueerd. In die sector wordt van een tautologie — men werkt in de zachte sector, dus men zal wel goed werken — gebruik gemaakt om te ontsnappen aan evaluatie. Het lid stelt wel geleidelijk aan een mentaliteitswijziging vast.

Verder benadrukt het lid dat in geen geval de indruk mag worden gewekt dat kansarmoede een maatschappelijk fatum is waaraan niet te ontkomen valt. Een dergelijke houding zou een tegenreactie kunnen uitlokken van de actieven die de grote bedragen horen die aan de kansarmen worden besteed en zouden kunnen denken dat deze financiële inspanningen toch niets opleveren. De niet-kansarmen moeten worden gemotiveerd om middelen te blijven besteden aan de oplossing van het kansarmoedeprobleem. Daarom is aandacht voor de evaluatie en de resultaten van projecten noodzakelijk.

Kan de Gemeenschapsminister toelichting geven bij het beleidsplan onderwijs ten aanzien van migranten ? Zal alleen de omkadering worden verbeterd of worden ook andere initiatieven genomen.

Een ander lid merkt op dat de Gemeenschapsminister enorm veel plannen heeft met betrekking tot het voorrangsbbeleid. Zij vraagt zich echter af of het mogelijk is die allemaal te realiseren met 36 miljoen frank. Waarschijnlijk is de 36 miljoen frank een raming van de uitgaven voor het laatste trimester van 1992. Op jaarbasis zal de rekening wel hoger liggen.

Het lid zou graag concrete informatie ontvangen in verband met deze projecten. Wie neemt het initiatief ? Zij pleit ervoor dat initiatieven die reeds steun ontvangen van allerlei fondsen niet nog eens worden begunstigd. De middelen zouden moeten worden toegekend aan voorzieningen in gemeenten die nu van deze fondsen zijn uitgesloten.

Het voorrangsbbeleid, toegespitst op het verbeteren van de overgangen tussen de verschillende onderwijsvormen, het preventief aanpakken van de leerachterstand en het spijbelen, is ongetwijfeld positief. Dit geeft zeker voldoening.

Een ander lid zegt dat de initiatieven inzake basiseducatie en migrantenonderwijs, waarvoor de begroting in een stijging van de middelen voorziet, inhaken op reële noden bij onze jeugd en op bepaalde maatschappelijke evoluties. Aan de initiatieven, bijvoorbeeld inzake basiseducatie, moet echter een evaluatie worden verbonden. Er moet worden nagegaan in hoeverre de voorzieningen werkelijk tegemoet komen aan de noden. De spreker heeft soms het gevoel dat deze sector zeer goed de techniek van de marketing beheerst. Het is noodzakelijk dat de aangeboden cursussen voldoen aan vastgestelde criteria. Een blijvende evaluatie is noodzakelijk. Dit geldt ten andere ook voor het onderwijs voor sociale promotie.

Wat het migrantenonderwijs betreft stelt het lid dat daar zeker nood aan is, doch hij hoopt dat deze nood tijdelijk is. De maatregelen voor migranten mogen niet eeuwig blijven duren. Men moet vermijden dat structuren met een blijvend karakter worden opgezet. De problemen moeten met tijdelijke maatregelen worden aangepakt.

Het is volgens de Gemeenschapsminister niet vreemd dat rond het nieuwe initiatief inzake het voorrangsbbeleid nog heel wat vragen bestaan bij de leden van de Onderwijscommissie. Leden hebben vragen gesteld die te maken hebben met de positionering, met de concrete organisatie en met de doelmatigheid van de projecten.

Hij wil bij zijn antwoord vertrekken van de vraag van een lid over de beperktheid van het budget. Er wordt slechts in 36 miljoen frank voor dit jaar voorzien, wat uiteraard op jaarbasis meer zal moeten betekenen. Tegenover de omvang en de diepgang van de problemen is dit inderdaad een ver-

houding van klein duimpje tegenover de reus. De voorgestelde projecten hebben dan ook niet de ambitie tussen 1 september 1992 en 1 juli 1993 het schoolverzuim, het zittenblijven, de leerachterstanden, de traditionele studiekeuze van meisjes enzovoort, de wereld uit te helpen. Dat kan niet.

Er mag echter niet uit het oog worden verloren dat voor de gehele problematiek van de remediëring en preventie van de leerachterstand in de brede zin — zoals een lid terecht opmerkt — ongeveer één miljard wordt gespendeerd, wat inderdaad evenveel is als het bedrag dat de nationale overheid voor de realisatie van het contract met de burger voorziet. Het onderwijs levert dus een substantiële inspanning.

Er zijn nochtans duidelijke argumenten waarom de Gemeenschapsminister ervoor heeft geopteerd om voor het volgende schooljaar met een relatief klein budget te starten inzake het voorrangbeleid.

In de eerste plaats staat de oplossing van deze problemen niet in een rechtstreeks evenredig verband met de hoeveelheid geld die ervoor wordt vrijgemaakt. In theorie moet men zelfs grotendeels in staat zijn de problemen zonder veel bijkomende middelen aan te pakken. De Gemeenschapsminister geeft het voorbeeld van de leerachterstand. Men kan ze beschrijven, er is de know-how om ze te diagnostiseren en om ze te remediëren en er zijn de instrumenten (de leerkracht, de taakleerkracht, het PMS, het buitengewoon onderwijs).

De Gemeenschapsminister heeft zich laten vertellen dat Vlaanderen inzake de kennis van de diagnose- en de remediëringstechnieken zelfs op het niveau van een spitstechnologie staat. Alleen situeert die technologie zich voor het overgrote deel buiten de klaspraktijk en zelfs voor een groot deel buiten het onderwijs, in de revalidatiecentra, de orthopedagogische centra, in de privé-sector.

Wanneer de Gemeenschapsminister vaststelt dat bijvoorbeeld in de onderwijzersopleiding het vak orthopedagogie in extreem zuinige mate op het programma staat, terwijl onderwijzers en onderwijzeressen zeker in de eerste graad van het lager onderwijs met elke leerling de kans lopen op een probleem — zij het soms kleine — dan is dit toch niet helemaal logisch. De stap van de beschikbare kennis naar de toepassing in de klaspraktijk moet met andere woorden nog voor het grootste deel worden gezet.

De projecten hebben dan ook niet als bedoeling in bepaalde scholen de leerachterstanden weg te werken, doch wel om te experimenteren en een model te ontwikkelen dat later naar het onderwijs kan worden veralgemeend. De scholen zijn met andere woorden een laboratorium waarin moet worden aangetoond hoe men van de theorie naar de praktijk kan komen.

De Gemeenschapsminister illustreert dit met nog een ander voorbeeld, namelijk de schoolmoeheid en het schoolverzuim in het secundair onderwijs. Zowel de oorzaken als de gevolgen hebben niet alleen te maken met de school. Het fenomeen wordt evenzeer in de welzijnssector als probleem geïdentificeerd. Dat er tussen welzijn en onderwijs dan ook moet worden samengewerkt, ligt voor de hand. Maar hoe? Precies hier moet ook weer via goedgekozen projecten worden uitgezocht hoe scholen op een gestructureerde manier dergelijke samenwerking kunnen ontwikkelen.

De projecten zijn dus te beschouwen als een investering in het verwerven van know-how, waarvan de toepassing later absoluut niet het veelvoud aan middelen eist. De scholen die

aan dit project zullen participeren, moet men zeker niet beschouwen als scholen die extra geschenken krijgen, integendeel, er wordt van hen ook zeer veel verwacht en gevraagd.

Tegelijkertijd zijn de projecten een zeer concrete aanleiding om tot een fundamentele onderwijsdiscussie te komen. Er wordt aan onderwijsbeleid in het bijzonder vaak verweten dat er te weinig aandacht gaat naar inhoudelijke discussie. De Gemeenschapsminister is bereid die aan te vatten, maar niet op een vrijblijvende manier.

Een dergelijk beleidsconcept vraagt om een doelmatige aanpak. Ter zake is hij het met de vraagstellers eens. Het is dan ook de bedoeling de belangrijkste projecten vergezeld te laten gaan van grondig onderzoek dat de projecten ondersteunt en evalueert. Daarbij moet men goed beseffen dat het niet evident is binnen de termijn van één schooljaar verbluffende resultaten te krijgen. Precies ook de combinatie van projecten en georganiseerde discussie moeten de doelmatigheid bewaren en voorkomen dat de projecten een geïsoleerd en eenmalig bestaan gaan leiden.

Wat de organisatie betreft, heeft de Gemeenschapsminister concrete ideeën. Er wordt niet gewerkt met geïsoleerde scholen, maar met een samenwerking van scholen in een gemeentelijk verband. Daardoor zal ook een netoverschrijdende samenwerking mogelijk zijn. De optie om een structurele band aan te gaan met het lokale niveau, is belangrijk. Daardoor wordt het immers mogelijk op een concrete en relevante manier het schoolse en buitenschoolse milieu bij mekaar te betrekken : welzijn, schoolopbouwwerk, samenwerking met politie. Schoolverzuim bijvoorbeeld is niet alleen het probleem van een school, maar ook van een lokale gemeenschap.

De keuze van de gemeenten hangt uiteraard ook samen met reeds bestaande mogelijkheden om die buitenschoolse samenwerking te realiseren. Daarom zal volgens de Gemeenschapsminister in een aantal gevallen de keuze ook samenvallen met VFIK-gemeenten, omdat de coördinatie van kansarmoedebeleid en onderwijsbeleid noodzakelijk is. Dat beantwoordt precies ook aan de zorg van een lid om niet in losse verbanden met nieuwe initiatieven inzake voorrangbeleid te starten. In die zin wil de Gemeenschapsminister zich volledig aansluiten bij de geest van het Regeerakkoord inzake de kansarmoedebestrijding. Geen enkele van de beleidspartners is overigens in staat om alleen tot werkelijke resultaten te komen.

In de VFIK-gemeenten zou men de beste voorwaarden moeten aantreffen om met kans op slagen experimenten uit te voeren. De bezorgdheid van een lid om een concentratie van alle nieuwe mogelijkheden in de VFIK-gemeenten is echter niet onterecht. De keuze is evenwel nog niet gemaakt en het is niet de bedoeling om hierin het VFIK volledig als exclusief criterium te beschouwen. Overigens zijn een aantal van de projecten, zoals deze over de studiekeuze en de trekende bevolking, zeker niet a priori voor VFIK-gemeenten geconcentreerd.

De Gemeenschapsminister zegt te beseffen dat het opstellen van een lijst van gemeenten die in aanmerking moeten komen voor dergelijke projecten geen eenvoudige zaak is. Veel hangt af van de criteria die worden aangewend. Het kan echter niet worden ontkend dat welke criteria ook worden toegepast een tiental gemeenten in Vlaanderen steeds naar voor komen als plaatsen waar er een duidelijke noodzaak is aan deze initiatieven.

Er wordt duidelijk voor kleine initiatieven geopteerd. De

overstructurering, waarvoor een lid heeft gewaarschuwd, moet worden vermeden. De logge structuren leiden tot een stelsel van verworven rechten. Men moet beseffen dat niet alles vanuit Brussel kan worden beslist en georganiseerd. De Gemeenschapsminister sluit graag aan bij de door Minister Coens ingezette evolutie om het beslissingsniveau door te sturen naar de lagere echelons.

De Gemeenschapsminister moet het lid dat de bedenking heeft gemaakt dat de wijze waarop de begroting is geredigeerd, het nog steeds niet mogelijk maakt aan de cijfers een beleid — in de authentieke zin van dit woord — te herkennen, op dit punt gelijk geven.

De begroting is nog steeds een reeks van secties, waarbij alleen de intern zeer ingewijden de reconstructie kunnen maken van wat bij mekaar zou kunnen en moeten horen. Het is inderdaad zo dat de uitvoerende macht nog steeds niet doet waartoe hij zich in 1989, bij het stemmen van de wetten op de wijziging van de rijkscomptabiliteit, heeft verbonden.

Er zit inderdaad een inhoudelijke tegenstrijdigheid in de wijze van handelen. Aan de ene kant spreekt men steeds meer over de noodzaak aan geïntegreerd beleid en de Gemeenschapsminister meent zelfs dat er een positieve aanzet is in die richting. Hij verwijst bijvoorbeeld naar een aantal punten van het Vlaams Regeerakkoord, onder meer inzake de kansarmoedebestrijding. Aan de andere kant is dat totaal niet herkenbaar aan de cijfers die vandaag worden besproken.

Het moet inderdaad mogelijk zijn te komen tot een begroting die meteen ook een actieprogramma weerspiegelt, een project voor het volgende jaar. De Gemeenschapsminister moet hier echter onmiddellijk aan toevoegen dat precies het voorbeeld dat het lid aanhaalde om deze bedenking te staven, een van de zeldzame gunstige uitzonderingen is op deze regel.

Het artikel 0006 op de sectie 35, onder het sobere libellé migrantenonderwijs, is immers een verzamelplaats voor alle ingrediënten, die nodig zijn om een onderwijsvoorrang voor migranten te realiseren. Hij spreekt dan niet alleen over de extra uren in het basisonderwijs en in de eerste graad van het secundair onderwijs van het gewone en het buitengewone onderwijs en voor het onthaal van neveninstromers, maar ook over het project bicultureel onderwijs in Brussel, de extra omkadering van het PMS, de specifieke inspectie en begeleiding, de GESCO's als interculturele medewerkers, hulpleerkrachten en tolken in de PMS-centra, de ontwikkeling van leermethodieken en leermateriaal inzake het Nederlands als tweede taal, de organisatie van cursussen Nederlands voor de leerkrachten onderwijs in eigen taal en cultuur.

Het gaat met andere woorden om een all-round begrotingsartikel, waaraan misschien de al te weinigzeggende betiteling onrecht doet. Overigens is de benaming migrantenonderwijs in de ene zin wel terecht, omdat deze voorzieningen enkel worden gegeven aan scholen op basis van bepaalde welomschreven doelgroepopleerlingen, anderzijds brengen deze interventies in het onderwijsveld een rijkdom aan nieuwe benaderingen, technieken en ervaringen met zich mee, die op korte maar zeker op langere termijn de onderwijskwaliteit zullen verhogen. Bovendien staat één van de pijlers van het migrantenonderwijs, met name het intercultureel onderwijs, totaal los van de aanwezigheid van migranten in de school.

De Gemeenschapsminister meent dat dit een goede, zij het niet volmaakte aanzet is om een begroting in de zin die

het lid terecht verwacht, uit te tekenen. Ook de benamingen van de artikels zouden dan moeten worden aangepast.

Ten slotte benadrukt de Gemeenschapsminister dat men niet kan verwachten dat het onderwijs alle leed van de opvoeding en de samenleving op zijn schouders torst. Ook de ouders hebben verantwoordelijkheid.

De school mag zeker niet buiten de maatschappij staan en de school ondergaat de maatschappelijke uitdagingen. Een school gelegen in een migrantenwijk zal mede de spanningen ondervinden die in die wijk leven. Het fatalisme dat in sommige milieus aanwezig is en waarbij onderwijs wordt beschouwd als iets dat moet worden ondergaan zonder er zin van in te zien, zal het schoolgebeuren beïnvloeden. De afwezigheid van een sociaal weefsel in een bepaalde wijk heeft een sterke invloed op de kinderen en bijgevolg ook op de schoolsituatie.

Het onderwijs staat te midden van de samenleving, maar men kan niet alle verantwoordelijkheid bij onderwijs leggen. De leerkrachten kunnen niet zomaar het ontbreken van sociaal weefsel herstellen. In Nederland werden bijvoorbeeld met die bekommernis leerkrachten vrijgesteld en speciaal opgeleid om de ouders van probleemkinderen te bezoeken. Dat is niet de oplossing.

Leerkrachten moeten volgens de Gemeenschapsminister problemen signaleren maar het zijn derden — zoals maatschappelijke assistenten met een daartoe geëigende opleiding — die de maatschappelijke problemen moeten trachten op te lossen, met dan wel een terugkoppeling naar de leerkracht toe.

Hij verwijst in dat verband naar experimenten van de Franse Gemeenschap om in het Brusselse het vandalisme aan te pakken. In samenwerking met de gemeenten werden speelplaatsen opgezet met door de jongeren zelf vervaardigde toestellen. Er werd vastgesteld dat de jongeren deze zelf gemaakte voorwerpen met meer respect behandelden.

In een school in het noorden van de provincie Antwerpen die werd geconfronteerd met een probleem van beginnend vandalisme, liet de directeur in de school verscheidene kunstwerken plaatsen na een grondige schoonmaakoperatie van de school. Ook hier werd vastgesteld dat de leerlingen meer eerbied vertoonden voor de schooluitrusting en geen enkel van de kunstwerken werd beschadigd.

Een interdisciplinaire benadering is noodzakelijk om de grote maatschappelijke problemen aan te pakken. Het onderwijs wordt veel te veel in specialismen ingedeeld. Er bestaan nagenoeg geen onderwijsgeneralisten. Ook de PMS-centra, de navorming, de opleiding van de leerkrachten, . . . moeten bij een dergelijke interdisciplinaire aanpak worden betrokken.

De Gemeenschapsminister meent nog dat vooral informele samenwerkingsverbanden een positief resultaat kunnen opleveren. De sterkte van sommige scholen wordt soms bepaald door de informele contacten die het schoolteam heeft met de beroepswereld.

Het ware eens leerrijk om met de Onderwijscommissie ter plaatse een aantal experimenten en projecten te evalueren in overleg met de direct betrokkenen.

In verband met de basiseducatie zegt de Gemeenschapsminister geen bezwaar te hebben tegen een strikte evaluatie. Er groeit binnen de basiseducatie zelf een discussie over de scheiding tussen de basiseducatie en de sociaal-culturele sec-

tor. De basiseducatie behoort volgens de **Gemeenschapsminister** ontegensprekelijk tot het onderwijs. Het is niet omdat veel werknemers uit de basiseducatie afkomstig zijn uit de sector van het sociaal-cultureel werk dat de basiseducatie zijn karakter van onderwijs zou verliezen.

3. Het wetenschapsbeleid

Een ander voorbeeld van de versnippering van de kredieten is volgens een lid ongetwijfeld het wetenschapsbeleid. De kredieten worden nog altijd verspreid over verschillende programma's en artikelen, wat ongetwijfeld een coördinatie verhindert.

In het programma voor het universitair onderwijs wordt een bedrag van 80,5 miljoen frank voorzien voor ministeriële initiatieven op het vlak van het collectief fundamenteel wetenschappelijk onderzoek.

Het lid wil weten in welke domeinen deze toelagen zullen worden besteed en welke criteria zullen worden gehanteerd.

De indexering van de werkingsmiddelen voor de universiteiten wordt door een ander lid toegejuicht.

De Gemeenschapsminister heeft in zijn inleiding gezegd dat het universiteitendecreet integraal zal worden uitgevoerd.

Een lid merkt op dat daarvan niets terug te vinden is in de begroting. Wat is precies de weerslag van de uitvoering van het universiteitendecreet op de begroting 1992.

In de ontwerp-begroting 1992 is volgens de **Gemeenschapsminister** inderdaad in een krediet van 80,5 miljoen frank voorzien voor ministeriële initiatieven. De thema's voor 1992 werden nog door zijn voorganger bepaald.

Als zwaartepunt is er een ruim onderzoeksthema dat voldoende globaal werd geformuleerd om de mededingende instellingen toe te laten zelf concretere uitwerkingen voor te stellen waarin ze zich, op grond van hun aanwezig potentieel, beter kunnen profileren.

Het betreft het thema Onderwijskwaliteit en -effectiviteit in relatie tot de volgende variabelen : de omkadering en haar kostprijs, de materiële omgeving en haar kostprijs, de schoolgrootte, het schoolklimaat, de schoolleiding, het curriculum, het leerplan, de schoolautonomie, de begeleiding, de **navorming**, het personeelsbeleid, de arbeidsmarkt. Deze variabelen worden bij voorkeur in combinatie behandeld.

Voor dit thema werden zeventien aanvragen ingediend met een gevraagd budget van 124.151.246 frank.

Verder zijn er vier specifieke thema's, die een beperkt domein bestrijken en reeds sterke aanwijzingen voor de projectbeschrijving inhouden.

a. Een vergelijkend onderzoek van de systemen van kwaliteitszorg in het hoger onderwijs en het wetenschappelijk onderzoek in Nederland, Verenigd Koninkrijk en Frankrijk en de relevantie ervan voor het Vlaams hoger onderwijs en het wetenschappelijk onderzoeksbestel.

Het project zal een looptijd hebben van zes maanden, omdat het een louter vergelijkend onderzoek betreft en er reeds heel wat onderzoeksmateriaal beschikbaar is. Er werden drie aanvragen ingediend met een globaal gevraagd budget van 6.209.515 frank.

b. Het slagen en mislukken in de diverse onderwijsniveaus

met prioriteit voor het onderzoek dat gericht is naar de effectiviteit van de diverse maatregelen voor kinderen met leerproblemen. De administratie mocht vijftien aanvragen ontvangen voor een bedrag van 131.837.199 frank, inclusief de overhead van 3.694.780 frank.

c. De participatie van de diverse partijen in het schoolbeleid, zoals bedoeld in het bijzonder decreet betreffende de Autonome Raad voor het Gemeenschapsonderwijs en in het decreet betreffende de medezeggenschap in het gesubsidieerd onderwijs. Zeven aanvragen werden ingediend met een gevraagd budget van 41.270.900 frank, inclusief 837.900 frank overhead.

d. De arbeidsveiligheid in het onderwijs. Dit domein is gekozen naar aanleiding van het Europees Jaar voor Veiligheid en Gezondheid op het werk 1992-1993. Er werden vier aanvragen ingediend voor 16.641.532 frank.

Voor de selectie werden door de voorganger van de Gemeenschapsminister de volgende principes vooropgesteld.

Als fundamenteel principe wordt gesteld dat de projecten goed afgelijnd, kortlopend onderzoek van maximum twee jaar moeten verzekeren, bij voorkeur uit te voeren in interuniversitair verband op interdisciplinaire basis. Deze projecten zullen in geen geval kunnen worden verlengd.

Bij de selectie van de ingediende projecten zal bijzondere aandacht worden besteed aan de beleidsrelevantie en de directe bruikbaarheid van de onderzoeksresultaten voor de overheid en de onderwijsinstellingen.

De administratie heeft drieënvijftig projectvoorstellen ontvangen voor een totaal bedrag van 368.434.843 frank, waarvan zeven aanvragen voor een bedrag van 48.324.451 buiten thema waren.

Zij heeft de ingediende projecten volgens thema gerangschikt en een eerste selectie gemaakt op basis van hun beleidsrelevantie en directe bruikbaarheid voor de overheid en de onderwijsinstellingen.

De projecten werden getoetst op basis van hun wetenschappelijke methode en de vergadering van directeuren-generaal van het departement onderwijs deed de eindselectie.

De Gemeenschapsminister ontving de voorstellen van de secretaris-generaal op 23 april 1992. Zij zijn nu ter studie op het kabinet van de Gemeenschapsminister en hij zal binnenkort over de toewijzing van de projecten beslissen.

De thema's voor 1993 zullen in overleg met de secretaris-generaal en de directeuren-generaal worden vastgelegd in de domeinen die de Gemeenschapsminister als de krachtlijnen van het onderwijsbeleid heeft uiteengezet.

Thema's kunnen dus onder meer zijn :

— de integratie van kansarmen en minderheidsgroepen in de onderwijsstructuren ;

— het ontwikkelen van strategieën om het probleem van zittenblijven, schoolverzuim en schoolmoeheid tegen te gaan, met inbegrip van het eventueel herdenken van de huidige begrenzingen en modaliteiten van de leerplicht ;

— de integratie in het onderwijs van de bewustmaking inzake de grote maatschappelijke uitdagingen, zoals milieu, gezondheid, multi-culturele samenleving enzovoort ;

— herwaardering van de leerkrachten, gestoeld op een grondige reorganisatie van de lerarenopleidingen.

Het universiteitendecreet zal volgens de Gemeenschapsminister integraal worden uitgevoerd. De stijging bedraagt ongeveer 200 miljoen frank ten opzichte van de in 1991 ingediende begroting 1992. Indien de verhoging wordt berekend rekening houdend met de indexatie van de werkingsmiddelen en de lonen bedraagt die één miljard.

4. De vermindering van het aanwendingspercentage van de omkadering

Bij het overzicht van de besparingen die de Gemeenschapsminister heeft gegeven, is gezegd dat het aanwendingspercentage nog eens zal worden verlaagd met 0,6 procent.

Er is dus ten opzichte van het schooljaar 1991-1992 een vermindering met 0,6 procent.

Een lid wil weten wat dan concreet het aanwendingspercentage zal zijn voor 1992-1993 en dit per niveau.

Een ander lid vraagt zich af of het effectief wel mogelijk is om het besparingseffect te bereken van de vermindering met 0,6 procent van het aanwendingspercentage in het secundair onderwijs en in het hoger onderwijs van het korte type. Dit zal immers gevolgen hebben voor de terbeschikkingstelling. Een creatieve directeur zou de zaak zo kunnen organiseren dat hij minder uren inricht voor vakken waarvoor hij uitsluitend vastbenoemden heeft en geen terbeschikkinggestelden of tijdelijken.

Het lid meent dat het daarom interessant is te weten wat de verhouding is tussen de tijdelijken en de vastbenoemden per net en per niveau.

Een volgend lid vraagt of het correct is te stellen dat de gevolgen van deze besparing minimaal zullen zijn doordat de denataliteit zich volgend jaar niet zal laten voelen.

De spreker vraagt of cijfergegevens kunnen worden verstrekt omtrent de prognoses van de leerlingenaantallen.

Voor het schooljaar 1992-1993 wordt volgens de Gemeenschapsminister een vermindering van de omkadering met 0,6 procent doorgevoerd en dit op alle onderwijsniveaus. Die beslissing houdt in dat ten opzichte van het schooljaar 1991-1992 0,6 procent minder lesuren mogen worden ingericht. Deze maatregel betekent eigenlijk een terugkeer naar de situatie van het schooljaar 1990-1991. In het HOBU wordt deze maatregel evenwel niet toegepast omdat in dit onderwijsniveau ook vorig schooljaar deze vermindering werd aangehouden.

Het inschatten en budgetteren van het effect van deze maatregel is uiteraard zeer moeilijk. In zijn inleidend betoog heeft de Gemeenschapsminister reeds gesteld dat macro-beslissingen meestal slechts een afgeleid effect en soms zelfs een averechts effect hebben op micro-vlak.

Er zijn de bevoegdheidsbeperkingen van leerkrachten, de structurele beperkingen in de regelgeving van de terbeschikkingstelling en de reffectatie (interpenetratie tussen de netten, de immuniteitsregels voor tijdelijken), . . . Bij het berekenen van het begrotingseffect werd rekening gehouden met deze realiteit.

De vermindering van de aanwendingspercentages van les-tijden en/of uren-leerkracht met 0,6 procent werd slechts voor een deel verrekend. De toepassing van dergelijke elasticiteitscoëfficiënt betekent dat bij een procentuele verminde-

ring van de organieke ambten met 100 procent het uiteindelijk effect op de budgettaire ambten minder bedraagt. Hierdoor wordt bij het budgetteren derhalve rekening gehouden met mogelijke averechtse effecten van deze maatregel ingevolge de immuniteit (van tijdelijken) en een eventuele stijging van het aantal terbeschikkinggestelden.

De budgettering van de min 0,6 procent op een omkadering aan 55 procent (lonen onderwijzend personeel) levert voor 1992 een besparing op van 105,1 miljoen frank of op jaarbasis 420,4 miljoen frank.

Het aanwendingspercentage 1991-1992 moet — zoals gezegd — worden uitgezuiverd van de vermindering voor denataliteit.

In verband met de constructie die een creatieve directeur zou kunnen opzetten om de besparingsmaatregel te omzeilen, antwoordt de Gemeenschapsminister dat dit de gevolgen zijn van het derde-betalerssysteem en de onverantwoordelijkheid van sommige onderwijsparticipanten.

Door de administratie is een prognose opgesteld van het aantal leerlingen basis- en secundair onderwijs (respectievelijk tot 2004 en 2010). Deze prognose wordt de commissieleiden bezorgd (bijlage IV/2).

5. De maatregelen inzake het buitengewoon onderwijs en de PMS-centra

Een lid betreurt de besparingsmaatregelen in het buitengewoon onderwijs. Zij betreurt het eenzijdig karakter van deze maatregelen die niet kaderen in een totaal beleid voor het buitengewoon onderwijs. Ze zijn ten andere niet voorzien in het Regeerakkoord.

Hebben die maatregelen wel een besparingseffect ?

De pedagogische optie waarbij wordt getracht kinderen terug te brengen van het buitengewoon naar het gewoon onderwijs kan worden gesteund, doch er is een wisselwerking. Het omgekeerde is even goed waar. In het gewoon onderwijs zitten ook kinderen die eigenlijk thuishoren in het buitengewoon onderwijs, waar ze beter aan bod kunnen komen en meer kansen op ontplooiing kunnen krijgen.

De maatregelen veronderstellen eigenlijk een verhoging van kredieten voor het GOM.

Een ander lid pleit er voor goed te onderzoeken wat de gevolgen zullen zijn van de maatregelen voor de jongeren. Hij pleit meer bepaald met betrekking tot het type 8 van het buitengewoon onderwijs om de jongeren met leerproblemen op een zo jeugdig mogelijke leeftijd te detecteren teneinde hun integratie in het gewoon onderwijs terug mogelijk te maken.

Dit vraagt inspanningen van het buitengewoon onderwijs, maar ook van het gewoon onderwijs. Het is even erg dat jongeren te lang in het gewoon onderwijs worden gehouden om andere dan pedagogische redenen.

De maatregelen met betrekking tot de PMS-centra zijn wel vermeld in het Regeerakkoord, doch het is echter volgens een lid de vraag of deze bepalingen de meest acute zijn.

De opdracht van de PMS-centra kan inderdaad worden herbekeken, maar men moet er wel mee rekening houden dat het statuut van het personeel van de PMS-centra nog

maar pas is goedgekeurd. Dit heeft bij de werknemers uit die sector bepaalde verwachtingen gecreëerd.

De opdrachten van de PMS-centra werden recent veruimd. Het lid oordeelt dat het moeilijk is om gedurende twee maanden geen personeelsleden te laten vervangen. De PMS-omkadering is immers een noodzaak. Deze kritiek belet niet dat het lid graag bereid is de discussie over de hervorming van de PMS-centra aan te gaan.

De beschouwingen van de Gemeenschapsminister over de PMS-centra worden door een ander lid als zeer interessant bestempeld. Hij meent echter dat die samen moeten worden besproken met de idee van de herwaardering van de functie van klastitularis. Beide zaken moeten worden gekoppeld.

Een lid gaat zeer uitvoerig in op de problematiek van de PMS-centra. De weergave van de visie van de Gemeenschapsminister in de media zal ongetwijfeld beroering veroorzaken bij de personeelsleden van de betrokken sector. Tijdens het journaal op VTM en de BRTN-televisie werd zelfs verklaard dat de PMS-centra zouden worden afgeschaft.

De spreker vraagt wat de in de inleiding van de Gemeenschapsminister vermelde wervingsstop precies betekent. Wat is er de juiste bedoeling van ? Voor de zoveelste keer wordt gesleuteld aan het statuut van het personeel van de PMS-centra.

Dit bewijst volgens de spreker dat het PMS-personeel door de beleidsmensen niet op zijn juiste waarde wordt geschat, een stelling die het lid vroeger al in de Onderwijscommissie heeft verwoord. Bij besparingsmaatregelen zijn zij een gemakkelijk doelwit en zij worden niet zelden als schietschijf gebruikt om foutlopende projecten in het onderwijs te verklaren.

Het past daarom volgens het lid kort de historiek van de PMS-centra te schetsen. In die evolutie zijn een drietal fasen te onderscheiden.

Tot 1970 werkten alle centra van alle netten op dezelfde manier, namelijk collectief en klassikaal en gericht op het eerste, derde en zesde leerjaar van het secundair onderwijs en het zesde leerjaar van het lager onderwijs. Veel tijd werd besteed aan het aanleggen en bijhouden van dossiers van alle leerlingen. Gesprekken met ouders, leerlingen, leerkrachten en directie zorgden voor veel werk. Er werd kortom zeer veel gewerkt, zonder dat zulks altijd zinvol was.

Een tweede periode in de evolutie vangt aan omstreeks 1970 met de invoering van het VSO. Er werd afgestapt van de klassikale testonderzoeken en de aandacht werd verlegd naar de begeleiding van individuele probleemgevallen. Bovendien werd de werking uitgebreid naar het kleuteronderwijs en de eerste graad van het lager onderwijs.

Om dit mogelijk te maken werden de prestaties die de PMS-centra uitvoerden voor VSO-scholen dubbel aangerekend bij het vaststellen van de omkadering. Het gevolg was een sterke toename van het personeel van de PMS-centra die werkten voor de scholen van het rijksonderwijs of van de grote steden en gemeenten (Antwerpen en Gent).

Een derde fase begon bij het aantreden van Gemeenschapsminister Coens in het begin van de jaren 1980. De Minister wou de lat gelijk leggen, maar wel in neerwaartse zin. De in 1970 toegekende extra omkadering om de individuele begeleiding mogelijk te maken, werd afgeschaft. Vooral de PMS-centra die met VSO-scholen werkten, werden daar het grootste slachtoffer van. Deze centra werden gecon-

fronteerd met een daling van hun personeelseffectief met ongeveer een derde, terwijl de werkmassa dezelfde bleef.

In dezelfde periode werden echter de opdrachten van de PMS-centra voortdurend uitgebreid. Er was de begeleiding van de taakleraars, het begeleiden van de leerlingen in het bijzonder onderwijs, opdrachten in het deeltijds onderwijs en in verband met leercontracten, voorlichting in verband met studiekeuze en beroepsoriëntering, het bijbrengen van studiemethodes aan de leerlingen, acties in verband met het druggebruik, alcohol, aids, migrantenbegeleiding, spijbelen enzovoort.

Dit levert de conclusie op dat het personeel van de flink uitgedunde PMS-centra er vandaag ontmoedigd bijloopt. De personeelsleden kunnen met de huidige middelen het werk niet meer aan en zij hebben de indruk dat het beleid hun inspanningen niet waardeert.

De spreker wacht met spanning af op welke wijze de geplande hervorming zal worden georganiseerd. Hij is echter gelet op zijn ervaring in de sector niet optimistisch.

Hij vraagt verder waarom in de beleidsverklaring van de Gemeenschapsminister niet wordt gesproken over een herstructurering van de PMS-centra. Iedereen is wel bekend met de gemeenplaatsen die worden verspreid over de slechte werking van de PMS-centra, waar in veel gevallen het eigen falen wordt toegeschreven aan de vermeende verkeerde adviezen en foute hulp van de centra. Daar tegenover staat dan de grote — stilzwijgende — massa van leerlingen en ouders die wel werd geholpen.

Een van de grote kwalen is volgens de spreker ongetwijfeld de te grote verbondenheid van de PMS-centra met de scholen en de netten. De centra zijn er min of meer toe verplicht een goede verstandhouding te hebben met de scholen om de beschikking te krijgen over lokalen, om op de medewerking van de leerkrachten en de directie een beroep te kunnen doen, ...

De school verwacht daarvoor dan ook een zekere goodwill van het PMS-centrum, zeker bij een eventuele heroriëntering van een leerling naar een andere school of onderwijsvorm. Dit kan vanzelfsprekend spanningen opleveren.

De spreker heeft zelf problemen ondervonden toen hij het had aangedurfd een leerling een richting te adviseren die niet werd georganiseerd in het eigen net.

Er zou moeten worden gezocht naar mogelijkheden om de te grote afhankelijkheid van PMS-centra van de scholen en de netten te doorbreken. Het zou wenselijk zijn — en dit is een persoonlijke overtuiging van het lid — de PMS-centra te organiseren per regio. Die centra zouden dan door iedereen vrij kunnen worden geraadpleegd. Voor de PMS-centra voor het bijzonder onderwijs zou wel een uitzondering kunnen worden gemaakt. Deze centra dienen schoolgebonden te zijn.

Wat zijn nu samengevat de grote problemen van de PMS-centra ?

Eén, de ernstige inkrimping van het personeelsbestand, vooral in de centra van het Gemeenschapsonderwijs. Twee, de uitbreiding van taken en opdrachten, zodat de juiste finaliteit vervaagt. Drie, de te sterke verbondenheid met scholen en netten.

Welke conclusies kunnen worden getrokken ?

Er is dringend een duidelijke terreinafbakening noodzake-

lijk. Op dat vlak gelooft de spreker niet in het idee om een deel van de taken te laten overnemen door de klastitularis. De verbondenheid met de netten en de scholen moet op een of andere wijze worden doorbroken. De herstructurering zou vlug moeten worden doorgevoerd. Het is hoog tijd dat in deze sector rust komt. De PMS-centra hebben in het schoolgebeuren in de toekomst nog steeds een belangrijke rol te vervullen.

De Gemeenschapsminister zegt vooreerst geschokt te zijn door de foutieve berichtgeving op de televisiezenders. Dit bewijst dat de betrokken journalisten nagenoeg niet vertrouwd zijn met de onderwijssector. Zonder enige dossierkennis wordt verkeerde informatie gebracht. Het verschil tussen de correctheid van het nieuws gebracht door de televisie en dit van de geschreven pers was duidelijk. Er is tijdens de persconferentie van 29 april 1992 nooit gesproken over de afschaffing van de PMS-centra.

De vragen die betrekking hebben op het buitengewoon onderwijs en op de PMS-centra worden door de Gemeenschapsminister in samenhang behandeld.

Eerst wil hij ingaan op de bedenkingen van een lid over de maatregelen die voor het buitengewoon onderwijs zijn voorgesteld, vooral dan deze die hun weerslag vinden in artikel 93 van het ontwerp van programmadecreet. Hij meent dat hij reeds in de algemene inleiding heeft getracht op een genuanceerde wijze de filosofie en de logica te schetsen van waaruit deze maatregelen zijn ontstaan.

Het is zeker niet zo dat de maatregelen zijn geïnspireerd vanuit een blind objectief om overal waar mogelijk te besparen. Hij meent overigens dat het geheel van de onderwijsbegroting zeker niet deze geest ademt en dat deze aangelegenheid met betrekking tot het buitengewoon onderwijs daarop geen uitzondering maakt.

Maar het gaat hier om een fundamentele discussie, waarvan de Gemeenschapsminister ook moet toegeven dat ze in het Regeerakkoord niet als een prioriteit werd gesteld.

Hoe zwaar en sociaal ook het engagement die de samenleving wil nemen ten aanzien van mensen die met een aantal mentale of fysieke beperkingen geboren zijn, of deze in de loop van hun leven verwerven, toch ontslaat dit het beleid niet van de verantwoordelijkheid om, binnen het denken in termen van beleid, ook rationaliteit aan de dag te leggen. Met rationaliteit wordt dan bedoeld om aan het engagement op de beste wijze vorm te geven, onder meer door een juiste verantwoordelijkheidsdeling tussen de betrokken sectoren. Die rationaliteit moet in de eerste plaats argumenten vinden in het belang van de personen waarover het gaat.

De piste die zijn collega in de Vlaamse Executieve, bevoegd voor het Welzijnsbeleid, heeft aangegeven, kadert volgens de Gemeenschapsminister op een juiste wijze in deze rationaliteit en hij volgt haar daarin. Personen voor wie een meer aangepaste opvang bestaat in een welzijnsvoorziening, horen eigenlijk niet meer thuis in het onderwijs. Het is naarmate in de welzijnssector voldoende aangepaste voorzieningen voorhanden zijn, dat ook een betere overgang tussen beide sectoren kan gebeuren. Eenmaal er afspraken zijn over een verantwoordelijkheidsdeling, kan die ook haar beslag krijgen, in een juridische grondslag en in een begroting.

De Gemeenschapsminister meent dat het bewuste artikel in het ontwerp van programmadecreet daartoe een **bespreekbare** aanzet is. Voor de categorieën van personen met een handicap over wie in dit artikel — in samenspraak met de

bevoegde overheid — de uitspraak wordt gedaan dat ze eigenlijk in de welzijnssector terecht zouden moeten kunnen, vormt dit artikel geen bedreiging, zeker gezien de uitbreiding. Dit is zeker het geval wanneer men de uitbreiding ziet ten opzichte van een aanvankelijke versie en gezien de overgangsfase met uitzonderingen, die blijft zolang de Vlaamse Executieve dat beslist. Het is naarmate Welzijn de ruimte creëert, dat die uitzonderingen zullen uitdoven en bijgevolg zullen ook gunstige gevolgen voor de onderwijsbegroting voelbaar zijn.

Het onderwijs is zeker geen vragende partij om mensen af te stoten die er thuis horen. Daarvoor is de kwaliteit van ons buitengewoon onderwijs te goed. Maar het onderwijs is ook geen vragende partij om mensen te behouden die elders betere kansen krijgen. Daarvoor is de kwaliteit van onze welzijnssector te goed.

De Gemeenschapsminister beseft dat er soms moeilijk een strikte grens kan worden getrokken tussen waar onderwijs eindigt en waar welzijn begint. Voor de personen die hier vooral betrokken partij zijn, zal altijd een pedagogisch en vormend milieu noodzakelijk zijn.

Onder andere deze discussie is een aanleiding om een meer fundamenteel debat te voeren over de grenzen van onderwijs en de verhouding tussen het gewone en het buitengewone onderwijs. Dat is ook duidelijk de teneur die de Gemeenschapsminister aanvoelt bij de vragen van een lid over het type 8. Hier stelt zich wellicht nog meer, maar misschien minder zichtbaar, het probleem van de afbakening.

De relatie school-PMS is niet altijd optimaal. Het halen van de schoolbevolkingsnormen speelt soms mee in de beslissing om een kind al dan niet te verwijzen. Sommige kinderen worden inderdaad te lang in het gewone basisonderwijs gehouden, maar het omgekeerde is ook waar. Dergelijke beslissingen hebben consequenties voor het kind, maar ook voor de financiële inspanningen die de overheid moet leveren. Zo kost het buitengewoon onderwijs drie keer zoveel als het gewone basisonderwijs.

In het type 8 stelt men een aangroei vast, die op zich minder vragen zou doen rijzen wanneer hij gepaard zou gaan met een voelbare daling van de leeftijd waarop de leerling er terecht komt. Het is bij uitstek het type waar het in principe tijdelijk en remediërende karakter zou kunnen worden gerealiseerd. Experimenten, ook in Europees verband, tonen aan dat dit werkt.

Vandaag zijn de voorwaarden daarvoor niet overal voldoende optimaal. Binnen de aandacht voor de problematiek van de leerachterstanden, die ook op andere plaatsen in zijn beleid voelbaar moet zijn, is de positionering van type 8 tegenover het gewone onderwijs een belangrijk item, maar ook de mate waarin bruggen kunnen worden gelegd die veel meer dan nu een remediërende aanpak binnen het gewone onderwijs kunnen verzekeren. Geïntegreerd onderwijs biedt vele, nog op verre na niet ontginde mogelijkheden.

Dit is een bij uitstek inhoudelijke en onderwijskundige discussie, waarop we nu niet uitvoerig kunnen ingaan. Ze heeft echter repercussies op vele van, zo niet op al onze onderwijsinstrumenten. Ze leidt naar de leerkrachtenopleiding, de navorming, . . . zelfs, indien de evaluatie van de OESO serieus wordt genomen, naar de organisatie — de strikte jaarklassenindeling — van het basisonderwijs. Maar in ieder geval zal ook het PMS een geprivilegeerde partner moeten zijn, meer dan nu het geval is.

De maatregelen die de Gemeenschapsminister in het PMS voorstelt, moeten ook in dit perspectief worden gezien. Het is inderdaad zo dat slechts recent het statuut van het personeel is geregeld. De maatregel inzake de niet-vervanging is echter omkaderd door vele uitzonderingen, zodat de normale werking mogelijk blijft. Aan de minimale formatie wordt niet geraakt, wie reeds afwezig was, blijft vervangen, het extra personeel voor migranten wordt gevrijwaard, de vervanging bij loopbaanonderbreking blijft mogelijk en ten slotte kan de Gemeenschapsminister, of een volgende bevoegde Minister, binnen de perken van de begroting nog uitmaken of er vitale functies zijn die een uitzondering verantwoorden.

De Gemeenschapsminister meent dan ook dat het verantwoord was deze selectieve wervingsstop als een moratorium in te stellen. Elke onderwijssector heeft recht op een relatieve rust, maar die rust hangt niet enkel samen met het statuut van het personeel. Dat personeel moet ook een herkenbare en haalbare opdracht hebben. Een debat over de taken van het PMS dringt zich op. De Gemeenschapsminister gelooft dat de PMS-centra zich er zelf het beste van bewust zijn dat hun overvloed aan opdrachten om prioriteiten vraagt. Overigens hebben de regeringspartners zich in het Regeerakkoord geëngageerd om dit te doen.

Ook voor het medisch schooltoezicht dringt die discussie zich op, zij het om andere redenen die vooral te maken hebben met rationaliteit in de organisatie. Ook hierover zullen we een discussie moeten voeren, die overigens samenhangt met de andere. Alle elementen van de dossiers zullen hier worden besproken, en wel samen met de andere partners die erbij betrokken zijn, ook Welzijn en Volksgezondheid.

Wat de selectieve wervingsstop betreft, verduidelijkt de Gemeenschapsminister dat wel nog zal worden geworven voor de minimale formatie, ter vervanging van personen in loopbaanonderbreking, voor de extra omkadering migranten en voor de vitale functies. In dat laatste geval dient de Gemeenschapsminister zijn goedkeuring te geven. Er zullen ook geen vaste benoemingen meer gebeuren. Deze maatregelen gelden slechts voor één jaar.

De Gemeenschapsminister volgt een lid in zijn stelling dat aan het PMS nogal wat fouten worden toegeschreven die vaak veroorzaakt zijn door het falen van een betrokkene. Hij beseft ook dat de omkadering van de centra niet toelaat om alle toevertrouwde opdrachten uit te voeren. Al te gemakkelijk werden in het verleden opdrachten afgeschoven naar de centra.

Hij pleit eveneens ook voor een vermindering van taken — zeker niet voor afschaffing — en tegelijkertijd voor een revalorisatie van de functie van klastitularis. Voor de grote meerderheid van de leerlingen is de klastitularis de ideale figuur om te oriënteren. Hij staat het dichtst bij de leerlingen en zal daarom ook het gemakkelijkst worden beluisterd. Het doorsneegeval in het onderwijs zou door het onderwijs zelf moeten kunnen worden opgevangen. Er is in het onderwijs voldoende deskundigheid aanwezig. De lerarenopleiding zal in die richting moeten worden aangepast.

Voor de specifieke problemen van sommige leerlingen kan het PMS nog altijd worden ingeschakeld, wat ten andere de basisidee was bij het opstarten van de PMS-centra. Dit is de uitdaging voor de komende jaren.

6. De detacheringen

De door de Gemeenschapsminister beoogde zuivere verde-

ling van de budgetten inzake detacheringen is volgens een lid een goede zaak. Wie de lusten heeft, dient ook de lasten te dragen. Men moet er voor zorgen dat er in het Onderwijsdepartement ruimte komt om te voldoen aan nieuwe behoeften. De gelden die door een eerlijker verdeling van het budget inzake detacheringen vrijkomen kunnen daarvoor worden aangewend. Het lid vraagt of detacheringen naar het medisch toezicht mogelijk zijn. Een ander lid vraagt hoeveel personeelsleden per net en per niveau zijn gedetacheerd en naar welke sectoren ze worden gedetacheerd. Die cijfergegevens zijn noodzakelijk voor het beleid, aldus een ander lid. Men moet weten wat de detacheringen het onderwijs kosten. Zelfs indien de kostprijs nog maar de helft belooft van het vooropgestelde bedrag van 1 miljard, blijft dit aanzienlijk.

Een lid vraagt in verband met de detacheringen naar de Europese scholen of het probleem definitief is opgelost.

De Gemeenschapsminister antwoordt dat hij al sinds een maand gegevens heeft opgevraagd inzake het aantal detacheringen. Hij wacht nog steeds op die informatie.

Indien de documentatie in zijn bezit zal zijn, zal ze worden bezorgd aan de commissieleden.

Wat het probleem van de Europese scholen betreft, antwoordt de Gemeenschapsminister dat de Vlaamse Gemeenschap heeft betaald na te zijn veroordeeld door het Hof van Justitie. De Vlaamse Gemeenschap kan niet veel anders dan deze wantoestand te laten bestaan.

7. Het basisonderwijs

Het initiatief waarbij de administratieve ondersteuning in het basisonderwijs wordt gestimuleerd door het ontlasten van de directies, is volgens een lid ongetwijfeld een goede zaak. Met deze maatregelen bewandelt de Gemeenschapsminister de door wijlen Daniël Coens ingeslagen weg van het beschermen van de drie B's — althans voor het basisonderwijs — verder. Het belang van het basisonderwijs voor de verdere schoolloopbaan mag zeker niet worden onderschat.

Een ander lid vindt het klasvrij maken van de directies eveneens een goede zaak. Hij merkt op dat de budgettaire impact van deze maatregel wordt geraamd op ongeveer 100 miljoen. Dit bedrag heeft waarschijnlijk alleen betrekking op de laatste vier maanden van 1992. Op jaarbasis berekent leveren de voor het basisonderwijs verrichte inspanningen een meeruitgave op van minstens 300 miljoen. Zal die inspanning kunnen worden volgehouden ?

De maatregel getuigt in elk geval van een bezorgdheid voor de pedagogische kwaliteit en komt tegemoet aan een echte nood. Bovendien geldt de ondersteuning voor de basischolen van alle netten. De directeur moet de mogelijkheid krijgen om zich in te laten met de schoolorganisatie, het personeel, de leerlingen en de ouders.

De Gemeenschapsminister verwijst naar de tabel van de kostprijs van de diverse maatregelen die bij punt 1. werd bezorgd.

8. Het deeltijds kunstonderwijs

Een lid vraagt of de vermelde stijging met 10 procent van het leerlingenaantal in het deeltijds kunstonderwijs betrekking heeft op twee schooljaren.

Hij vraagt of het mogelijk is een evolutie te krijgen voor een langere periode.

Een lid merkt op dat deze stijging logisch is, gelet op de invoering van een nieuw stelsel dat de wachtlijsten heeft geabsorbeerd. Het nieuwe stelsel voorziet ook in een bredere omkadering.

Nog een ander lid repliceert of het verhoogde inschrijvingsgeld in deze sector reeds vastligt. Er circuleren geruchten als zou de bijdrage van de leerlingen 6.000 frank bedragen. Dit zou in vergelijking met de 1.500 frank van drie jaar terug een stijging met 400 procent betekenen. Het kan niet worden ontkend dat de sector een grote expansie heeft gekend en dat maatregelen dienden te worden getroffen. De vraag dringt zich echter op of de maatregelen hun doel niet zullen voorbijschieten. De Gemeenschapsminister heeft zelf aangegeven dat de leerlingenpopulatie van het deeltijds **kunstonderwijs** democratischer zou kunnen worden samengesteld. Zullen de voorgestelde maatregelen het aandeel van leerlingen uit lagere sociale klassen en uit het beroeps- en technisch onderwijs niet nog meer doen dalen. Zal de selectiviteit niet toenemen ?

Het deeltijds kunstonderwijs wordt overwegend georganiseerd door steden en gemeenten. Zullen de voorgestelde maatregelen niet indirect de autonomie van de lokale besturen inperken en het kunstonderwijs monddood maken.

De spreker zou graag horen dat de Gemeenschapsminister zegt dat dit geenszins de bedoeling is en dat deze vorm van onderwijs waardevol is.

De verhoging van het inschrijvingsgeld in deze sector wordt door een andere spreker met de nodige waakzaamheid gevolgd. De door de Gemeenschapsminister gegeven motivering lijkt plausibel en de spreker is al tevreden dat de verhoging niet lineair zal worden opgelegd. Hij waarschuwt voor het elitair karakter van het deeltijds kunstonderwijs. Eén van de bedoelingen van de hervorming ervan was precies deze vorm van onderwijs toegankelijk te maken voor alle lagen van de bevolking. Anderzijds moet worden vastgesteld dat het nu gevraagde inschrijvingsgeld blijkbaar het aantal inschrijvingen niet heeft doen teruglopen. Verder wijst de spreker erop dat niet alleen in Sint-Niklaas veel leerlingen in het deeltijds kunstonderwijs de Nederlandse nationaliteit hebben. Dit geldt ook voor Limburgse gemeenten in de **grensstreek**. Vandaar dat het lid graag ter zake cijfergegevens zou ontvangen.

De evolutie van het aantal ingeschreven leerlingen in het deeltijds kunstonderwijs is volgens de Gemeenschapsminister sinds de invoering van het decreet van juli 1990 vrij spectaculair te noemen, namelijk van 119.757 naar 134.697.

Ten dele is deze stijging inderdaad te verklaren door de opname van de wachtlijsten in de inschrijvingen. De wachtlijsten, zoals bekend een gevolg van de remwet in deze sector, zorgden als het ware voor een reservepool, die nu wordt geleegd. Toch moeten we in deze verklaring ook voorzichtig zijn. Het kostte immers niets om op een wachtlijst te staan en ook meervoudige inschrijvingen op wachtlijsten waren mogelijk.

Zoals de stijgende evolutie van het leerlingenaantal in het deeltijds kunstonderwijs over wat langere termijn aantoon, is het echter evenzeer een structureel fenomeen, dat verband houdt met de toenemende algemene **scolarisatiegraad** van de bevolking, met een ruimere belangstelling voor cultuur, met een toename van de vrije tijd enzovoort. Er zijn weinig rede-

nen om te veronderstellen dat deze evolutie zich in de nabije toekomst zou stabiliseren. Het is in deze zin dat de groei van het deeltijds kunstonderwijs voor een budgettair probleem zorgt.

Het is billijk dat deze last niet alleen door de gemeenschap wordt gedragen, maar dat ook de gebruikers worden geresponsabiliseerd, met andere woorden zelf voor een wat grotere financiële bijdrage instaan. Het gaat immers om een onderwijsvoorziening die buiten de leerplicht is gesitueerd en niet primair op kwalificatie is gericht.

Over het algemeen blijkt de invoering van inschrijvingsgelden geen sterke remmende werking op de deelname uit te oefenen. De invoering van inschrijvingsgelden in de muziekacademies en de beeldende kunst in de jaren tachtig noch in het onderwijs voor sociale promotie hebben de participatie doen dalen. Hoogstens zorgden ze voor een tijdelijke stabilisatie.

Men kan wel vragen dat alle onderwijsvormen gratis worden aangeboden maar dan moet men volgens de Gemeenschapsminister wel duidelijk zeggen hoe dat zal worden betaald en waar men de middelen zal halen. De OESO staat bijvoorbeeld verstoeld van de kosteloosheid van het Vlaamse onderwijs. Vlaanderen heeft zeker geen sociaal onderwijs. Vlaanderen behoort tot de koplopers inzake de onderwijsplicht.

De Gemeenschapsminister wijst erop dat in Nederland de volwassenen in het kunstonderwijs 35.000 frank dienen te betalen, terwijl er in Vlaanderen alleen sprake is van misschien 6.000 frank.

De lokale besturen mogen van de Gemeenschapsminister vanzelfsprekend deze vorm van onderwijs organiseren, maar dan dienen ze ook een inspanning te leveren. Het is gemakkelijk om iets in te richten indien het toch een andere overheid is die betaalt en de spreker verwijst bij wijze van voorbeeld naar de uitspraak van een burgemeester over het instandhouden van een normaalschool met een zeventigtal leerlingen.

Het moet worden herhaald dat ook de gebruikers dienen te worden geresponsabiliseerd. Het aantal personen dat in de loop van het jaar afhaakt, is indrukwekkend. Voor al die leerlingen is in een omkadering voorzien met bepaalde financiële consequenties. Er bestaat zoiets als burgerplicht, aldus de Gemeenschapsminister.

Een lid merkt op dat zij geen probleem heeft met het inschrijvingsgeld voor volwassenen, maar zij vreest wel dat een verhoogd inschrijvingsgeld voor de kinderen er kan voor zorgen dat het deeltijds kunstonderwijs nog meer het karakter van een elitair onderwijs krijgt.

Het lid meent dat een inning van het inschrijvingsgeld per trimester het afhaken zeker niet zal tegengaan. Bovendien zal de administratie van de academies sterk toenemen indien per jaar drie keer inschrijvingsgelden moeten worden geïnd.

De Gemeenschapsminister wijst er verder op dat de prijs van een ticket voor een popconcert gemakkelijk de prijs van het inschrijvingsgeld benadert. Wat de inning betreft per trimester deelt de Gemeenschapsminister mede dat er nog geen definitieve beslissing is genomen. De confrontatie met de sector en de administratie zal uitwijzen wat de beste oplossing is.

Het aantal leerlingen in het deeltijds kunstonderwijs kende volgens de Gemeenschapsminister gedurende de drie laatste schooljaren een volgende evolutie.

Schooljaar	89/90	90/91	91/92
Totaal aantal leerlingen (evolutie ten opzichte van vorig schooljaar)	119757	127273 (+ 7516)	134697 (+ 7424)
jongeren < 25 jaar (evolutie ten opzichte van vorig schooljaar)	98529	104713 (+ 6184)	110821 (+ 6108)
volwassenen < 25 jaar (evolutie ten opzichte van vorig schooljaar)	21228	22560 (+ 1332)	23876 (+ 1316)

De vraag naar de sociale herkomst en de sociale draagkracht van de populatie in het deeltijds kunstonderwijs is nochtans relevant. Uit een beperkte steekproef blijkt evenwel dat de leerlingen in het deeltijds kunstonderwijs die in het voltijds onderwijs in het algemeen secundair onderwijs zitten relatief oververtegenwoordigd zijn (68 procent) ; het technisch secundair onderwijs (21 procent) zit ongeveer op gelijk peil, maar zeker uit het beroepssecundair (8 procent) komen beduidend minder leerlingen. Ter vergelijking : globaal situeren zich 34 procent van de leerlingen in het eenheidstype, 27 procent in het algemeen secundair onderwijs, 20 procent in het technisch secundair onderwijs en 18,5 procent in het beroepssecundair onderwijs. Men mag dus veronderstellen dat de sociaal zwakkere milieus niet oververtegenwoordigd zijn in het deeltijds kunstonderwijs, dat de leerlingen eerder uit wat begoedere milieus afkomstig zijn.

De Gemeenschapsminister meent dat de maatregelen in het deeltijds kunstonderwijs verdedigbaar zijn, zeker als men weet dat de helft van de begroting van de Vlaamse Gemeenschap wordt besteed aan onderwijs. Er zijn nog andere sectoren zoals bijvoorbeeld de welzijnssector waar terecht grote behoeften kunnen worden vastgesteld.

Een lid repliceert dat het deeltijds kunstonderwijs eigenlijk een terechte aanvulling is voor het gebrek aan kunstonderricht in het voltijds secundair onderwijs. In dat onderwijs komen sommige waardevolle aspecten onvoldoende aan bod.

Indien men meent dat voor het deeltijds kunstonderwijs niet meer geld kan worden besteed, moet men misschien daaruit consequenties trekken voor het voltijds secundair onderwijs. De essentiële vraag is op welke manier het kunstonderwijs best kan worden verstrekt voor alle lagen van de bevolking. Moet dit gebeuren in het deeltijds kunstonderwijs of in het voltijds secundair onderwijs ?

Een ander lid sluit daarbij aan. Men dient zich de fundamentele vraag te stellen welke plaats het kunstonderwijs in ons onderwijsbestel moet innemen. Wordt een afzonderlijke vorm van onderwijs georganiseerd, wat betekent dat de nu ingeslagen weg verder wordt bewandeld, of opteert men voor een integratie in het gewone onderwijs ?

Een verhoging van de inschrijvingsgelden mag geen aanleiding geven tot een afbouw van de sector.

De Gemeenschapsminister benadrukt dat er geen afbouw is en dat dit ook niet de bedoeling is. In deze begroting werden prioriteiten gelegd. Zo wordt bijvoorbeeld een miljard meer uitgegeven aan wetenschappelijk onderzoek. Het bedrag van het inschrijvingsgeld is nog niet definitief vastge-

legd. Er zal — zoals de Gemeenschapsminister reeds heeft gesteld — eerst overleg worden gepleegd met de sector.

Een lid pleit ervoor de muzikale en plastische opvoeding meer in het basisonderwijs aan bod te laten komen. Het zal de leerlingen stimuleren om er in de vrije tijd meer aandacht aan te besteden.

De Gemeenschapsminister verklaart zich honderd procent akkoord met die stelling. Indien in de toekomst een budgettaire keuze moet worden gemaakt, dan zal moeten worden rekening gehouden met de wetenschap dat het secundair onderwijs dubbel zoveel kost als het basisonderwijs.

Een ander lid zegt dat bij de invoering van het inschrijvingsgeld in het muziekonderwijs er vanuit Vlaams-Brusselse kant nogal wat kritiek werd geuit omdat werd gevreesd voor concurrentie van het door de Franse Gemeenschap georganiseerde of gesubsidieerde muziekonderwijs. In dat onderwijs werd immers geen inschrijvingsgeld gevraagd. De vrees bestond dus dat Vlaamse muziekscholen leerlingen zouden zien vertrekken naar Franstalige scholen. In de Vlaamse Gemeenschapscommissie werd hierover unaniem een resolutie gestemd.

Bij de begrotingsbespreking werd toen door Gemeenschapsminister Coens beloofd de gevolgen van het eisen van een inschrijvingsgeld op het leerlingenaantal in Brussel te onderzoeken.

Uit cijfers van één Brusselse gemeente zou een terugval blijken.

De Gemeenschapsminister antwoordt dat de leerlingencijfers stabiel zijn. De voorspelde afkalving is er niet geweest. Wel is het zo dat in Vlaanderen het aantal leerlingen met ongeveer 8 procent is toegenomen. Men zou kunnen stellen dat die stijging er in Brussel niet is gekomen.

9. De schaalvergroting van de scholen

De idee van de schaalvergroting van de scholen kan een lid niet bekoren. Hij zal wel graag met de Gemeenschapsminister ter zake het debat aangaan. In dat verband wijst de spreker er op dat de inspraakorganen in het onderwijs, zoals bijvoorbeeld de participatieraden, georganiseerd zijn per school. De schoolproblemen moeten worden gesitueerd in een ruimer kader. Wanneer men de maatschappelijke geledingen bij het schoolgebeuren wil betrekken, doet men dat beter per regio. Schoolproblemen hebben immers ruimere maatschappelijke verbanden.

Een lid vraagt in verband met de afschaffing van het rollend fonds of niet de mogelijkheid moet worden overwogen om ook in het basisonderwijs, zoals in het secundair onderwijs, een stelsel van sparen en lenen toe te laten.

De Gemeenschapsminister verwijst naar de OESO-besprekingen over het Belgisch onderwijs. Op die conferentie bleek duidelijk dat de internationale onderwijswereld versted was over de schaalgrootte van onze scholen.

Het aspect schaalgrootte moet natuurlijk worden genuanceerd volgens het onderwijsniveau. De discussie zal niet dezelfde zijn voor het basisonderwijs, als voor het secundair onderwijs en het hoger onderwijs. Wat het secundair onderwijs betreft, zorgt het aantal opties en richtingen dat wordt aangeboden voor een probleem, aangezien dit de schaalgrootte mede bepaalt.

De schaalgrootte heeft ook een pedagogische dimensie. Die zaak kan en moet in de toekomst in de Onderwijscommissie worden uitgeklaard.

De heer Cannaerts van het Nationaal Secretariaat van het Katholiek Onderwijs heeft volgens de Onderwijsminister gelijk als hij zegt dat de discussie van de schaalvergroting binnen de netten moet worden gevoerd.

In verband met het rollend fonds deelt de Gemeenschapsminister mede dat in het schooljaar 1989-1990 738 uren-leraar werden toegekend, in het schooljaar 1990-1991 794 uren-leraar en in het schooljaar 1991-1992 268 uren-leraar. Voor de cursussen zedenleer en godsdienst zijn er geen problemen. Binnen een richtende macht zal wel een solidariteit mogelijk worden gemaakt om aan sommige problemen tegemoet te komen. Een percentage van het toegekende urenaantal zal daarvoor kunnen worden gebruikt. Dit stelsel bestond reeds in het secundair onderwijs en zal nu ook in het basisonderwijs worden toegepast.

De bedoeling van het rollend fonds was scholen die werden geconfronteerd met tijdelijke problemen, bijvoorbeeld een tijdelijke zeer sterke groei of daling, te helpen. Dit was een goed idee, maar het systeem bleek in de werkelijkheid zeer moeilijk te hanteren. De regeling schoot zijn doel voorbij doordat er te veel maanden verloren gingen tussen het vaststellen van het probleem en de toekenning van de uren.

Een lid vraagt of in dat solidariteitsstelsel een opdeling tussen basis- en secundair onderwijs mogelijk is. Zij had de indruk dat vooral het basisonderwijs een beroep deed op het rollend fonds. Het was mogelijk om uren op te sparen en te lenen. Kan dit nog ?

De Gemeenschapsminister antwoordt dat vorig jaar voor het rollend fonds slechts 10 miljoen frank was ingeschreven. Het fonds werd bijna niet meer aangewend. Het basisonderwijs was volgens de Gemeenschapsminister niet oververtegenwoordigd in het rollend fonds. Hij zegt toe die gegevens te zullen opvragen.

Een ander lid merkt op dat bij de ARGO dit fonds veel sneller is toegepast en dat er zelfs een kredietoverschrijding is gebeurd.

De Gemeenschapsminister ontkent dit. De ARGO heeft de kredieten veel later gekregen dan het gesubsidieerd onderwijs. Bij de invoering van het eenheidstype was een garantieregeling uitgewerkt voor de ARGO. Door allerlei administratieve complicaties is er op dat vlak een overschrijding geweest. Op het rollend fonds is toen een compensatie toegepast, met achteraf een correcte berekening van het aantal uren. Een achthonderd uren werden gecompenseerd.

10. Het realiseren van besparingen door het doorschuiven naar andere departementen

Een aantal besparingen worden volgens een lid gerealiseerd door bepaalde opdrachten door te schuiven naar andere departementen.

Men moet zich daarbij afvragen of die voorzieningen, indien ze zouden beantwoorden aan reële maatschappelijke behoeften, op de andere departementen concreet worden ingevuld.

De Gemeenschapsminister antwoordt dat het niet langer kan dat Onderwijs moet opdraaien voor kosten die er niet

thuis horen. Iedereen moet zijn verantwoordelijkheid nemen. De Gemeenschapsminister wil geen onderwijsbegroting verdedigen waarvan een pak miljarden geen onderwijsmiljarden zijn.

Wat de voorzieningen betreft die onder andere departementen vallen, meent hij dat de daarvoor bevoegde Gemeenschapsminister zijn verantwoordelijkheid moet nemen.

II. De maatregelen voor de leerkrachten uit de BSD

Een lid wil weten of er financiële middelen en maatregelen zijn getroffen inzake het onderwijspersoneel van de BSD-scholen. Zal de nationale overheid bijdragen in de kosten van deze operatie ? Welke is de verhouding tussen de bijdrage van de nationale overheid en die van de Vlaamse Gemeenschap.

De Gemeenschapsminister antwoordt dat vanaf 1992 de terugtrekking begint van de Belgische Strijdkrachten uit Duitsland. Ze moet voltooid zijn in 1995. Voor 1995 geeft de legeroverheid vooruitzichten inzake leerlingenaantallen : in de sector Oost zullen geen leerlingen meer zijn, terwijl er slechts een beperkt aantal zullen zijn in de sector West.

Voor het schooljaar 1992-1993 wordt de omkadering berekend op basis van de telling op 1 februari van het voorgaand schooljaar, met uitzondering van de kleuters. Derhalve stelt het probleem zich nog niet onmiddellijk voor het volgende schooljaar. De afbouw in functie van de definitieve sluiting in 1995 in de sector Oost (met onder meer Soest) begint pas in september 1993 wat het secundair onderwijs en basisonderwijs betreft.

Voor de overgangssituatie 1992-1995 geeft de legerleiding geen cijfers.

In de periode van afbouw in de sector Oost stelt zich de vraag of er een regime moet in stand worden gehouden op basis van uren bovenop de normen. Gelet op de boventalligheid die anders zou ontstaan, is de meerkost hiervan marginaal, in zoverre men stopt met vaste benoemingen en aanwerving van tijdelijken. Interims kunnen worden verzekerd door boventalligen.

De reffectatie die het gevolg is van de terugtrekking van de Belgische Strijdkrachten uit Duitsland mag niet alleen ten laste vallen van de Autonome Raad voor het Gemeenschapsonderwijs. Hier moet in de mogelijkheid tot reffectatie over de netten heen worden voorzien.

Het onderwijs in de BSD is historisch steeds als Gemeenschapsonderwijs gecatalogeerd, hoewel het dat in feite niet echt was. Wat de verdeling van het karakter van diploma's van het personeel betrof, werd de norm 50 procent officieel en 50 procent gesubsidieerd onderwijs gehanteerd.

Een reffectatie over de netten heen zal wel het dubbele akkoord van én het betrokken personeelslid én het betrokken net vergen. Anders handelen zou in strijd zijn met artikel 17 van de Grondwet.

Het supplement dat het leger nu betaalt voor de werking, zou moeten dienen om de repatriëring te verzorgen.

In de sector West zal zich in de toekomst een probleem stellen van aanbod in het secundair onderwijs. In de mate dat het leger er een onderwijsaanbod wil gewaarborgd zien, betekent dit een meerkost in hoofde van de Vlaamse Ge-

meenschap van ongeveer 50 miljoen frank, die moet worden gedragen door het leger. Voor het basisonderwijs kunnen vijf kleuterschoolvestigingen en twee zesjarige structuren basisonderwijs behouden blijven met eigen middelen van de Autonome Raad voor het Gemeenschapsonderwijs.

Van het nationale departement Landsverdediging zal worden gevraagd een deel van het sociaal passief aan te wenden voor :

- incitans voor vervroegde afvloeiing, bijvoorbeeld voor werknemers ouder dan 55 jaar. Een deel van het burgerpersoneel zal om emotionele en andere redenen immers in Duitsland willen blijven ;
- incitans voor de opname van de terbeschikkinggestelden door alle netten ;
- de werkingsmiddelen voor verhuis ;
- de instandhouding aanbod in de sector West vanaf 1993-1994 ;
- het betalen van de eventuele meerkost voortvloeiend uit de afbouw tussen 1992-1995.

Het leger heeft de volgende prognose opgesteld voor 1995. Er zouden 318 Nederlandstalige kleuters zijn, waaronder 291 schoolvragenden, 378 Nederlandstalige potentiële kandidaten voor het basisonderwijs, waarvan 346 schoolvragenden en 228 potentiële leerlingen voor het secundair onderwijs, waarvan 209 schoolvragend.

Over dit alles zijn gesprekken gepland met de legerleiding. Ook verantwoordelijken van de ARGO zullen daarbij worden betrokken.

12. De studiekeuze van meisjes

Uit de inleiding van de Gemeenschapsminister is gebleken dat meisjes overwegend studierichtingen kiezen met weinig vooruitzichten op de arbeidsmarkt. Er is daarbij gesproken over de richting knippen en naaien. Is die stelling niet overdreven ? Het aantal leerlingen in de richting kleding is sterk terug gelopen. Is het probleem wel zo ernstig als wordt voorgesteld ? Vooral kinderen uit migrantengezinnen en kansarme milieus opteren voor deze richtingen. De spreker wijst erop dat er nog richtingen zijn die weinig echte kansen bieden op de arbeidsmarkt, bijvoorbeeld de richting huishoudkunde. In die richting zitten volgens een ruwe schatting van de spreker veel meer leerlingen dan in de opleidingen kleding.

De keuze van vooral meisjes uit lagere sociale klassen en migrantengezinnen voor richtingen met weinig mogelijkheden op de arbeidsmarkt is volgens de Gemeenschapsminister een vicieuze cirkel. Hij zou in de eerste plaats willen stellen dat de vraag van een lid over het verband tussen bepaalde studierichtingen en de kans om werkloos te zijn en te blijven, hem toch wel enigszins verrast. Persoonlijk was hij ervan overtuigd dat hierover weinig of geen discussie bestond.

Toch heeft hij zich grondig geïnformeerd en wil hij het lid attent maken op enkele zeer recente publikaties over dit thema.

Nog geen week geleden ontving de Gemeenschapsminister van de Sociaal-Economische Raad voor Vlaanderen de meest recente aanbeveling van de Vlaamse Overlegcommissie Vrouwen over de situatie van meisjes in het gewoon technisch

en beroepssecundair onderwijs. In het eerste deel treft hij daar een overtuigende probleemschets aan, die enerzijds vaststelt dat meisjes zich op dit onderwijsniveau concentreren in een aantal traditioneel vrouwelijke richtingen, en anderzijds dat precies die richtingen niet alleen kwantitatief maar ook kwalitatief slechter scoren op de arbeidsmarkt. Dit betekent niet alleen minder, maar ook slechter betaalde, minder stabiele jobs in minder stabiele sectoren.

Elke twijfel werd echter weggewerkt wanneer de Gemeenschapsminister de laatste studie opzocht van de Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding over de werkzoekende schoolverlaters in Vlaanderen. Het is een longitudinale en intussen reeds zesde studie, die de situatie beschrijft en interpreteert van schoolverlaters van vorig jaar. Overigens meent de Gemeenschapsminister te weten dat deze studie ook gisterenmorgen in de Commissie aan bod kwam. Het relevante is dat men per studierichting niet alleen weet of deze schoolverlaters het afgelopen jaar werk vonden, men vergelijkt ze ook met de stock van werklozen — alle werklozen dus — uit dezelfde studierichtingen. Op basis daarvan kan men met recht het etiket gunstig of ongunstig kleven op bepaalde studierichtingen.

Welnu, in de tabellen die de vrouwen betreffen, scoort de richting kleding — het voorbeeld bij uitstek — zowel op het niveau van het lager als van het hoger secundair beroepsonderwijs significant ongunstig. Geciteerd wordt als uitgewerkt voorbeeld de 460 sinds één jaar werkloze meisjes (lager secundair) die de 3.900 reeds werkloze vrouwen gaan vervoe-gen. Ook binnen de groep van leeftijdsgenoten scoren ze slecht. Ook familiale hulp, haartooi, personenverzorg op het lagere niveau, als haartooi en haarstylist, verkoop-kantoor op het hogere niveau zijn hetzelfde lot beschoren.

Het meest recente jaarboek van het onderwijs (schooljaar 1990-1991) leert dat de trend tot die keuze niet uitdooft. De tabellen vertonen nog steeds duidelijke uitschieters op de traditionele en dus ongunstige studierichtingen.

Het is voor onderwijs overigens relevant dat we in het beroepsonderwijs en zeker ook in deze richtingen overwegend meisjes aantreffen uit de sociaal zwakkere groepen. Het maakt er de problematiek niet minder complex op, maar het betekent dat voor onderwijs de oude democratiseringsdiscussie nog steeds niet aan afsluiting toe is. Over dit verband — studiekeuze en sociaal milieu — bestaat voor wie het interesseert een zeer uitgebreide onderzoeksliteratuur. De Gemeenschapsminister verwijst naar het Centrum voor Sociaal Beleid in Antwerpen.

Hij weet dat bij het thema van de studiekeuze van meisjes vaak al of niet verdoken wordt gezocht en dat men stelt dat de onderwijsstructuur alle gelegenheid biedt om andere alternatieven te kiezen. Maar is dat voor vele andere onderwijsproblemen en maatschappelijke problemen niet precies hetzelfde ? Helaas is het niet zo simpel. De Gemeenschapsminister gelooft dat er inderdaad moet worden aan gewerkt, en niet alleen bij de meisjes zelf, ook bij de ouders, bij de scholen en bij de werkgevers, die ook niet steeds gul zijn in het geven van kansen aan meisjes die in het beroeps- en technisch onderwijs wél de stap hebben gezet naar wat we, al even traditioneel, jongensrichtingen noemen.

De Gemeenschapsminister hoopt het lid overtuigd te hebben van de waarde van deze problematiek als actuele onderwijsproblematiek en de noodzaak om deze actief op te nemen. De aanbeveling van de Sociaal-Economische Raad voor Vlaanderen om binnen het onderwijsbeleid een beleids- en

actieplan te voeren, neemt hij dan ook ter harte. Via één van de nieuwe projecten binnen het initiatief voorrangbeleid kan dan ook reeds een belangrijke stap naar de realisatie ervan worden gezet.

De Gemeenschapsminister verwijst verder naar de laatste studie over het aantal werkzoekende schoolverlaters in de periode juni 1989 — mei 1990, waaruit nogal significante afwijkingen blijken. Voor de afdeling gezinstechnieken wordt een significante afwijking van 21,4 procent vastgesteld, voor BUSO-afdeling personenverzorging een afwijking van 20,7 procent, voor de richting familiale hulp een afwijking van 40,5 procent ; voor de LSBL-afdeling familiale hulp een afwijking van 37,4 procent, voor de VSO-LSB-afdeling familiale een afwijking van 26,4 procent, voor de richting haartooi een afwijking van 20,7 procent, voor de richting kleding een afwijking van 20,04 procent en voor de richting voeding-verzorging een afwijking van 29,6 procent. De afwijkingen zijn dus uitermate significant. Er is de laatste jaren weinig vooruitgang bereikt op dat vlak.

In de onderwijsmiddelen worden volgens een lid steeds de leerkrachten knippen en naaien als voorbeeld genomen, terwijl uit die cijfers duidelijk blijkt dat er voor andere richtingen grotere afwijkingen bestaan.

Wat zal er nu gebeuren om dit probleem op te lossen ? De PMS-centra hebben daar een belangrijke rol bij te spelen. De scholen alleen kunnen dergelijke problemen niet oplossen.

De Gemeenschapsminister antwoordt dat sinds jaren acties worden gevoerd. Mevrouw Smet is op dat vlak actief geweest, maar in de realiteit is nog niet veel veranderd.

Het lid vraagt waar deze leerlingen eigenlijk dan wel terecht kunnen. Een ander lid voegt daaraan toe dat de keuze voor een dergelijke richting vaak een negatief karakter vertoont.

Men kan de leerlingen toch niet laten studeren in richtingen die geen enkel perspectief bieden op de arbeidsmarkt, aldus de Gemeenschapsminister.

13. Het volwassenenonderwijs

Een lid vraagt of de reorganisatie van het volwassenenonderwijs reeds financieel is verwerkt in de voorliggende begroting.

De verhoging van de middelen voor de basiseducatie wordt door een lid gunstig onthaald.

Een ander lid meent dat de plannen in verband met het volwassenenonderwijs op het eerste zicht positieve punten bevatten, maar de spreker denkt dat realisatie ervan in de praktijk op behoorlijk wat weerstand zal stuiten.

De discussie over het volwassenenonderwijs moet volgens een ander lid zeker worden aangegaan. Daarbij zal ook aandacht moeten worden besteed aan de opleidingen verstrekt door de VDAB en het VIZO.

Reorganisatie van het volwassenenonderwijs is financieel nog niet verwerkt in de voorliggende begroting, aldus de Gemeenschapsminister.

Het onderwijs voor sociale promotie (OSP) wordt in afwachting van de hervorming feitelijk bevroren. Nieuwe richtingen zullen slechts uitzonderlijk worden toegelaten. Ze zul-

len uiterst valabel moeten zijn. Er dringt zich in het OSP een rationalisatie van de richtingen op.

Met de VDAB en het VIZO zal volgens de Gemeenschapsminister zeker een gesprek worden gevoerd. Er zal echter worden getracht eerst in eigen boezem wat te ordenen.

14. Het HOBU

Over de sociale voorzieningen in het hoger onderwijs buiten de universiteit (HOBU) werd zeer lang gediscussieerd. Een lid is verheugd dat deze begroting een aanzet biedt.

De spreker wil verder weten hoe de werkzaamheden opschieten van de ambtelijke commissie ingesteld door het HOLT-decreet, nadat met het onderwijsdecreet een verlenging van de termijn waarbinnen het verslag diende te worden ingediend, werd toegestaan.

De ambtelijke commissie opgericht door artikel 49 van het HOLT-decreet zet volgens de Gemeenschapsminister zijn werkzaamheden verder.

Op 31 maart pleegde de commissie overleg met vertegenwoordigers van de studenten en met de leden van de VLIR-werkgroep Sociale Sectoren.

Alle nodige informatie werd opgevraagd aan de administratie en instellingen. Op 5 mei komt de commissie opnieuw samen.

Nadien wordt een interimverslag voor de Vlaamse Executieve opgemaakt dat een voorstel zal bevatten voor de besteding van de in de ontwerp-begroting voorziene 40 miljoen frank vanaf 1 oktober 1992.

Het definitief verslag van de commissie zal worden ingediend in oktober 1992.

15. De overdracht van bevoegdheden naar de ARGO

Een lid vraagt of de ARGO gewapend is om een aantal bevoegdheden die tot het departement Onderwijs behoorden over te nemen. Zijn daar voldoende middelen en personeel voor ?

De dienst leerlingenvervoer in het departement Onderwijs verrichtte volgens de Gemeenschapsminister enkel de comptabiliteit voor het net van de Autonome Raad voor het Gemeenschapsonderwijs. De dienst ontving de facturen en voerde de betaling uit.

Organisatorisch zou de overheveling derhalve geen probleem mogen stellen. De ARGO was ten andere vragende partij voor de overheveling.

16. De waarborgen van de vrije keuze

Een lid heeft vragen inzake de gelijke behandeling van de netten. Behalve de naakte bedragen wordt in de begroting nagenoeg niets vermeld over het waarborgen van de vrije keuze. Welke is de visie van de Gemeenschapsminister ter zake ?

Op welke wijze geeft deze begroting uitvoering aan het politiek akkoord van 1988 ?

De Gemeenschapsminister antwoordt dat de vrije keuze even goed als in het verleden wordt gewaarborgd. Hij heeft tijdens de OESO-conferentie het Belgische systeem van vrijheid uitvoerig met alle mogelijke nuances verdedigd. Ook de net-erosie werd daarbij uitgelegd en het feit dat de keuze soms wordt bepaald door de kwaliteit. De Gemeenschapsminister heeft de OESO duidelijk gemaakt dat het kan dat het basisonderwijs wordt gevolgd in een stedelijke school, het secundair onderwijs in een vrije school en het hoger onderwijs aan een rijksuniversiteit. 67 procent van de secundaire scholen behoort tot het vrije katholieke net, doch dit betekent niet dat er 67 procent katholieken zijn in België. De VUB heeft een vrijzinnig label terwijl de instelling voor meer dan 50 procent zijn studenten recruteert uit het vrije katholieke secundaire net.

De OESO had nogal wat vragen in verband met het verschil tussen het officieel en het officieel gesubsidieerd onderwijs. Het element karakter van een school is volgens de Gemeenschapsminister met het gewijzigde artikel 17 van de Grondwet in vraag gesteld. Strikt grondwettelijk kan men zich niet uitspreken over het karakter van het stedelijk en provinciaal onderwijs.

Het ARGO-akkoord van 1988 werd volgens de Gemeenschapsminister grotendeels tijdens de vorige legislatuur uitgevoerd.

17. Het bijblad

Een lid merkt op dat uit het bijblad blijkt dat er een belangrijke achterstand is in het voldoen van de bedrijfsvoorheffing voor 1990 en 1991. Voor 1990 zou die achterstand 1,946 miljard bedragen en voor 1991 ongeveer 2,8 miljard frank.

Dit betekent dat de Vlaamse Gemeenschap laattijdig gelden doorstort aan de centrale overheid. Ook bij de betaling van RSZ-bijdragen is een achterstand vast te stellen, zij het dat die niet zo groot is.

Een dergelijk mechanisme heeft de Vlaamse politieke wereld — bij de Franstaligen — altijd sterk aangeklaagd. Wordt nu niet precies hetzelfde mechanisme gebruikt ?

Zal die techniek ook voor 1992 worden toegepast ? Men zou op basis van die gegevens kunnen denken dat de bedrijfsvoorheffing voor 1992 slechts in 1993 zal worden betaald en dan via de techniek van het bijblad begrotingstechnisch wordt geregulariseerd.

Het lid heeft ook vragen over de post terugbetalingsfonds. De spreker neemt aan dat die post betrekking heeft op de recuperatie van ten onrechte betaalde wedden. Voor 1990 gaat het om een som van 438 miljoen frank ; voor 1991 om een bedrag van 811 miljoen frank.

Dat zijn toch grote sommen. In het verleden werd in de Commissie steeds een bedrag van 1 miljard geciteerd. Het is voor het eerst dat nu uitdrukkelijk in de begrotingsstukken een exact cijfer wordt vermeld. Dit heeft ongetwijfeld te maken met een betere werking van de administratie en de organisatie van de werkstations.

Er is ongetwijfeld begrip voor de foutieve weddeberekeningen en -betalingen, doch er moet wel worden gestreefd naar een daling van het bedrag.

Het is volgens de Gemeenschapsminister juist dat er een behoorlijke onderschatting is geweest van de onderwijsuitga-

ven voor twee jaar. Men heeft gelet op het budgettaire carcan waarin men was gewrongen de bedrijfsvoorheffing niet onmiddellijk voldaan. Het probleem is echter niet structureel. Voor 1992 is getracht juist te schatten.

De maaltijdcheque-discussie blijft volgens de Gemeenschapsminister gesteld. De bedrijfsvoorheffing en de RSZ ter zake weigert hij te betalen.

Wat de terugbetaling van de wedden betreft, antwoordt de Gemeenschapsminister dat 850 miljoen een groot bedrag kan lijken, maar ten opzichte van de globale loonmassa van 155 miljard is dat slechts 0,5 procent. Het in het bijblad vermelde fonds heeft niet alleen betrekking op de terugvordering van ten onrechte betaalde wedden maar ook van de wedden van gedetacheerden.

De daling van het terug te vorderen bedrag is voor een gedeelte ook te verklaren door de in het onderwijsdecreet vastgelegde eenjarige verjaring.

Men mag verder niet uit het oog verliezen dat er 751 weddestatuten bestaan, dat vaak met voorschotten wordt gewerkt en dat — zoals ongetwijfeld gebleken is bij het bezoek van de Commissie aan het departement — maandelijks 165.000 wedden worden uitbetaald waarvan er iedere maand 24.000 wijzigen.

18. Het herwaarden van het ambt van leraar

Een lid wijst in dat verband op het belang van de rol van de klastitularis. Hij vervult in het schoolse gebeuren een belangrijke rol.

Wat de aangekondigde versoepeling van de cumulregeling betreft, vraagt een lid hoe dit stelsel er concreet zal uitzien. Denkt de Gemeenschapsminister daarbij aan een vergelijkbaar systeem als de 1/3-regel die in het verleden in het OSP van toepassing was.

Verder wil de spreker weten hoe de Gemeenschapsminister het hervormen van de loopbaan van de leerkrachten ziet. Wat verstaat de Gemeenschapsminister onder een herschikking van het lerarencurriculum ? Is voor die hervorming een timing voorzien.

De Gemeenschapsminister zegt dat aan die zaken wordt gewerkt. Men kan de wijsheid echter niet uitvinden op één jaar. Men moet echt op termijn denken en tijdens de onderhandelingen met de vakbonden de krachtlijnen proberen uit te zetten voor een periode van bijvoorbeeld tien jaar.

Men zal moeten trachten om rekening houdend met de budgettaire context de vlakke loopbaan weg te werken om aldus de leerkrachtenfunctie aantrekkelijker te maken.

Te vlug handelen roept te veel tegenstand op in de sector. De Gemeenschapsminister verwijst naar de van bovenaf opgelegde invoering van het VSO.

19. Het gemeenschappelijk leerlingenvervoer

Een lid stelt dat in het verleden de optie is genomen om het gemeenschappelijk leerlingenvervoer te integreren in de Vlaamse Vervoermaatschappij De Lijn. Op de begrotingspost leerlingenvervoer is een stijging van de uitgaven te merken. Hoever staat het met die integratieplannen ? Welke problemen stellen zich daarbij ?

De piste van een door De Lijn georganiseerd **leerlingenvervoer** is volgens de Gemeenschapsminister verlaten. Het is gebleken dat De Lijn het leerlingenvervoer zeker niet goedkoper kan organiseren. Er is de piekvraag die De Lijn zou verplichten bijkomende investeringen te doen. Het **VVM**-personeel wordt ook meer betaald dan het **onderwijspersoneel**.

Het budget leerlingenvervoer is ten opzichte van de initiële begroting 1992 slechts met **89,4** miljoen frank gestegen, wat vooral wordt verklaard door een overheveling van de post lonen **AMVD**-personeel Gemeenschapsonderwijs naar het programma leerlingenvervoer. In feite is er slechts een stijging met 2 miljoen frank. Het moet wel duidelijk zijn dat een verdere uitbouw van het zonale leerlingenvervoer om budgettaire redenen onmogelijk is.

20. Slotbeschouwingen

Een lid zegt dat haar fractie het eens kan zijn met veel stellingen van de Gemeenschapsminister. Dit betekent echter niet dat de fractie de begroting zal goedkeuren. Een aantal plannen staan immers nog in stijgers en er is nog onduidelijkheid over de concrete invulling. Daarbij moeten toch een aantal vraagtekens worden geplaatst. De **Gemeenschapsminister** verwacht blijkbaar heel veel van regionale planifiëring. Het is echter de vraag of dit mogelijk zal zijn.

Een ander lid zegt blij te zijn dat de Gemeenschapsminister een aantal beleidsopties heeft toegelicht. Een heroriëntatie van het beleid is positief. Het is niet door het louter behoud van het bestaande dat er beter onderwijs zal komen. Men dient de moed te hebben om na te gaan of men via aanpassingen niet tot betere oplossingen kunnen komen.

Tot slot wil de Gemeenschapsminister nog stellen dat de uitwerking van de krachtlijnen, zoals de leden in de inleiding hebben kunnen horen nog voor de zomer zullen resulteren in diepgaand uitgewerkte beleidsbrieven.

3. ARTIKELSGEWIJZE BESPREKING

De Commissie onderzoekt de toegewezen **decreetsartikelen** en de begrotingstabel die tot het bevoegdheidsdomein van de Gemeenschapsminister van Onderwijs behoren.

1. Decreetsbepalingen

Artikel 18 (programma 5, 23, 25, 26, 27 en 35)

Op dit artikel wordt door de Executieve een amendement ingediend (stuk 15 (BZ 1992) – Nr. 2, blz. 2), ertoe strekkende in programma 25 volgende basisallocaties toe te voegen :

„00.20.25 — Toelagen bestemd voor het opzetten van experimentele projecten inzake sociale voorzieningen in het Hoger Onderwijs buiten de Universiteit (GO).”

„00.21.25 — Toelagen bestemd voor het opzetten van experimentele projecten inzake sociale voorzieningen in het Hoger Onderwijs buiten de Universiteit (OGO).”

„00.22.25 — Toelagen bestemd voor het opzetten van experimentele projecten inzake sociale voorzieningen in het Hoger Onderwijs buiten de Universiteit (VGO).”

Dit amendement behelst zuiver technische toevoegingen ingevolge de opmerkingen van het Rekenhof bij artikel 59. Bij gebrek aan decretale basis wordt het toch mogelijk de sociale voorzieningen in het HOBU in de drie netten te subsidiëren.

In programma 26 stelt de Executieve bij amendement voor om de basisallocatie 44.16.26 „**Toelagen** aan de Faculteit der Protestantse Godsgeleerdheid te Brussel” weg te laten (Stuk 15 (BZ 1992) — Nr. 2, blz. 2). Deze vermelding is, aldus het Rekenhof, overbodig.

De Commissie stemt met dit amendement in.

Artikelen 23, 29, 30 en 34

Er worden geen opmerkingen geformuleerd.

Artikel 46

Op dit artikel dient de Executieve een amendement in (Stuk 15 (BZ 1992) — Nr. 2, blz. 3) dat ertoe strekt de eerste paragraaf van dit artikel aan te vullen met in de eerste kolom een basisallocatie 12.01.35 en in de tweede kolom een basisallocatie 02.20.35. De bepaling opgenomen onder § 2 moet als volgt vervangen worden :

„De in strijd met bestaande wettelijke, decretale of reglementaire bepalingen toegekende wedden en daarmee gelijkgestelde vergoedingen aan personeelsleden van het **Gemeen**schapsonderwijs, werkingsmiddelen en investeringsmiddelen bedoeld in artikel 29 worden in mindering gebracht op de laatste schijf van de overeenkomstige paragrafen 1 en 2 van dit artikel aan het Gemeenschapsonderwijs of aan de, aan zijn instellingen toegekende werkingsmiddelen conform artikel 192 van het decreet betreffende het Onderwijs-11 van 31 juli 1990.”

Dit artikel betreft de dotatie aan de Autonome Raad voor het Gemeenschapsonderwijs.

Ingevolge een opmerking van het Rekenhof betreffende de aanrekening van uitgaven van de ARGO **lastens** basisallocatie 12.01. van sectie 35, werd voorgesteld om een bedrag van basisallocatie 02.20. van sectie 35 over te hevelen naar de ARGO-dotatie.

Immers, een deel van dit krediet is bestemd voor de **bij**schoolse activiteiten van het Gemeenschapsonderwijs. Bij de opstelling van de ontwerp-begroting werd hiermee ten onrechte geen rekening gehouden. Vandaar het amendement.

Met betrekking tot de dotatie van de ARGO stelt een lid volgende informatieve vraag. Bij de bespreking van het ontwerp van decreet betreffende het Onderwijs-111 werd bepaald dat de instellingen voor OSP hun inschrijvingskosten mochten behouden. Werd dat in rekening gebracht bij de bepaling van de dotatie van de ARGO ?

De Gemeenschapsminister antwoordt bevestigend. De dotatie van de ARGO werd met een globaal bedrag vermindert. Wel moet achteraf nog een bijkomende correctie gebeuren bij de uitbetaling aan de instellingen die vrijgesteld waren.

Wat het amendement op paragraaf 2 betreft, hiermee wordt vooreerst een materiële vergissing rechtgezet. Artikel 27 dient te worden gelezen als artikel 29.

Op verzoek van het Rekenhof wordt in de tekst van paragraaf 2 verwezen naar artikel 192 van het decreet van 31 juli

1990 betreffende het Onderwijs-II. De oorspronkelijke tekst van het begrotingsontwerp liet toe te veronderstellen dat de inhouding van ten onrechte toegekende wedden en vergoedingen, enzovoort ook werd toegepast wanneer de fout aan de overheid (Departement Onderwijs) is te wijten. Vandaar de verwijzing naar artikel 192 van het decreet Onderwijs-11 dat deze aangelegenheid op correcte wijze regelt.

De Commissie stemt met de voorgestelde amendementen in.

Artikelen 52, 56 en 58

Bij dit artikel worden geen vragen gesteld.

Artikel 59

De opmerkingen van het Rekenhof bij dit artikel werden ondervangen door de uitdrukkelijke vermelding in artikel 18, programma 25, van de mogelijke subsidiëring van de sociale voorzieningen van het HOBV (zie amendementen op artikel 18).

Artikelen 62 en 66

Er worden geen opmerkingen gemaakt.

Artikel 67

Ingevolge een opmerking van het Rekenhof wordt voor de studietoelagen voorzien in een aparte paragraaf. Vandaar een amendement van de Executieve (Stuk 15 (BZ 1992) – Nr. 2, blz. 4) dat ertoe strekt ten eerste in § 2 de zinsnede : „en de studietoelagen toegekend aan leerlingen en studenten van het secundair onderwijs in toepassing van de wet van 17 juli 1971” weg te laten ; en ten tweede de volgende bepaling op te nemen onder § 3 : „§ 3. Onverminderd de regels bepaald in artikel 50 van de gecoördineerde wetten op de Rijkscomptabiliteit en van de regels bepaald in artikel 23 van de wet van 15 mei 1846, worden vrijgesteld van het voorafgaand visum van het Rekenhof de studietoelagen toegekend aan leerlingen en studenten van het secundair onderwijs in toepassing van de wet van 17 juli 1971.”

De studiebeurzen kunnen hierdoor sneller worden uitbetaald. Het voorafgaand visum van het Rekenhof verdwijnt. De woorden „van het secundair onderwijs” waren overbodig. Zo niet zou voor de studenten van het hoger onderwijs het visum van het Rekenhof noodzakelijk blijven.

Er wordt dan ook door de Vlaamse Executieve een subamendement (Stuk 15 (BZ 1992) – Nr. 5, blz. 3) ingediend om in de tekst voor de voorgestelde paragraaf 3 de woorden „van het secundair onderwijs” weg te laten.

De Commissie stemt met dit subamendement in.

Artikel 102

Er worden bij dit artikel geen vragen gesteld.

2. De begrotingstabel

Sectie 11, 30 en 91

Bij de secties 11, 30 en 91 worden geen opmerkingen geformuleerd.

Sectie 21

Bij de sectie 21 : Studietoelagen en financiering vraagt een lid of men al zicht heeft op de resultaten van het nieuwe reglement op de toekenning van de studietoelagen.

De Gemeenschapsminister antwoordt dat er nog geen wetenschappelijke analyse voorligt. De uitbetalingen zijn nog bezig. Toch kan nu al worden aangegeven dat de nieuwe regeling een uitzuiverende werking heeft.

Sectie 22

Bij de sectie 22 : Basisonderwijs vraagt een lid de aandacht van de Commissie voor de taakleraar en de problematiek van het zittenblijven en de leerachterstand in het basisonderwijs.

Het lid doet hieromtrent een aantal vaststellingen. Voor eerst stappen te veel niet-schoolrijpe kleuters in het basisonderwijs. Dit is een belangrijke potentiële factor voor het zittenblijven. Daarom moeten de PMS-centra en vooral de taakleraars waakzaam zijn en pogen mogelijke hiaten in het leerproces op te vangen.

Daarom is het jammer dat in de laatste tien jaren het aantal taakleraars sterk is gedaald. Amper 30 ten honderd van de scholen blijken over een taakleraar te beschikken. De overige scholen kunnen deze onmisbare hulp niet aanbieden, omdat zij anders graadklassen moeten maken of grotere klassen niet kunnen splitsen. Vorig jaar werd een extra-stimulans ingevoerd om een taakleraar in te schakelen. Er worden extra lestijden toegekend ten belope van 15 ten honderd op het aantal lestijden van de taakleraar. Deze extra-stimulans blijft wel behouden maar het was wenselijk hem te versterken. De te verwachten evolutie is dus een status quo. Hieruit besluit dit lid dat aan de problematiek van de leerachterstand niet op afdoende wijze zal kunnen worden verholpen. Het is nodig dat hiervoor extra middelen worden gevonden. Het lid suggereert alvast enkele formules. De eerste bestaat erin dat elke basisschool die in de eerste graad een zeker aantal leerlingen heeft (bijvoorbeeld 100 of 150) een taakleraar krijgt buiten het lestijdenpakket. Scholen die dit cijfer niet halen zouden in een samenwerkingsverband afspraken kunnen maken om een taakleraar te delen. Op het niveau van de gemeenten moet het toch mogelijk zijn netoverschrijdende regelingen te treffen.

De Gemeenschapsminister is van mening dat over de functie van de taakleraar en de omvang ervan een interessante discussie kan worden gevoerd waarvoor hij open staat.

Een tweede aandachtspunt, door hetzelfde lid verwoord, betreft de lichamelijke conditie van de jongeren. Hierin speelt de school een cruciale rol. Sportclubs spreken meestal alleen de sportievelingen aan. Het zijn de anderen die behoefte hebben aan extra lichamelijke inspanningen. Dit is een moeilijk probleem, maar het moet in het basisonderwijs op de eerste plaats worden aangepakt. Dit is een tweede basisprioriteit na de taakleraar. Waarom zou ook hier geen

extra stimulans kunnen worden gegeven onder de vorm van extra lestijden of zelfs buiten het lestijdenpakket.

De Gemeenschapsminister antwoordt dat het probleem van de fysieke conditie van de jeugd een maatschappelijk probleem is dat niet zomaar op te lossen is door het extra inlassen van één uur lichamelijke opvoeding per week. Vele vormen van lichaamsbeweging werden verbannen uit onze maatschappij. Dit hangt vaak samen met een andere mobiliteitsbeleving. Het is een fenomeen met zeer diepe wortels dat niet in een handomdraai kan worden gewijzigd. Het onderwijs kan een bijkomende inspanning doen, maar die lost het probleem niet op. Ook een campagne „Kom met de fiets naar school” lijkt de Minister niet zo’n evidente maatregel. Het probleem is zeer complex. Wellicht kan BLOSO hier ook een opdracht vervullen.

Een derde punt dat het lid aanhaalt betreft het kleuteronderwijs.

Positief is alvast dat ook hier de teldatum naar het voorjaar is verschoven en dat werd afgestapt van het stelsel van de gemiddelden per maand. Toch heeft het lid hierbij een aantal vragen. Vermits de kleuters nog niet schoolplichtig zijn kunnen moeilijkheden rijzen bij het tellen. Welk cijfer wordt in rekening gebracht. Het aantal ingeschreven kleuters of het aantal werkelijk aanwezige kleuters op het ogenblik van de controle. Om eventuele misbruiken tegen te gaan zou een stelsel van schoolpasjes kunnen ingevoerd worden, die in de school waarin de kleuter is ingeschreven kan worden voorgelegd bij de controle. Effectieve aanwezigheidscontrole op 1 februari lijkt het lid nogal aleatoir gezien kleuters rond deze periode vaak niet op school zijn wegens ziekte.

De Gemeenschapsminister verklaart dat gelijk welke vorm van telling risico’s op misbruiken inhoudt. Hij wil de datum van 1 februari alleszins aanhouden. De invoering van een schoolpas acht de Gemeenschapsminister te bureaucratisch. Hij is daartoe niet bereid.

Hetzelfde lid stipt ook het uitvlakken van de lestijdenschaalen aan. Ook dit is ontegensprekelijk een verbetering, zeker indien dit nog verfijnd wordt naar het volgend schooljaar toe. Het lid betreurt dat vandaag deze definitieve lestijdentabellen nog niet voorhanden zijn.

Middelgrote scholen hebben ook problemen met de regel dat de leerlingen in een vestigingsplaats die zich op minder dan 2 km van de hoofdschool bevinden, worden samengeteld met die van de hoofdschool om het aantal ambten te bepalen. Dit leidt soms tot interpretatieproblemen. Afzonderlijke tellingen zouden heel wat oplossen.

Deze aangelegenheid, aldus de Gemeenschapsminister is een erfenis van de volmachtsbesluiten die enkel bij wet of decreet kunnen worden gewijzigd. In afwachting hiervan moet iedereen deze regeling ondergaan.

Het lid wil het verder nog hebben over de aangekondigde administratieve ondersteuning waarvoor in 100 miljoen extra kredieten zou zijn voorzien. Zullen deze kredieten verdeeld worden over alle netten? Indien ja, hoe zal deze verdeling gebeuren? Op basis van het aantal leerlingen, of volgens bepaalde objectieve criteria zoals bijvoorbeeld het aantal klassen, het al dan niet inschakelen van de taakleraar, enzovoort.

Hierop antwoordt de Gemeenschapsminister dat een gedeelte — bestemd voor het **klasvrij** maken — over alle netten zal worden verdeeld. Het overige gaat zuiver naar het gesubsidieerd onderwijs. Hiermee wordt de achterstand die in dit

net bestaat op het stuk van de administratieve omkadering ingelopen. Dit is conform het Regeerakkoord en een praktische toepassing van artikel 17 van de Grondwet.

Ten slotte vertolkt het lid de klacht die door vele directies in het basisonderwijs wordt geuit over de veelheid aan administratieve onderrichtingen en over de veelheid aan participanten. Dit bemoeilijkt het beslissingsproces. Tal van organen, lokale schoolraden, participatieraden, pedagogische colleges, overlegorganen, gemeentelijke adviescomités, ondernemingsraden, enzovoort hebben allen hun zeg. Inspraak is goed, teveel is niet goed. Kan hier niet wat worden gerationaliseerd ?

Wat de talloze administratieve onderrichtingen betreft, verklaart de Gemeenschapsminister dat hij zinnens is de talloze reglementeringen in het basisonderwijs gaandeweg te vereenvoudigen en zelfs te schrappen. Een decreet hierover is in voorbereiding. De Gemeenschapsminister verklaart verder dat de participatie inderdaad een tijdsopslopende aangelegenheid is. Zij is nochtans nuttig en nodig. De Gemeenschapsminister is er zelf ook door gebonden. Dit neemt niet weg dat een directeur met de nodige volmachten toch vlot moet kunnen werken. Voor minder belangrijke zaken moet hij wat armslag kunnen afdwingen.

Hoever staat het met de veralgemening van het VLO, met name de zogenaamde doorstromingswerking ? Na ruim 17 à 18 jaar VLO-werking in pilootscholen en tal van evaluaties, kan het lid zich niet van de indruk ontdoen dat hiervan in de praktijk nog niet zo heel veel is „doorgestroomd”. Zo wordt bijvoorbeeld de integratie derde kleuterklas en eerste leerjaar uiterst summier gehouden. Bestaan de VLO-teams nog ? Wat gebeurt er met hun conclusies ?

De VLO-teams zijn al een jaar geleden opgeheven, aldus de Gemeenschapsminister. Het zuivere VLO is wellicht praktisch nog niet doorgevoerd. Dit neemt niet weg dat de VLO-invloed enorm groot is geweest. Het is een „schoolvoorbeeld” van een hervorming via een mentaliteitswijziging. Veel scholen hebben ze toegepast, zonder dat er expliciet naar verwezen werd, in alle mogelijke varianten van het VLO.

Sectie 23

Een lid merkt bij de sectie 23 : Secundair onderwijs op dat er de laatste tijd steeds weer gereageerd wordt tegen het eenheidstype.

Sommigen beweren dat men terug gaat naar een duidelijke profilering van ASO-, TSO- en BSO-scholen, dat de gelijkwaardigheid van alle studierichtingen niet bestaat. Het lid hoopt dat de Gemeenschapsminister dit debat niet zal herbeginnen. Toch geeft hij een tweetal correcties ter overweging. De interactie tussen het eerste jaar A en het eerste jaar B van de eerste graad is verre van ideaal. Voor wat de derde graad betreft is er een overaanbod aan studierichtingen. Wat is het nut hiervan ?

De Gemeenschapsminister antwoordt dat hij niet zal raken aan het eenheidstype. Wel wil hij de door het lid opgeworpen problemen onderzoeken.

Verder vraagt het lid een verhoogde aandacht voor het beroepsonderwijs. Hier stellen zich immers de meeste problemen : spijbelaars, leermoeheid, mislukking en ook demotivering bij de leerkrachten. Een nauwe samenwerking met de

ondernemingen, waardoor ook beter ingespeeld kan worden op de spanningen op de arbeidsmarkt, is hier de aangewezen weg.

De Gemeenschapsminister deelt de zorg voor het beroeps- onderwijs. Hieraan moet extra aandacht worden besteed. Ook hij pleit voor samenwerking met de industrie. Deze blijft echter in gebreke. In Duitsland en in Frankrijk besteedt de industrie acht maal meer middelen aan de beroepsopleiding dan in België. Een goede samenwerking met de industrie, met interessante doorgedreven stages zou veel kunnen oplossen op het stuk van de schoolmoeheid en het **leerplichtverzuim**. Op het intersectorieel overleg wordt hierover jammer genoeg geen standpunt ingenomen. Dit neemt niet weg dat sommige sectoren, zoals het vrachtwagenvervoer, een voorbeeldige interesse en overeenkomstige middelen voor de beroepsopleiding in hun sector over hebben.

De berekening van de lestijdenpakketten in het secundair onderwijs zou thans gebeuren volgens een vrij ingewikkelde formule. Hieruit volgt dat winst en verlies van leerlingen in het gemeenschapsonderwijs zich vertaalt in ongelijke gevolgen die soms zeer zwaar doorwegen, aldus een lid.

De Gemeenschapsminister wijst erop dat dit wellicht het gevolg is van het minimumpakket dat geldt voor kleine scholen. Een stijging van leerlingen heeft hier inderdaad geen enkel effect op het aantal lestijden. Ook de invoering van de eenheidsstructuur heeft hierop zijn effecten gehad. Hierin werd als het ware een andere mathematica gehanteerd dan voordien het geval was.

Sectie 24

Op vraag van een lid bij de sectie 24 : Buitengewoon onderwijs corrigeert de Gemeenschapsminister bladzijde 56 onderaan van de toelichting. De gemiddelde kostprijs voor een leerling buitengewoon onderwijs bedraagt 309.749 frank voor 1992 en niet voor 1991 zoals verkeerdelijk vermeld.

Een lid leest in de toelichting dat de oriëntering van leerlingen naar het bijzonder lager onderwijs en het bijzonder secundair onderwijs zou worden verbeterd.

Het lid vraagt wat hiermee wordt bedoeld. Het is steeds zo geweest dat een leerling pas naar het buitengewoon onderwijs overstapte na een zeer grondig verslag van het **PMS-centrum** en een advies met de nodige attesten.

Ook omtrent de verplichting tot het opstellen van een voortgangsverslag over elke leerling in het buitengewoon onderwijs, met de bedoeling de herintrede in het gewoon onderwijs te bevorderen, wenst het lid meer uitleg. Dit klinkt theoretisch mooi maar wie neemt op grond hiervan beslissingen die uitvoerbaar zijn. Er is immers een grote schemerzone tussen gewoon en buitengewoon onderwijs. Zal men aan de commissie van advies voor het buitengewoon onderwijs meer adviesbevoegdheden verlenen ?

Het lid pleit voor het slopen van de muur die gaandeweg tussen gewoon en buitengewoon onderwijs werd opgebouwd.

Het lid geeft de Gemeenschapsminister de volgende suggestie ter overweging. Kan men niet komen tot een gemeenschappelijke bestuursvorm zodat binnen een bepaalde **scho- lengroep** het gewoon en het buitengewoon onderwijs onder één enkele directie zou ressorteren. Ook aan de regeling van de berekening van het lesurenpakket die gunstiger is voor

een leerling in het buitengewoon onderwijs, moet dan worden gesleuteld. Thans heeft men er alle belang bij zoveel mogelijk leerlingen in het buitengewoon onderwijs te hebben.

De Gemeenschapsminister verwijst deze interessante discussie naar het programmadecreet waarin deze problematiek eveneens aan bod zal komen.

Een ander lid vraagt de Gemeenschapsminister of hij op de hoogte is van de resultaten van bepaalde experimenten in Nederland op dit vlak. Ook daar werd de overschakeling van buitengewoon naar gewoon onderwijs beoogd.

Het lid meent te weten dat de experimenten negatief werden geëvalueerd. Meer informatie hierover zou nuttig zijn bij een discussie ten gronde over deze problematiek.

De Gemeenschapsminister bevestigt dat een negatieve evaluatie inderdaad leidde tot de stopzetting van de experimenten.

Sectie 26

Op de sectie 26 : Hoger onderwijs wordt een amendement ingediend door mevrouw Leysen c.s. dat ertoe strekt het niet-gesplitst krediet van 19.943,7 miljoen frank te brengen op 19.954,6 miljoen (Stuk 15 (BZ 1992) — Nr. 4, blz. 4).

Teneinde te voorzien in voldoende werkingsmiddelen, moeten aan de KULAK (basisallocatie 44.21.26), voor de afdeling toegepaste economie, en aan de RUCA (basisallocatie 01.14.26), voor de afdeling bio-ingenieur, verhoogde werkingsuitkeringen worden toegestaan van respectievelijk 7,7 miljoen frank en 3,2 miljoen frank.

De Gemeenschapsminister is bereid het amendement te aanvaarden, gezien de nieuwe richtingen die aan de universitaire instellingen werden ingevoerd.

Voor het LUC werden de werkingsmiddelen aangepast via het voortgangscontract in Limburg. De werkingsmiddelen waren oorspronkelijk berekend op forfaitaire cijfers. Er werden door de voorganger van de Gemeenschapsminister bepaalde beloften gedaan met betrekking tot de werkingsmiddelen waardoor de bedragen bij amendement worden aangepast.

De Gemeenschapsminister wil deze belofte van zijn voorganger honoreren.

Sectie 29

Bij het programma 29 leerlingenvervoer wenst een lid zijn voldoening te uiten over het feit dat er extra kredieten werden uitgetrokken om de prestatietoelage voor de busbegeleiding op te trekken tot het niveau van het minimum uurloon.

Afdeling III

Bij de afdeling III : Diensten met afzonderlijk beheer — Hogere Zeevaartschool vraagt ten slotte een lid over hoeveel opleidingsscholen de Hogere Zeevaartschool beschikt. De Gemeenschapsminister verklaart dat er zeker een opleidingsschip is. Dit is echter geen schoolschip.

3. De administratieve begroting

De Gemeenschapsminister verwijst tot slot nog naar enkele wijzigingen op de administratieve begroting die het gevolg zijn van de aangenomen amendementen (zie Stuk 16 (BZ 1992) – Nr. 2). Zo worden in sectie 26 twee nieuwe **basisalocaties** ingevoegd :

41.09.26 Toelage aan het UZ Gent voor terbeschikkingstelling van gebouwen van het UZ Gent : 190,1 niet-gesplitste kredieten.

61.16.26 Toelage aan het UZ Gent voor het door het UZ op te richten investeringsfonds : 140,5 miljoen niet-gesplitste kredieten.

Deze wijziging was eveneens nodig ingevolge opmerkingen van het Rekenhof. De prefinanciering van de afwerking van welbepaalde universitaire gebouwencomplexen komt ten laste van de Vlaamse Gemeenschap. De financiële afwikkeling van deze investering kan niet via een orderekening, zo stelt het Rekenhof. Zodoende worden middelen en uitgaven voor deze investeringen buiten de begroting gehouden.

4. INDICATIEVE STEMMINGEN

Het geheel van de aan de Commissie toegewezen artikelen en secties wat betreft de bevoegdheden van de Gemeenschapsminister van Onderwijs wordt aangenomen met tien stemmen tegen twee bij één onthouding.

De conformiteit van de administratieve begroting met de inhoud en de doelstellingen van de algemene **uitgavenbegroting** wordt eveneens met tien stemmen tegen twee bij één onthouding bevestigd.

De Verslaggever,

R. SWINNEN

De Voorzitter,

C. MOORS

BIJLAGEN

OVERZICHT VAN DE BIJLAGEN

Bijlage I/1. Protocol tussen de Gemeenschapsminister, bevoegd voor het wetenschapsbeleid, en de leden van de Vlaamse Regering.

Bijlage I/2. Overzicht van de kredieten bestemd voor wetenschapsbeleid

Bijlage III/1 Aantal VDAB-opleidingen in centra in eigen beheer

Bijlage III/2 Aantal door de VDAB verstrekte opleidingsuren

Bijlage III/3 Overzicht van de uitgaven met betrekking tot de beroepsopleiding

Bijlage III/4 Aandeel van de risicogroepen in de VDAB-beroepsopleidingen

Bijlage III/5 Aantal schoolverlaters (mannen) nog werkzoekend in mei 1990

Bijlage III/6 Aantal schoolverlaters (vrouwen) nog werkzoekend in mei 1990

Bijlage III/7 Vacature-analyse van de VDAB

Bijlage IV/1 Evolutie budgettaire full-times 1988-1992

Bijlage IV/2 Prognose aantal leerlingen

Bijlage IV/3 Document departement Onderwijs in verband met de onderwijsbegroting 1992

BIJLAGE I/1

V L A A M S E E X E C U T I E V E

Protocol tussen de Gemeenschapsminister, bevoegd voor het wetenschapsbeleid, en de leden van de Vlaamse Regeling.

1. Definities

- 1.1. Onder “wetenschapsbeleid” wordt verstaan : het beleid betreffende onderzoek/-ontwikkeling, de wetenschap en de techniek, de technologische innovatie, de openbare wetenschappelijke dienstverlening, de organisatie en de stimulering van het gebruik van wetenschappelijke en technologische kennis, de vorsers en andere personen die betrokken zijn bij onderzoeksactiviteiten.
- 1.2. Onder “sectorieel wetenschapsbeleid” wordt verstaan elke actie inzake wetenschapsbeleid die rechtstreeks betrekking heeft op één en op niet meer dan één van de hierna volgende materies :
 - 1° de materies opgesomd in art. 74,3° van de bijzondere wet tot hervorming van de instellingen van 8 augustus 1980;
 - 2° de residuaire bevoegdheden, inzonderheid :
 - a. externe betrekkingen;
 - b. informatica.
- 1.3.. Onder “globaal wetenschapsbeleid” wordt verstaan elke actie inzake wetenschapsbeleid die :
 - 1° hetzij de ondersteuning beoogt van het sectorieel wetenschapsbeleid met betrekking tot de onderscheiden materies (ondersteunende acties). Zij betreffen inzonderheid :
 - a. de conceptie van een allesomvattend en geïntegreerd wetenschapsbeleid op korte, middellange en lange termijn;
 - b. het opvolgen van de evoluties inzake wetenschap en technologie in het binnen- en buitenland;
 - c. het verzamelen, bewaren en analyseren van de relevante gegevens inzake het wetenschappelijk en technologisch potentieel in Vlaanderen;
 - d. het bekendmaken van het Vlaams wetenschapsbeleid en van het wetenschappelijk onderzoek in binnen- en buitenland;
 - e. het informeren van de Vlaamse vorsers over nationale en internationale onderzoeksprogramma's en het stimuleren van de deelname aan deze programma's;
 - f. het stimuleren van de bilaterale wetenschappelijke samenwerking op basis van gezamenlijke onderzoeksprojecten;
 - g. het onderzoek naar en de evaluatie van de effectiviteit en de efficiëntie van de instrumenten inzake wetenschapsbeleid.

2° hetzij de coördinatie van het sectorieel wetenschapsbeleid met betrekking tot de onderscheiden materies tot doel heeft (coördinerende acties). Zij betreffen inzonderheid :

- a. het beter op mekaar afstemmen van de acties inzake sectorieel wetenschapsbeleid en dit zowel op het vlak van de voorbereiding als op het vlak van de uitvoering;
- b. de afstemming van het Vlaamse wetenschapsbeleid op de federale en internationale context;
- c. de coördinatie van het optreden van de Vlaamse Executieve en haar vertegenwoordigers in de federale en internationale organen en instellingen van wetenschapsbeleid.

3° hetzij effecten en resultaten beogen in meerdere van de hogervermelde sectoren (multisectoriële acties). Zij betreffen inzonderheid :

- a. acties die de gelijke behandeling van natuurlijke personen en rechtspersonen beogen inzake het toekennen van toelagen en de toewijzing van **onderzoeks-** of studiecontracten;
- b. acties die gericht zijn op een beter gebruik van de infrastructurele middelen en/of op de optimalisatie van de inzet van het menselijk potentieel inzake wetenschapsbeleid;
- c. acties die, door een bundeling van sectoriële initiatieven, effecten sorteren die omvangrijker zijn dan deze die uit de individuele acties naar voor zouden komen, alsook acties die slechts vanuit een multi-sectoriële benadering kunnen gevoerd worden.

4° hetzij het de sector “wetenschapsbeleid” *sensu stricto* betreffen. Zij betreffen inzonderheid :

- a. de vertegenwoordiging van de Vlaamse Executieve in de federale en internationale organen inzake wetenschapsbeleid, onder meer de Interministeriële Conferentie van Wetenschapsbeleid;
- b. acties die de uitvoering betreffen **van art. 6bis, § 3 en § 4 van de bijzondere wet tot hervorming van de instellingen van 8 augustus 1980.**

1.4. Onder “gereguleerde actie” wordt verstaan elke actie inzake wetenschapsbeleid die, wat de objectieven en de concrete inhoud betreft, rechtstreeks voortvloeit uit de toepassing van een decreet, een besluit of een beslissing van de Executieve. (voorbeelden : uitvoering van het universitair decreet, spijziging van het FIOV, uitvoering van door de Executieve goedgekeurde impulsprogramma's.. .)

1.5. Onder “niet-reguleerde actie” wordt verstaan elke actie inzake wetenschapsbeleid die, wat de objectieven en/of de concrete inhoud betreft, niet rechtstreeks voortvloeit uit de toepassing van een decreet, een besluit of een beslissing van de Executieve. (voorbeelden : bestemming FIOV middelen, programma's van de wetenschappelijke instellingen . . .)

2. Bevoegdheidsverdeling.

2.1. Elk lid van de Vlaamse Executieve is bevoegd voor het sectorieel wetenschapsbeleid met betrekking tot deze materies die hem krachtens het besluit van de Vlaamse Executieve zijn toegewezen.

Hierin is tevens begrepen het vertegenwoordigen van de Vlaamse Executieve, c.q. het aanduiden van vertegenwoordigers van de Vlaamse Executieve in federale en internationale organen en organismen die het desbetreffend sectorieel wetenschapsbeleid tot voorwerp hebben.

Dit betekent :

a. de gereglementeerde acties.

Deze acties worden ter informatie aan de Gemeenschapsminister, bevoegd voor het wetenschapsbeleid, meegedeeld.

b. de niet-gereglementeerde acties.

Deze acties worden voorafgaandelijk ter mede-ondertekening voorgelegd aan de Gemeenschapsminister die bevoegd is voor het wetenschapsbeleid.

2.2. De Gemeenschapsminister, bevoegd voor het wetenschapsbeleid, is bevoegd voor het globaal wetenschapsbeleid.

Hierin is tevens begrepen het vertegenwoordigen van de Vlaamse Executieve, c.q. het aanduiden van vertegenwoordigers van de Vlaamse Executieve, in federale en internationale organen en organismen die het globaal wetenschapsbeleid tot voorwerp hebben.

Met betrekking tot multisectoriële acties dient hij voorafgaandelijk overleg te plegen met de leden van de Vlaamse Executieve die voor de betrokken materies bevoegd zijn.

L. VAN DEN BRANDE

Voorzitter van de Vlaamse Executieve

Gemeenschapsminister van Economie, KMO, Wetenschapsbeleid,
Energie en Externe Betrekkingen

BIJLAGE I/2

Evolutie van het Horizontaal
Begrotingsprogramma Wetenschapsbeleid.

1990 - 1991 - 1992.

In bijgevoegde nota wordt per activiteitenprogramma en per artikel de evolutie weergegeven van de kredieten die voorzien zijn of waren in de begrotingen van de Vlaamse Gemeenschap in 1990 - 1991 - 1992.

In vergelijking met de Toelichting (stuk 13 (BZ 1992) - Nr. 1, pg. 193 - 204) dienden een aantal correcties te worden doorgevoerd met betrekking tot sommige artikels. Het betreft de artikels 611426, 331135 (toegevoegd), 410247, 410347, 330347, 330554 (toegevoegd), 410267, 123276 (toegevoegd).

Hierdoor zijn de totalen verschillend van deze die in de toelichting bij de Administratieve begroting waren verschenen.

+-----+
 Horizontaal Begrotingsprogramma WETENSCHAPSBELEID
 +-----+

+-----+
 Aktiviteitenprogramma 18
 Algemene externe betrekkingen
 +-----+

122818 Uitgaven voor activiteiten ter ondersteuning van
 het Vlaamse **imago** in binnen- en buitenland.

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
1991	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
1992	77.3	0.0	11.6	3.9	15.5

410118 Dotatie aan het Commissariaat-generaal voor de
 Internationale Samenwerking (p.m.).

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	277.7	5.6	0.0	8.3	13.9
1991	296.0	5.9	0.0	8.9	14.8
1992	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0

 Totaal over Aktiviteitenprogramma 18

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	277.7	5.6	0.0	0.3	13.9
1991	296.0	5.9	0.0	8.9	14.8
1992	77.3	0.0	11.6	3.9	15.5

+-----+
 Aktiviteitenprogramma 19
 Betrekkingen met de lokale
 en regionale besturen
 +-----+

122019 Studiekosten betreffende de regionale en lokale openbare besturen. Kosten voor de studie en experimenten inzake regionale en lokale besturen m.i.v. de kosten voor publikatie van de studies alsmede kosten voor het voortdurend bijwerken van de onderzoeken in verband met de regionale en lokale besturen (met inbegrip van de Openbare Slachthuizen).

	Bedrag	O&O	O&W	W&T	Tot. WB
1990	3.5	1.8	0.0	1.8	3.5
1991	2.5	1.3	0.0	1.3	2.5
1992	4.0	2.0	0.0	2.0	4.0

Totaal over Aktiviteitenprogramma 19

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	3.5	1.8	0.0	1.8	3.5
1991	2.5	1.3	0.0	1.3	2.5
1992	4.0	2.0	0.0	2.0	4.0

+-----+
 Aktiviteitenprogramma 20
 Algemeen Wetenschapsbeleid
 +-----+

120120 Uitgaven m.b.t. de conceptie, voorbereiding en uitvoering van wetenschappelijke acties.

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
1991	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
1992	106.0	106.0	0.0	0.0	106.0

122120 Werkingskosten van de Vlaamse Raad voor Wetenschapsbeleid.

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	4.5	0.0	0.0	4.5	4.5
1991	2.9	0.0	0.0	2.9	2.9
1992	5.0	0.0	0.0	5.0	5.0

122220 Uitgaven in het kader van de internationale wetenschappelijke samenwerking (p.m.).

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	5.8	0.0	0.0	5.8	5.8
1991	3.2	0.0	0.0	3.2	3.2
1992	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0

122320 Uitgaven tot bekendmaking van het wetenschapsbeleid en het wetenschappelijk onderzoek.

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	4.3	0.0	0.0	4.3	4.3
1991	5.0	0.0	0.0	5.0	5.0
1992	20.3	0.0	0.0	20.3	20.3

122420 Uitgaven in het kader van de internationale wetenschappelijke samenwerking.

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
1991	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
1992	87.2	80.2	0.0	7.0	87.2

410320 Subsidie aan de Vlaamse Interuniversitaire Raad bestemd voor het IWETO-onderzoek (p.m.).

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
1991	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
1992	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0

744020 Uitgaven voor de infrastructuur inzake het Wetenschapsbeleid.

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	0.3	0.0	0.0	0.3	0.3
1991	2.9	0.0	0.0	2.9	2.9
1992	3.1	0.0	0.0	3.5	3.5

Totaal over Aktiviteitenprogramma 20					
	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	14.9	0.0	0.0	14.9	14.9
1991	14.0	0.0	0.0	14.0	14.0
1992	222.0	186.2	0.0	35.8	222.0

+-----+
 Aktiviteitenprogramma 26
 Universitair Onderwijs
 +-----+

010126 Initiatieven voor sectoriële technologische programma's en wetenschappelijke werkzaamheden van openbare dienst, zowel op nationaal vlak als op internationaal vlak, waarin begrepen het raamprogramma voor R&D-activiteiten van de EG voor de ontwikkeling van de innovatie en voor de verbetering van de levensvoorwaarden van de bevolking (p.m.).

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
1991	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
1992	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0

010226 Initiatieven voor onderling overlegde onderzoeksprogramma's in de fundamentele wetenschappen en voor wetenschappelijke werkzaamheden van openbare dienst in het kader van een nationaal programma betreffende enkele gebieden die van buitengewoon belang zijn voor de wetenschappelijke, culturele, economische en sociale ontwikkeling van het land.

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	335.7	335.7	0.0	0.0	335.7
1991	337.2	337.2	0.0	0.0	337.2
1992	361.3	361.3	0.0	0.0	361.3

010326 Initiatieven voor samenwerking aan wetenschappelijke programma's, zowel op nationaal vlak als op internationaal vlak waarin begrepen het raamprogramma voor R-D-activiteiten van de Europese Gemeenschap.

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	13.0	13.0	0.0	0.0	13.0
1991	3.4	3.4	0.0	0.0	3.4
1992	3.4	3.4	0.0	0.0	3.4

0 1 0 9 2 6 Werkingsuitkering aan de Universiteit te Gent.

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	3570.9	892.7	2678.2	0.0	3570.9
1991	3697.6	924.4	2773.2	0.0	3697.6
1992	3960.0	990.0	2970.0	0.0	3960.0

011026 Plan voor de expansie van het wetenschappelijk en technologisch potentieel (p.m.)

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	164.3	164.3	0.0	0.0	164.3
1991	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
1992	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0

011126 Universitair Centrum Antwerpen : uitgaven voor personeel en allerlei werkingsuitgaven (College voor Ontwikkelingslanden).

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	26.3	6.6	19.7	0.0	26.3
1991	27.9	7.0	20.9	0.0	27.9
1992	30.2	7.6	22.7	0.0	30.2

011226 Universitair Centrum Antwerpen - financiële lasten.

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	0.1	0.0	0.1	0.0	0.1
1991	0.1	0.0	0.1	0.0	0.1
1992	0.1	0.0	0.1	0.0	0.1

011326 Toelagesupplement in uitvoering van artikel 35 wet 27-7-71 : Rijksuniversiteit Gent (p.m.).

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	4.5	1.1	3.4	0.0	4.5
1991	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
1992	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0

011426 Werkingsuitkering aan het Universitair Centrum te Antwerpen.

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	502.4	125.6	376.0	0.0	502.4
1991	518.0	129.5	388.5	0.0	518.0
1992	614.3	153.6	460.7	0.0	614.3

011726 Speciale fondsen voor het onderzoek in de universitaire instellingen.

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	357.5	357.5	0.0	0.0	357.5
1991	357.5	357.5	0.0	0.0	357.5
1992	370.9	378.9	0.0	0.0	378.9

012026 Kredieten tot dekking van de lasten voortvloeiend uit de toepassing van het decreet van 12 juni 1991. (Werkgeversbijdragen - Vrije Universiteiten).

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	145.4	36.4	109.1	0.0	145.4
1991	156.4	39.1	117.3	0.0	156.4
1992	194.7	40.7	146.0	0.0	194.7

012126 Kredieten tot dekking van de lasten voortvloeiend uit de toepassing van het decreet van 12 juni 1991. (Financiële lasten - Vrije Universiteiten).

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	379.7	94.9	284.8	0.0	379.7
1991	399.5	99.9	299.6	0.0	399.5
1992	399.4	99.9	299.6	0.0	399.4

013026 **Commissarissen van de Vlaamse Executieve** (allerlei uitgaven : **personeels-**, uitrustings- en werkingsuitgaven).

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	18.5	0.0	18.5	0.0	18.5
1991	18.5	0.0	18.5	0.0	18.5
1992	18.5	0.0	18.5	0.0	18.5

013126 Uitgaven voor personeel en werking ingevolge de deelneming van België aan internationale activiteiten i.v.m. het Wetenschapsbeleid.

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	2.5	0.0	0.0	2.5	2.5
1991	3.5	0.0	0.0	3.5	3.5
1992	3.5	0.0	0.0	3.5	3.5

014226 Permanente deelneming door het seminarie en laboratorium voor didaktiek van de Universiteit te Gent aan de programma's van de "International Association for the Evaluation of Educational Achievement" (IEA).

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	5.1	1.3	3.8	0.0	5.1
1991	3.1	0.8	2.3	0.0	3.1
1992	6.3	1.6	4.7	0.0	6.3

120126 Honoraria Raden en Commissies.

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	2.3	0.0	0.0	2.3	2.3
1991	2.3	0.0	0.0	2.3	2.3
1992	2.3	0.0	0.0	2.3	2.3

210926 Toelagen aan Algemene Spaar- en Lijfrentekas, aan het Gemeentekrediet van België of aan een andere instelling die daartoe een overeenkomst heeft gesloten, voor leningen aan het eigen vermogen van de instellingen voor universitair onderwijs, welke geheel of gedeeltelijk gefinancierd worden op kosten van de Gemeenschap (enkel voor onroerende installaties met sociale doeleinden) (p.m.).

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
1991	8.4	2.1	6.3	0.0	8.4
1992	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0

211026 Toelagen aan de Algemene Spaar- en Lijfrentekas, aan het Gemeentekrediet van België of aan een andere instelling die daartoe een overeenkomst heeft gesloten, voor leningen aan het eigen vermogen van de instellingen voor universitair onderwijs, welke geheel of gedeeltelijk gefinancierd worden op kosten van de Gemeenschap enkel voor onroerende installaties met sociale doeleinden.

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
1991	5.9	1.5	4.4	0.0	5.9
1992	23.8	6.0	17.9	0.0	23.8

211126 Toelagen aan de Algemene Spaar- en Lijfrentekas, aan het Gemeentekrediet of aan een andere instelling die daartoe een overeenkomst heeft afgesloten, voor leningen aan het eigen vermogen **van de** instellingen voor universitair onderwijs, welke geheel of gedeeltelijk gefinancierd worden op kosten van de Gemeenschap enkel voor onroerende installaties met sociale doeleinden (p.m.).

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
1991	10.3	2.6	7.7	0.0	10.3
1992	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0

211226 Toelagen aan de Algemene Spaar en Lijfrentekas aan het Gemeentekrediet van België of aan een andere instelling die daartoe een overeenkomst heeft gesloten, voor leningen **aan** het eigen vermogen van de instellingen voor universitair onderwijs, welke geheel of gedeeltelijk gefinancierd worden op kost van de Gemeenschapsminister enkel voor onroerende installaties met sociale doeleinden (over te schrijven op art. **60.26A.van** titel IV).

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
					7.5
1990	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
1992	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0

211326 Toelagen aan de ASLK - nieuw regime, aan het Gemeentekrediet van België of aan een andere instelling die daartoe een overeenkomst heeft gesloten, voor leningen aan het eigen vermogen van de instellingen voor universitair onderwijs, welke geheel of gedeeltelijk gefinancierd worden op **kosten** van de Gemeenschap enkel voor onroerende installaties met sociale doeleinden.

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	5.3	1.3	4.0	0.0	5.3
1991	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
1992	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0

211426 Rentetoelagen aan een of meerdere **financiële** instellingen voor leningen **aangegaan door de** Universiteit Gent met het oog op de sanering van het Academisch Ziekenhuis (Toepassing **van art. 2 van het KB nr.455**).

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	60.0	15.0	45.0	0.0	60.0
1991	60.0	15.0	45.0	0.0	60.0
1992	58.9	14.7	44.2	0.0	58.9

212226 Toelagen aan de Algemene Spaar- en Lijfrentekas, aan het Gemeentekrediet van België of aan een andere instelling die **daartoe** een overeenkomst heeft gesloten, voor leningen aan het eigen vermogen van de instellingen voor universitair **onderwijs**, welke geheel of gedeeltelijk gefinancierd worden op kosten van de Gemeenschap enkel voor onroerende installaties met sociale doeleinden (overdracht 60.26.26 A. Sectie 26, Afdeling II) (p.m.)

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	8.2	2.1	6.2	0.0	8.2
1991	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
1992	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0

330126 Reisbeurzen voor de houders van universitaire diploma's.

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	2.0	0.0	2.0	0.0	2.0
1991	2.3	0.0	0.0	0.0	2.0
1992	1.2	0.0	1.2	0.0	1.2

330226 Universitaire wedstrijden : prijzen in specie.

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
1991	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
1992	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0

330326 Tweejaarlijkse staatsprijs voor een werk over een wetenschappelijk onderwerp (Decreet van 4 april 1990) (p.m.).

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
1991	0.2	0.0	0.2	0.0	0.2
1992	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0

330426 Toelage aan het Interuniversitair College voor Doctorale Studie8 in Managementwetenschappen.

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	11.0	11.0	0.0	0.0	11.0
1991	9.0	9.0	0.0	0.0	9.0
1992	9.0	9.0	0.0	0.0	9.0

330526 **Toelagen aan** jonge vorsers en studenten voor groepsreizen in het buitenland (p.m.).

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
1991	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
1992	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0

330626 Toelagen aan jonge **vorsers** en studenten voor wetenschappelijke zendingen in het buitenland (p.m.).

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
1991	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
1992	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0

330726 Toelagen, als aanmoediging, **aan** de kandidaten voor de titel van geaggregeerde voor het hoger onderwijs, speciaal doctor, magister in de godgeleerdheid, magister in het kerkelijk recht, en magister cooptatua (p.m.).

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
1991	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
1992	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0

330926 Toelagen voor wetenschappelijke publicaties, pedagogische tijdschriften en verspreiding van wetenschappelijke kennis.

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	5.9	0.0	0.0	5.9	5.9
1991	5.0	0.0	0.0	5.0	5.0
1992	5.0	0.0	0.0	5.0	5.0

331026 Toelagen aan de sociale dienst van de Faculeit der Protestantse Godsgelerdheid te **Brussel**.

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	0.2	0.1	0.2	0.0	0.2
1991	0.2	0.1	0.2	0.0	0.2
1992	0.2	0.1	0.2	0.0	0.2

331326 Toelagen aan de universiteiten en aan de instellingen die ermee gelijkgesteld zijn krachtens de gecoördineerde wetten op de toekenning van de academische graden en het programma der universitaire examens en de wet van 9 april 1965 houdende diverse maatregelen voor de universitaire expansie, bestemd voor de werking van de sociale diensten, de oriënteringdienst, de spijshuizen en de studentenhuizen (Gemeenschapsuniversiteiten).

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	112.8	28.2	84.6	0.0	112.8
1991	117.2	29.3	87.9	0.0	117.2
1992	125.6	31.4	94.2	0.0	125.6

331826 Aanmoediging van pedagogischge tijdschriften van auteur8 van didactische werken, van de deelnemers aan pedagogische werkzaamheden en van centra voor pedagogische proefnemingen en wetenschappelijk onderzoek (p.m.).

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
1991	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
1992	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0

331926 Toelagen voor reiskosten in het buitenland voor leden van het onderwijzend personeel van de universiteiten (p.m.).

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
1991	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
1992	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0

332326 Toelagen aan de universiteiten en aan de instellingen die ermee gelijkgesteld zijn krachtens de gecoördineerde wetten op de toekenning van de academische graden en het programma der universitaire examens en de wet van 9 april 1965 houdende diverse maatregelen voor de universitaire expansie, bestemd voor de werking van de sociale diensten, de oriënteringsdienst, de spijshuizen en de studentenhuizen (vrije universiteiten).

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	266.7	66.7	200.0	0.0	266.7
1991	279.6	69.9	209.7	0.0	279.6
1992	299.5	74.9	224.6	0.0	299.5

332426 Toelage voor de sociale dienst van het Instituut voor Tropische Geneeskunde "Prins Leopold" te Antwerpen.

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	1.5	0.4	1.1	0.0	1.5
1991	1.5	0.4	1.1	0.0	1.5
1992	1.5	0.4	1.1	0.0	1.5

332526 Toelage aan het Instituut tot Aanmoediging van het Wetenschappelijk Onderzoek in Nijverheid en Landbouw.

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	179.9	179.9	0.0	0.0	179.9
1991	203.9	203.9	0.0	0.0	203.9
1992	218.6	218.6	0.0	0.0	218.6

333826 Toelage aan het Studiecentrum voor Open Hoger Onderwijs.

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
1991	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
1992	38.0	9.5	24.7	3.8	38.0

334026 Toelagen aan wetenschappelijke en universitaire verenigingen (p.m.).

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
1991	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
1992	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0

334126 Toelage aan de Koninklijke Maatschappij voor Dierkunde te Antwerpen.

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	6.0	6.0	0.0	0.0	6.0
1991	6.0	6.0	0.0	0.0	6.0
1992	6.0	6.0	0.0	0.0	6.0

334226 Toelage aan de Born-Bunge Stichting te Antwerpen.

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	7.2	1.8	5.4	0.0	7.2
1991	7.2	1.8	5.4	0.0	7.2
1992	7.2	1.8	5.4	0.0	7.2

334326 Toelagen voor de financiering van beurzen en
aanverwante kosten in het Belgisch Historisch
Instituut te Rome, de Franse school te Athene.

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	1.8	0.5	1.4	0.0	1.8
1991	1.8	0.5	1.4	0.0	1.8
1992	1.8	0.5	1.4	0.0	1.8

334426 Toelage voor de financiering van congressen en
colloquia in België ingericht door Nederlandse
instellingen (p.m.).

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
1991	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
1992	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0

334526 Toelage aan het Politologisch Instituut Brussel.

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	1.0	0.3	0.0	0.8	1.0
1991	1.0	0.3	0.0	0.8	1.0
1992	1.0	0.3	0.0	0.8	1.0

334626 Toelagen voor de financiering van prijzen en
beurzen en deelname aan wetenschappelijke
activiteiten en manifestaties (p.m.).

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
1991	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
1992	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0

410126 Toelage aan het Nationaal Fonds voor
Wetenschappelijk **Onderzoek** (decreet van 12 juni
1991).

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	505.9	505.9	0.0	0.0	505.9
1991	655.0	655.0	0.0	0.0	655.0
1992	703.4	703.4	0.0	0.0	703.4

410226 Toelage aan de Koninklijke Academie voor
Wetenschappen, Letteren en Schone Kunsten van
België.

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
1991	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
1992	8.9	6.7	0.0	0.0	6.7

411126 Starttoelagen voor interuniversitaire multi- en
transdisciplinaire initiatieven.

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	17.3	4.3	13.0	0.0	17.3
1991	6.8	1.7	5.1	0.0	6.8
1992	6.8	1.7	5.1	0.0	6.8

411826	Toelage aan het Interuniversitair Instituut voor Kernwetenschappen.				
	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	328.0	328.0	0.0	0.0	328.0
1991	300.2	300.2	0.0	0.0	300.2
1992	318.8	318.8	0.0	0.0	318.8
414026	Toelagen aan het Fonds voor Collectief Fundamenteel Wetenschappelijk Onderzoek - Ministerieel Initiatief (overdracht naar 60.29.26 en 60.30.26, Sectie 26, Afdeling II) (p.m.).				
	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	523.4	523.4	0.0	0.0	523.4
1991	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
1992	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
414126	Toelage voor het Collectief Fundamenteel Onderzoek (Ministeriële Initiatieven) (p.m.).				
	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
1991	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
1992	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
414226	Toelage voor het Collectief Fundamenteel Onderzoek (Initiatieven van vorsers).				
	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
1991	424.0	424.0	0.0	0.0	424.0
1992	449.8	449.8	0.0	0.0	449.8
414326	Toelage voor het Collectief Fundamenteel Wetenschappelijk Onderzoek (Ministeriële initiatieven).				
	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
1991	100.9	100.9	0.0	0.0	100.9
1992	80.5	80.5	0.0	0.0	80.5
430226	Werkingsstoelagen in uitvoering van de wet van 27 juli 1971 op de financiering van de universiteiten en de controle van de universitaire instellingen (p.m.).				
	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	1.6	0.4	1.2	0.0	1.6
1991	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
1992	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
440226	Werkingsstoelagen in uitvoering van de wet van 27 juli 1971 op de financiering van de universiteiten en de controle van de universitaire instellingen (p.m.).				
	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	4.0	0.0	4.0	0.0	4.0
1991	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
1992	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0

441626 Toelagen aan de Faculteit der Protestantse
Godsgeleerdheid te Brussel.

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	8.9	2.2	6.7	0.0	8.9
1991	9.3	2.3	7.0	0.0	9.3
1992	9.9	2.5	7.4	0.0	9.9

442026 Werkingsuitkering aan de Vrije Universiteit
Brussel.

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	1938.7	484.7	1454.0	0.0	1938.7
1991	2117.7	529.4	1588.3	0.0	2117.7
1992	2272.9	568.2	1704.7	0.0	2272.9

442126 Werkingsuitkering aan de Katholieke Universiteit
te Leuven.

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	5554.4	1388.6	4165.8	0.0	5554.4
1991	5882.5	1470.6	4411.9	0.0	5882.5
1992	6309.2	1577.3	4731.9	0.0	6309.2

442226 Werkingsuitkering aan de Universitaire Faculteiten
Sint-Ignatius te Antwerpen.

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	673.7	168.4	505.3	0.0	673.7
1991	690.6	172.7	518.0	0.0	690.6
1992	740.1	185.0	555.1	0.0	740.1

442326 Werkingsuitkering aan de Universitaire Instelling
Antwerpen.

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	789.0	197.3	591.8	0.0	789.0
1991	814.3	203.6	610.7	0.0	814.3
1992	868.4	217.1	651.3	0.0	868.4

442426 Werkingsuitkering aan het Limburgs Universitair
Centrum.

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	250.7	62.7	188.0	0.0	250.7
1991	262.6	65.7	197.0	0.0	262.6
1992	410.8	102.7	308.1	0.0	410.8

442526 Werkingsuitkering aan de Katholieke Universiteit
Brussel.

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	154.5	38.6	115.9	0.0	154.5
1991	163.7	40.9	122.8	0.0	163.7
1992	175.9	44.0	131.9	0.0	175.9

442626 Toelage verleend aan het Instituut voor Tropische Geneeskunde "**prins Leopold**" te Antwerpen (art. 169 decreet 21.06091).

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	236.4	59.1	177.3	0.0	236.4
1991	247.9	62.0	185.9	0.0	247.9
1992	263.6	65.9	197.7	0.0	263.6

442726 Toelage aan het Universitair Instituut voor de studie van het Jodendom Martin Buber.

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	1.7	0.4	1.3	0.0	1.7
1991	1.7	0.4	1.3	0.0	1.7
1992	1.8	0.5	1.4	0.0	1.8

442926 Pensioentolagen aan Vrije Universitaire Inrichtingen (wet van 27 juli 1971).

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	5.9	1.5	4.4	0.0	5.9
1991	5.5	1.4	4.1	0.0	5.5
1992	2.5	0.6	1.9	0.0	2.5

443026 Tolagen aan de Algemene Spaar- en Lijfrentekas, aan het Gemeentekrediet van België of aan een andere instelling die daartoe een overeenkomst heeft gesloten voor leningen aan de Vrije Universitaire Instellingen (overdracht 60.27.26 A en 60.28.26 A, Sectie 26, Afdeling II) (p.m.).

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	38.8	9.7	29.1	0.0	38.8
1991	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
1992	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0

443126 Toelage ASLK - nieuw regime (overdracht naar art. 60.27.26 A., Sectie 26, Afdeling II) (p.m.).

	Bedrag	O&O	OLV	W&T	Tot. WB
1990	760.2	190.1	570.2	0.0	760.2
1991	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
1992	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0

443226 Toelage ASLK - nieuw regime (overdracht naar art. 60.28.26 A., Sectie 26, Afdeling II) (p.m.).

	Bedrag	O&O	O&V	O&T	Tot. WB
1990	58.0	14.5	43.5	0.0	58.0
1991	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
1992	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0

443326 Tolagen aan de Algemene Spaar- en Lijfrentekas, aan het Gemeentekrediet van België of aan een andere instelling die daartoe een overeenkomst heeft gesloten voor leningen aan de Vrije Universitaire Instellingen (p.m.).

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
1991	36.7	9.2	27.5	0.0	36.7
1992	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0

443426 Toelage aan de ASLK - nieuw regime (Vrije universiteiten- onroerende installaties).

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
1991	864.2	216.1	648.2	0.0	864.2
1992	901.6	225.4	676.2	0.0	901.6

443526 Toelage aan de ASLK - nieuw regime (Vrije Universiteiten - onroerende installaties Sociale Sector).

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
1991	69.1	17.3	51.8	0.0	69.1
1992	67.0	16.8	50.3	0.0	67.0

611226 Kredieten voor de onroerende installaties bestemd voor de administratie, het onderwijs en het onderzoek in de instellingen voor universitair onderwijs die geheel of gedeeltelijk gefinancierd worden op kosten van de gemeenschap onder de voorwaarden bepaald bij het Koninklijk Besluit nr.167 van 30/12/1982 betreffende de financiering van de universitaire investeringen, zoals het gewijzigd werd, inzonderheid bij de wet van 04/08/1986 (overdracht naar de artikels 60.17.26 A, 60.18.26 A en 60.19.26 A, Sectie 26, Afdeling II) (p.m.).

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	147.0	36.8	110.3	0.0	147.0
1991	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
1992	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0

611326 Kredieten voor de installatie van zware medische apparatuur in het Universitair Ziekenhuis Gent (art. 60.12.26 A, Sectie 26, Afdeling II) (p.m.).

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	7.5	1.9	5.6	0.0	7.5
1991	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
1992	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0

611426 Investerings Gemeenschapsuniversiteiten - financiële lasten.

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
1991	9.7	2.4	7.3	0.0	9.7
1992	19.9	5.0	14.9	0.0	19.9

611526 Kredieten voor de installatie van zware medische apparatuur in het Universitair Ziekenhuis Gent.

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
1991	6.9	1.7	5.2	0.0	6.9
1992	6.9	1.7	5.2	0.0	6.9

721226 Bouwkosten en geschiktmaking van gebouwen van het
Universitair Ziekenhuis Gent.

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	162.0	40.5	121.5	0.0	162.0
1991	297.0	74.3	222.8	0.0	297.0
1992	2.0	0.5	1.5	0.0	2.0

721326 Kredieten voor het bouwen, geschiktmaken en
uitrusten van gebouwen van de faculteit
diergeneeskunde van de Universiteit Gent (p.m.).

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
1991	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
1992	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0

741226 Wetenschappelijke en technische uitrusting van het
Universitair Ziekenhuis Gent - eerste uitrusting
(33ste gedeelte).

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	27.0	6.8	20.3	0.0	27.0
1991	24.9	6.2	18.7	0.0	24.9
1992	20.0	5.0	15.0	0.0	20.0

741326 Kredieten voor uitrusting van de fakulteit
diergeneeskunde van de Universiteit Gent (p.m.).

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	108.0	27.0	81.0	0.0	108.0
1991	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
1992	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0

820126 Terugvorderbaar voorschot aan het Universitair
Centrum Antwerpen (p.m.).

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
1991	53.7	13.4	40.3	0.0	53.7
1992	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0

Totaal over Aktiviteitenprogramma 26

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	18507.8	6437.1	12060.1	11.5	18507.8
1991	19289.1	6612.6	12665.6	11.6	19289.1
1992	20410.9	6997.3	13396.8	15.4	20408.7

+-----+
 Aktiviteitenprogramma 35
 Algemeen Onderwijs en Vorming
 +-----+

010335 Fonds Onderwijs en Vorming (art. 60.01.35 A,
 Sectie 35, Afdeling II) (p.m.).

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	160.0	8.0	3.2	12.8	24.0
1991	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
1992	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0

330735 Toelagen voor de verspreiding van de
 wetenschappelijke kennis onder de publieke opinie
 (p.m.).

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	2.2	0.0	0.0	2.2	2.2
1991	2.2	0.0	0.0	2.2	2.2
1992	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0

331135 Beurzen in het kader van het samenwerkingsakkoord
 met de Duitstalige Gemeenschap.

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	0.3	0.0	0.0	0.0	0.0
1991	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
1992	0.3	0.0	0.3	0.0	0.3

331235 Internationale studiebeurzen binnen akkoord, de
 internationale zomer- en vakantiecursussen in
 Vlaanderen binnen akkoord, de uitwisseling van
 personen (professoren, leraren, vorsers,
 deskundigen) op het vlak van het lager, secundair,
 buitengewoon en hoger onderwijs en het
 wetenschappelijk onderzoek binnen akkoord met
 inbegrip van aanverwante kosten zoals verzekering,
 bekendmaking e.d.; (het krediet kan geheel of
 gedeeltelijk worden overgedragen naar het Fonds
 Onderwijs en Vorming) (p.m.).

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
1991	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
1992	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0

331335 Internationale studiebeurzen buiten akkoord en
 zendingen naar het buitenland van personen
 (professoren, leraren, vorsers, deskundigen,
 studenten) op het vlak van het lager, secundair,
 buitengewoon en hoger onderwijs en het
 wetenschappelijk onderzoek buiten akkoord, met
 inbegrip van aanverwante kosten (het krediet kan
 geheel of gedeeltelijk worden overgedragen naar
 het Fonds Onderwijs en Vorming) (p.m.).

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
1991	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
1992	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0

331735 Toelagen voor de organisatie in het binnenland van internationale ontmoetingen, stages en congressen (p.m.).

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
1991	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
1992	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0

332235 Toelagen voor reisbeurzen en andere verbintenissen binnen culturele akkoorden (overdracht naar Fonds voor Onderwijs en Vorming art 60.01.35 A, Sectie 35, Afdeling II) (p.m.).

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	44.0	0.0	35.2	0.0	35.2
1991	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
1992	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0

332335 Beurzen in het kader van de Europese samenwerkingsprogramma's (overdracht naar het Fonds voor Onderwijs en Vorming, art 60.01.35 A, Sectie 35, Afdeling II) (p.m.).

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	21.9	0.0	21.9	0.0	21.9
1991	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
1992	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0

332435 Toelagen voor reisbeurzen en andere verbintenissen buiten de culturele akkoorden.

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
1991	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
1992	3.0	0.0	2.4	0.0	2.4

332535 Toelagen voor reisbeurzen en andere verbintenissen binnen de culturele akkoorden.

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
1991	40.0	0.0	32.0	0.0	32.0
1992	40.0	0.0	32.0	0.0	32.0

332635 Beurzen in het kader van Europese samenwerkingsprogramma's en internationale onderwijsprojecten.

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
1991	45.4	0.0	45.4	0.0	45.4
1992	46.8	0.0	46.8	0.0	46.8

Totaal over Activiteitenprogramma 35

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	228.4	8.0	60.3	15.0	83.3
1991	87.6	0.0	77.4	2.2	79.6
1992	90.1	0.0	81.5	0.0	81.5

+-----+
 Aktiviteitenprogramma 41
 Schone Kunsten
 +-----+

120141 Specifieke werkingskosten andere dan deze bedoeld
 in de overige basisallocaties.

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
1991	39.0	10.5	0.0	9.0	19.5
1992	36.8	9.9	0.0	8.5	18.4

120741 Uitzonderingsuitgaven voor diensten en voor
 aankopen van niet duurzame goederen (werken en
 leveringen voor inrichting van nieuwe lokalen,
 verhuizingskosten, enz...).

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	0.4	0.1	0.0	0.1	0.2
1991	0.4	0.1	0.0	0.1	0.2
1992	0.4	0.1	0.0	0.1	0.2

122141 Opzetten en organiseren van tentoonstellingen en
 van opvoedkundige activiteiten, alsook alle
 initiatieven ter bevordering van de beeldende
 kunsten en musea.

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	16.7	4.5	0.0	3.8	8.4
1991	17.0	4.6	0.0	3.9	8.5
1992	17.0	4.6	0.0	3.9	8.5

335241 Toelagen aan instellingen ter bevordering,
 spreiding, onderzoek en documentatie van
 literatuur, film, muziek, theater, dans, ballet,
 musea, beeldende kunst en multimediale
 initiatieven.

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	36.4	1.8	0.0	0.0	1.8
1991	36.4	1.8	0.0	0.0	1.8
1992	36.4	1.8	0.0	0.0	1.8

411141 Toelagen voor het patrimonium van de Koninklijke
 Academie voor Nederlandse Taal- en Letterkunde
 voor de financiering van wetenschappelijke
 publicaties (p.m.).

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	6.0	6.0	0.0	0.0	6.0
1991	6.0	6.0	0.0	0.0	6.0
1992	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0

411341 Toelagen voor het patrimonium van de Koninklijke Academie voor Wetenschappen, Letteren en Schone Kunsten van België, voor de financiering van langlopende projecten (p.m.).

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	0.8	0.8	0.0	0.0	0.8
1991	0.8	0.8	0.0	0.0	0.8
1992	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0

411541 Toelagen voor het patrimonium van de Koninklijke Academie voor Wetenschappen, Letteren en Schone Kunsten van België voor financiering van prijzen (p.m.).

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	0.6	0.6	0.0	0.0	0.6
1991	0.6	0.6	0.0	0.0	0.6
1992	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0

740141 Aankoop machines, meubilair, materieel en vervoermiddelen te land (p.m.).

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	3.0	0.2	0.0	0.2	0.4
1991	6.2	0.5	0.0	0.4	0.9
1992	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0

740241 Specifieke aankoop van machines, meubilair, materieel en vervoermiddelen te land.

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
1991	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
1992	6.2	0.5	0.0	0.4	0.9

748041 Aankoop van kunstwerken, restauratie, controle en inlijsting van kunstwerken opgenomen in de inventaris.

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	9.0	0.0	0.0	0.0	0.0
1991	21.6	0.0	0.0	0.0	0.0
1992	21.6	0.0	0.0	0.0	0.0

Totaal over Activiteitenprogramma 41

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	72.9	14.0	0.0	4.1	18.2
1991	128.0	24.9	0.0	13.4	38.3
1992	118.4	16.9	0.0	12.9	29.8

+-----+
 Aktiviteitenprogramma 47
 Media
 +-----+

410247 Basisdotatie aan de BRTN.

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	5480.9	0.0	0.0	109.6	109.6
1991	6935.0	0.0	0.0	138.7	138.7
1992	6609.4	0.0	0.0	132.2	132.2

410347 Aanvullende dotatie aan de BRTN.

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
1991	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
1992	137.1	0.0	0.0	2.7	2.7

Totaal over Aktiviteitenprogramma 47

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	5480.9	0.0	0.0	109.6	109.6
1991	6935.0	0.0	0.0	138.7	138.7
1992	6746.5	0.0	0.0	134.9	134.9

020146 Dotatie aan het **Vlaams** Commisariaat-generaal voor
Toerisme (p.m.)

410146 Dotatie aan het Vlaams Commissariaat-generaal voor
 Toerisme.

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
1991	360.4	0.0	0.0	0.0	0.0
1992	384.7	0.0	0.0	0.0	0.0

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	315.0	0.0	0.0	0.0	0.0
1991	360.4	0.0	0.0	0.0	0.0
1992	384.7	0.0	0.0	0.0	0.0

-----+
 Aktiviteitenprogramma 48
 Internationale Culturele Betrekkingen
 -----+

330248 Toelagen voor de organisatie in het binnenland van
 internationale ontmoetingen, stages, congressen en
 sportmanifestaties.

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	0.7	0.4	0.0	0.4	0.7
1991	1.7	0.9	0.0	0.9	1.7
1992	1.7	0.9	0.0	0.9	1.7

 Totaal over Aktiviteitenprogramma 48

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	0.7	0.4	0.0	0.4	0.7
1991	1.7	0.9	0.0	0.9	1.7
1992	1.7	0.9	0.0	0.9	1.7

+-----+
 Aktiviteitenprogramma 49
 Algemeen Cultuurbeleid
 +-----+

122049 Enquêtes en studies.

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	22.2	22.2	0.0	0.0	22.2
1991	6.2	6.2	0.0	0.0	6.2
1992	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0

330949 **Toelage** aan de privaatrechterlijke
 Nederlandstalige Archief- en Documentatiecentra
 (Decreet 22/06/1985).

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	25.0	0.0	0.0	25.0	25.0
1991	26.5		0.0	26.5	26.5
1992	27.9	0.0	0.0	27.9	27.9

Totaal over Aktiviteitenprogramma 49					
	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	47.2	22.2	0.0	25.0	47.2
1991	32.7	6.2	0.0	26.5	32.7
1992	27.9	0.0	0.0	27.9	27.9

+-----+
 Aktiviteitenprogramma 50
 Algemeen Welzijnsbeleid
 +-----+

122150 Algemene werkingskosten van het Centrum voor
Bevolkings- en Gezinsstudiën.

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
1991	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
1992	11.0	6.1	0.0	5.0	11.0

122350 Studies, onderzoeken en voorbereiding van
 wetenschappelijke congressen.

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
1991	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
1992	20.0	20.0	0.0	0.0	20.0

Totaal	over	Aktiviteitenprogramma	50		
	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
1991	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
1992	31.0	26.1	0.0	5.0	31.0

Aktiviteitenprogrammz 51
Jeugdzorg en -bescherming

122751 Allerhande uitgaven in verband met bijzondere
jeugdbijstand.

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	31.1	3.1	0.0	0.0	3.1
1991	23.4	2.3	0.0	0.0	2.3
1992	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0

Totaal over **Aktiviteitenprogramma 51**

	- w	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	31.1	3.1	0.0	0.0	3.1
1991	23.4	2.3	0.0	0.0	2.3
1992	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0

+-----+
 Aktiviteitenprogramma 53
 Gezinsaanlegingen
 +-----+

330553 Toelage aan het Gezinswetenschappelijk
 Documentatiecentrum.

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	1.4	0.0	0.0	1.4	1.4
1991	1.4	0.0	0.0	1.4	1.4
1992	1.4	0.0	0.0	1.4	1.4

410153 Dotatie aan "Kind en **Gezin**".

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	3294.7	32.9	0.0	0.0	32.9
1991	3755.7	37.6	0.0	0.0	37.6
1992	4217.1	42.2	0.0	0.0	42.2

Totaal over Aktiviteitenprogramma 53					
	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	3296.1	32.9	0.0	1.4	34.3
1991	3757.1	37.6	0.0	1.4	39.0
1992	4218.5	42.2	0.0	1.4	43.6

+-----+
 Aktiviteitenprogramma 54
 Gehandicaptenzorg
 +-----+

330554 Toelage aan de v.z.w. "**Vlaams** Informatie- en
 Communicatiecentrum voor Handicap en Technologie".

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
1991	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
1992	11.5	6.3	0.0	5.2	11.5

Totaal over Aktiviteitenprogramma 54

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
1991	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
1992	11.5	6.3	0.0	5.2	11.5

+-----+
 Aktiviteitenprogramma 56
 Maatschappelijk Welzijn
 +-----+

010156 Sectoriële technologische programma's en wetenschappelijke werkzaamheden voor de ontwikkeling van de innovatie en voor de verbetering van de levensvoorwaarden van de bevolking (programma 1975 en volgende) (p.m.).

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
1991	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
1992	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0

122056 Allerhande werkingskosten van het Centrum voor Bevolkings- en Gezinsstudiën) (p.m.).

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	9.5	5.2	0.0	4.3	9.5
				5.2	11.5
1992	10.0	0.0	0.0	0.0	0.0

122856 Studies, onderzoeken en voorbereiding van wetenschappelijke congressen (p.m.).

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	22.2	22.2	0.0	0.0	22.2
1991	13.0	13.0	0.0	0.0	13.0
1992	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0

Totaal over Aktiviteitenprogramma 56

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	31.7	27.4	0.0	4.3	31.7
1991	24.5	19.3		5.2	24.5
1992	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0

+-----+
 Aktiviteitenprogramma 58
 Volksgezondheid
 +-----+

110358 Bezoldigingen vast en stagedoend personeel
 (Koninklijke Academie voor Geneeskunde) (p.m.).

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	3.2	1.8	0.0	1.4	3.2
1991	3.2	1.8	0.0	1.4	3.2
1992	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0

122158 Studies en onderzoeken i.v.m. het
 Gezondheidsbeleid.

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	19.7	19.7	0.0	0.0	19.7
1991	24.0	24.0	0.0	0.0	24.0
1992	24.0	24.0	0.0	0.0	24.0

123258 Allerhande uitgaven inzake de Koninklijke Academie
 voor Geneeskunde.

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	4.9	0.0	0.0	4.9	4.9
1991	4.9	0.0	0.0	4.9	4.9
1992	4.9	0.0	0.0	4.9	4.9

333458 Toelagen aan de erkende centra voor
 Antropogenetica.

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	27.1	4.1	0.0	23.0	27.1
1991	27.1	4.1	0.0	23.0	27.1
1992	27.1	4.1	0.0	23.0	27.1

410258 Dotatie aan het Fonds voor Medisch
 Wetenschappelijk Onderzoek.

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	318.3	318.3	0.0	0.0	318.3
1991	333.2	333.2	0.0	0.0	333.2
1992	361.7	361.7	0.0	0.0	361.7

410358 Toelage aan het Instituut voor Hygiëne voor
 Epidemiologie (p.m.).

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	89.5	49.2	0.0	40.3	89.5
1991	89.5	49.2	0.0	40.3	89.5
1992	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0

430158 Toelagen aan de erkende openbare centra voor
 Antropogenetica.

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	19.5	2.9	0.0	16.6	19.5
1991	19.5	2.9	0.0	16.6	19.5
1992	19.5	2.9	0.0	16.6	19.5

Totaal over Activiteitenprogramma 58					
	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	482.2	396.0	0.0	86.2	482.2
1991	501.4	415.2	0.0	86.2	501.4
1992	437.2	392.7	0.0	44.5	437.2

+-----+
 Aktiviteitenprogramma 59
 Medisch-sociaal beleid
 +-----+

122459 Uitgaven in verband met dopingcontrole en medische sportcontrole.

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	21.0	0.0	0.0	0.0	0.0
1991	22.0	0.0	0.0	0.0	0.0
1992	22.3	0.0	0.0	0.0	0.0

333059 Toelagen ten behoeve van vroegtijdige kankeropsporing.

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	44.1	0.0	0.0	0.0	0.0
1991	44.3	0.0	0.0	0.0	0.0
1992	44.3	0.0	0.0	0.0	0.0

333459 Toelagen in verband met de strijd tegen AIDS.

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	31.0	4.7	0.0	26.4	31.0
1991	18.0	2.7	0.0	15.3	18.0
1992	25.0	3.8	0.0	21.3	25.0

335559 Toelagen aan de universitaire centra voor kankerbestrijding.

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	5.8	0.9	0.0	4.9	5.8
1991	5.8	0.9	0.0	4.9	5.8
1992	5.8	0.9	0.0	4.9	5.8

335759 Toelagen in verband met dopingcontrole en medische sportcontrole.

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	2.0	0.0	0.0	0.0	0.0
1991	2.0	0.0	0.0	0.0	0.0
1992	2.0	0.0	0.0	0.0	0.0

410359 Dotatie aan het Instituut voor Hygiëne en Epidemiologie.

	Bedrag	O&O	OCV	W&T	Tot. WB
1990	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
1991	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
1992	94.4	51.9	0.0	42.5	94.4

410459 Medische projecten (overdracht naar IV-66-600402
sectie 59 - Afdeling II).

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	29.1	5.8	0.0	5.8	11.6
1991	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
1992	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0

430759 Toelagen aan openbare diensten in verband met
vroegtijdige kankeropsporing.

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	16.9	0.0	0.0	0.0	0.0
1991	16.7	0.0	0.0	0.0	0.0
1992	16.7	0.0	0.0	0.0	0.0

430859 Toelagen aan openbare diensten in verband met de
strijd tegen AIDS (p.m.).

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	21.0	3.2	0.0	17.9	21.0
1991	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
1992	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0

430959 Toelagen aan de universitaire centra voor
kankerbestrijding.

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	2.8	0.4	0.0	2.4	2.8
1991	2.8	0.4	0.0	2.4	2.8
1992	2.8	0.4	0.0	2.4	2.8

Totaal over Activiteitenprogramma 59

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	173.7	15.0	0.0	57.4	72.2
1991	111.6	4.0	0.0	22.6	26.6
1992	213.3	57.0	0.0	71.1	128.0

+-----+
 Aktiviteitenprogramma 61
 Algemeen Economisch beleid
 +-----+

410261 Subsidies voor de Stichting Technologie
 Vlaanderen.

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	60.0	45.0	0.0	15.0	60.0
1991	60.0	45.0	0.0	15.0	60.0
1992	35.0	26.3	0.0	8.8	35.0

 Totaal over **Aktiviteitenprogramma 61**

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	60.0	45.0	0.0	15.0	60.0
1991	60.0	45.0	0.0	15.0	60.0
1992	35.0	26.3	0.0	8.8	35.0

-----+
 Aktiviteitenprogramma 65
 Energie
 -----+

122165 Onderzoeks-, ~~studie-~~ en expertisekosten in verband met het energiebeleid.

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	20.0	15.0	0.0	5.0	20.0
1991	17.0	12.8	0.0	4.3	17.0
1992	17.0	12.8	0.0	4.3	17.0

122365 Allerhande uitgaven i.v.m. de deelneming aan internationale initiatieven op het vlak van het energiebeleid.

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	15.0	7.5	0.0	0.0	7.5
1991	15.0	7.5	0.0	0.0	7.5
1992	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0

122465 Allerhande uitgaven i.v.m. de deelneming aan internationale initiatieven op het vlak van het energiebeleid.

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
1991	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
1992	15.0	7.5	0.0	0.0	7.5

411765 Subsidie met betrekking tot onderzoek naar ondergrondse energiebronnen.

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	10.0	5.0	0.0	5.0	10.0
1991	10.0	5.0	0.0	5.0	10.0
1992	10.0	5.0	0.0	5.0	10.0

510265 Toelagen in het kader van het rationeel energieverbruik toegekend voor demonstratieprojecten, voor de ontwikkeling van nieuwe materialen, procedes of produkten, alsook voor de commercialisatie ervan (art. 6 en 7 van het Koninklijk besluit van 10 februari 1983 houdende aanmoedigingsmaatregelen voor het rationeel energieverbruik) (p.m.).

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	64.0	6.4	0.0	6.4	12.8
1991	58.0	5.8	0.0	5.8	11.6
1992	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0

510465 Toelagen in het kader van het rationeel energieverbruik toegekend voor demonstratieprojecten, voor de ontwikkeling van nieuwe materialen, procedes of produkten, alsook voor de commercialisatie ervan (art. 6 en 7 van het KB van 10 februari 1983 houdende aanmoedigingsmaatregelen voor het rationeel energieverbruik).

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
1991	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
1992	58.0	5.8	0.0	5.8	11.6

Totaal over Aktiviteitenprogramma 65

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	109.0	33.9	0.0	16.4	50.3
1991	100.0	31.1	0.0	15.1	46.1
1992	100.0	31.1	0.0	15.1	46.1

+-----+
 Aktiviteitenprogramma 66
 Ontginning van natuurlijke
 rijkdommen
 +-----+

122066 Allerhande uitgaven voor de onderzoeken over de
 vraagstukken van de ondergrondse aardkundige
 structuur en met betrekking tot de automatische
 gegevensverwerking.

	Bedrag	O&O	O.O	W&T	Tot. WB
1990	32.7	0.0	0.0	32.7	32.7
1991	20.2	0.0		20.2	20.2
1992	20.2	0.0	0.0	20.2	20.2

510466 Onderzoekingen over de vraagstukken van de
 ondergrondse aardkundige structuur met betrekking
 tot de eventuele aanwezigheid van delfstoffen.

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	75.8	75.8	0.0	0.0	75.8
1991	51.1	51.1	0.0	0.0	51.1
1992	51.1	51.1	0.0	0.0	51.1

Totaal over Aktiviteitenprogramma 66

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	108.5	75.8	0.0	32.7	108.5
1991	71.3	51.1	0.0	20.2	71.3
1992	71.3	51.1	0.0	20.2	71.3

+-----+
 Aktiviteitenprogramma 67
 Industriële vernieuwing
 +-----+

010167 Uitgaven **voor** onderzoek uitgevoerd door de
 collectieve centra en ermee gelijkgestelde
 inrichtingen (p.m.).

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	113.1	113.1	0.0	0.0	113.1
1991	142.0	142.0	0.0	0.0	142.0
1992	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0

010367 Financiering van de programma's inzake
 ruimteonderzoek en -technologie (p.m.).

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
1991	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
1992	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0

011467 Stimulering van de deelname aan de
 EUREKA-projecten (p.m.).

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
1991	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
1992	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0

122167 Werkingskosten van de F.I.O.V.-commissie (p.m.).

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
1991	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
1992	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0

122967 Studies met regionaal karakter uitgevoerd door het
 SCK en andere instellingen (p.m.).

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	10.0	10.0	0.0	0.0	10.0
1991	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
1992	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0

320167 Toelage aan de **vzw** IMEC.

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	800.0	800.0	0.0	0.0	800.0
1991	800.0	800.0	0.0	0.0	800.0
1992	847.8	847.8	0.0	0.0	847.8

410167 Subsidies aan het Instituut voor Aanmoediging van
 het Wetenschappelijk Onderzoek in Nijverheid en
 Landbouw (IWONL) en/of rechtsopvolger (p.m.).

	Bedrag	O&O	O.&V	W&T	Tot. WB
1990	21.8	12.0	0.0	9.8	21.8
1991	21.8	12.0		9.8	21.8
1992	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0

410267 Toelage aan het vito.

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	796.2	437.9	0.0	358.3	796.2
1991	796.2	437.9	0.0	358.3	796.2
1992	889.3	489.1	0.0	400.2	889.3

410367 Subsidie aan het Vlaams Instituut voor de Bevordering van het Wetenschappelijk Onderzoek in de Industrie (decreet van 23 januari 1991).

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
1991	49.4	27.2	0.0	22.2	49.4
1992	147.3	81.0	0.0	66.3	147.3

410467 Toelagen aan de collectieve en aanverwante centra (p.m.).

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
1991	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
1992	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0

610167 Subsidie voor buitengewone investeringen te verrichten door het VITO (p.m.).

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB.
1990	73.2	40.3	0.0	32.9	73.2
1991	73.2	40.3	0.0	32.9	73.2
1992	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0

610267 Dotatie aan het I.W.T.

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
1991	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
1992	350.0	350.0	0.0	0.0	350.0

610467 Dotatie aan het Fonds voor Industrieel Onderzoek in Vlaanderen.

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
1991	1528.8	1528.8	0.0	0.0	1528.8
1992	276.2	276.2	0.0	0.0	276.2

810167 Overdracht naar het FIOV (art 66 10 67 A sectie 67 afdeling II)

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	1624.8	1624.8	0.0	0.0	1624.8
1991	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
1992	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0

810467 Terugvorderbaar renteloos voorschot aan IWT (art. 21 par. 2 decreet dd. 23/01/1991).

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
1991	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
1992	50.0	27.5	0.0	22.5	50.0

Totaal over Aktiviteitenprogrn 67					
	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	3439.1	3038.1	0.0	401.0	3439.1
1991	3411.4	2988.2	0.0	423.2	3411.4
1992	2560.6	2071.6	0.0	489.0	2560.6

+-----+
 Aktiviteitenprogramma 69
 Werkgelegenheid
 +-----+

122169 **Studies** en onderzoeken, allerhande uitgaven met
 betrekking tot manifestaties in binnen- en
 buitenland en met betrekking tot publicaties en
 publicatiemateriaal.

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	12.0	3.0	0.0	3.0	6.0
1991	11.7	2.9	0.0	2.9	5.9
1992	12.0	3.0	0.0	3.0	6.0

Totaal over Aktiviteitenprogramma 6 9

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	12.0	3.0	0.0	3.0	6.0
1991	11.7	2.9	0.0	2.9	5.9
1992	12.0	3.0	0.0	3.0	6.0

+-----+
 Aktiviteitenprogramma 71
 Leefmilieu
 +-----+

125971 Allerhande uitgaven in verband met :
 - de vaststelling, de voorkoming en de
 bestrijding van de luchtverontreiniging, de
 bodemverontreiniging, oppervlakte- en de
 grondwaterverontreiniging en de geluidshinder;
 - het grondwaterbeheer;
 - het uitvoeren van studiewerk inzake het
 milieurecht, de **milieuhygie**ne en de externe
 veiligheid.

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	42.6	21.3	0.0	0.0	21.3
1991	50.0	25.0	0.0	0.0	25.0
1992	40.0	20.0	0.0	0.0	20.0

410171 Dotatie aan het Instituut voor Hygiëne en
 Epidemiologie.

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	28.2	15.5	0.0	12.7	28.2
1991	29.6	16.3	0.0	13.3	29.6
1992	31.1	17.1	0.0	14.0	31.1

432971 Dotatie aan de Openbare Vlaamse
 Afvaletstoffenmaatschappij (p.m.).

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
1991	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
1992	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0

610271 Overdracht aan het Fonds voor Preventie en
 Sanering inzake Milieu en Natuur (overdracht naar
 art. 60.10.71 A, sectie 71, afdeling II) (p.m.).

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	150.0	27.0	0.0	4.5	31.5
1991	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
1992	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0

610371 Dotatie aan de dienst met afzonderlijk beheer
 Fonds voor Preventie en Sanering inzake Milieu en
 Natuur.

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
1991	1022.3	184.0	0.0	30.7	214.7
1992	553.0	403.7	0.0	149.3	553.0

740471 Alle kosten verbonden aan de aanleg, de
 uitrusting, de instandhouding en het onderhoud van
 meetnetten voor lucht- en bodemverontreiniging, en
 het aanschaffen van wetenschappelijk materiaal
 (p.m.)

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	7.0	2.9	0.0	2.4	5.3
1991	7.0	2.9	0.0	2.4	5.3
1992	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0

Totaal over **Aktiviteitenprogramma 71**

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	227.8	66.7	0.0	19.6	86.3
1991	1108.9	228.2	0.0	46.4	274.6
1992	624.1	440.8	0.0	163.3	604.1

+-----+
 Aktiviteitenprogramma 72
 Natuurbehoud en Groenvoorziening
 +-----+

110472 Wedden en toelagen van het personeel ander dan
 vast en stagedoend personeel van het Instituut
 voor Natuurbehoud.

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	5.5	3.0	0.0	2.5	5.5
1991	7.5	4.1	0.0	3.4	7.5
1992	7.6	4.2	0.0	3.4	7.6

120272 Algemene werkingskosten van het Instituut voor
 Bosbouw en Wildbeheer inzake het onderzoek met
 betrekking tot bossen, jacht, zoetwatervisserij en
 groenvoorziening andere dan deze bedoeld in de
 overige basisallocaties met inbegrip van de kosten
 van deelname aan bijeenkomsten in binnen- of
 buitenland en van de kosten van het opmaken en
 verspreiden van wetenschappelijke documentatie en
 vulgariserende informatie in verband met het
 toegepast onderzoek van het Instituut voor Bosbouw
 en Wildbeheer.

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	4.2	2.3	0.0	1.9	4.2
1991	4.7	2.6	0.0	2.1	4.7
1992	4.8	2.6	0.0	2.2	4.8

120372 Algemene werkingskosten en kosten voor het opmaken
 en verspreiden van publicaties andere dan deze
 bedoeld in de overige basisallocaties (Instituut
 voor Natuurbehoud).

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	4.8	2.6	0.0	2.2	4.8
1991	5.8	3.2	0.0	2.6	5.8
1992	7.2	4.0	0.0	3.2	7.2

120472 Huur onroerende goederen en daaraan verbonden
 uitgaven (Instituut voor Natuurbehoud).

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
1991	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
1992	1.0	0.6	0.0	0.5	1.0

122772 Uitgaven van alle aard door de Proefstations in
 verband met de organisatie van en de deelneming
 aan bijeenkomsten (colloquia, seminars,
 congressen, zendingen, ontvangst van derden,...)
 in binnen- en buitenland, met betrekking tot
 natuurbehoud, bossen, jacht, visserij en
 groenvoorziening (p.m.).

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	0.2	0.1	0.0	0.1	0.2
1991	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
1992	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0

123172 Opstellen en verspreiden van wetenschappelijke documentatie en vulgariserende informatie in verband met het onderzoek van het Instituut voor Natuurbehoud (p.m.).

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	0.9	0.5	0.0	0.4	0.9
1991	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
1992	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0

123272 Opstellen en verspreiden van wetenschappelijke dokumentatie en vulgariserende informatie in verband met het toegepast onderzoek van het Instituut voor Bosbouw en Wildbeheer (p.m.).

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	0.2	0.1	0.0	0.1	0.2
1991	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
1992	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0

124572 Allerhande uitgaven in verband met dringende studies of opdrachten van algemeen diestbetoon buiten de programmatie van het Instituut voor Natuurbehoud.

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	5.1	2.8	0.0	2.3	5.1
1991	6.4	3.5	0.0	2.9	6.4
1992	6.0	3.3	0.0	2.7	6.0

126372 Uitgaven van alle aard in verband met de studies van wetenschappelijke problemen op het gebied van de bosbouw, groenvoorziening, jacht, riviervisserij en natuurbehoud. Kartering en inventarisatie van de bossen in Vlaanderen.

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	40.8	12.2	0.0	28.6	40.8
1991	53.0	15.9	0.0	37.1	53.0
1992	75.0	22.5	0.0	52.5	75.0

126572 Uitgaven van alle aard door het Instituut voor Bosbouw en Wildbeheer in verband met het onderhoud en het beheer van proefvelden, zaadtuinen, arboreta, viskwekerijen, experimentele kwekerijen en zaadbestanden.

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	6.8	3.7	0.0	3.1	6.8
1991	6.9	3.8	0.0	3.1	6.9
1992	8.4	4.6	0.0	3.8	8.4

716072 Verwerving van proefvelden door het Instituut voor Natuurbehoud. (p.m.).

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
1991	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
1992	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0

740272 Aankoop van specifiek materiaal voor specifieke uitrusting van het Instituut voor Natuurbehoud (machines, meubilair, materiaal, apparatuur en vervoermiddelen).

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	8.0	4.4	0.0	3.6	8.0
1991	4.2	2.3	0.0	1.9	4.2
1992	7.0	3.9	0.0	3.2	7.0

740372 Aankoop van materiaal voor uitrusting van de onderzoekscentra (machines, meubilair, materiaal, apparatuur, vervoermiddelen) door het Instituut voor Bosbouw en Wildbeheer.

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
1991	4.0	2.2	0.0	1.8	4.0
1992	5.0	2.8	0.0	2.3	5.0

Totaal over Activiteitenprogramma 72

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	76.5	31.7	0.0	44.8	76.5
1991	92.5	37.6	0.0	54.9	92.5
1992	122.0	48.5	0.0	73.8	122.0

+-----+
 Aktiviteitenprogramma 73
 Ordening van het platteland
 +-----+

123373 Allerlei kosten in verband met de studie en voorlichting betreffende de ruilverkaveling en de landinrichting met inbegrip van de deelname aan en de organisatie van tentoonstellingen, studiedagen en studiebezoeken in binnen- en buitenland.

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	4.6	0.0	0.0	0.0	0.0
1991	4.6	0.0	0.0	0.0	0.0
1992	4.6	0.0	0.0	0.0	0.0

123573 Uitgaven van allerlei aard in verband met de studie van dringende wetenschappelijke problemen al dan niet ondernomen door werkgroepen of door studie- en onderzoekscentra op het gebied van de waterhuishouding van de landbouwgronden en de ruilverkaveling (p.m.).

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
1991	0.2	0.2	0.0	0.0	0.2
1992	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0

414173 Werkingstoelage aan de Vlaamse Landmaatschappij.

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	539.2	0.0	0.0	0.0	0.0
1991	662.8	0.0	0.0	0.0	0.0
1992	661.6	0.0	0.0	0.0	0.0

Totaal over Aktiviteitenprogramma 73					
	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	543.8	0.0	0.0	0.0	0.0
1991	667.6	0.2	0.0	0.0	0.2
1992	666.2	0.0	0.0	0.0	0.0

+-- -----
 Aktiviteitenprogramma 74
 Watervoorziening
 +-----+

125974 Studies i.v.m. drinkwatervoorziening. Kosten in verband met de organisatie van en deelname aan bijeenkomsten in binnen- en buitenland met betrekking tot de drinkwatervoorziening.

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	1.5	1.5	0.0	0.0	1.5
1991	3.0	3.0	0.0	0.0	3.0
1992	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0

330274 Toelage aan de v.z.w. "Studiecentrum voor Water"(p.m.)

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
1991	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
1992	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0

 Totaal over Aktiviteitenprogramma 74

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	1.5	1.5	0.0	0.0	1.5
1991	3.0	3.0	0.0	0.0	3.0
1992	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0

+-----+
 Aktiviteitenprogramma 76
 Ruimtelijke Ordening en Stedebouw
 +-----+

122076 Allerhande uitgaven voor de stadskernvernieuwing en de ruimtelijke ordening met inbegrip van specifieke werkingskosten ingevolge opdrachten van de bevoegde Gemeenschapsminister (p.m.).

	Bedrag	O&O	O&V	1.3	Tot. WB
1990	13.0	0.0	0.0	1.1	1.3
1991	10.7	0.0	0.0		1.1
1992	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0

123276 Studiekosten betreffende de ruimtelijke ordening in het algemeen; studieopdrachten met betrekking tot de inhoudelijke, technische, administratieve of juridische aspecten van de ruimtelijke ordening of specifieke planologische en stedenbouwkundige aangelegenheden; studiekosten betreffende de aanlegplannen en gemeentelijke plannen van aanleg, kosten voor de studie en experimenten inzake stadskernvernieuwingen, kosten van publicatie van die studies alsmede kosten voor het voortdurend bijwerken van de onderzoeken en van de plannen voor ontwikkeling en ordening van de streken en gewesten met inbegrip van de uitgaven voorheen ingeschreven onder b.a. 122076.

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
1991	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
1992	57.5	14.4	0.0	14.4	28.8

 Totaal over Aktiviteitenprogramma 76

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	13.0	0.0	0.0	1.3	1.3
1991	10.7	0.0	0.0	1.1	1.1
1992	57.5	14.4	0.0	14.4	28.8

+-----+
 Aktiviteitenprogramma 77
 Monumentenzorg
 +-----+

330277 Toelage aan de **vzw** "Archeologische Inventaris Vlaanderen".

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	1.0	0.0	0.0	1.0	1.0
1991	1.0	0.0	0.0	1.0	1.0
1992	0.5	0.0	0.0	0.5	0.5

330477 Toelage aan de **vzw** Stichting Archeologisch Patrimonium.

	Bedrag	O&O	OLV	W&T	Tot. WB
1990	1.7	0.9	0.0	0.8	1.7
1991	1.7	0.9	0.0	0.8	1.7
1992	1.7	0.9	0.0	0.8	1.7

410177 Dotatie aan het Instituut voor het Archeologisch Patrimonium.

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	18.2	10.0	0.0	8.2	18.2
1991	18.2	10.0	0.0	8.2	18.2
1992	18.2	10.0	0.0	8.2	18.2

610277 Dotatie aan de Nationale Dienst voor opgravingen en/of rechtsopvolger (p.m.).

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
1991	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
1992	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0

Totaal over Aktiviteitenprogramma 7 7

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	20.9	10.9	0.0	10.0	20.9
1991	20.9	10.9	0.0	10.0	20.9
1992	20.4	10.9	0.0	9.5	20.4

-----+
 Aktiviteitenprogramma 78
 Huisvesting
 -----+

126078 Kosten voor studies, expertises, publikaties,
 informatie en sensibilisering inzake huisvesting,
 met inbegrip van de kosten voor deelname in
binnen- en buitenland aan manifestaties in verband
 met de huisvesting en van de werkingskosten van de
 Hoge Raad voor de Sociale Huisvesting.

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	19.0	3.8	0.0	3.8	7.6
1991	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
1992	0.2	0.1	0.0	0.1	0.2

Totaal over Aktiviteitenprogramma 78

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	19.0	3.8	0.0	3.8	7.6
1991	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
1992	0.2	0.1	0.0	0.1	0.2

+-----+
 Aktiviteitenprogramma 82
 Havens, Loodswezen en Zeescheepvaart
 +-----+

122182 Studies en onderzoeken inzake havenmateries met
 inbegrip van allerlei uitgaven voortvloeiende
 uit internationale contacten.

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	6.3	6.3	0.0	0.0	6.3
1991	6.3	6.3	0.0	0.0	6.3
1992	11.3	11.3	0.0	0.0	11.3

Totaal over Aktiviteitenprogramma 82

	- W	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	6.3	6.3	0.0	0.0	6.3
1991	6.3	6.3	0.0	0.0	6.3
1992	11.3	11.3	0.0	0.0	11.3

Aktiviteitenprogramma 84
Wegen

122384 Kosten voor studies, onderzoeken,
laboratoriumproeven betreffende materialen,
bouwmethodes, verkeersproblemen, enz.

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	2.4	1.2	0.0	1.2	2.4
1991	22.4	11.2	0.0	11.2	22.4
1992	21.9	11.0	0.0	11.0	21.9

Totaal over Aktiviteitenprogramma 84

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	22.4	1.2	0.0	1.2	2.4
1991		11.2	0.0	11.2	22.4
1992	21.9	11.0	0.0	11.0	21.9

+-----+
 Aktiviteitenprogramma 86
 Regionale luchthavens en vliegvelden
 +-----+

122186 Uitgaven voor studies en onderzoeken.

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	4.6	2.3	0.0	2.3	4.6
1991	3.5	1.8	0.0	1.8	3.5
1992	1.0	0.5	0.0	0.5	1.0

 Totaal over **Aktiviteitenprogramma 86**

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	4.6	2.3	0.0	2.3	4.6
1991	3.5	1.8	0.0	1.8	3.5
1992	1.0	0.5	0.0	0.5	1.0

+-----+
 Aktiviteitenprogramma 88
 Algemeen Infrastructuur- en verkeersbeleid
 +-----+

120188 Werkingskosten (inbegrepen arbeidsprestaties van werklieden en technici uit de prive-sector) specifiek aan het Waterbouwkundig Laboratorium andere dan deze bedoeld in de overige basisallocaties.

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	30.2	16.6	0.0	13.6	30.2
1991	31.0	17.1	0.0	14.0	31.0
1992	32.0	17.6	0.0	14.4	32.0

120288 Werkingskosten specifiek aan de Dienst voor Hydrologisch Onderzoek en de Studiedienst voor Waterbouwwerken andere dan deze bedoeld in de overige basisallocaties.

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	0.7	0.4	0.0	0.3	0.7
1991	2.4	1.3	0.0	1.1	2.4
1992	2.5	1.4	0.0	1.1	2.5

122688 Aankoop van allerlei klein materieel voor de Dienst voor Hydrologisch Onderzoek en de Studiedienst voor Waterbouwwerken - Uitgaven voor het plaatsen en het onderhoud van hydrologisch materieel.

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
1991	4.5	2.5	0.0	2.0	4.5
1992	4.5	2.5	0.0	2.0	4.5

123188 Opmaken en verspreiden van wetenschappelijke en propagandaschriften.

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	1.0	0.6	0.0	0.5	1.0
1991	1.0	0.6	0.0	0.5	1.0
1992	1.0	0.6	0.0	0.5	1.0

129088 Studies toevertrouwd aan het Waterbouwkundig Laboratorium ten behoeve van derden.

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
1991	7.6	4.2	0.0	3.4	7.6
1992	7.5	4.1	0.0	3.4	7.5

330388 Toetreding tot Belgische Organismen.

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	0.1	0.0	0.0	0.0	0.0
1991	0.1	0.0	0.0	0.0	0.0
1992	0.1	0.0	0.0	0.0	0.0

330488 Subsidie aan de Belgische Vereniging voor de Studie, de Beproeving en het gebruik der materialen.

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	0.1	0.1	0.0	0.0	0.1
1991	0.1	0.1	0.0	0.0	0.1
1992	0.1	0.1	0.0	0.0	0.1

330788 Subsidie aan BELCOTEC en/of rechtsopvolger.

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	0.1	0.0	0.0	0.0	0.0
1991	0.1	0.0	0.0	0.0	0.0
1992	0.1	0.0	0.0	0.0	0.0

331088 A.I.P.C. Symposium 1990 (p.m.).

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	0.1	0.0	0.0	0.1	0.1
1991	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
1992	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0

340288 Toetreding tot internationale organismen.

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	0.1	0.0	0.0	0.1	0.1
1991	0.1	0.0	0.0	0.1	0.1
1992	0.1	0.0	0.0	0.1	0.1

740188 Aankoop van specifieke machines, meubelen materiaal en vervoermiddelen te land (Waterbouwkundig Laboratorium en Dienst voor Hydrologisch Onderzoek) (p.m.).

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
1991	10.8	0.9	0.0	0.6	1.5
1992	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0

740488 Aankoop van specifieke machines, meubelen, materiaal en vervoersmiddelen te land (Waterbouwkundig Laboratorium en Dienst voor Hydrologisch Onderzoek).

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
1991	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
1992	10.8	0.9	0.0	0.6	1.5

Totaal over Activiteitenprogramma 88

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	32.4	17.7	0.0	14.6	32.2
1991	57.7	26.7	0.0	21.7	40.2
1992	50.7	27.2	0.0	22.1	49.2

TOTALEN HORIZONTALE BEGROTING WETENSCHAPSBELEID

	Bedrag	O&O	O&V	W&T	Tot. WB
1990	33640.6	10301.4	12120.4	796.0	23216.5
1991	37212.9	10574.4	12743.0	956.4	24272.6
1992	37357.2	10475.4	13409.9	1191.7	25155.2

BIJLAGE III/1

Tabel 1: Aantal V.D.A.B.-opleidingen in centra in eigen beheer

	Totaal aantal opl.	waarvan werkzoekenden
1980	10.990	
1981	13.180	
1982	13.807	9.455 (68,5%)
1983	13.020	7.527 (57,8%)
1984	14.914	7.990 (53,6%)
1985	19.077	10.480 (54,9%)
1986	24.112	12.877 (53,4%)
1987	28.841	15.546 (53,1%)
1988	40.052	23.127 (57,7%)
1989	39.999	21.634 (54,1%)
1990	38.287	19.694 (51,4%)
1991	39.435	20.075 (50,9%)

Hieruit blijkt dat:

het aantal opleidingen tussen 1980 en 1991 met 358% gestegen is;
het aantal opleidingen voor werkzoekenden tussen 1982 en 1991 met 212% is
vermeerderd.

BIJLAGE III/2

Tabel 2: Aantal door de V.D.A.B. verstrekte opleidingsuren

	Totaal (WZ + WN)	werkzoekenden
1987	5.635.159	5.152.501 (91,4%)
1988	6.788.385	6.218.984 (91,6%)
1989	6.721.202	6.126.495 (91,2%)
1990	6.632.911	5.994.313 (90,4%)
1991	6.958.554	6.337.959 (91,0%)

Vaststellingen:

Het aantal opleidingsuren is tussen 1987 en 1991 met 23% toegenomen, zowel m.b.t. de werkzoekenden, als tot de totale doelgroep van werknemers en werkzoekenden.

BIJLAGE III/3

Tabel 3: Overzicht van de uitgaven m.b.t. beroepsopleiding

1980	1.671.291.060
1981	1.511.804.481
1982	1.276.681.800 (1)
1983	1.275.648.325
1984	1.423.564.715
1985	1.553.640.547
1986	1.808.676.431
1987	1.926.260.234 (2)
1988	2.105.706.000 (3)
1989	2.294.262.000
1990	2.646.429.000
1991	3.488.300.000 (4)

- (1) Tot en met juli 1982 werden de cursisten beroepsopleiding een “loon” uitbetaald en bleven ze dus niet ingeschreven als werkzoekenden. Vanaf augustus 1982 bleven ze werkzoekende, kregen ze een werkloosheidsvergoeding en een opleidingspremie.
- (2) In 1987 werden de personeelsleden slechts 11 maand uitbetaald.
- (3) De cijfers van 1988 tot 1991 zijn afgerond tot de duizendtallen.
- (4) Voor 1991 werd de begroting aangegeven.

(Deze gegevens slaan op de 35 centra voor beroepsopleiding in eigen beheer waarin de secundaire en in 14 daarvan de tertiaire opleidingen verstrekt worden.)

Hieruit blijkt dat de uitgaven BO, weliswaar zonder rekening te houden met de indexevolutie tussen 1980 en 1991 met 208% zijn toegenomen.

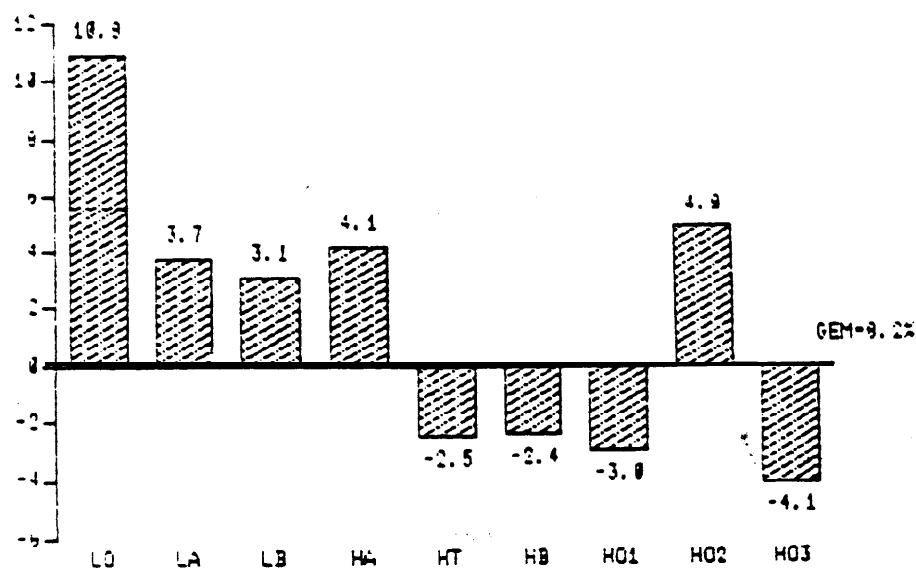
BIJLAGE III/4

Tabel 4: Aandeel van de risicogroepen in de V.D.A.B.-beroepsopleidingen

	% laaggeschoolde WZ	% langdurig WZ
1989	42,3%	36,4%
1990	42,4%	42,3%
1991	43,9%	42,6%

BIJLAGE III/5

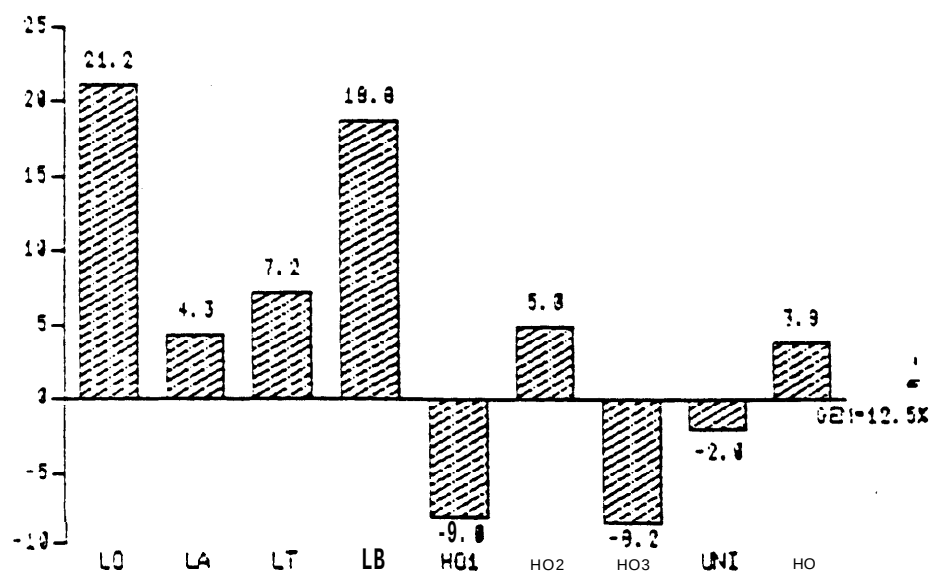
Grafiek 4 - Aantalschoolverlaters nog werkzoekend in mei '90
Indeling per studieniveau (MANNEN)
Significante afwijking t.o.v. het gemiddelde

NB : HO1 : hoger onderwijs van het korte type
 HO3 : hoger onderwijs van het lange type
 Bron : V.D.A.B. HO2 : quasi onbestaand, komt nog alleen voor in het kunstonderwijs

BIJLAGE III/6

Grafiek 5 - Aantal **schoolverlaters** nog werkzoekend in mei '90
Indeling per studieniveau (VROUWEN)
Significante afwijking t.o.v. het gemiddelde

Bron : V.D.A.B.

BIJLAGE III/7

De vacature-analyse van de V.D.A.B. levert tevens een gedetailleerd inzicht in de knelpunten op de arbeidsmarkt.

Volgende beroepen vormen de top-20 van de knelpuntvacatures:

1. **Architecten**
2. **Ingenieurs**
3. **Verpleegkundigen**
4. **Praktijkleraars**
5. **Technische tekenaars**
6. **Technici**
7. **Kaderpersoneel**
8. **Commerciële functies**
9. **Vrachtwagenchauffeurs**
10. **Postbodes**
11. **Metaalarbeiders**
12. **Optici en tandtechnicus**
13. **Mecaniciens**
14. **Loodgieter - lasser - monteur**
15. **Elektriciens - elektromecaniciens**
16. **Bouwarbeiders**
17. **Drukkers**
18. **Bouwplaatsmachinisten**
19. **Havenarbeiders**
20. **Horecapersoneel**

Uit de vacatures waarin deze knelpuntenberoepen gevraagd worden, komen ook een aantal gegevens i.v.m. studieniveau en gevraagde ervaring tot uiting.

Een vergelijking van deze variabelen met dezelfde variabelen uit het totaal van vacatures **levert** een aantal interessante vaststellingen op:

de vraag naar werkzoekenden uit het hoger secundair technisch en het **hoger** onderwijs buiten de universiteit van de **3de** graad is in de knelpuntenvacatures veel groter dan in het totaal;

de vraag naar werkzoekenden met ervaring ligt hoger bij de knelpuntenvacatures;

- de werkgevers spelen reeds in op het bestaan van deze knelpuntenberoepen:

de gevraagde maximum leeftijd wordt sterk opgetrokken bij de vraag naar deze beroepen;

in de provincies Vlaams-Brabant en West-Vlaanderen, waar de werkloosheidsgraad het laagst is, worden deze vacatures veel minder doorgegeven.

Voor de gevraagde beroepen werd ook een vergelijking gemaakt tussen de vacatures en de beschikbare arbeidsreserve (meest plaatsbaar), namelijk de **niet**-werkende werkzoekenden, lichamelijk volledig geschikt, minder dan 40 jaar oud en minder dan 2 jaar werkloos.

Voor het **totaal** van de vacatures was de verhouding tussen de meest plaatsbare niet-werkende werkzoekenden en het aantal jobs **5,23**.

Voor de knelpuntenvacatures bedroeg deze verhouding slechts **1,77**.

Het aandeel van de vrouwen in de meest plaatsbare niet-werkende werkzoekenden voor **de knelpuntenberoepen is slechts** één derde, terwijl dat voor het totaal nog **twee derde bedroeg**.

BIJLAGE IV/

EVOLUTIE BUDGETTAIRE FULL-TIMES 1988 - 1992											
NIVEAU	NET	1988		1989		1990		1991		1992 (1)	
		Vast	Tijd	Vast	Tijd	Vast	Tijd	Vast	Tijd	Vast	Tijd
BASIS	go	5040	869	4900	931	4810	1059	4755	1260	4611	1478
	og	6894	1509	6950	1538	6917	1648	6929	1667	6863	1900
	vg	20654	5827	20733	5691	20765	5652	20781	5506	20603	5931
SECUNDAIR	go	13106	1099	12802	1275	12390	1128	11882	1258	11188	1452
	og	5249	1086	5280	1030	5142	873	5155	843	5029	830
	vg	35919	5891	35870	5618	35808	5376	35934	5435	35467	6032
BUITENGEW.	go	589	414	598	469	587	516	713	411	761	382
	og	1992	500	2021	554	442	151	470	168	480	200
	vg	756	129	778	106	2018	637	2075	638	2161	666
Secundair	go	441	105	447	133	400	356	482	279	690	105
	og	412	338	407	351	772	80	766	79	750	94
	vg	2561	403	2560	339	2508	321	2489	306	2410	331
HOBU	go	1026	281	999	330	1004	317	969	357	1011	381
	og	886	292	939	279	978	262	997	236	1019	231
	vg	3567	1284	3662	1348	3758	1346	3926	1241	3959	1158
SOC. PROM.	go	232	534	200	555	174	562	159	565	136	569
	og	377	304	409	322	426	317	443	304	434	329
	vg	541	587	557	626	579	638	616	609	645	606
TOTAAL	- - -	100242	21452	100112	21495	99478	21239	99541	21162	98217	22675

(1) verhoogd zijn.

BIJLAGE IV/2

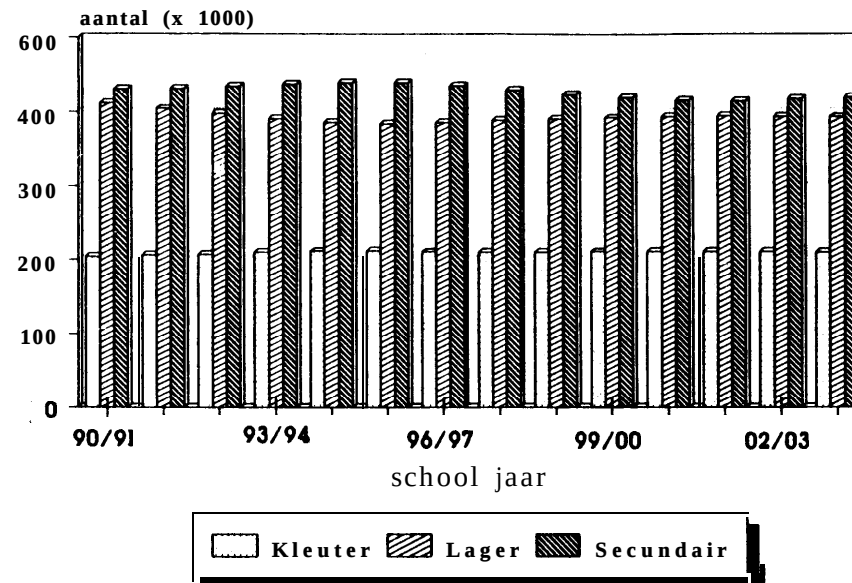
PROGNOSE AANTAL LEERLINGEN

BASIS EN SECUNDAIR

(tot 2004)

(tot 2010)

Prognose aantal leerlingen

DBB-21/11/1991

Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap

Departement Onderwijs

Secretariaat-generaal

Dienst Begroting en Boekhouding

21 november 1991

samenstelling : henri duqué
rudi d'hauwers

het reproduceren van de inhoud van deze publicatie
is toegestaan mits vermelding van de bron

Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap
Departement Onderwijs

21 november 1991

Secretariaat-generaal
Dienst Begroting en Boekhouding

INHOUDSTAFEL

Inhoudstafel	2
Woord vooraf	3
1. Prognose van het aantal geboorten in het Vlaamse Gewest	4
1.1. Gegevens over nataliteit	4
1.2. Vruchtbaarheid	4
1.3. Geboorten in het Vlaamse Gewest	5
2. Onderwijspopulatie	8
2.1. Overlevingscoëff	8
2.2. <i>Scalarisatiegraad</i>	8
3. Prognose aantal leerlingen per onderwijsniveau	9
3.1. Kleuteronderwijs	9
3.2. Lager onderwijs	9
3.3. Secundair onderwijs	9

Prognose aantal leerlingen

WOORD VOORAF

Door zijn (soms moeilijk te determineren) impact op de tewerkstelling in het onderwijs, is het aantal leerlingen dat in de toekomst de schoolbanken zal bevolken een belangrijk beleidselement op sociaal-economisch gebied.

'Onderwijs' is immers vanuit de grootste werkgever van het Vlaamse landsgedeelte.

Anderzijds heeft het beslag dat het Onderwijs in de toekomst zal leggen op de financiële enveloppe van de Vlaamse Gemeenschap een onmiddellijke weerslag op de mogelijkheden op andere beleidsdomeinen.

Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap
Departement Onderwijs

21 november 199

Secretariaat-generaal
Dien Begroting en Boekhouding

1. PROGNOSE VAN HET AANTAL GEBOORTEN IN HET VLAAMSE GEWEST (grafiek 1 - 5)

Een bevolking is in **essentie** een dynamisch gegeven. Geboorten, sterften en migratiebewegingen **zijn** de oorzaak dat elke bevolking zowel naar omvang als naar samenstelling bestendig in evolutie verkeert.

Ook de schoolbevolking is onderhevig aan deze evolutie. Derhalve is een prognose van het aantal geboorten een eerste belangrijke stap om een raming te kunnen maken van het aantal leerlingen dat in de nabije toekomst de schoolbanken zal bevolken.

Op basis van gegevens over nataliteit en vruchtbaarheid wordt gepoogd een vrij nauwkeurige raming te maken van het aantal geboorten in een bepaald jaar.

1.1. Gegevens over nataliteit

Nataliteit is een demografisch verschijnsel dat onmiddellijk betrekking heeft op de geboorte. In zijn meest algemene betekenis refereert deze term naar het geboorteverhsijnsel als totaliteit en slaat het derhalve zowel op diegenen die het leven levenslicht zien als op diegenen die het leven schenken.

In deze studie wordt uitgegaan van een aantal basish ypo thesen. Een eerste basish ypothese stelt:

- vrouwen krijgen kinderen tussen de leeftijd van 15 en 45 jaar; het geboortencijfer is functie van het aantal vrouwen die geboren zijn 15 tot 45 jaar geleden.

Uitgaande van het exacte aantal (bron N.I.S.) vrouwelijke geboorten in de periode 1930- 1988, wordt het maximum aan tal vruchtbare vrouwen tussen 15 en 45 jaar voor de periode 1978-2003 berekend.

Deze aantallen worden geconfronteerd met het effectieve aan tal vruchtbare vrouwen (bron N.I. S.) tussen 15 en 45 jaar voor de periode 1978-1987. D.m.v. regressie-analyse kan via de trend in de verhouding tussen beide aantallen gedurende de afgelopen 10 jaar een prognose gemaakt worden van het aantal effectief vruchtbare vrouwen tot 2003.

Door deze techniek worden recente tendenzen inzake mortaliteit en migra tiesaldo ruimschoots opgevangen.

Op basis van deze cijfers en van het gekend aantal geboorten tot en met 1990 (bron N.I. S.) wordt de vruch tbaarheidscoefficient bepaald en kunnen tendenzen in vruchtbaarheid onderzocht worden.

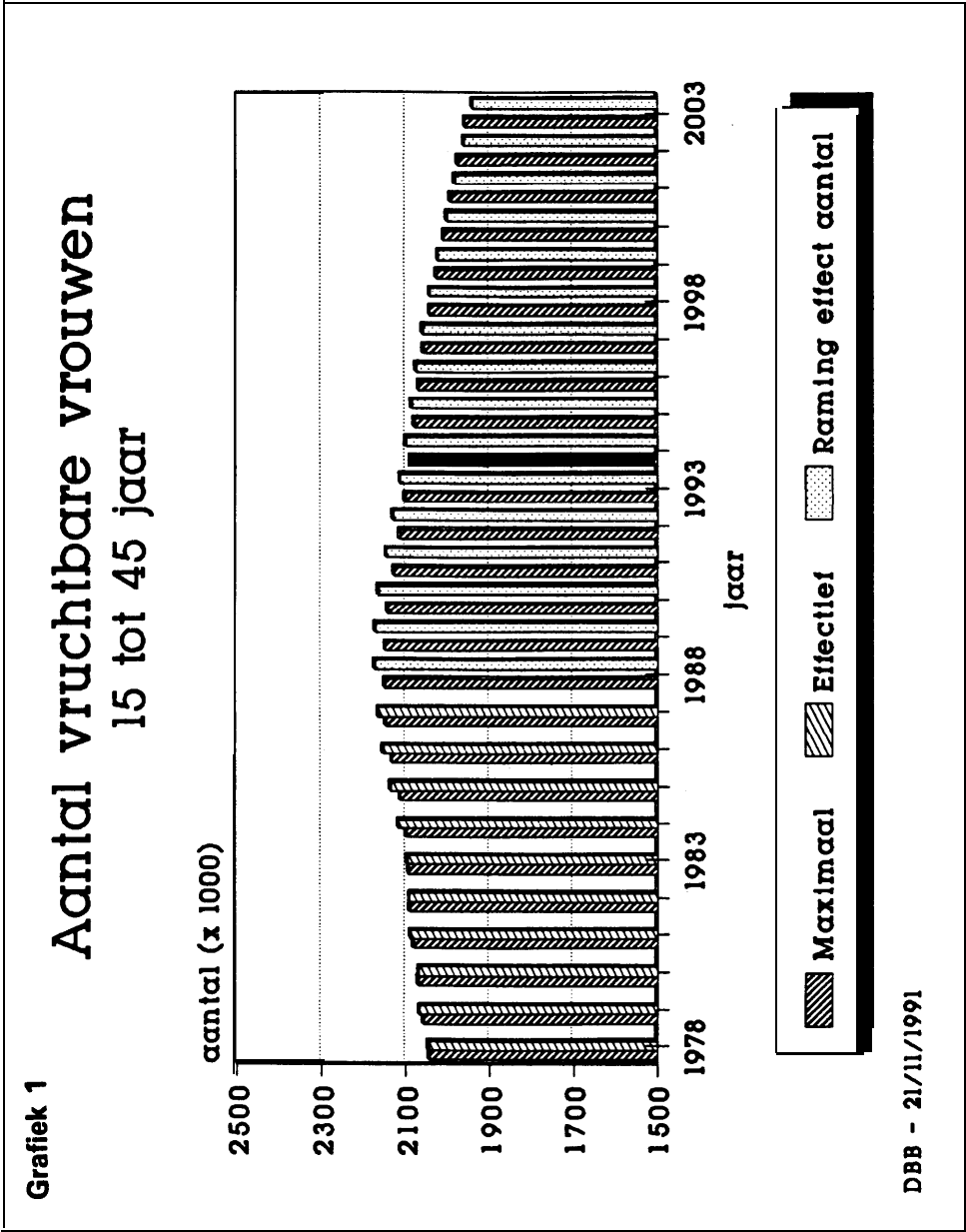
1.2. Vruchtbaarheid

Vruchtbaarheid situeert zich in deze bevolkingsgroep die onmiddellijk bij de voortplanting betrokken is, nl. in deze studie de vrouwelijke leeftijdscategorieën tussen 15 en 45 jaar.

De vruchtbaarheidscoefficient is dan de verhouding tussen het totaal aantal levend geboren in het jaar t en het totaal aan tal vrouwen dat (t- 151 tot (t-45) jaar geleden geboren werd, vermenigvuldigd met 1000.

Uit analyse blijkt t dat de vruch tbaarheidscoefficient na een spectaculaire daling in het begin van de jaren '80 opnieuw gaat stijgen vanaf 1985.

Deze licht stijgende vruchtbaarheidstrend van de laatste vijf jaar wordt, via de techniek van het voortschrijdend gemiddelde, in deze studie als tweede basish ypo these verder aangehouden tot na het jaar 2000.

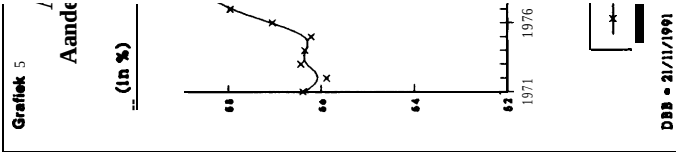
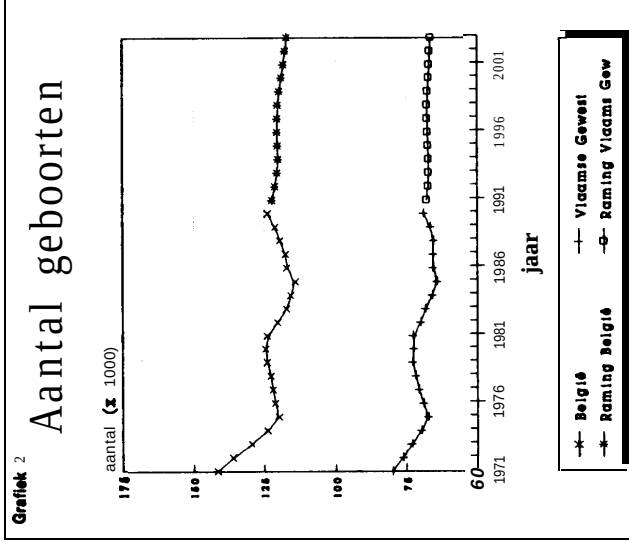
1.3. Geboorten in het Vlaamse Gewest

Het product van deze vruchtbareïdscoëfficiënt en de geraamde cohorte effectief vruchtbare vrouwen, is de prognose van het aantal geboorten in België.

Om te komen tot de voorspelling van het aantal geboorten in het Vlaamse Gewest, wordt uitgegaan van een derde basish ypothese : de daling van het relatief aandeel van het aantal geboorten in het Vlaamse Gewest t.o. v. het totaal aantal

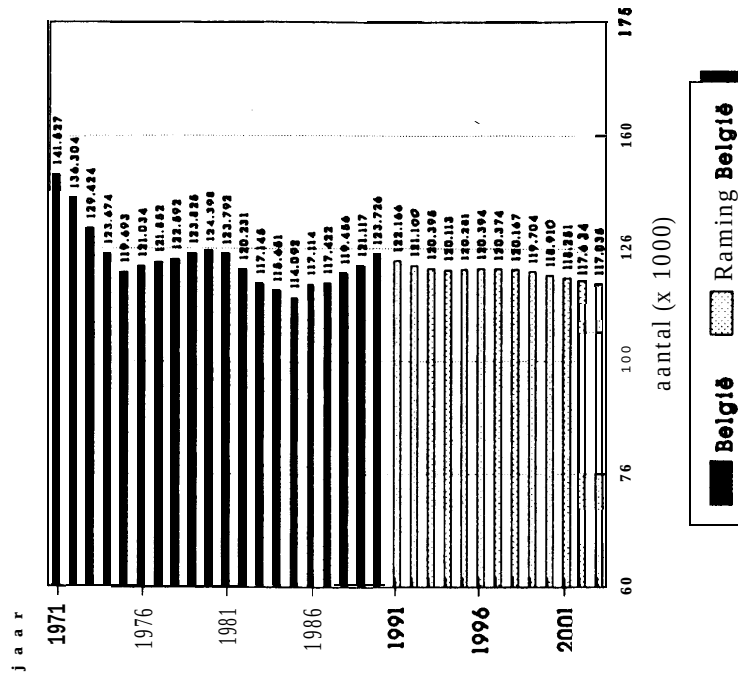
geboorten in België en gaat opknoping die ook was.

Uitgaande van de voor België ingestelde basis van het voorspelde 5 jaar van de geboorten worden

Grafiek 3

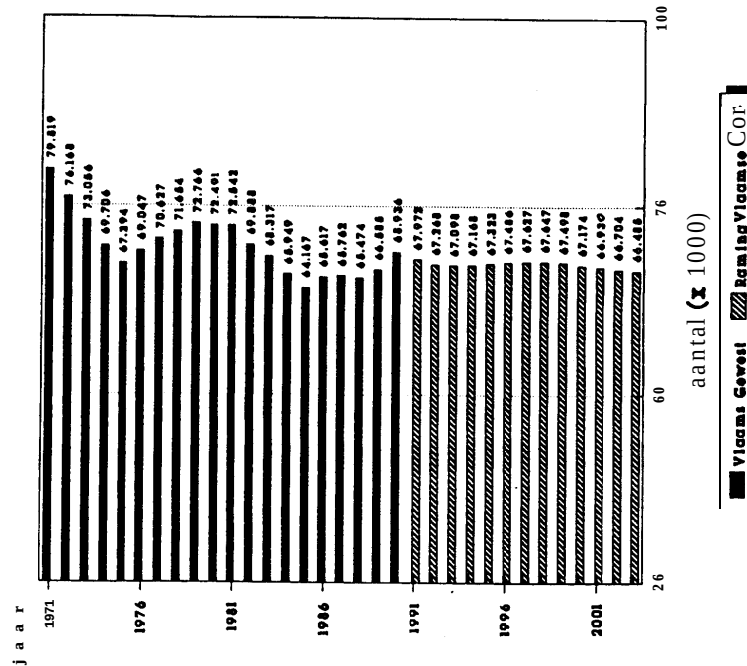
Aantal geboorten

DBB - 21/11/1991

Grafiek 4

Aantal geboorten

DBB - 21/11/1991

2. ONDERWIJSPOPULATIES PER LEEFTIJDSCATEGORIE

De relatie tussen **geboortecijfers** en **schoolpopulaties** ligt voor de hand : een schommeling in het **geboortecijfer** is twee à drie jaar **later** reed" voelbaar in het **kleuteronderwijs**.

Niet alle pasgeborenen **zullen** echter de **leeftijd** van 2 jaar, 3 jaar ... bereiken en/of ook effectief **school** lopen al dan **niet** in hun niveau.

Derhalve dient eerst de overlevingscoëfficiënt en de scalarisatiegraad bepaald te worden om de grootte van de verschillende **leeftijdsgroepen** en **bijgevolg** ook de grootte van de **onderwijspopulaties** van de verschillende onderwijsniveaus te kunnen ramen.

2.1. Overlevingscoëff

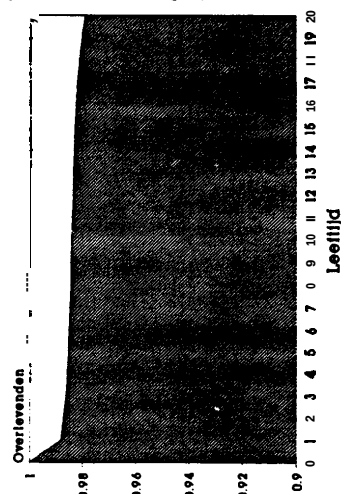
De overlevingscoëfficiënt is de verhouding tussen het aantal kinderen met de **leeftijd** x binnen kalenderjaar (t) tegenover het aantal geboorten van het kalenderjaar $(t - x)$.

Een dergelijke coëfficiënt kan men bepalen voor elke **leeftijdscategorie**. Voor deze studie zijn echter enkel de resultaten voor de **leeftijdscategorieën** van 2 tot en met 20 jaar relevant (bron **N.I.S.**, 1989).

Het aantal geboorten in het jaar 't' **vermenigvuldigd** met de overlevingscoëfficiënt van een bepaalde **leeftijdscategorie** (x) laat derhalve toe het totaal aantal jongeren in die **leeftijdscategorie** te **bepalen in het jaar** $(t + x)$.

Op deze manier kan het totaal aantal leerlingen dat zich in elke **leeftijdscategorie** voor een bepaald schooljaar zal aanbieden, **vrij nauwkeurig** geraamd worden.

Overlevingscoëfficiënt

2.2. Scalarisatiegraad

De mate van deelname van een jongere van een bepaalde **leeftijd** aan het **onderwijs** van een bepaald niveau, wordt scalarisatiegraad genoemd. Het is matematisch uitgedrukt de verhouding van het aantal jongeren van een bepaalde **leeftijd** dat deelneemt aan een bepaald onderwijsniveau tot het totaal aantal jongeren van die **leeftijd**.

Aldus berekend is de scalarisatiegraad de factor waarmee de leeftijdspecifieke **bevolkingscijfers** vermenigvuldigd moeten worden om tot de schoolpopulaties te komen.

Via regressie-analyse wordt de trend in **scalarisatiegraad**, per **onderwijsniveau** en per **leeftijdsklasse**, bepaald op basis van gegevens van de 5 meest recente schooljaren (bron : Statistisch Jaarboek van **Onderwijs**).

Geprojecteerd naar de toekomst en **vermenigvuldigd** met het geraamd aantal jongeren binnen een **leeftijdscategorie** voor het jaar (t) geeft dit een **vrij nauwkeurig** beeld van het aantal leerlingen per **leeftijdsgroep** dat in dat bepaald jaar in een bepaald niveau onderwijs zal volgen.

3. PROGNOSE AANTAL LEERLINGEN PER ONDERWIJSNIVEAU

De optelling van deze verschillende leerlingengroepen per leeftijdsniveau's, geeft uiteindelijk een beeld van het aantal leerlingen dat in de toekomst de schoolbanken zal bevolken.

3.7. Kleuteronderwijs.

Op basis van de berekende schoolpopulaties kan het aantal leerlingen bepaald worden dat deel uitmaakt van de leeftijdsklasse *kleuteronderwijs*.

Vermits het aantal leerlingen per *leeftijdscategorie* gekend is, kan ook het aantal leerlingen van de *leeftijdsklasse "kleuteronderwijs"* die dit onderwijsniveau volgen bepaald worden, met name:

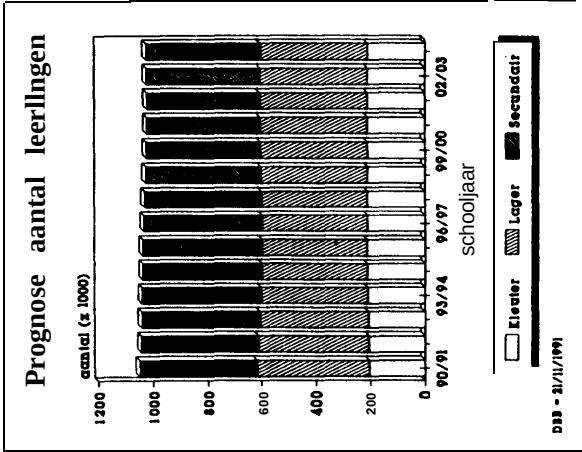
- het aantal leerlingen jonger dan 3 jaar dat reeds *kleuteronderwijs* volgt;
- het aantal leerlingen van 3 tot en met 6 jaar dat normaal *kleuteronderwijs* volgt;
- het aantal leerlingen van 7 jaar dat nog *kleuteronderwijs* volgt.

De optelling van deze specifieke *leeftijdscategorieën* bepaalt uiteindelijk de grootte van de *leeftijdsklasse "kleuteronderwijs"*.

3.2. Lager onderwijs

Dezelfde werkwijze werd gevolgd als bij de raming van het aantal leerlingen in het *kleuteronderwijs*.

Om de grootte van de *leeftijdsklasse "Lager onderwijs"* te bepalen worden volgende *leeftijdscategorieën* opgeteld:

033 - 21/11/1991

- het aantal leerlingen van 7 tot en met 12 jaar dat normaal *lager onderwijs* volgt;
- het aantal leerlingen van 5 en 6 jaar dat reeds *lager onderwijs* volgt;
- het aantal leerlingen van 13 tot en met 15 jaar dat nog *lager onderwijs* volgt.

3.3. Secundair onderwijs

In het secundair onderwijs worden volgende *leeftijdscategorieën* opgeteld:

- het aantal leerlingen van 13 tot en met 18 jaar dat normaal secundair *onderwijs* volgt;
- het aantal leerlingen van 11 en 12 jaar dat reeds secundair *onderwijs* volgt;
- het aantal leerlingen van 19 en 20 jaar dat nog secundair *onderwijs* volgt;

Prognose aantal leerlingen

10

PROGNOSE VAN HET AANTAL LEERLINGEN (Omkadering)

(excl. Buitengewoon Onderwijs, Kunstonderwijs en Zeevisserijonderwijs)

Schooljaar	KLEUTERONDERWIJS		LAGER ONDERWIJS		BASISONDERWIJS	
	LLN (1)	%	LLN (2)	%	LLN	%
90/91	204488		412499	-1,12%	616987	
91/92	206218	0,85%	404925	-1,84%	611144	-0,95%
92/93	207302	0,53%	398346	-1,62%	605648	-0,90%
93/94	209898	1,25%	391321	-1,76%	601219	-0,73%
94/95	211793	0,90%	386552	-1,22%	598345	-0,48%
95/96	212424	0,30%	384391	-0,56%	536815	-0,26%
96/97	210775	-0,78%	386293	0,49%	597068	0,04%
97/98	210155	-0,29%	389044	0,71%	599199	0,36%
98/99	210304	0,07%	391220	0,56%	601525	0,39%
99/00	210673	0,18%	392801	0,40%	603474	0,32%
00/01	211001	0,16%	394359	0,40%	605360	0,31%
01/02	211143	0,07%	395755	0,20%	606302	0,16%
02/03	210981	-0,08%	394271	-0,22%	605252	-0,17%
03/04	210417	-0,27%	393915	-0,09%	604332	-0,15%

Verklaring :

Voor begrotingsdoeleinden dient rekening gehouden te worden met de gewijzigde tellingsdatum :

(1) kleuteronderwijs : begroting 91 : ~~aanwezigheid~~ in september 1990 (inclusief coëf. 1,2) / vanaf begroting 92 : prognose **gemiddelde** aanwezigheid in de maand september inclusief coëf. 1,2)

(2) lager onderwijs : begroting 91 : regelmatig ingeschreven leerlingen op 1/2/1990 (nieuwe tellingsdatum : 1 februari van het voorgaande schooljaar)

begroting 92 : regelmatig ingeschreven leerlingen op 1/2/1991 / vanaf begroting 93 : prognose aantal leerlingen op 1 februari van het voorgaande schooljaar

PROGNOSE VAN HET AANTAL LEERLINGEN (Omkadering) **Prognose aantal leerlingen
kleuteronderwijs**

(excl. Buitengewoon Onderwijs, Kunstonderwijs en Zeevisserijonderwijs)

SECUNDAIR ONDERWIJS		
Schooljaar	LLN (3)	%
90/91	431389	
91/92	431968	0,13%
92/93	434981	0,70%
93/94	438265	0,76%
94/95	440099	0,42%
95/96	439977	-0,03%
96/97	436214	-0,86%
97/98	430306	-1,35%
98/99	424524	-1,34%
99/00	420109	-1,04%
00/01	416219	-0,93%
01/02	415175	-0,25%
02/03	417941	0,67%
03/04	420117	0,52%
04/05	423057	0,70%
05/06	426093	0,72%
06/07	428032	0,46%
07/08	428778	0,17%
08/09	430372	0,37%
09/10	431408	0,24%

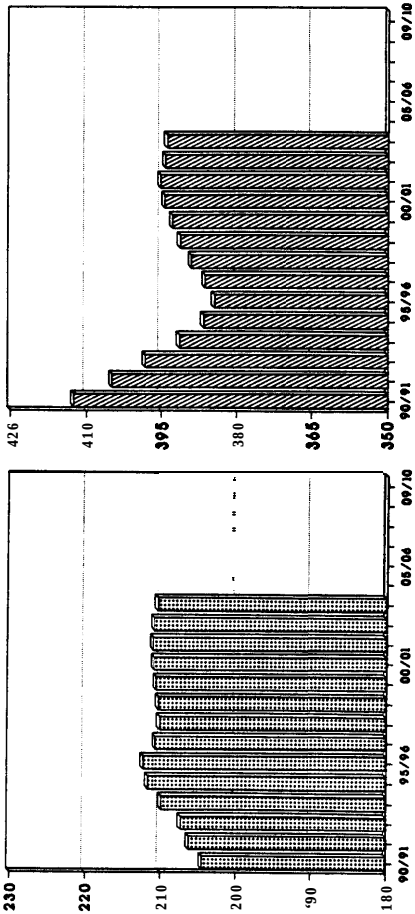
Verklaring :
Voor begrotingsdoeleinden dient rekening gehouden te worden met de nieuwe tellingsdatum
(3) begroting 91: regelmatig ingeschreven leerlingen op 1/2/1990
begroting 92 : regelmatig ingeschreven leerlingen op 1/2/1991
vanaf begroting 93 : prognose aantal leerlingen op 1 februari van voorgaande schooljaar

Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap
Departement Onderwijs

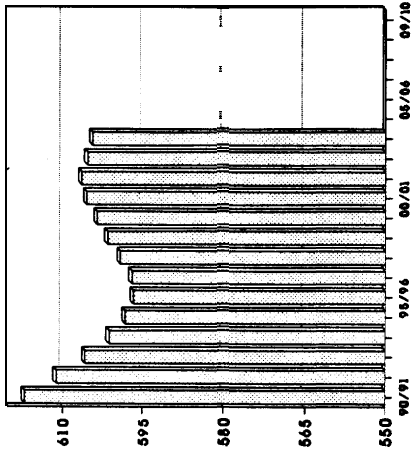
22 november 1991

Secretariaat-generaal
Dienst Begroting en Boekhouding

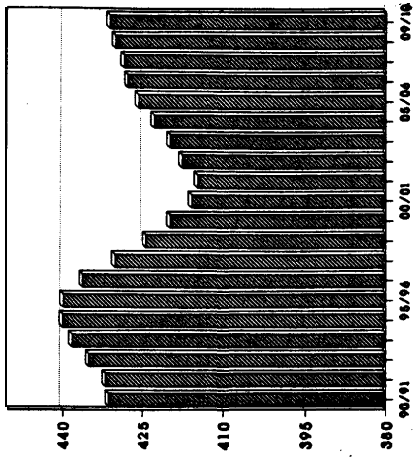
Prognose aantal leerlingen
lager onderwijs

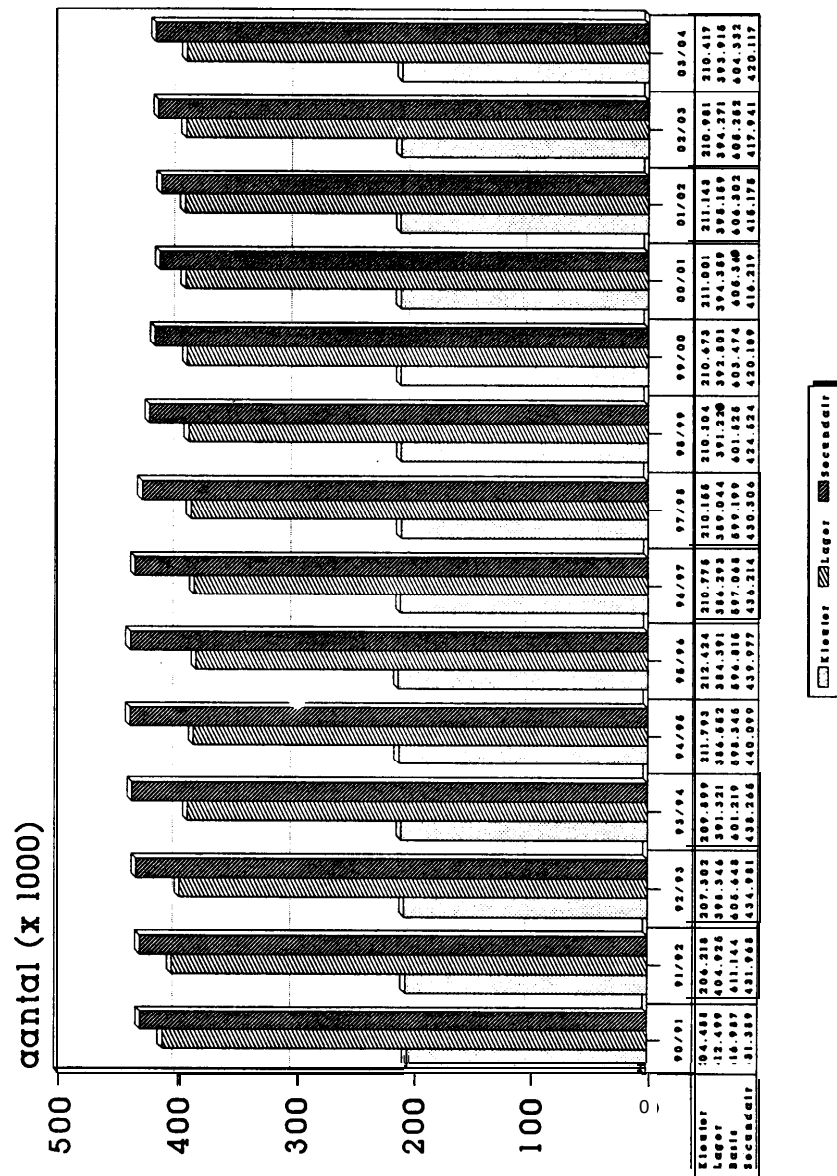
Prognose aantal leerlingen
basisonderwijs

Prognose aantal leerlingen
secundair onderwijs

Prognose aantal leerlingen

DBB - 21/11/1991

BIJLAGE IV/3

DE VLAAMSE ONDERWIJSBEGROTING 1992

**DOCUMENT TER VOORBEREIDING VAN DE
BESPREKING IN DE ONDERWIJSCOMMISSIE
VAN DE VLAAMSE RAAD**

Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap

Departement Onderwijs

Secretariaat-generaal / DBB-Cel Begroting

29 april 1992

De Vlaamse Onderwijsbegroting

*het reproduceren van de inhoud van deze publikatie
is toegelaten mits vermelding van de bron*

1. ALGEMEEN

De onderwijsuitgaven 1992, begroot op 203.5 miljard frank ⁽¹⁾, zijn gebaseerd op ramingen van de behoeften door de onderwijsadministratie.

Preciese ramingen in Onderwijs blijven evenwel een moeilijke opgave. De onderwijsuitgaven zijn immers in belangrijke mate afhankelijk van het toekomstig (keuze)gedrag en beslissingen van personen en/of instellingen.

Het aanbod van de onderwijsinstellingen kadert in de toepassing van een aantal **normen**, vervat in een (zeer complexe) reglementering. Het 'derde betaler'-systeem staat hier niet borg voor een zuinig en efficiënt optreden vanwege de inrichtende machten.

De vraag naar onderwijs wordt beïnvloed door (individuele) **beslissingen** van ouders en studenten (verder studeren of niet, welke studies...).

De onderwijsuitgaven zijn daarenboven moeilijk 'samendrukbaar'. Een daling van leerlingen en/of omkaderingsregels leidt niet noodzakelijk tot een (rechtlevendige) vermindering van het aantal budgettaire full-time ambten ⁽²⁾.

Macro-beslissingen hebben zelden het verhoopte effect op het micro-vlak van de onderscheiden schoolentiteiten : er zijn de bevoegdheidsbeperkingen van leerkrachten, de (strukturele) beperkingen in de regelgeving van terbeschikkingstelling en reffectatie.. .

Bovendien draagt de onderwijsbegroting een toenemende loonlast ingevolge arbeidsherverdelende maatregelen en pre-pensioneringen (de zgn. **sociale zekerheidsfunctie**).

2. FINANCIERING VAN HET ONDERWIJS

De "bijzondere wet betreffende de financiering van de Gemeenschappen en de Gewesten" van 16 januari 1989 regelt onder meer de financiering van de naar de Gemeenschappen overgedragen onderwijsmateries gedurende de overgangsperiode 1989-1998.

¹ de *onderwijsuitgaven* werden hier gedefinieerd als zgn. 'betalingskredieten', dwz de som van de niet-gesplitste kredieten, de gesplitste ordonnanceringskredieten en de variabele kredieten
inclusief het aandeel van *Onderwijs* in de globale provisie voor indexverhoging en Vlaamse CAO's maar exclusief de sociale en fiscale lasten verschuldigd op de eindejaarstoelage (2,3 miljard frank)

² het aantal budgettaire full-times (*BFT's*) bevindt zich begin van de **90er** jaren op een zelfde niveau dan begin 80er jaren.

Kort samengevat wordt de som van de basisbedragen (167,4 en 128,9 miljard voor resp. de Vlaamse en de Franse Gemeenschap) jaarlijks gecorrigeerd voor de 'denataliteit' (of de vermindering in de bevolking tot 18 jaar, beperkt tot 80 %) en voor de inflatie (aanpassing aan de evolutie van de consumptieprijzen).

De theoretische verdeling op basis van het leerlingenaantal in 1988 (57,55 % voor de Vlaamse Gemeenschap en 42,45 % voor de Franse Gemeenschap) wordt tijdens de overgangperiode bijkomend (maar afbouwend) gecorrigeerd ten voordele van de Franse Gemeenschap.

De aldus bekomen middelen worden jaarlijks onder de vorm van een gedeelte van de geïnde B.T.W.-ontvangsten doorgeschoven naar de Gemeenschappen. De middelenoverdracht voor de onderwijsuitgaven is derhalve in feite **een dotatie** !

T.o.v. deze haast 'mechanische' vaststelling van de onderwijsmiddelen dient de evolutie van de uitgaven voor de 'nieuwe' bevoegdheden geplaatst.

Op basis van een aantal eenvoudige doch realistische basishypothesen (m.n. effecten van index en reële evolutie van de eenheidsloonkost op de onderscheiden 'grote uitgavencategorieën') heeft de dienst Begroting en Boekhouding de BTW-inkomsten t.o. de uitgaven geplaatst. Men komt in dergelijke benadering tot **een 'financieringstekort'** in lopende prijzen en bij zgn. 'onveranderd beleid' - gaande van 45 tot 65 miljard frank in het jaar 2000 ⁽³⁾ !

De (negatieve) uitkomst van een dergelijke confrontatie van middelen en uitgaven is nochtans niet zo verwonderlijk. Het financieringssysteem houdt immers geen rekening met de bestaande uitgavenmechanismen en/of tendenzen in **de** onderwijswereld :

door de correctie van de B.T.W.-dotatie voor 'denataliteit' te beperken tot de evolutie van het aantal jongeren van 0 tot 18 jaar ⁽⁴⁾ houdt men geen rekening met de effecten van de stijgende scholarisatie en de toenemende behoefte aan permanente vorming ;

de onderwijsmiddelen worden in het geheel niet aangepast aan de reële

³ Andere *onderwijsspecialisten* (o.a. Prof. Dr. W. Nonneman, de SERV) komen o.b.v. aanverwante financieringsmodellen tot gelijkaardige resultaten.

⁴ De verwachte denataliteit in de jaren negentig is groter in Vlaanderen dan in Wallonië, zodat in de *praktijk* deze correctiefactor bepaald wordt door de (meest *gunstige*) jongerevoluitie in Wallonië.

evolutie van de eenheidsloonkost : de baremieke verhogingen (ingevolge de algemene veroudering van het onderwijzend personeel) en de sectoriële en intersectoriële CAO's leiden evenwel tot een reële groei van de eenheidsloonkost (d.w.z. naast de aanpassing van de lonen aan de evolutie van de index van de consumptieprijzen) van enkele procenten per jaar ⁽⁵⁾ !

Vraag hierbij is of deze benadering zinvol is. Onderwijs wordt in Vlaanderen, in tegenstelling tot Wallonië, gefinancierd door de totaliteit van de middelen van de Vlaamse Gemeenschap, d.w.z. zowel de gemeenschap- als de gewestmiddelen.

De Grondwet (art. 59 bis, par. 6) stelt dat de Gemeenschappen de bestemming van al hun ontvangsten autonoom regelen. De gewone wet van 9-8-1980 tot hervorming der instellingen (art. 1) expliciteert dit: de Vlaamse Raad mag al zijn financiële middelen vrij aanwenden, hetzij voor Gemeenschap- hetzij voor Gewestbevoegdheden.

Met een uitgave in 1992 van meer dan 200 miljard legt het Vlaams Onderwijs 'beslag' op bijna de helft van de totale Vlaamse Begroting.

De jaarlijkse evolutie van het onderwijsbudget kan grotendeels verklaard worden door de aanwezigheid van mechanismen en tendenzen (o.a. effecten van baremieke verhogingen en toenemende scholarisatie! die leiden tot een haast **automatische** stijging van de uitgaven in deze arbeidsintensieve sector.

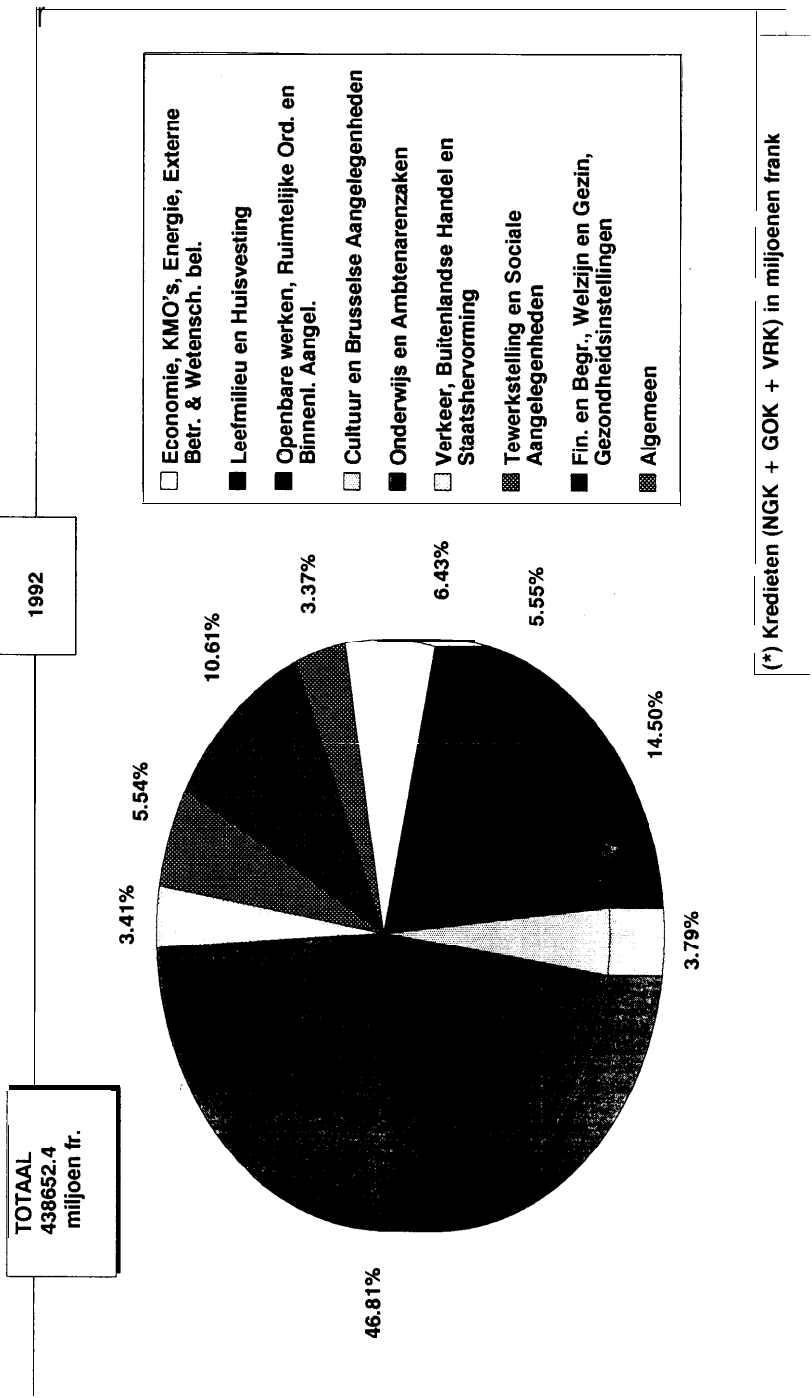
Daarenboven blijkt uit het verleden dat het onderwijsbudget zeer moeilijk **beheersbaar** is en dat pogingen tot bijsturing op korte termijn ⁽⁶⁾ zelden het verwachte effect hebben .

⁵ Ruim 85 % van de onderwijskredieten zijn direct of indirect bestemd voor personeelsuitgaven.

⁶ Getuige hiervan zijn de evolutie van de (toenemende) **afwijking** tussen de organieke en de budgettaire ambten (o.a. ingevolge een **stijging** van het aantal **TBS'ers**, **loopbaanonderbrekingen**) en het **uiteindelijk** 'effect' van de (strukturele) **0,6** %-besparing op de omkadering (schooljaar 1990-1991).

BEGROTING VLAAMSE GEMEENSCHAP (*)

Uitgaven per beleidsdomein

29/4/92

DBB Cel Begroting

3. EVOLUTIE VAN DE ONDERWIJSBEGROTING : 1991-1992

3.1. Beknopte historiek : globale evolutie 1990-1992

De Vlaamse onderwijsbegroting kende gedurende de periode 1990-1992 volgende evolutie ⁽⁷⁾ :

BESCHIKBAAR KREDIET 1990	176905,0
BESCHIKBAAR KREDIET 1991	189650,7
VOORSTEL 1992	203457,3
1991/1990 IN %	6,72
1992/1991 IN %	7,28

De stijging in de Vlaamse onderwijsbegroting 1991 tov 1990 bedraagt **12.745,7** miljoen frank of **6,72** %.

Het voorstel 1992 betekent een aanpassing met + **13.806,6** miljoen frank of **7,28** %. Indien men hier evenwel het Rénnmalige gunstige effect in 1991 m.b.t. de maaltijdcheque-operatie 1990 neutraliseert ⁽⁸⁾, bedraagt de stijging **1992/1991 6,77** % .

De stijging van de behoeften 1992 kan grosso modo als volgt verklaard worden:

effect van de evolutie van de eenheidsloonkost **92/91** : + **6,1** % (index, CAO's, baremieke verhoging, . . .), met zijn weerslag op meer dan 85 % (directe en indirecte) loonmassa.

allerhande tewerkstellingseffecten o.a. in het kader van het migrantenbeleid (dat in 1992 de 'kruissnelheid' bereikt) en effecten van arbeidsher-verdelende maatregelen (zie de evolutie van loopbaanonderbrekening, verminderde prestaties, terbeschikkingstellingen, . . .).

- de (exponentiële) stijging van de financiële lasten (intresten en kapitaalaflossingen) ingevolge de debudgettering van de investeringssector (schoolgebouwen, universiteiten).

⁷ onder 'beschikbare' kredieten dient verstaan : de aangepaste begroting, incl het (geraamde) aandeel in de globale provisie m.b.t. index en Vlaamse CAO excl. de zgn. 'bestaansmiddelen' van de onderwagsadministratie

⁸ einde 1990 werden aan het onderwijspersoneel bruto-maaltijdcheques toegekend i.p.v. een eindejaarstoelage. Het persoonlijk aandeel (van de werknemer) van **962,7** mio fr werd evenwsl slechts gerecupereerd op het vakantiegeld 1991

3.2. Evolutie 1991-1992 per (grote) uitgavencategorie en per sectie

Bijgaande tabel schetst de evolutie van de onderwijsbegroting 1991-1992, waarbij de kredieten opgesplitst worden per (grote) uitgavencategorie, m.n. (diverse) lonen, werking onderwijs, universitaire sector, leerlingenvervoer,...

In deze tabel worden de onderwijskredieten opgenomen volgens diverse stadia van de begrotingscyclus :

- het aangepast krediet 1991, d.w.z. zonder rekening te houden met het aandeel van Onderwijs in het globaal provisioneel krediet voor index en sectoriële CAO ⁽⁹⁾;
initieel 1992 : de begroting zoals in juli '91 opgesteld door de vorige Executieve, doch niet besproken en/of goedgekeurd door de Vlaamse Raad;
behoeften 1992 : het begrotingsvoorstel 1992 bij 'onveranderd beleid', opgemaakt door de Administratie naar aanleiding van de budgetcontrole;
ontwerp 1992 : het begrotingsvoorstel 1992, zoals in april '92 opgemaakt door de Vlaamse Executieve en ter goedkeuring neergelegd bij de Vlaamse Raad.

Naar aanleiding van de budgetcontrole 1992 heeft de onderwijsadministratie de onderwijsbehoeften bij zogenaamd 'constant beleid' geraamd op **202,6** miljard frank (exclusief provisioneel krediet voor index en VI. CAO'92 en abstractie makend van de (fiscale en sociale) lasten op de eindejaarstoelage'92). Globaal bedraagt de aanpassing van de onderwijsuitgaven t.o.v. de initiële begroting '92 : + **2.016,1** miljoen frank

Hierbij dient opgemerkt dat de initiële voorstellen 'lopend jaar' van de administratie in juli'91 'technisch' gereduceerd werden met **4,1** miljard frank ⁽¹⁰⁾. Het hoeft derhalve niet te verwonderen dat de oorspronkelijke raming van de

⁹ deze globale provisie wordt in de *jaarlijkse* begroting ingeschreven onder sectie **91** en *vrijgegeven bij* besluit van de Vlaamse Executieve. Ook de voorstellen 7992, zoals ingeschreven in de onderscheiden *onderwijsprogramma's*, zijn opgemaakt *excl.* de kredieten nodig voor index en Vlaamse CAO '92.

¹⁰ Dit 'resultaat' kan -abstractie makend van een aantal beperkte beleidsinitiatieven- als volgt samengevat :
- **0,9** mld debudgettering van universitaire investeringen;
- **2,1** mld lonen *onderwijzend personeel* (de zgn. GP 110);
- **0,2** mld structureel *bijblad* (GP 110);
- **0,4** mld overige loonkredieten (oa *kunstonderwijs* en PMS-centra);
- **0,5** mld algemene werking *werkmiddelen onderwijs, wetenschappelijk onderzoek..*).

De Vlaamse Onderwijsbegroting

TABELUC.XLS

ONDERWIJSKREDIETEN

Evolutie 1991-1992 per uitgavencategorie

	Aangep 91	Initieel 92	Behoeften 92	Ontwerp 92
1 Lonen				
10 Onderwyzend personeel	130190.5	141725.8	143333.9	143078.2
11 AMVD-personeel	3079.8	3219.6	3136.4	3049.0
12 Geko's en peultuinen	342.8	383.4	381.1	381.1
13 PMS-cen tra	2204.3	2324.9	2470.8	2430.8
14 Inspectie	379.2	349.2	362.5	368.4
15 Navorming	252.0	230.0	230.0	230.0
16 Begeleiding	2.5	378.1	318.2	296.5
17 Kunstonderwijs	4232.1	4631.1	4670.5	4670.5
18 Zeevaartonderwijs	124.1	124.5	121.4	121.4
19 Zeevisserijonderwijs	114.6	103.6	96.2	96.2
TOTAAL 1 LONEN :	140921.9	153470.2	155121.0	154722.1
2 Werking				
21 Gemeenschapsonderwijs	3568.8	4163.8	4176.1	4085.8
22 Gesubsidieerd onderwijs	13255.8	14084.5	14124.0	13892.5
23-29 Andere	408.2	516.6	553.2	553.2
3 Universitaire sector				
31 Werking universiteiten	15466.0	16708.7	16727.9	16702.1
32 Fundament wet onderz	2353.7	2397.4	2514.4	2511.3
33 Algemeen wetenschapsbeleid	53.5	96.3	110.4	100.4
4 Internat betrekkingen	101.4	101.8	117.7	101.8
5 Leerlingenvervoer	1452.4	1522.1	1574.1	1611.5
6 Investerings	2051.1	2346.1	2298.4	2127.4
7 Alg organisatie onderwijs	3702.5	3971.8	4078.2	4095.7
8 Administratie (excl dep ond)	1073.3	1156.9	1156.9	1152.0
9 Andere	887.1	0.0	0.0	0.0
TOTAAL 2-9 ANDERE :	44373.8	47066.0	47431.3;	46933.7
ALGEMEEN TOTAAL 1-9	185295.7	200536.2	202552.3;	201655.8

ONDERWIJSKREDIETEN = betalingskredieten (**dwz** de som van de niet-gesplitste kredieten, de gesplitste ordonnanceringskredieten en de variabele kredieten)

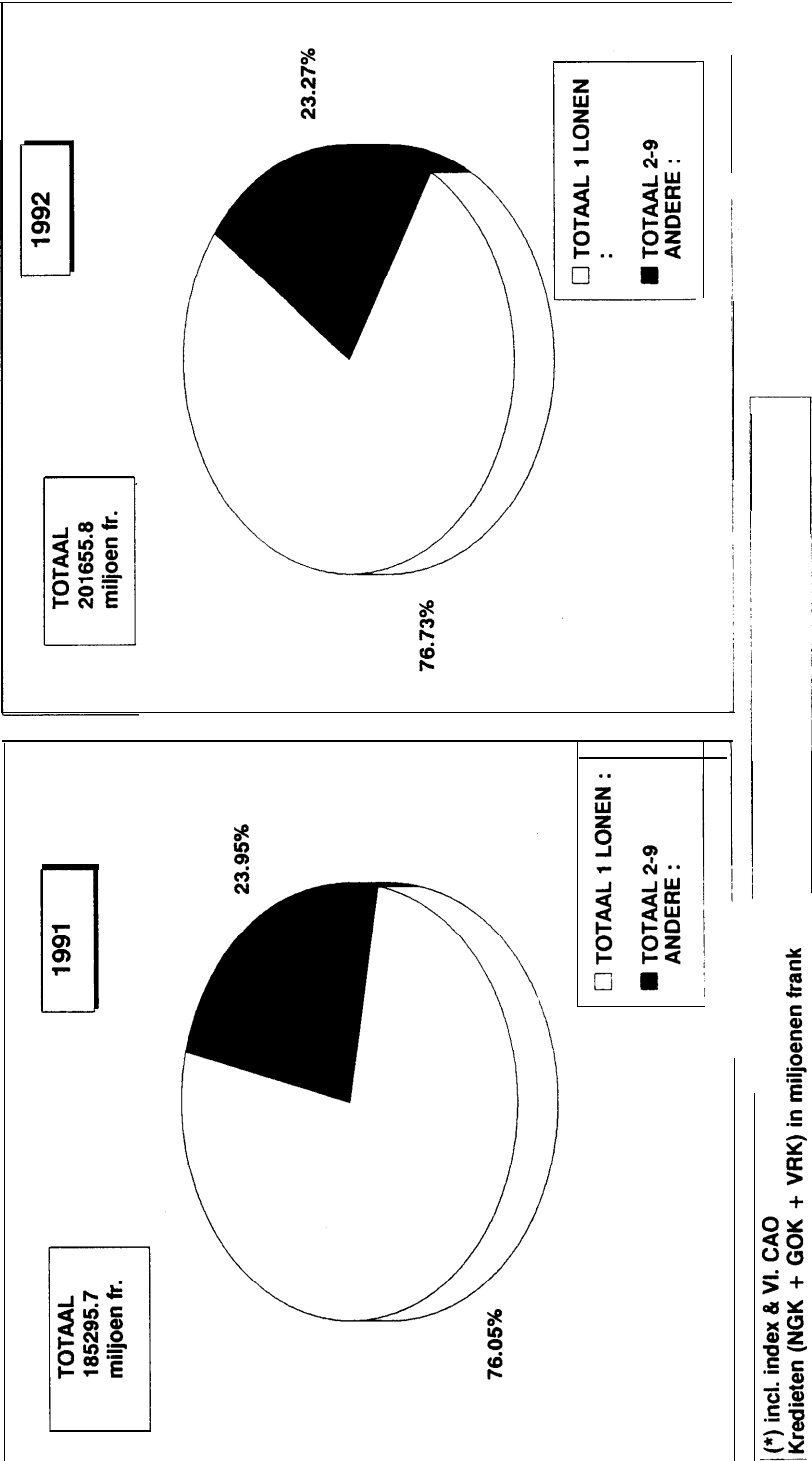
AANGEP 91 = de aangepaste begroting 1991 (**excl** het aandeel van Onderwijs in het globaal provisioneel krediet voor index en sectoriële CAO)

INITIEEL 92 = de door de Vlaamse Executieve ingediende doch niet-goedgekeurde begrotingsvoorstellen 1992

BEHOEFTE 92 = kredietvoorstellen **1992**(bij ongewijzigd beleid), ingediend door het departement Onderwijs in het kader van de budgetcontrole

ONTWERP 92 = begrotingsvoorstel 1992 zoals goedgekeurd door de Vlaamse Executieve

ONDERWIJSKREDIETEN (*)
Evolutie 1991-1992 per uitgavencategorie

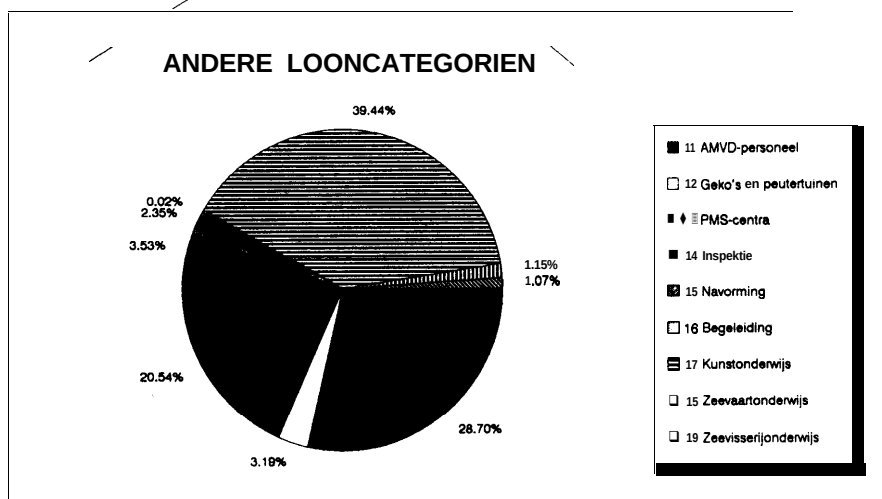
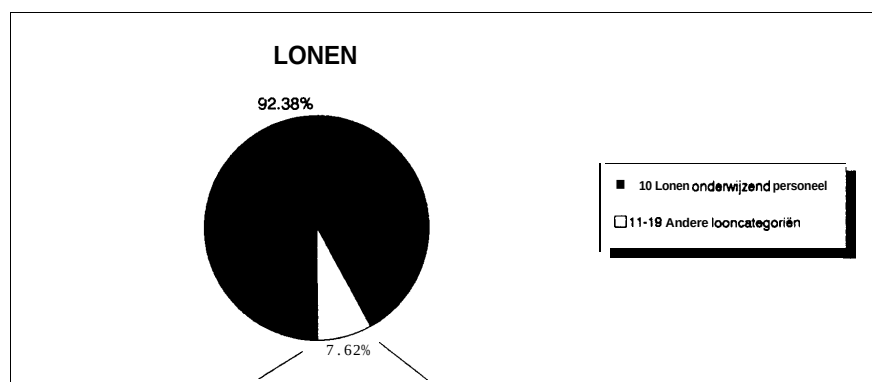
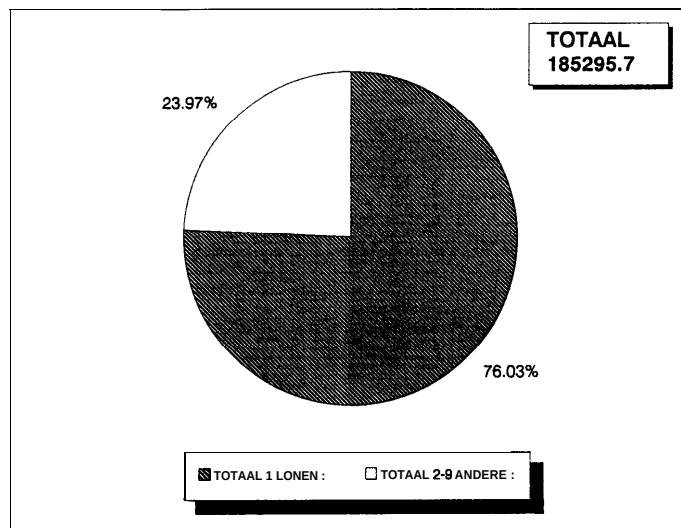

De Vlaamse Onderwijsbegroting

GRAFUC1XLS

ONDERWIJSKREDIETEN

1991

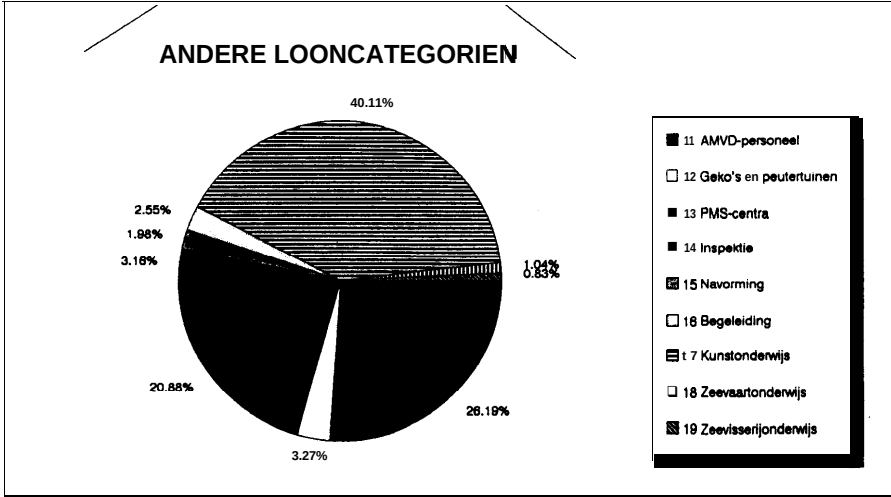
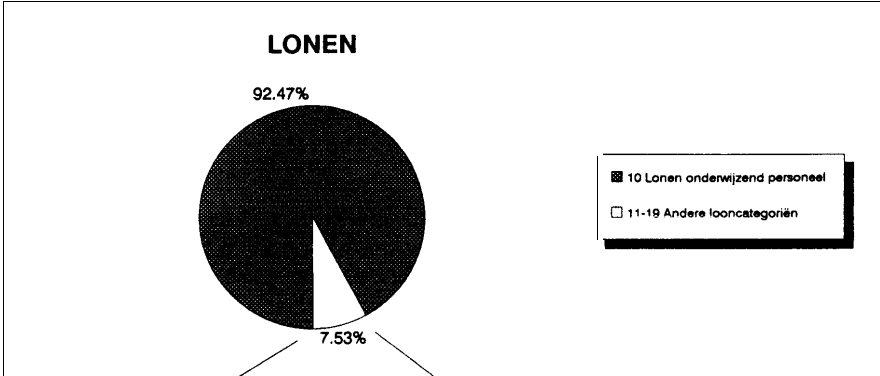
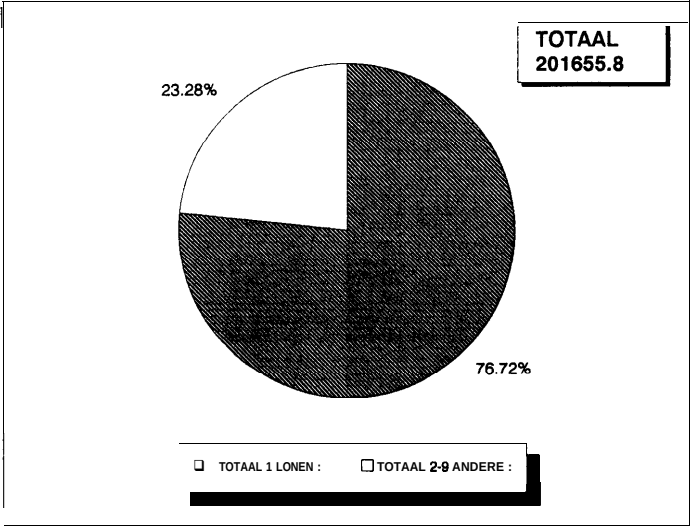

De Vlaamse Onderwijsbegroting

GRAFUC2.XLS

ONDERWIJSKREDIETEN

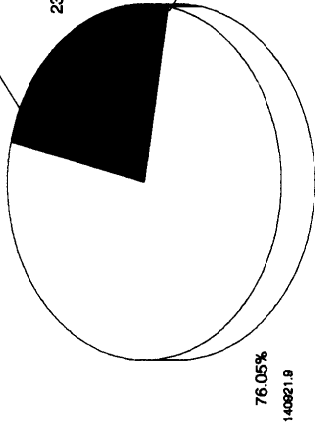
1992

ONDERWIJSKREDIETEN (*)
per uitgavencategorie

1991

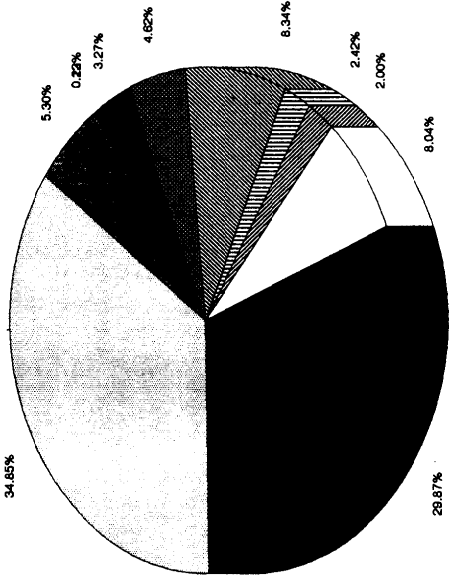
TOTAAL
185295.7
miljoen

□ LONEN
■ ANDERE

(*) Incl. index & Vl. CAO
Krediete (NGK + GOK + VRK) in miljoenen frank.

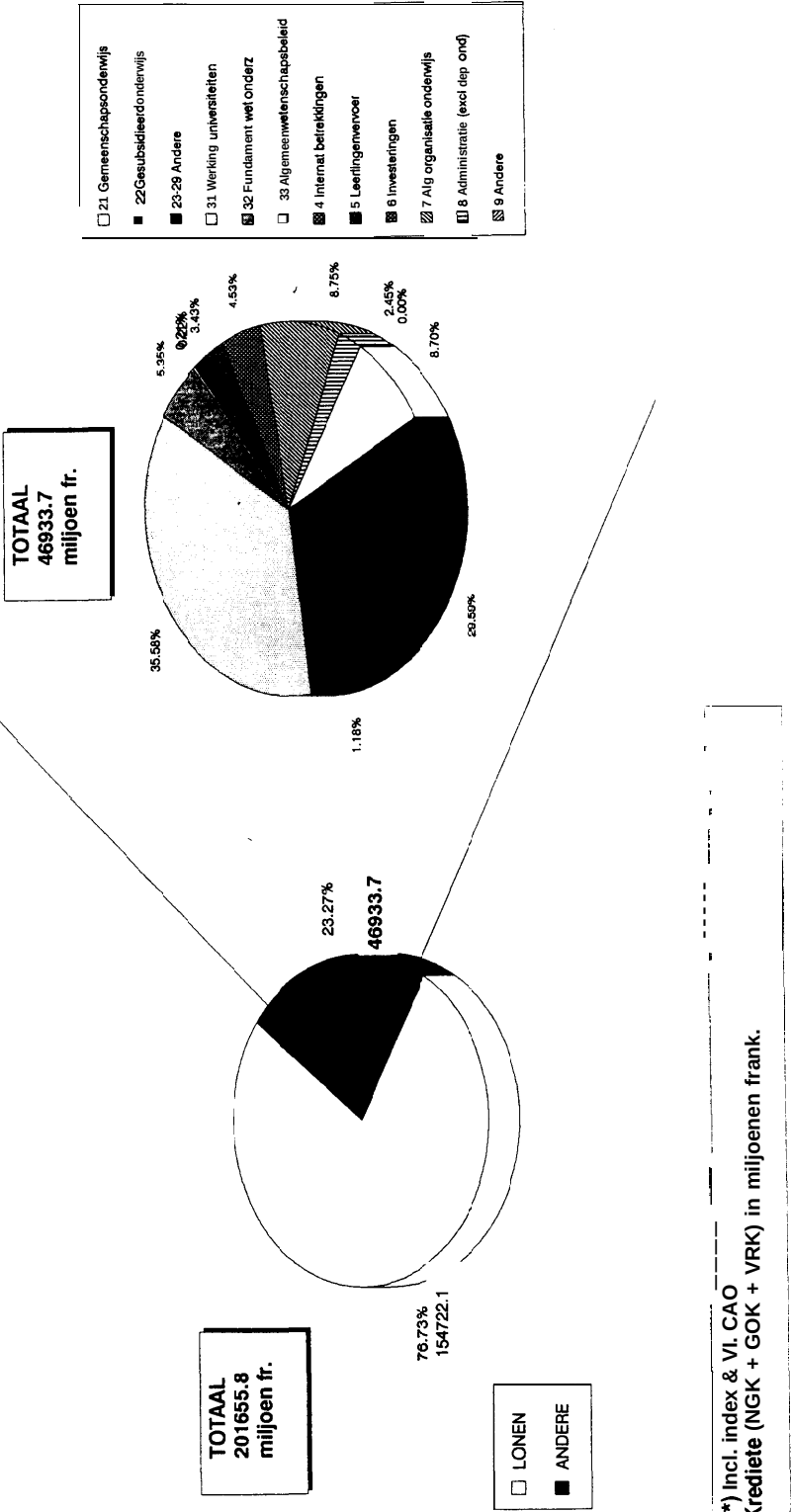
TOTAAL
44373.8
miljoen fr.

□ 21 Gemeenschapsonderwijs
■ 22 Gesubsidieerd onderwijs
■ 23-28 Andere
□ 31 Werking universiteiten
□ 32 Fundamenteel onderzoek
□ 33 Algemeen wetenschapsbeleid
□ 4 Internatibetrekkingen
■ 5 Leerlingenvoer
■ 6 Investerings
□ 7 Alg organisatie onderwijs
□ 8 Administratie (excl dep ond)
□ 9 Andere

ONDERWIJJSKREDIETEN (*)
per uitgavencategorie

1992

De Vlaamse Onderwijsbegroting

administratie m.b.t. de loonkredieten - **zonder** structurele **maatregelen**- terug wordt opgenomen in de (aangepaste) begrotingsvoorstellen'92.

Na bilaterale onderhandelingen werden de voorstellen '92 van de Administratie technisch en politiek verminderd met **896,5** miljoen en gebracht op **201,7** miljard frank.

Opgesplitst per **sectie** (onderwijsprogramma) geeft dit volgend resultaat :

ONDERWIJSKREDIETEN

Evolutie 1991-1992 per sectie/programma

<i>Sectie</i>	<i>Aangep 91</i>	<i>Initieel 92</i>	<i>Behoeften 92</i>	<i>ontwerp 92</i>
11 Kabinet	81.6	85.4	85.4	73.9
21 Studietoelagen	2914.4	2580.0	2580.0;	2580.0
22 Basisonderwijs	44285.5	47871.9	48523.6;	48285.7
23 Secundair onderwijs	79078.4	86149.2	86996.0;	86962.3
24 Buitengewoon onderwijs	9764.1	10621.3	10803.1	10731.3
25 Hoger onderwijs	13524.6	14803.7	14972.7	14929.2
26 Universitair onderwijs	19264.1	20521.2	20623.8;	20410.9
27 Sociale promotie	5632.5	6098.0	6344.9	6044.9
28 PMS- Cen tra	2513.8	2652.2	2798.2;	2758.2
29 Leerlingenvervoer	1452.4	1522.1	1574.1	1611.5
31 A fstandsonderwijs	82.7	0.0	0.0	0.0
35 Algemeen onderwijs en vorming	3073.5	4147.8	3874.1	3881.5
36 Recuperatie wedden	1050.4	836.4	836.4;	836.4
91 Provisioneel krediet onderwijs	2577.7	2647.0	2540.0	2550.0
ALGEMEEN TOTAAL :	185295.7	200536.2	202552.3;	201655.8

ONDERWIJSKREDIETEN = betalingskredieten (**dwz** de som van de niet-gesplitste kredieten, de gesplitste ordonnanceringskredieten en de variabele kredieten)

AANGEP 91 = de aangepaste begroting 1991 (**excl** het aandeel van Onderwijs in het globaal provisioneel krediet voor index en sectoriële CAO)

INITIEEL 92 = de door de Vlaamse Executieve ingediende doch niet-goedgekeurde begrotingsvoorstellen 1992

BEHOEFTE 92 = kredietvoorstellen **1992**(bij ongewijzigd beleid), ingediend door het departement Onderwijs in het kader van de budgetcontrole

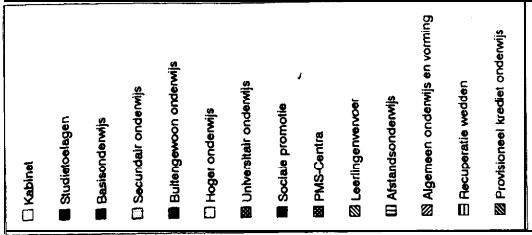
ONTWERP 92 = begrotingsvoorstel 1992 zoals goedgekeurd door de Vlaamse Executieve

GRAFUC7.XLS

ONDERWIJSKREDIETEN (*)
per sectie/programma

1991

TOTAAL
185295.7
miljoen fr.

(*) Incl. index & VI. CAO
Kredieten (NGK + GOK + VRK) in miljoenen frank

De Vlaamse Onderwijsbegroting

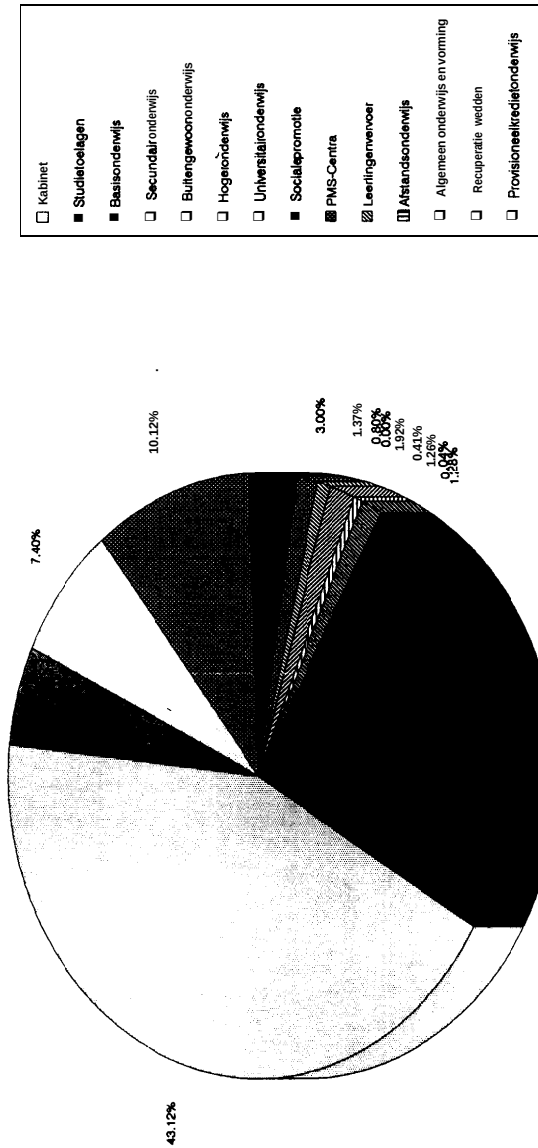
28/4/92

IBB-Cel Begroting

ONDERWIJSKREDIETEN (*)
per sectie/programma

1992

TOTAAL
201655,8
miljoen fr.

(*) Incl. index en VL. CAO
Kredieten (NGK + VRK + GOK) in miljoenen frank

4. De Onderwijsbegroting 1992

4.1. Lopend jaar

De onderwijsuitgaven 1992 worden begroot op **201.655,8** miljoen frank (exc. provisie voor index en Vlaamse CAO '92).

In bijlage wordt grafisch geïllustreerd welke de diverse bestedingscategorieën zijn. Hierbij dient opgemerkt dat de directe loonmassa 77 % bedraagt van de onderwijsbegroting. Aangevuld met de indirecte loonlasten in de **werkingsmid-delen** van het gesubsidieerd onderwijs en de universitaire sector loopt dit percentage op tot bijna 87 % !!!

De weerhouden beslissingen m.b.t. het begrotingsjaar 1992 (d.w.z. voor het komende schooljaar 1992-1993) kaderen volledig in de basisoptie genomen in het regeerakkoord, namelijk de continuïteit in het beleid en het brengen van pedagogische rust in het onderwijs.

Meer ingrijpende hervormingen in het onderwijsbeleid in Vlaanderen kunnen voorzien worden vanaf het schooljaar 1993-1994 en dit op basis van een grondige 'audit' van de uitgavenmechanismen in het Onderwijs en in overleg met het onderwijsveld.

Volgende maatregelen zitten vervat in de voorgestelde onderwijsbegroting 1992:

- een (algemene) afslanking van de kabinetten
- een selectieve aanwervingsstop in de PMS-sector (evenals in de sector van het Medisch Schooltoezicht)
- debudgettering van de investeringskredieten **UZ-Gent** (gekoppeld aan het zgn. schuldvergelijkingsdecreet)
- netto-nulgroei van het aantal budgettaire ambten d.m.v. een gezonde taakafbakening tussen gewoon en buitengewoon onderwijs (BO voorbehouden aan diegenen die het echt nodig hebben)
- afschaffing rollend fonds 'crisissituaties', behoudens voor godsdienst en zedenleer
- wijziging in de ziekteverlofregeling (voor de eerste week wordt geen vervanging betaald), gekoppeld aan een grotere autonomie voor de lokale school inzake (her)schikking van de lessenrooster en aan de mogelijkheid om korte interims bij voorrang op te vullen met eigen personeel (**TBS'ers** belast met pedagogische taken, overuren)
- stopzetting prefinanciering detacheringen naar Cultuur

De Vlaamse Onderwijsbegroting

wederbenutting van leerkrachten die in het onderwijs structureel **boven-**tallig zijn, in andere sectoren binnen en buiten de Vlaamse Gemeenschap overheveling naar en integratie in Argo-dotatie van kredieten m.b.t. **leer-**lingenvervoer en kindergeld contractueel personeel , met inhouding van 30 %

indexatie van het aandeel 'werking' binnen de budgetten van **onderzoeks-**fondsen en wetenschappelijke instellingen met norm **2,6** % (i.p.v. initiële 3 %), conform vaststelling werkingsuitkeringen universiteiten (nl. 'lonen' : 6,088 % en 'werking' : **2,6** %)

beperking van het aantal detacheringen 'buiten Onderwijs'

vermindering van de omkadering met **0,6** % (d.w.z. het voortzetten van de vermindering zoals toegepast voor het schooljaar 1990-1991)

indexatie van de werkingsenveloppes onderwijs (**Argo** en gesubsidieerde sector) d.m.v. toepassing van **2,6** % inflatienorm (voor werking) i.p.v. 3%

verhoging van het inschrijvingsgeld voor leerlingen deeltijds kunstonderwijs : + 500 frank voor jongeren (met betaling per trimester) en + 3000 frank voor ouderen (de + 25-jarigen)

het opstarten van projecten inzake onderwijsvoorrang in samenwerking met een aantal gemeenten (thema's : schoolmoeheid, preventie, doorstroming, trekkende bevolking, diversifikatie meisjes, pedagogisch diploma hulpkrachten)

het stapsgewijs invoeren van administratieve ondersteuning voor de directies van het basisonderwijs

het experimenteel opstarten van een systeem van sociale betoelaging voor het Hobu

het niet-betalen van werkingsmiddelen vanaf schooljaar **1991-1992** aan de instellingen van onderwijs voor sociale promotie; het verplichte inschrijvingsgeld blijft in de scholen (zie Onderwijsdecreet III)

een verdere verhoging van de budgettaire inspanning op het vlak van de basisedukatie (optrekken van het volume deelnemersuren van 420.000 naar 540.000 vanaf schooljaar 1992-1993)

het opstellen van een financieel kader voor het operationeel worden van de nieuwe inspectie- en begeleidingsdiensten en de dienst voor **Onder-**wijsontwikkeling (deze financiering van +/- 700 miljoen frank gebeurt door een herschikking binnen de onderwijsbegroting)

In bijlage gaat een cijfermatio overzicht van de voorgestelde (besparings)maatregelen naar aanleiding van de budgetcontrole 1992

De Vlaamse Onderwijsbegroting

BESPAR92.XLS

Voorstel Departement 92

202552.3

Belangrijkste reducties/herschikkingen tijdens de technische bilaterale besprekingen :

• Uitgavencategorie 1.11 :		
lonen emvd-personeel gemeenschapsonderwijs :		
overheveling kredieten busbegeleiding naar sector leerlingenvervoer	87.4	
• Uitgavencategorie 2 :		
werkingsmiddelen gemeenschaps- en gesubsidieerd onderwijs :		
vermindering kredieten OSP met bedrag van inschrijvingsgelden :		
• gemeenschapsonderwijs	-76.3	
• gesubsidieerd onderwijs	-201.7	
Resultaat bilaterale 1992		202224.4

Maatregelen getroffen tijdens de (politieke) conclaafbesprekingen :

• Uitgavencategorie 1.10 :		
lonen onderwijzend personeel		
• beperking toegang tot buitengewoon ond.	-25.r	
• wijziging ziekteverlofregeling	-50.r	
• stopzetting prefinanciering detacheringen	-65.t	
• wederbenutting structurele terbeschikkingstelling	-20.r	
• vermindering omkadering met 0.6 %	-105.	
• afschaffing rollend fonds 'crisissituaties'	-90.t	
• opstarten onderwijsvoorrrangsbeleid	36.t	
• opstarten administratieve ondersteuning basisonderwijs	100.t	
• Uitgavencategorie 1.13 :		
lonen PMS-centra		
• selectieve aanwervingsstop	-10.t	
• Uitgavencategorie 1.16 :		
lonen pedagogische begeleidingsdiensten		
• kredietvermindering begeleiding en D.O.O.	-10.r	
• Uitgavencategorie 2 :		
onderwijswerking		
• werkingsenveloppe: indexatie voor inflatie 2.6% ipv. 3%	-44.r	
Uitgavencategorie 3 en 6 :		
universitaire sector		
• indexatie fondsen wetenschappelijk onderzoek (2.6% inflatienorm ipv 3%) en financiering RUCAIKULAK	-30.1	
• vermindering krediet Koninklijke Academie	-10.r	
• debudgetering UZ-Gent	-171.r	
Uitgavencategorie 5 :		
leerlingenvervoer		
• overheveling kredieten naar ARGO	-52.f	
Uitgavencategorie 7 en 8 :		
algemene organisatie en administratie		
• afslanking kabinet	-11.1	
• vermindering kredieten ARGO, DIGO en VLOR-administratie	-9.1	
Totaal	-568.f	

Voorstel 1992 (uitgavenbegroting)

201655.8 (1)

(1) de verhoging van de inschrijvingsgelden in het deeltijdskunstonderwijs spijs de middelenbegroting 1992 met 71.6 mio. fr. extra.

4.2. Bijkredieten voorgaande jaren

Het globale 'bijblad' 1992 voor vorige jaren bedraagt **1921,6** mio fr.

Naast enkele achterstallige werkingstoelagen betreft het hier voornamelijk **netto**-benodigde loonkredieten 1991 en 1990 ten einde de schulden bij de Fiscus (bedrijfsvoorheffing op wedden van nov.'90 en '91) te vereffenen.

Dit netto-bijkrediet wordt bepaald door de globale schulden (bedrijfsvoorheffing en wedderregularisaties) m.b.t. 1991 en 1990 en voorgaande jaren te corrigeren met de nog te innen bijdragen van de VDAB en de BDAB in de **loonkost** van de **GESKO's** en met de gekende en/of geraamde middelen op het **wedderrecuperatiefonds** :

- **1991** : **1002,8** mio

- **1990** : **736,8** mio.

Tijdens de budgetcontrole' werd reeds een bijkrediet voorgaande jaren ingediend van 695,0 mio frank, doch niet toegestaan.

Het detail van de benodigde loonkredieten voorgaande jaren en de verantwoording ervan gaan in bijlage.

OVERZICHT UITVOERING BEGROTING 1990 - 1991

Totaal bijkredieten voorgaande jaren (voor lonen) : 1739.6

1991

Nog te betalen bedrijfsvoorheffing 91 : 2826.2
 Nog te betalen RSZ (voorgaande jaren) : 654.7
 Te betalen achterstallen in 92 mbt 91 : 309.2 (*)
 Tussenkost GEKO's 91 : -740.2
 Terugbetalingsfonds : -811.4
 Aanwendbaar overgedragen krediet 91 : -1259.8
 Regularisatie anciënniteit GEKO's : 24.2

SALDO : 1002.8

1990 (< 1990)

Nog te betalen bedrijfsvoorheffing 1 1/1990 : 1946.8
 Te betalen achterstallen in 92 mbt 90 en 89 : 120.4
 Tussenkost GEKO's 1989 : -183.2
 Tussenkost GEKO's 1990 : -757.5
 Terugbetalingsfonds (VGO) : -438.7
 Achterstallen < 89 kunstonderwijs : 49.0

SALDO : 736.8

(●) te betalen achterstallen in 1992 verdeeld volgens dezelfde verhouding als vorige jaren : 429.6 mio mbt 1991 : 309.2 mio /mbt 90 en 89 : 120.4 mio

VERKLARING VAN HET TEKORT

1991

Saldo 1991 : 1002.8
 BFT (raming 120795/eff 120703) : 92 x 1.17 mio = 107.7
 CAO 91 : 1.89 % ipv 2 % = 171.9
 Niet-aanwendbaar prov kred (struct bijblad : 2400-2101.4) -298.6

TE VERKLAREN TEKORT : 983.8

Niet-bekomen aanpassing Bctr 91 lonen ond pers : 437.3
 Niet-bekomen aanpassing Bctr 91 lonen kunstond : 214.6
 Niet-bekomen provisie (index en Vlaamse CAO 91) : 398.9 (*)

VERKLAARD : 1050.8

1990 (< 1990)

Saldo 1990 (< 1990) : 736.8
 Niet-aanwendbaar prov kred (struct bijbl : 2579.1-2343.3) -235.8

TE VERKLAREN TEKORT : 501.0

Niet-bekomen bijkrediet Bctr 91 voor achterstallen : 695.5
 VERKLAARD : 695.5

(*) gecorrigeerd met verschuiven van indexsprong : nov 91 - dec 91

BELEIDSINFORMATIE

NIVEAU	NET	1981	1982	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992
BASIS	GO	100807	98783	96566	92965	90304	89364	86677	84816	83607	82822	83047	82284
	OGO	131942	128321	127336	126936	125646	125841	124875	124509	125306	126318	127022	127519
	VGO	435762	428048	425253	422164	419915	419658	419041	417238	414451	412287	411595	409731
	Totaal	668511	655152	649155	642065	635865	634863	630593	626563	623364	621427	621664	619534
SECUNDAIR	GO	98648	98996	97826	95063	92568	88724	82852	80736	77621	75134	74234	72524
	OGO	42666	42399	41741	42517	43325	43669	40968	41659	40116	37966	37827	36323
	VGO	346418	342383	342296	339052	339004	337967	336908	333869	329129	324322	324589	322542
	Totaal	487732	483778	481863	476632	474897	470360	460728	456264	446866	437422	436650	431389
BUITENGEW BASIS	GO	3093	2898	2831	2744	2600	2636	2697	2828	2901	3042	3245	3495
	OGO	3390	3343	3266	3111	2790	2763	2790	2821	2948	3179	3335	3546
	VGO	14688	13539	13005	12592	12099	11886	11807	12191	12499	12879	13488	13910
	Totaal	21171	19780	19102	18447	17489	17285	17294	17840	18348	19100	20068	20951
BUITENGEW SECUNDAIR	GO	1432	2192	2261	2451	2658	2703	2723	2730	2749	2632	2609	2530
	OGO	3430	2758	3111	3239	3211	3125	3124	3093	2972	2782	2757	2674
	VGO	10497	10769	10831	10653	10634	10420	10225	9936	9429	9128	9059	8816
	Totaal	15359	15719	16203	16343	16503	16248	16072	15759	15150	14542	14425	14020
HOBU	GO	12107	13033	13033	13427	13510	13065	12693	13485	13739	13809	14280	14648
	OGO	10014	10435	10435	11020	11539	12060	12444	12389	12900	12459	12008	11992
	VGO	36651	39123	39123	40953	43364	44277	45105	48636	50275	51831	52039	53432
	Totaal	58772	62591	62591	65400	68413	69402	70242	74510	76914	78099	78327	80072
SOPRO	GO	25959	26265	29851	31693	31780	32200	27393	27246	28731	30587	30530	
	OGO	24764	26350	28470	31217	32947	35305	33123	34570	39057	41833	41440	
	VGO	40312	42820	46860	51083	56305	57143	58588	63953	68318	72674	74200	
	Totaal	91035	95435	105181	113993	121032	124648	119104	125769	136106	145094	146170	
TOTAAL		1342580	1332455	1334095	1332880	1334199	1332806	1314033	1316705	1316748	1315684	1317304	

Verklaring :

1. Zonder kunstonderwijs, zeevisserijonderwijs en zeevaartonderwijs

2. Basis : Kleuters = gemiddeld bezoek september; aantallen x afwijdingscoëfficiënt (1,2; 1,5;0,8)

3. Buitengewoon : Zonder 10 % aangroei en geïntegreerd onderwijs

4. Secundair : (Experimenteel) Deeltijds Onderwijs (EDO) inbegrepen

5. HOBU : studenten van 1 februari van het voorgaand schooljaar, vanaf het schooljaar 82/83

Opmerking : vanaf schooljaar 90/91 : gewijzigde tellingsdatum : 1 februari voorgaande schooljaar (uitgezet kleuteronderwijs en SOPRO)

EVOLUTIE AANTAL LEERLINGEN

	ABSOLUUT			PROCENTUEEL		
	GO	OGO	VGO	TOTA	GO	VGO
1981	242046	216206	884328	1342580	18.03	16.10
1982	242167	213606	876682	1332455	18.17	16.03
1983	242368	214359	877368	1334095	18.17	16.07
1984	238343	218040	876497	1332880	17.88	16.36
1985	233420	219458	881321	1334199	17.50	16.45
1986	228692	222763	881351	1332806	17.16	16.71
1987	215035	217324	881674	1314033	16.36	16.54
1988	211841	219041	885823	1316705	16.09	16.64
1989	209348	223299	884101	1316748	15.90	16.96
1990	208057	224537	882888	1315482	15.82	17.07
1991	207945	224389	884970	1317304	15.79	17.03

Verklaring :

- 1. Zonder kunstonderwijs, zeevisserijonderwijs en zeevaartonderwijs
 - 2. Basis : Kleuters = gemiddeld bezoek september; aantallen x afwijkingscoëfficiënt (1,2; 1,5;0,8)
 - 3. Buitengewoon : Zonder 10 % aangroei en geïntegreerd onderwijs
 - 4. Secundair : /Experimenteel) Deeltijds Onderwijs (EDO) inbegrepen
 - 5. HOBV : studenten van 1 februari van het voorgaand schooljaar, vanaf het schooljaar 82/83
- Opmerking : vanaf schooljaar 90/91 : gewijzigde tellingsdatum : 1 februari voorgaande schooljaar (uitgezet kleuteronderwijs en SOPRO)

Budgettaire full-time ambten (Gp1.10 lonen onderwijzend personeel)

		Art Sectie	RAMING									
BASIS			BFT 84	BFT 85	BFT 86	BFT 87	BFT 88	BFT 89	BFT 90	BFT 91	BFT 92	BFT 93
SECUND	go	7 720.22	6184	6184	6107	5906	5909	5831	5869	6015	5865	5835
	og	4 340.22	8131	8423	8474	8427	8403	8487	8565	8596	8542	8439
	vg	4 460.22	24581	26419	26512	26434	26481	26424	26417	26287	26319	26242
BUITENG	go	7 720.23	16538	16065	15585	14533	14205	14077	13518	13140	13044	13059
	og	4 340.23	6324	6509	6519	6306	6334	6310	6015	5998	5899	5903
	vg	4 460.23	42455	43222	42808	41752	41811	41488	41184	41369	41203	41223
	go	7 720.24	859	823	845	892	1003	1067	1103	1124	1202	1228
	og	4 340.24	551	533	536	535	546	580	593	638	653	668
	vg	4 460.24	2398	2414	2425	2424	2492	2575	2655	2713	2782	2854
HOBU	go	7 723.24	788	823	841	781	750	758	755	761	761	758
	og	4 342.24	828	857	848	864	885	884	852	845	845	852
	vg	4 462.24	2960	3028	3025	2996	2964	2899	2829	2795	2775	2785
SOPRO	go	7 720.25	1269	1286	1273	1270	1307	1329	1321	1326	1349	1361
	og	4 340.25	1043	1058	1113	1152	1178	1218	1240	1233	1238	1234
	vg	4 460.25	4323	4405	4594	4716	4851	5010	5104	5167	5245	5321
	go	7 720.27	970	939	909	812	766	755	736	724	792	794
	og	4 340.27	637	654	663	645	681	731	743	747	758	762
	vg	4 460.27	985	1044	1092	1071	1128	1183	1217	1225	1254	1261
BASIS Totaal			38896	41026	41092	40767	40793	40742	40851	40898	40726	40516
SECUND Totaal			65317	65795	64912	62590	62350	61875	60717	60507	60146	60185
BUITENG Totaal			8384	8478	8520	8492	8640	8763	8787	8876	9018	9145
HOBU Totaal			6636	6749	6980	7138	7337	7557	7665	7726	7832	7916
SOPRO Totaal			2592	2637	2664	2528	2575	2669	2696	2696	2804	2817
ALGEMEEN TOTAAL			121825	124685	124168	121515	121695	121606	120716	120703	120526	120579

Departement Onderwijs

28/4/92

Dienst Begroting en Boekhouding

28/4/92

KOST.XLS

Gemiddelde loonkost per BFT

lonen onderwijzend personeel (GP 1.10)

Art Sectie			Kost 91	Kost 92
				6.088%
BASIS	go	1120.22	1.043801	1.107343
	og	4340.22	0.984931	1.044889
	vg	4460.22	0.974514	1.033838
SECUND	go	1120.23	1.203555	1.276823
	og	4340.23	1.142430	1.211976
	vg	44 60.23	1.169732	1.240941
BUITENG	go	1120.24	0.937037	0.994080
	og	4340.24	0.960915	1.019411
	vg	44 60.24	0.963944	1.022625
	go	1123.24	1.086200	1.152323
	og	4342.24	1.070839	1.136027
HOB	vg	4462.24	1.073675	1.139036
	go	1120.25	1.486682	1.577186
	og	4340.25	1.430362	1.517437
SOPRO	vg	4460.25	1.369640	1.453018
	go	1120.27	0.769733	0.816591
	og	4340.27	0.927414	0.983871
	vg	4460.27	0.925903	0.982268
BASIS	Totaal		0.986493	1.046547
SECUNDAIR	Totaal		1.173791	1.245247
BUITENGEWOON	Totaal		1.016553	1.078437
HOB	Totaal		1.400212	1.485451
SOPRO	Totaal		0.886752	0.940734
ALGEMEEN TOTAAL			1.106835	1.174215

Opmerking : gemiddelde kost 92 : inclusief index en Vlaamse CAO

LONEN2.XLT

BEGROTING ONDERWIJS : AANDEEL LOONUITGAVEN

	Ontwerp Begrot 92 (NGK)
10 Onderwijzend personeel	143078.2
11 AMVD-personeel	3049.0
12 Geko 's en peutertuinen	381.1
13 PMS-centra	2430.8
74 Inspek tie	368.4
15 Navorming	230.0
16 Begeleiding	296.5
17 Kunstonderwijs	4670.5
18 Zeevaartonderwijs	121.4
19 Zeevisserijonderwijs	96.2
Migrantenonderwijs + voorrangsbeleid	679.0
TOTAAL DIRECTE LOONMASSA :	155401.11
Werking gesubs onderwijs (lonen mvd-personeel 25%) :	3473.1
Universitaire sector (80% lonen) :	16328.7
TOTAAL INDIRECTE LOONMASSA :	19801.81
TOTAAL LOONUITGAVEN :	1 7 5 2 0 2 . 9
TOTALE BEGROTING :	2 0 1 6 5 5 . 8 1
Aandeel directe loonmassa :	77.06%
Aandeel totale loonmassa :	86.88%

DBB - 28/04/1992

Algemeen Overzicht 1987-1991 (toestand jan. of februari)

	1987	1988	1989	1990	jan. 1991	juni '91
T.B.S. wegens ontstent. van betrekking	1.015	1.340	1.422	1.347	1.635	
T.B.S. wegens pers. aang. (vanaf 55 j.)	504	644	789	901	901	1.002
T.B.S. wegens opdracht			545	576		
T.B.S. wegens ziekte			329	322		525
Verminderde prestaties (1/4-1/5)			125	131	214	232
Loopbaanonderbreking (bet. door Departement)			592	488	648	1.029

De Vlaamse Onderwijsbegroting

BEREKENINGSMODEL

LONEN

ONDERWIJZEND PERSONEEL KUNSTONDERWIJS

BEREKENINGSMODEL LOONUITGAVEN

De loonuitgaven bedragen 76 % van de totale onderwijsbegroting. Binnen deze loonuitgaven bedraagt het aandeel van de lonen onderwijzend personeel (uitgavencategorie 10) **92,4 %**, terwijl binnen de andere looncategorieën (**7,6 %**) de lonen van het kunstonderwijs bijna 40 % uitmaken.

Belangrijk is dat het onderwijsdepartement voor de raming van beide **loonuitgavencategorieën** een eigen ramingsmethode ontwikkeld heeft die uitgaat van een aantal basisgegevens en rekening houdt met alle elementen die een invloed kunnen hebben op de ontwikkeling van de loonuitgaven.

1. Basisgegevens

de budgettaire full-time ambten (BFT) gekend vanaf januari 1984
de evolutie van de leerlingen (omkadering) vanaf schooljaar **83/84**
de prognose van het aantal leerlingen tot schooljaar **1999/2000** via een demografisch prognosemodel
de werkelijke uitgaven per niveau en per net in jaar (t) mbt jaar (t) : de werkelijke aanrekeningen per sectie/artikel voor het lopend jaar

2. Raming BFT jaar (t + 1) en (t + 2)

De raming van het aantal BFT voor de toekomstige schooljaren gebeurt via de techniek van de regressie-analyse : de trend tussen de verhouding van het aantal leerlingen en het aantal budgettaire full-time ambten.

3. De gemiddelde kost per BFT

Er wordt uitgegaan van de gemiddelde kost jaar (t-1) die berekend wordt door de totale uitgaven jaar (t-1) per sectie/artikel te delen door de som van het aantal BFT in het schooljaar (t-2)/(t-1) (voor **9/12**) en het schooljaar (t-1)/t (voor **3/12**).

Deze kostprijs per FT-ambt in jaar (t-1) wordt verder geïndexeerd naar de jaren (t) en (t + 1), waarbij rekening wordt gehouden met indexverhoging, baremieke **verhogingen** en effecten van Vlaamse en Nationale **CAO's**.

De Vlaamse Onderwijsbegroting _____

4. Raming van het begrotingskrediet

De gemiddelde kost per BFT wordt vermenigvuldigd met de som van het aantal geraamde BFT's voor het jaar $t/(t+1)$ voor 9/12 en $(t+1)/(t+2)$ voor 3/12.

Van dit bedrag wordt overgegaan naar het definitieve voorstel per sectie/artikel na verrekening van de inkomsten op de wedderecuperatiefondsen, uit te voeren of uitgevoerde besparingsmaatregelen en eventuele compensaties en meeruitgaven die niet in de basisuitgaven te vinden waren.